Bundel van de Commissie Algemeen Bestuur van 27 oktober 2021

Agenda bijlagen

Agenda AB 27-10-2021

1	Opening en mededelingen voorzitter
2	Inspreker(s)
3	Vaststelling agenda
4	Bespreekpunten - geen
5	Stukken ter advisering aan de raad
5.a	Begroting 2022-2025

<P class=Huisstijlkleinekop>Gevraagde beslissing:</P>
<OL>
<LI>De Begroting 2022-2025 vast te stellen.</LI>
<LI>De jaarschijf 2022 van het nog te voteren meerjarig investeringsprogramma (MIP) vast te stellen, met een omvang van € 30.814.535, en daarvan € 7.679.428 voor het jaar 2022 beschikbaar te stellen als investeringskrediet.</LI>
<LI>Een bedrag van € 1.138.456 te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van incidentele mutaties in 2022 en het positief saldo 2022 van de begroting van € 137.826 toe te voegen aan de algemene reserve.</LI>
*<LI>Een bedrag van € 12.289.0000 te onttrekken aan de algemene reserve en hiervan € 9.789.115 in 2022 en € 2.500.000 in 2023 te storten in de kapitaallasten-dekkingsreserve ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen die, op basis van de inhoudelijke criteria uit de nota reserves en voorzieningen 2020, in aanmerking komen voor dekking via de kapitaallasten-dekkingsreserve.</LI></OL>
Jan-Willem van den Beukel
BV
*

Voorstel Raad 17341

T21.07762 Begroting 2022-2025

U21.05789 Invullen Motie inzet Kapitaaldekkingsreserve (M2021-024)

U21.06064 Septembercirculaire 2021

T21.08346 Beantwoording technische vragen Begroting 2022-2025

6.a	Actualiteiten uit het college
6.b	Actualiteiten uit de commissie
6.c	Verbonden partijen
7	Sluiting

GEMEENTE Lansingerland

Agenda

Aan de leden van de Commissie Algemeen Bestuur
c.c. College van B&W, MT

Uw brief van/kenmerk	**ons kenmerk/afdeling**	**Bijlage(n)**	**Lansingerland**
	-- Griffie		6 oktober 2021

Onderwerp	**Doorkiesnummer**
Agenda Commissie Algemeen Bestuur d.d. 27 oktober 2021	010-8004391/4392

Geachte commissieleden,

Hierbij ontvangt u de agenda voor de vergadering van de Commissie Algemeen Bestuur, te houden op woensdag 27 oktober 2021 om 17.00 uur in de raadszaal van het gemeentehuis aan de Tobias Asserlaan 1 te Bergschenhoek.
U bent uitgenodigd deze vergadering bij te wonen.

De agenda voor de a.s. vergadering luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen voorzitter
2. Inspreker(s)
3. Vaststelling agenda
4. Bespreekpunten - geen
5. Stukken ter advisering aan de raad

5.a. Begroting 2022-2025
6.a. Actualiteiten uit het college
6.b. Actualiteiten uit de commissie
6.c. Verbonden partijen

7. Sluiting

Hoogachtend,
de voorzitter,
Jan Pieter Blonk

Raadsvoorstel
Gemeente Lansingerland

Onderwerp	**Begroting 2022-2025**
Portefeuillehouder	Jan-Willem van den Beukel
Registratienummer	BR2100095
Datum Raad	4 november 2021

Gevraagde beslissing:

1. De Begroting 2022-2025 vast te stellen.
2. De jaarschijf 2022 van het nog te voteren meerjarig investeringsprogramma (MIP) vast te stellen, met een omvang van € 30.814.535, en daarvan € 7.679.428 voor het jaar 2022 beschikbaar te stellen als investeringskrediet.
3. Een bedrag van € 1.138.456 te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van incidentele mutaties in 2022 en het positief saldo 2022 van de begroting van € 137.826 toe te voegen aan de algemene reserve.
4. Een bedrag van € 12.289.000 te onttrekken aan de algemene reserve en hiervan € 9.789.115 in 2022 en € 2.500.000 in 2023 te storten in de kapitaallastendekkingsreserve ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen die, op basis van de inhoudelijke criteria uit de nota reserves en voorzieningen 2020, in aanmerking komen voor dekking via de kapitaallastendekkingsreserve.

0. Samenvatting

Voor u ligt de laatste begroting van de collegeperiode 2018-2022 die gestart is met het motto “Lansingerland doet ‘t”. We hebben in de afgelopen vier jaar veel gedaan! Voor onze bewoners en bedrijven in Lansingerland zelf en voor onze positie in de regio. We hebben onder meer een nieuw afvalbeleid vastgesteld, een impuls gegeven aan onze lokale bedrijvigheid en arbeids-markt; we zijn gekomen met een Integraal huisvestingsplan Onderwijs en een Sportvisie; duurzaamheid hebben we op de kaart gezet en de verkoop van de Eneco-aandelen gerealiseerd en geïnvesteerd om ondermijning tegen te gaan en de veiligheid te vergroten. Er is in de afgelopen jaren ook veel gebeurd dat niemand ook maar enigszins kon voorzien, niet alleen in onze gemeente maar in geheel Nederland. De mondiale pandemie heeft onze samenleving ingrijpend doen veranderen. Het jaar 2020 en aanzienlijk deel van 2021 vormden daarmee een erg moeilijke periode; in menselijk opzicht door de vergaande coronamaatregelen die op ons allen van toepassing waren, maar ook in financiële zin door bijvoorbeeld de achtergebleven bekostiging vanuit het Rijk voor taken waar gemeenten de financiële risico’s dienen te dragen.

In februari jl. en later in de Kadernota 2022 heeft het college de raad deelgenoot gemaakt van de tegenvallende financiële positie waarin onze gemeente dreigde te komen, mede als gevolg van de bijstellingen van het gemeentefonds en toenemende kosten in Jeugdzorg en Wmo die door het Rijk op de gemeentelijke bordjes werd gedropt. Met een op de toekomstgerichte attitude is het college aan de slag gegaan. Aanpassingen en opnieuw investeren zijn nodig, maar wel vanuit een solide financiële basis. Met een afgewogen pakket aan structurele

ombuigingen van samen circa € 2,5 miljoen werd een structureel sluitende begroting in 2022 haalbaar. In dat traject heeft het college de raad –mede op basis van enkele moties- meermaals meegenomen aan welke knoppen gedraaid kon worden. In de kadernota noemden wij dat "Lansingerland verantwoord vooruit".

Afgelopen maanden wenkt er echter een nieuw perspectief en ziet het college een opgaande lijn. De corona maatregelen worden steeds méér afgeschaald, nieuwe dingen ontplooien en groeien. De economie trekt sneller aan dan verwacht en het Rijk is vooruitlopend op besluit--vorming in het nieuwe kabinet -zo hoog werd de financiële nood bij gemeenten ingeschat- over de brug gekomen met compensatie voor de opgelopen Jeugdzorggelden.
Niet àlle, maar er blijven ombuigingen uit de kadernota nodig om die solide financiële basis op te bouwen en Lansingerland sterk te maken voor de toekomst. Onze gemeente blijft immers groeien, dat is een feit. Maar alleen met een stevig fundament kunnen we verantwoord ook de blijvende onzekerheden tegemoet treden. Met realistisch begroten en investeren in de veranderopgave in het sociaal domein spelen we daar verder op in. Net als er voor zorgen dat de informatievoorziening veiliger wordt, de basisregistraties op orde en de digitale dienst-verlening meer proactief. Daarmee leggen we de noodzakelijke basis voor een deugdelijke invoering van de Omgevingswet. Komende jaren monitoren we nauwlettend welke capaciteit en middelen er nodig zijn om onze ambities uit te voeren, u leest hier meer over in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

"Verantwoord overdragen" geven wij als motto mee aan onze Begroting 2022-2025. Het is de laatste begroting van deze raads- en collegeperiode. Aan het begin van 2022 geven wij het stokje over aan een nieuw gemeentebestuur. De komende periode zetten wij ons nog actief in voor onze gemeente en in deze begroting leest u de beleidsvoornemens. Raad en college hebben gezamenlijk gewerkt aan de toekomstperspectieven voor Lansingerland. Wij hebben ervoor gezorgd dat we toekomstbestendig zijn en blijven. Met gerichte keuzes in deze begroting om onze opgaven het hoofd te bieden en met een structureel sluitende begroting in 2022 wil ons college Lansingerland goed achterlaten.

Van kadernota naar begroting
In het voorjaar heeft het college met de toen voorhanden zijnde informatie over de financiële positie van onze gemeente het traject doorlopen naar de kadernota. Van grof naar fijn; van inschattingen naar analyses. De Kadernota 2022 is met een aantal amendementen en moties op 8 juli jl. in de raad vastgesteld. Daarmee heeft de raad zich ook uitgesproken over het door-voeren van ombuigingen die nodig waren voor een solide financiële basis om de begroting in 2022 structureel sluitend te krijgen. De uitgangspunten die het college toen hanteerde zijn nog steeds leidend. Maar er zijn inmiddels ook nieuwe inzichten. In aanloop naar de begroting (1) is er nu meer bekend over een aantal autonome ontwikkelingen, (2) heeft het Rijk nadere informatie bekend gemaakt die van invloed is op de meerjarige gemeentelijke financiën. (3) Wij konden diverse financieel technische exercities meer precies uitvoeren. Daarnaast (4) zien wij taakverzwaringen en voeren wij ambities uit. Wat we daar voor nodig hebben is nu meer

nauwkeurig omlijnd. Bij de kadernota waren deze elementen nog niet uitgekristalliseerd. Nu hebben wij die scherp in het vizier.

(1) Autonome ontwikkelingen

Realistisch begroten in het sociaal domein
Voor de begroting 2021 zijn wij begonnen met het bewust afwegen van de uitgangspunten waarop we de begroting baseren. Het doel was tussentijdse budgetaanpassingen te beperken en eventuele verschillen te kunnen verklaren. Die lijn van 'realistisch begroten' zetten we onverminderd voort. Daarbij kijken we naar de landelijke ontwikkelingen voor het gebruik van voorzieningen, maar wij maken ook gebruik van onze eigen data. Dit kan niet los worden gezien van adequate monitoring van budgetten. Samen gaat dit leiden tot een verbetering in de kwaliteit van de prognoses van de openeinderegelingen. Bij de kadernota gingen wij uit van cijfers over het eerste kwartaal en waren de productieverantwoordingen 2020 van zorg-aanbieders nog niet volledig beschikbaar. In de begroting 2022 maken we gebruik van actuele cijfers over het gebruik van Wmo en Jeugdhulp (juli 2021), de recent vastgestelde jaarcijfers van de GRJR en het actuele beeld over scenario's voor bijstandcijfers van het Centraal Planbureau (CPB). De budgetten laten nog steeds meerjarig een stijging zien, als gevolg van de bevolkingsprognoses. Bij de Wmo zijn de dubbele vergrijzing en de ervaringscijfers van toename cliënten door de invoering van het abonnementstarief de verklarende factoren. Prognosticeren staat niet los van onzekerheid: hoe verder in de tijd, hoe groter de marge van de ramingen. De bijstelling voor Wmo bedraagt € 200.000 ten opzichte van de ophoging bij de kadernota.

Voor de participatiebudgetten zien we een verbetering van de prognoses voor de groei van het uitkeringenbestand. Daartegenover staat echter een lagere BUIG-uitkering vanuit het Rijk. Bij de kadernota hadden we nog onvoldoende 'harde' cijfers om tot een inschatting te komen. Voor de begroting kunnen we nu uitgaan van de recente BUIG-beschikking. We investeren in de sociale structuur en ondersteuning van kwetsbaren, gebaseerd op prognose van de Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren. Als gevolg van de coronacrisis stijgt het aantal inwoners met schulden; dat is in onze gemeente niet anders. We houden daarom rekening met een stijging van het budget voor formele en informele schulddienstverlening van 5% per jaar. Per saldo is de bijstelling die we nu inboeken € 0,5 miljoen nadelig.

De aanpassingen binnen beleidsveld jeugd zijn met name te verklaren door actuele inzichten over het gebruik van jeugdzorg (via actuele cijfers van de GR). We verwachten een effect van de coronacrisis in 2020-2021 op het gebruik van specialistische jeugdhulp in komende jaren, met name door de inzet van zwaardere en langere zorgtrajecten. In de Kaderbrief 2022 zijn in verband met de intensivering van contractmanagement en casusregie netto besparingen opgenomen die jaarlijks oplopen. We verwachten dat de landelijke personeelskrapte in het jeugdwerkveld de realisatie van deze ambities bemoeilijkt. We gaan daarom niet langer uit van een oplopende besparing vanaf 2023, maar boeken de verwachte besparing in 2022 structureel

in en monitoren op de realiseerbaarheid. Daarnaast is de verwachte besparing op inkomens-toets informele pgb uit de kadernota (€ 0,1 miljoen) door een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep niet mogelijk. Dit leidt gezamenlijk tot een opwaartse bijstelling van de budgetten 2022 van € 1,0 miljoen.

(2) Nadere informatie van onder meer het Rijk

Compensatie Jeugdzorgkosten
De effecten van de Meicirculaire hebben wij cijfermatig in het financiële beeld verwerkt. Over die effecten bent u op 22 juni jl. geïnformeerd (U21.03593). Op dat moment lag er weliswaar een uitspraak van de arbitragecommissie Jeugdzorg over compensatiebedragen voor gemeenten, maar het kabinet zegde alleen voor 2022 steun toe. Over latere jaren zal het nieuwe kabinet nog een beslissing moeten nemen. Inmiddels heeft de provincie als financiële toezichthouder duidelijkheid gegeven over de meerjarige compensatie en de mate waarin gemeenten die als structureel dekkingsmiddel mogen inzetten. In 2022 ontvangt Lansingerland € 4 miljoen en daarna mogen wij € 3,3 miljoen in 2023, aflopend tot € 2,9 miljoen in 2025 inboeken. Deze bedragen zijn hoger dan de autonome ontwikkelingen in de zorg waarvoor wij in Lansingerland gesteld staan. Dat biedt ons nu de ruimte om te investeren in de verander-opgave die nodig is voor de toekomst. Het Rijk en de VNG hebben namelijk afgesproken dat het nieuwe kabinet een hervormingsagenda jeugdhulp opstelt waar gemeenten aan mee moeten werken. We weten nog niet wat precies in die agenda komt te staan, dat is aan het nieuwe kabinet. Wel weten we dat die agenda eraan komt met opdrachten van het Rijk aan gemeenten en dat dekking van die opdrachten moet plaatsvinden vanuit de (meerjarige) compensatie jeugdhulpgeld.

Risico's positief en negatief
Landelijk is de kabinetsformatie nog geen feit. Keuzes van het demissionaire kabinet en de volgende regering zullen zeker zijn weerslag hebben op gemeenten. Die kunnen positief zijn, zoals bijvoorbeeld de opschalingskorting waarvan gezegd wordt dat die mogelijk weer bevroren wordt, of een mogelijke compensatie voor de toenemende kosten in de Wmo. Mogelijk komt het Rijk de komende periode nog met begrotingsvoorstellen voor 2022. Over de effecten van de herverdeling van het gemeentefonds is meer bekend, al ligt er nog geen formeel voorstel tot herijking en komen gemeenten via de VNG nog met een bestuurlijk advies. Op basis van de meest recente informatie vanuit het Rijk, zullen voor Lansingerland echter fors gaan tegenvallen en wel € 69 per inwoner. De laatste berekeningen volgen de systematiek en de grondslag die na diverse consultaties hoogst waarschijnlijk gehanteerd gaan worden. Wij verwachten dan ook dat bij de invoering in 2023 de definitieve bedragen niet veel zullen afwijken van de cijfers die nu bekend zijn gemaakt. Het herverdelingseffect voor een individuele gemeente is gemaximaliseerd op € 60 per inwoner en zal stapsgewijs in 4 jaar worden bereikt. Dit betekent voor Lansingerland een nadeel van circa € 1 miljoen in 2023 dat met € 2 miljoen in 2024 en € 3,1 miljoen in 2025 oploopt tot € 4,2 miljoen in 2026. Omdat de

formele besluitvorming bij het nieuwe kabinet ligt, heeft het college deze cijfers niet in de komende begroting verwerkt. Wij verwijzen daarvoor naar de risicoparagraaf.

(3) Financieel technische exercities

Meerjaren InvesteringsPlan (MIP)
Meer precies dan bij de kadernota hebben wij voor de begroting een aantal financieel technische analyses kunnen doen op grond van verder beschikbare informatie. De inschattingen die wij in het voorjaar hebben gedaan voor het financiële beeld van de kadernota hebben wij verder kunnen uitkristalliseren. Zo was het MIP al grotendeels cijfermatig verwerkt in de kadernota, maar er bleken voor latere jaren nog enkele aanpassingen nodig. Ook is er nu meer duidelijk welke capaciteit we voor 2022 beschikbaar hebben en hoe zich dat vertaalt in het MIP voor wat betreft de urentoerekening en kapitaallasten. Dit leidt tot een voordelig effect van € 470.000 in 2022. Andere technische mutaties betreffen de doorbelastingen aan de grond-exploitaties van € 0,2 miljoen nadelig in 2022 en oplopend tot € 1,3 miljoen voordelig in 2025 en de effecten van doorbelasting van de personeelsbegroting van circa € 0,3 miljoen voordelig.

Overige technische aanpassingen
De Meicirculaire 2021 staat het ons toe om het Btw-compensatiefonds (BCF) op declaratiebasis volledig in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Voorheen waren nacalculaties bepalend maar door het gebruik van bandbreedtes bleken aanpassingen in de praktijk beperkt. De keuze die het college nu maakt levert structureel € 520.000 op. Wel betekent dit dat bij (grote) economische schokken die de omvang van het BCF beïnvloeden er lokaal bijstellingen nodig zijn.
Net als bij de kadernota is op dit moment nog geen duidelijkheid over de gemeentelijke CAO die vanaf 2021 zou moeten ingaan. In de begroting rekenen we net als bij de kadernota met 2% CAO-stijging.
Over de uitvoering van de lopende begroting heeft u in de Zomerrapportage 2021 op 15 juli jl. besluiten genomen. De meerjarige effecten daarvan tellen op tot circa € 0,5 miljoen nadelig. Die hebben we nu in de Begroting 2022-2025 verwerkt.

Tot slot zullen wij u apart informeren over de effecten van de Septembercirculaire 2021 op het meerjarige financiële beeld.

(4) Noodzakelijke opgaven en ambities

Strategische vraagstukken vragen om transitie
De gemeente groeit en we staan voor complexe(re) vraagstukken. Lansingerland richt zich in haar koers op de grote ontwikkelopgaven. Ruimtelijke en maatschappelijke thema's komen hier samen. Sociale beleidsaspecten als bestaanszekerheid, leefbaarheid, gezondheid en ontwikkel-kansen en ruimtelijke thema's als huisvesting, omgevingsvisie, mobiliteit en Horti Science dienen over en weer op elkaar afgestemd te zijn. Daar is een transitie voor nodig naar een

meer strategische en omgevingsbewuste aanpak met een professionele en betrouwbare ondersteuning in strategisch vermogen en inkoopcapaciteit.

Veilige informatievoorziening, juiste basisregistraties en proactieve digitale dienstverlening
Thema's als informatieveiligheid, ICT-basisvoorzieningen en digitale dienstverlening worden steeds belangrijker. Als we daar niet adequaat op inspelen kan dat voor onze gemeente snel grote nadelige gevolgen hebben. Op het gebied van informatieveiligheid voeren we noodzakelijke verbeteringen door, bijvoorbeeld aan de hand van de lessen naar aanleiding van de hack bij Hof van Twente, om de risico's te verkleinen. Daarnaast gaan we in het kader van informatiebeheer aan de slag met de aanbevelingen van de archiefinspectie om te voldoen aan de wettelijke eisen van de Archiefwet. Dat geldt ook voor de ruimtelijke basisregistraties om deze goed te laten aansluiten op de vereisten uit de Omgevingswet. Het afgelopen jaar werkten we vanwege de corona pandemie veel thuis en inmiddels zit het hybride werken in een stroomversnelling. Het faciliteren van het thuiswerken en het inrichten van het gemeentehuis voor 'verbinden en ontmoeten' vragen daarnaast ook om optimalisatie in 2022. Gezamenlijk kost dit € 0,8 miljoen. Invulling geven aan deze opgaven is een belangrijke randvoorwaarde voor de gehele organisatie om te kunnen werken. Zo kunnen risico's zoveel mogelijk gemitigeerd, opgaven kwalitatief opgepakt worden èn kunnen we in de toekomst blijven voldoen aan wettelijke eisen. Ook voor een succesvolle implementatie van de Omgevingswet –waar nu alle gemeenten voor staan- is dit noodzakelijk.

Veranderopgave sociaal domein leidt tot versterking van de grip
De uitgaven in het sociaal domein stegen de afgelopen jaren fors; deze autonome ontwikkeling trof alle gemeenten in Nederland. Zicht en zo veel mogelijk grip houden op onze inhoudelijke en financiële doelen vereist dat we in Lansingerland de stap zetten naar een datagedreven beleid en professionalisering van onze monitoring. Het college ziet deze veranderopgave als een absolute noodzaak om de uitdagingen in het sociaal domein in de toekomst beheersbaar te houden. De compensatie van de jeugdgelden biedt ons die mogelijkheid. We zetten reeds in op het versnellen van de transformatie jeugd en de aanpak bij de praktijkondersteuning huisartsen (POH). In lijn met de landelijke adviezen zetten we de POH'ers nu structureel in. Dit vraagt gezamenlijk om een investering van € 657.000 in 2022 en € 700.000 in latere jaren.

Ordentelijke verkiezingen
Bij de besluitvorming van de kadernota zijn de kosten (€ 125.000) voor verkiezingen –alles afwegend- incidenteel in 2022 gehonoreerd. Uitgaven voor verkiezingen, dus niet alleen voor het lokale bestuur, worden door de provinciale toezichthouder als structureel bestempeld. Wij nemen deze kosten nu structureel op in de begroting.

Communicatiever maken van de organisatie
De communicatie van overheden is volop in ontwikkeling, mede door de (op data gebaseerde) digitalisering waardoor elk individu (binnen en buiten de organisatie) zelf medium is geworden. De kritische samenleving, de toenemende behoefte aan dialoog en inspraak, de realtime verspreiding van berichten en talrijke interne ontwikkelingen vragen ook van de gemeente Lansingerland een passende opstelling. De ontwikkelingen vragen om sensitiviteit, responsiviteit en reactiesnelheid van de hele organisatie. Communicatie wordt conversatie: van zenden naar interactie, van monologen naar dialogen. Om bovenstaande te realiseren investeren we de komende jaren (meerjarig incidenteel) expliciet in capaciteit en uitvoering voor de verdere implementatie van het omgevingsbewust werken. Dit doen we conform de nog op te stellen visie op communicatie.

Structureel sluitende begroting in 2022
Het inspelen op de genoemde autonome ontwikkelingen, de uitkomsten van financieel-technische exercities en noodzakelijke opgaven waar onze gemeente voor staat èn de ambities die wij belangrijk vinden, beïnvloeden het meerjarige financiële beeld ten opzichte van de Kadernota 2022 aanzienlijk. Zowel inhoudelijk als financieel wil ons college de noodzakelijke stappen zetten om uit te komen op een solide financiële positie met een structureel sluitende begroting in 2022. Dat ziet er dan als volgt uit.

Ombuigingen uit de kadernota
De ombuigingen zoals die in de Kadernota 2022 zijn opgenomen vergen aanpassingen. De kapitaalinjectie Stedin is inmiddels –ook in uw raad- geformaliseerd. De werkelijke reeks hebben wij in de begroting verwerkt met € 185.000 in 2022 en € 386.000 in latere jaren. Dat wijkt maar beperkt af van de € 0,4 miljoen die wij als maximaal scenario structureel hadden opgenomen in de kadernota. Ook is de ombuiging op informele PGB's van € 100.000 na de recente gerechtelijke uitspraak niet meer mogelijk. De besparing op economische dienst-verlening was eerder al vanaf 2023 ingeboekt en heeft dus alleen in 2022 effect.
Met de nieuwe inzichten en de financiële verwerking daarvan ziet het college ruimte om een drietal pijnlijke ombuigingen, waar veel discussie over is geweest, los te laten, zonder dat dat de structureel sluitende begroting in 2022 in gevaar brengt. Het schrappen van de budgetten voor duurzaamheid, de tariefsverhoging bij de OZB-woningen en het sluiten van de Snip zijn maatregelen die in de kadernota samen optelden tot € 450.000 structureel. Wij draaien deze ombuigingen structureel terug; dat is circa 20% van de aanvankelijk voorgestelde ombuigingen.

Overnemen motie 'Uitwerking voorstel kapitaaldekkingsreserve'
Bij de behandeling van de kadernota is de motie 'Uitwerking voorstel kapitaaldekkingsreserve' (M2021-024) aangenomen, waarin de raad het college oproept "om te onderzoeken of er investeringen in het MIP zijn die in aanmerking komen om te dekken uit een reserve kapitaal-lasten en bij dit onderzoek ook de investering in het cultuurhuis Blok B te betrekken,…".

Een analyse van het MIP levert een aantal investeringen op die zich zouden kunnen lenen voor deze manier van dekken van de kapitaallasten. De spelregels daarvoor zijn verwoord in de Nota reserves en voorzieningen 2020. Zowel het criterium dat de investering als zodanig niet vervangen hoeft te worden na de gebruiksduur, als het criterium dat de investering bijdraagt aan een maatschappelijk belangrijk thema geven daarbij de doorslag. Bij de berekening van het vereiste weerstandvermogen zal met deze onttrekking uit de algemene reserve rekening worden gehouden. Het college stelt in de begroting voor om de kapitaallasten van de investeringen (1) aanpassing AMG Schmidtpark (waterpunten en verlichting), (2) bouw en installaties Cultuurhuis en (3) upgrade evenemententerrein te dekken vanuit een kapitaal-lastenreserve die ten laste van de algemene reserve wordt gevormd (€ 12,3 miljoen). Voor 2022 is het effect op het begrotingssaldo beperkt. Dit loopt echter op naar circa € 0,5 miljoen positief in 2025. Voor de eerste twee investeringen heeft uw raad al het investeringskrediet gevoteerd. Over de derde investering zal uw raad zich eerst nog moeten uitspreken, dat voorstel komt te zijner tijd.

Positief sluitende begroting voor 2022 en solide financiële positie

Het college presenteert in de laatste begroting van zijn termijn een structureel sluitende begroting van € 337.000 positief in 2022. Bij de kadernota kwamen we rond de nul uit. De toekomst blijft ongewis en hoewel de ramingen voor de latere jaren méér precies zijn dan bij kadernota, spelen er nog (grote) risico's, zowel in positieve zin, als negatief. Het nieuwe kabinet zal daar uitsluitsel over geven. In de Kadernota 2022 is voor 2025 een tekort van € 3,2 miljoen gepresenteerd. Die orde van grootte blijft in de begroting bestaan (€ 3,1 miljoen). Voor het komende jaar is de financiële positie van Lansingerland solide. Wij pakken een aantal noodzakelijke opgaven op om ervoor te zorgen dat Lansingerland voldoende toekomstbestendig is en blijft. De veranderopgave in het sociaal domein, de transitie om strategische vraag-stukken aan te kunnen en een veilige informatievoorziening en proactieve digitale dienst-verlening maken daar onderdeel van uit. Deze gerichte keuzes zijn mogelijk door het realiseren van ombuigingen, maar minder dan we eerder voor ogen hadden. Daarmee creëren wij een nieuw perspectief op een mooie toekomst. Op deze manier vullen wij het motto "Verantwoord overdragen" op gepaste wijze in en geven wij begin 2022 het stokje over aan een nieuw gemeentebestuur.

Opbouw begroting

De begroting is opgebouwd uit zeven programma's en de twee overkoepelende overzichten van de algemene dekkingsmiddelen en de overhead. Op dat niveau worden de doelstellingen geformuleerd. Een dergelijk indeling is voorgeschreven. Per programma kunnen gemeenten naar eigen inzicht verschillende beleidsvelden onderscheiden -die een zekere samenhang kennen- met daarin de baten/lasten en de onttrekkingen/toevoegingen aan reserves en een overzicht van kengetallen. Dat geeft het (meerjarig) inzicht wat er in totaal financieel omgaat. Voor het gemeentebestuur zijn ook de aanpassingen ten opzichte van de vorige begroting relevant; buiten het opnemen een verschillenanalyse per programma zijn er geen voorschriften voor een incrementele totaal opbouw van de cijfers. Met de Kadernota 2022 is daarvoor een

eerste aanzet gegeven; dat wil zeggen dat de aanpassingen zichtbaar zijn gemaakt vanuit het vertrekpunt van de vastgestelde begroting 2021-2024, ingedeeld naar soort, zoals autonome ontwikkelingen en algemeen (technische) mutaties. Diverse claims zijn daarbij aangereikt. Vervolgens zijn aan de hand van voorstellen voor ombuigingen toegewerkt naar een structureel sluitende begroting voor 2022.

Begroting op twee A4-tjes

De raad heeft aangegeven behoefte te hebben meegenomen te worden in de overwegingen en keuzes van het college bij de financiële problematiek die bij onze gemeente speelt. Het college heeft invulling gegeven aan de motie 'Proces bezuinigingsscenario's 2021 starten voor de kadernota' (M2020-017) door onder meer het 'Totaaloverzicht begrotingsknoppen' (kenmerk T21.02747) aan de raad te verstrekken. Voor het college was dat een handzaam document bij de integrale afweging van ambities, budgettaire mogelijkheden en noodzakelijke structurele ombuigingen. Vervolgens biedt het ook de raad het inzicht in de mogelijkheden die het college per beleidsveld zag om te intensiveren (meer ambitie met meer middelen) of te extensiveren (dezelfde ambitie met minder middelen, of ambitie neerwaarts bij stellen); vandaar de analogie met knoppen die meer open of dichtgedraaid kunnen worden. Steeds is daarbij het maatschappelijk effect geduid, de haalbaarheid en de relevante context.
Ook een méér toegankelijke presentatie van de financiële cijfers in de begroting is een breed in de raad geuite wens. In de motie 'Begroting en keuzes inzichtelijk op 2 A4tjes' (M2020-013) wordt het college gevraagd in de begroting een beknopte en compleet cijferoverzicht in relatie tot beleidskeuzes, beleidsintensiveringen en keuzes tot bezuinigingen op te nemen. Deze motie neemt het college over. In het gevraagde overzicht nemen wij –als een soort van leeswijzer- de verwijzing naar de paginanummers in de begroting op, als toelichting op de 'wereld achter de cijfers'. Dat overzicht ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000
-/- is nadelig effect op begroting

nr.	sub	Onderwerp / toelichting	Programma/paragraaf	Pagina	2022	2023	2024	2025
		Stand Kadernota 2022-2025 inclusief amendement			**-2.564**	**-2.376**	**-3.696**	**-6.002**
	a	Stand Kadernota 2022-2025	N.v.t.	-	-2.537	-2.349	-3.669	-5.975
	b	Amendement gehandicaptenparkeerkaart (A2021-015)	N.v.t.	-	-27	-27	-27	-27
1		**Technische mutaties / autonome ontwikkelingen**			**-1.645**	**-1.278**	**-196**	**260**
	a	Structuele effecten Zomerrapportage 2021	N.v.t.	-	-499	-384	-567	-520
	b	Actualiseren Meerjaren investeringplan (MIP)	Diversen	Va. 245	466	337	46	570
	c	Loonkostenbegroting incl. doorbelasting	Diversen	-	125	219	1.239	1.602
	d	Realistisch begroten Sociaal Domein - Jeugd	4.2 Jeugd	59-60	-1.064	-1.453	-1.648	-1.599
	e	Realistisch begroten Sociaal Domein - WMO	4.4 Maatsch. Onderst.	61	-208	289	1.032	438
	f	Realistisch begroten Sociaal Domein - Participatie	4.3 Participatie	61-62	-465	-286	-298	-231

2	**Effecten gemeentefonds / structurele dekking**			**4.833**	**2.462**	**2.075**	**2.812**
a	Meicirculaire, vrij besteedbare deel	Overzicht Alg. Dek.	121-122	101	-873	-1.442	-785
b	BTW-compensatiefonds volledig inzetten als dekkingsmiddel	Overzicht Alg. Dek.	121-122	520	520	520	520
c	Compensatie Jeugdhulp, incidenteel voor 2022 daarna stelpost 75% reeks Commissie van Wijzen	Overzicht Alg. Dek.	121-122	4.006	3.325	3.121	2.877
d	Reeds ingerekende stelpost compensatie jeugd vanuit incidentele compensatie bij begroting 2021	Overzicht Alg. Dek.	121-122	0	-869	-869	-869
e	Kapitaalinjectie Stedin, dividendinkomsten	Overzicht Alg. Dek.	121-122	185	386	386	386
f	Inzet reserve kapitaallasten naar aanleiding van motie kaderbrief	3.2 Cultuur	46-48	45	45	295	542
g	Overige structurele dekking	Diversen	-	-24	-72	64	141
3	**Taakverzwaringen, groei en uitvoering ambities**			**-1.868**	**-1.961**	**-1.964**	**-1.964**
a	Veilige informatievoorziening, proactieve digitale dienstverlening en basisregistraties	Overzicht Overhead	126	-800	-800	-800	-800
b	Transitie naar volwaardige inzet strategische opgaven en betrouwbare ondersteuning	Programma 4, 5, 6 en Overhead	59, 81, 94, 126 en 172	-647	-647	-647	-647
c	Verkiezingen structurele claim	Programma 1	20-21	-122	-122	-125	-125
d	Veranderopgave sociaal domein leidt tot versterking van de jeugdhulpketen	Programma 4	58-62	-657	-700	-700	-700
e	Monitoringsopgave Sociaal Domein (structurele component)	Programma 4	58-62	0	-50	-50	-50
f	Overige claims (vnl gladheidsbestrijding en bewegingsonderwijs PO)	Programma 2, 3 en 5	-	-242	-242	-242	-242
g	Reeds in begroting opgenomen budgetten voor groei	Overzicht Overhead	123-128	600	600	600	600
4	**Ombuigingen vanuit Kadernota 2022**			**2.127**	**2.277**	**2.377**	**2.377**
a	Algemene dekkingsmiddelen	Par. Lokale heffingen	132-133	1.100	1.100	1.100	1.100
b	Kapitaalinjectie Stedin (zie regel 2e, daadwerkelijke reeks)	Overzicht Alg. Dek.	121-122	-400	-400	-400	-400
c	Dienstverlening	Programma 1	20	246	246	246	246
d	Veiligheid	Programma 2	33	100	100	100	100
e	Sociaal Domein	Programma 4	58-59	375	525	625	625
f	Openbare Ruimte	Programma 5	79	350	350	350	350
g	Economie	Programma 6	95	140	140	140	140
h	Duurzaamheid	N.v.t.	-	216	216	216	216
5	**Teruggedraaide / vervallen ombuigingen Kadernota**			**-546**	**-638**	**-638**	**-638**
	Technisch / autonome ontwikkelingen			**-100**	**-192**	**-192**	**-192**
a	Functie Economie	N.v.t.	-	0	-92	-92	-92
b	Informele PGB's	N.v.t.	-	-100	-100	-100	-100
	Bestuurlijke afweging			**-446**	**-446**	**-446**	**-446**
c	OZB Woningen	N.v.t.	-	-200	-200	-200	-200

d	Duurzaamheid	N.v.t.	-	-216	-216	-216	-216
e	Sluiten Snip	N.v.t.	-	-30	-30	-30	-30
6	Structureel begrotingssaldo 2022-2025 na ombuigingen			337	-1514	-2042	-3155

Toelichting
Verschillende algemene mutaties en autonome ontwikkelingen hebben een effect op het meerjarig begrotingsresultaat. Een uitgebreide toelichting vindt u in het boekwerk van de Begroting 2022-2025.

Recapitulatie structureel begrotingssaldo 2022-2025
In onderstaand overzicht is de door de raad gewenste begroting op twee A4-tjes samengevat door per saldo het effect te laten zien van de taakverzwaringen, beleidsintensiveringen en ombuigingen op de beleidsterreinen. Het overzicht geeft inzicht in de samenhang tussen de beleidskeuzes, -intensiveringen en keuzes tot bezuinigingen en het netto effect hiervan op het structureel begrotingssaldo 2022-2025 na ombuigingen.

Bedragen x € 1.000 -/- is nadelig effect op begroting

nr.	sub	Onderwerp / toelichting	2022	2023	2024	2025
		Stand Kadernota 2022-2025 inclusief amendement	**-2.564**	**-2.376**	**-3.696**	**-6.002**
1		**Technische mutaties / autonome ontwikkelingen**	**-1.645**	**-1.278**	**-196**	**260**
2		**Effecten gemeentefonds / structurele dekking**	**4.833**	**2.462**	**2.075**	**2.812**
3		**Netto effect taakverzwaringen, intensiveringen en ombuigingen per beleidsterrein**	**-287**	**-322**	**-222**	**-222**
	a	Dienstverlening	-375	-375	-375	-375
	b	Transitie naar volwaardige inzet strategische opgaven en betrouwbare ondersteuning	-378	-378	-378	-378
	c	Veiligheid	50	50	50	50
	d	Onderwijs	-65	-65	-65	-65
	e	Sociaal Domein	-382	-325	-225	-225
	f	Openbare Ruimte	223	223	223	223
	g	Economie	140	48	48	48
	h	Duurzaamheid	0	0	0	0
	i	Algemene dekkingsmiddelen	500	500	500	500
4		Structureel begrotingssaldo 2022-2025 na ombuigingen	337	-1.514	-2.039	-3.152

1. Aanleiding/ context met tijdlijn

Jaarlijks biedt het college de raad de begroting aan voor het komende jaar en een doorkijk naar de drie volgende jaren (meerjarencijfers). Door het vaststellen van de begroting geeft de raad het college de delegatie om de gestelde doelen voor het komende jaar te realiseren, binnen de financiële kaders op het niveau van de programma's. De begroting vertaalt de ambities van het raadsprogramma in doelstellingen, activiteiten en beschikbare middelen.

2. Maatschappelijk effect

De Begroting 2022-2025 geeft voor de komende jaren politiek-bestuurlijke richting aan de wijze waarop wij met onze gemeente en regio (samen)werken.

3. Argumenten

1.1 Deze begroting geeft meerjarig inzicht op het beleid/financiën over de jaren 2022-2025.

2.1 Het beschikbaar stellen van het investeringskrediet is nodig om de geplande investeringen te kunnen uitvoeren.

3.1 Het dekken van het meerjarig begrotingstekort en de incidentele mutaties in 2022 via de algemene reserve is nodig om het beleid te kunnen uitvoeren en past binnen de vastgestelde beleidsuitgangspunten.

De omvang van de algemene reserve per eind 2021 is € 84,5 miljoen. In 2021 is de omvang per saldo met € 4,2 miljoen gestegen. De voornaamste oorzaak hiervan is de toevoeging van het rekeningresultaat 2020. Een eventuele vrijval van de reserve Crisismaatregelen aan het einde van 2021 is daarbij nog niet verwerkt. Deze is voor € 1,3 miljoen als vrijval in de begroting 2022 opgenomen.

Onderstaand overzicht geeft het meerjarige verloop van de algemene reserve weer:

Stand algemene reserve	2021	2022	2023	2024	2025
Stand algemene reserve per 01/01	80.315	84.518	70.287	65.766	61.339
Toevoegingen	23.359	75	59	355	355
Onttrekkingen	19.157	14.548	2.124	1.596	86
Resultaat Begroting 2022-2025	-	138	-2.147	-2.349	-3.155
Stand algemene reserve Begroting 2022-2025	**84.518**	**70.183**	**65.971**	**62.381**	**59.495**

4.1 Het onttrekken aan de algemene reserve en het storten in de kapitaallastendekkings-reserves ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit investeringen is in lijn met de motie 2021-024 en voldoet aan de criteria zoals opgenomen in de nota Reserves en voorzieningen 2020.

Er zijn drie investeringen die, op basis van de inhoudelijke criteria uit de nota reserves en voorzieningen 2020, in aanmerking komen voor dekking via de kapitaallastendekkingsreserve. Totaal is de geraamde investering € 12.289.000. Doordat de kapitaallasten gedekt worden via een kapitaallastenreserve zijn deze structureel gedekt en drukken ze niet meer op het jaarlijkse begrotingssaldo.

Op basis van de begroting 2022-2025 ontwikkelt het weerstandsvermogen zich dan als volgt:

Bedragen x € 1.000

Stand per 31/12	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	84.518	70.183	65.971	62.381	59.495
Totale weerstandscapaciteit	67.300	70.183	65.971	62.381	59.495
Benodigde weerstandscapaciteit	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900
Ratio weerstandsvermogen	**1,8**	**1,5**	**1,4**	**1,3**	**1,2**

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen. Met een ratio weerstandsvermogen van 1,8 in 2021, 1,5 eind 2022 en 1,4 eind 2023 is Lansingerland ruimschoots in staat om financiële tegenvallers op te vangen. De ratio ligt dan nog binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de raad streeft naar een ratio van 1,7. Vanaf 2024 ligt de ratio buiten (onder) de door de Raad gewenste marge 'ruim voldoende'. Er is een bedrag van circa € 7,5 miljoen aan hogere weerstandscapaciteit (lees: hogere algemene reserve) nodig om ook eind 2025 op de onder-grens van 1,4 te zitten van de score 'ruim voldoende'.

Opgemerkt wordt dat in de bepaling van de weerstandscapaciteit, conform de nota risico-management en weerstandsvermogen, nog geen rekening wordt gehouden met toekomstige positieve resultaten op de grondexploitatie. Op basis van de cijfers van het MPG 2021 verwachten we de komende jaren nog wel positieve resultaten die op moment van realisatie (bij de jaarstukken) in de algemene reserve worden gestort. Op contante waarde basis is dat nog circa € 8 miljoen (zijnde € 26,3 miljoen aan winstgevende projecten o.b.v. MPG 2021 -/- € 18,1 miljoen aan reeds genomen winsten t/m MPG 2021).

Daarnaast maakt de reserve Eneco (per eind 2021 nog circa € 113 miljoen) geen onderdeel uit van de algemene reserve, maar is dit (eigenlijk) nog geen bestemd geld en kan dus in geval van risico's, indien echt nodig, wel worden aangewend (hoewel dat niet de voorkeur heeft c.q. in strijd is met beleid tot op heden).

In de nota reserves en voorzieningen 2020 is overigens aangegeven dat een deel van de algemene reserve gebruikt kan worden als kapitaallastenreserve indien de weerstandsratio maar minimaal 1,2 blijft (let wel: dit is dus lager dan de 'streefnorm' voor weerstands-vermogen). Aan deze eis wordt wel voldaan. Daarmee past de voorgestelde werkwijze binnen dit kader van de Raad.

5.1 Met het voorstel voor een nieuw format van de presentatie van beleidsvelden uitgewerkt in de bijlage voor beleidsveld 6.4 Duurzaamheid wordt voldaan aan de Planning & control meer SMART begroting (M2019-034).

4. Kanttekeningen

Er spelen financiële risico's die zich deels in latere jaren zullen manifesteren zoals die bij de ontwikkeling van de herverdeling Gemeentefonds, waarover het nieuwe kabinet nog een beslissing moet nemen. De mogelijke bevriezing van de reeds ingeboekte opschalingskorting kan positief uitpakken; de nu berekende effecten van de herijking van het gemeentefonds laten per 2023 een fors oplopend negatief beeld voor Lansingerland zien. De risico's mede in relatie tot ons weerstandsvermogen zijn geduid in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

5. Financiële consequenties met dekkingsvoorstel

Bedragen x € 1.000

	Begr 2022			Begr 2023			Begr 2024			Begr 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en dienstverlening	5.918	722	-5.196	5.820	722	-5.098	5.566	722	-4.844	5.566	722	-4.844
2. Openbare orde en veiligheid	6.759	65	-6.694	6.754	65	-6.689	6.754	65	-6.689	6.754	65	-6.689
3. Sport, cultuur en onderwijs	11.539	1.218	-10.321	12.784	1.216	-11.567	13.480	1.111	-12.370	13.324	1.072	-12.253
4. Sociaal Domein	52.322	9.857	-42.466	51.805	10.230	-41.576	52.785	10.565	-42.221	53.622	10.913	-42.709
5. Kwaliteit openbare ruimte	30.009	18.698	-11.311	30.943	18.961	-11.982	32.631	19.191	-13.440	33.728	19.734	-13.993
6. Lansingerland ontwikkelt	12.016	2.952	-9.064	11.613	2.492	-9.121	11.223	2.499	-8.725	10.042	2.504	-7.537
7. Grondzaken	38.820	38.036	-784	24.638	23.847	-790	31.161	30.507	-654	10.837	10.488	-349
Subtotaal Programma's	**157.383**	**71.547**	**-85.836**	**144.356**	**57.534**	**-86.823**	**153.602**	**64.660**	**-88.942**	**133.873**	**45.499**	**-88.374**
Lokale heffingen	434	17.382	16.948	439	17.837	17.398	445	17.993	17.548	451	17.993	17.542
Algemene uitkering gemeentefonds	0	79.935	79.935	0	79.089	79.089	0	80.999	80.999	0	83.135	83.135
Dividend	5	451	447	5	612	607	5	537	532	5	537	532
Financieringsfunctie	3.175	3.087	-88	1.517	2.958	1.441	1.100	3.065	1.965	1.100	2.660	1.560
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.705	20	-2.686	2.070	20	-2.051	2.092	-510	-2.602	2.108	-2.222	-4.330
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	**6.319**	**100.874**	**94.555**	**4.031**	**100.516**	**96.484**	**3.642**	**102.084**	**98.442**	**3.664**	**102.102**	**98.438**
Stelpost onvoorzien	65	0	-65	66	0	-66	68	0	-68	69	0	-69
Overhead	17.287	20	-17.267	15.886	20	-15.866	15.978	20	-15.958	15.739	20	-15.719
Geraamd Totaal saldo van baten en lasten	**181.054**	**172.441**	**-8.613**	**164.340**	**158.070**	**-6.270**	**173.289**	**166.764**	**-6.526**	**153.345**	**147.621**	**-5.723**
1. Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Sport, cultuur en onderwijs	17	201	185	17	199	183	17	693	677	17	493	477
4. Sociaal Domein	882	1.129	246	13	2	-11	13	2	-11	13	2	-11
5. Kwaliteit openbare ruimte	576	851	276	558	948	389	564	1.477	913	564	1.724	1.160
6. Lansingerland ontwikkelt	41	2.559	2.518	41	1.729	1.688	41	1.244	1.203	41	39	-2
7. Grondzaken	-71	664	735	-70	668	739	0	602	602	0	297	297
Algemene dekkingsmiddelen	9.789	14.290	4.501	2.500	3.657	1.157	0	814	814	0	668	668
Overhead	66	356	291	66	44	-22	66	44	-22	66	44	-22
Subtotaal Mutaties reserves	**11.299**	**20.050**	**8.751**	**3.124**	**7.248**	**4.124**	**700**	**4.877**	**4.177**	**700**	**3.268**	**2.568**
Geraamde resultaat	**192.353**	**192.491**	**138**	**167.464**	**165.317**	**-2.147**	**173.989**	**171.640**	**-2.349**	**154.044**	**150.889**	**-3.155**

6. Juridische aspecten

Conform artikel 190 van de Gemeentewet biedt het college de raad jaarlijks een ontwerp aan voor de begroting met toelichting van de gemeente en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren.

7. Duurzaamheid

Sociale, financiële en ecologische duurzaamheid zijn integraal uitgangspunt voor keuzes in deze begroting.

8. Extern draagvlak / burgerparticipatie

Niet van toepassing

9. Verdere procedure

De raadsbehandeling van de begroting is op 4 november 2021 en wordt voorafgegaan door een beeldvormende avond op 14 oktober 2021 (tafeltjesavond) voor een technische toelichting en de beantwoording van vragen. De behandeling in de Commissie AB is op 27 oktober 2021. Na vaststelling van de begroting door de raad wordt deze uiterlijk 14 november 2021 ter goedkeuring naar de provincie gestuurd.

In de begroting is in de bijlage (vanaf p. 228) een voorstel uitgewerkt voor een nieuw format voor de presentatie van beleidsvelden en wel voor het beleidsveld 6.4 Duurzaamheid. De aanleiding daarvoor ligt in de motie “Begroting 2021-2024: Planning en control cyclus (M2019-034). Met deze uitwerking beogen wij de begroting per beleidsveld op een meer logische wijze te presenteren, waarbij wij een ‘doelenboom’ hanteren met de doelstellingen, het beleid en de kengetallen om dit te meten. Het college wil graag met de raad in gesprek gaan of dit format is te gebruiken voor de begroting 2023 en verder.

Bijlagen

1. Begroting 2022-2025 (kenmerk: T21.07762)
2. Raadsbrief motie kapitaaldekkingsreserve (U21.05789)

Raadsbesluit
Gemeente Lansingerland

GEMEENTE Lansingerland

Datum Raad	4 november 2021
Registratienummer	BR2100095
Onderwerp	**Begroting 2022-2025**

De raad van de gemeente Lansingerland;
Na het voorstel gelezen te hebben

Op basis van de argumenten
- de raad jaarlijks voor de aanvang van het begrotingsjaar de begroting dient vast te stellen;
- de begroting de kaders bevat voor de uitvoering van het beleid in enig jaar.

Rekening te houden met
- artikel 190 e.v. van de Gemeentewet.

Besluit(en)
1. De Begroting 2022-2025 vast te stellen.
2. De jaarschijf 2022 van het nog te voteren meerjarig investeringsprogramma (MIP) vast te stellen, met een omvang van € 30.814.535, en daarvan € 7.679.428 voor het jaar 2022 beschikbaar te stellen als investeringskrediet.
3. Een bedrag van € 1.138.456 te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van incidentele mutaties in 2022 en het positief saldo 2022 van de begroting van € 137.826 toe te voegen aan de algemene reserve.
4. Een bedrag van € 12.289.000 te onttrekken aan de algemene reserve en hiervan € 9.789.115 in 2022 en € 2.500.000 in 2023 te storten in de kapitaallastendekkingsreserve ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen die, op basis van de inhoudelijke criteria uit de nota reserves en voorzieningen 2020, in aanmerking komen voor dekking via de kapitaallastendekkingsreserve.

Dit Raadsbesluit is vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 4 november 2021,

de griffier,

drs. Bert Schouten

Begroting 2022-2025

GEMEENTE Lansingerland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave ... 3
Algemeen ... 6
Financieel overzicht Begroting 2022-2025 ... 13
Programma 1: Bestuur en dienstverlening ... 19
Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie ... 22
Beleidsveld Samenwerking en Participatie ... 24
Beleidsveld Dienstverlening ... 28
Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid ... 32
Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid ... 34
Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs ... 40
Beleidsveld Sport ... 43
Beleidsveld Cultuur ... 46
Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang ... 49
Programma 4: Sociaal Domein ... 56
Beleidsveld Samenleving ... 63
Beleidsveld Jeugd ... 66
Beleidsveld Participatie ... 69
Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning ... 72
Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte ... 78
Beleidsveld Beheer Openbare ruimte ... 82
Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement ... 85
Beleidsveld Vastgoed ... 88
Programma 6: Lansingerland ontwikkelt ... 92
Beleidsveld Ruimtelijke ordening ... 97
Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit ... 101
Beleidsveld Economische ontwikkeling ... 103
Beleidsveld Duurzaamheid ... 107
Programma 7: Grondzaken ... 113
Beleidsveld: Grondexploitatie ... 115
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen ... 118
Overzicht: Algemene dekkingsmiddelen ... 120
Overzicht Overhead ... 123
Onderdelen Overhead ... 125
Paragrafen ... 129
Paragraaf Lokale heffingen ... 131
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 143
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen ... 155
Paragraaf Financiering ... 159
Paragraaf Bedrijfsvoering ... 168

Paragraaf Verbonden partijen 176
Paragraaf Grondbeleid 197
Paragraaf Interbestuurlijk toezicht 205
Meerjarenbegroting 207
Overzicht van baten en lasten 208
Overzicht incidentele baten en lasten 211
Geprognosticeerde balans 217
Uitgangspunten Begroting 2022-2025 219
BBV: Begroting 2022 naar taakvelden 222
BBV: Beleidsindicatoren 225
Bijlagen 227
Nieuw format begroting 228
Reserves en voorzieningen 237
Investeringen 245
Stand van zaken Collegeprogramma 261

Algemeen

Bestuurlijke inleiding Begroting 2022-2025

“Verantwoord overdragen”

Voor u ligt de laatste begroting van de collegeperiode 2018-2022 die gestart is met het motto “Lansingerland doet ‘t”. We hebben in de afgelopen vier jaar veel gedaan! Voor onze bewoners en bedrijven in Lansingerland zelf en voor onze positie in de regio. We hebben onder meer een nieuw afvalbeleid vastgesteld, een impuls gegeven aan onze lokale bedrijvigheid en arbeidsmarkt; we zijn gekomen met een Integraal huisvestingsplan Onderwijs en een Sportvisie; de Woonvisie 2021-2025 is vastgesteld, duurzaamheid hebben we op de kaart gezet en de verkoop van de Eneco-aandelen gerealiseerd en geïnvesteerd om ondermijning tegen te gaan en de veiligheid te vergroten. Er is in de afgelopen jaren ook veel gebeurd dat niemand ook maar enigszins kon voorzien, niet alleen in onze gemeente maar in geheel Nederland. De mondiale pandemie heeft onze samenleving ingrijpend doen veranderen. Het jaar 2020 en aanzienlijk deel van 2021 vormden daarmee een erg moeilijke periode; in menselijk opzicht door de vergaande coronamaatregelen die op ons allen van toepassing waren, maar ook in financiële zin door bijvoorbeeld de achtergebleven bekostiging vanuit het Rijk voor taken waar gemeenten de financiële risico’s dienen te dragen.

In februari jl. en later in de Kadernota 2022 heeft het college de raad deelgenoot gemaakt van de tegenvallende financiële positie waarin onze gemeente dreigde te komen, mede als gevolg van de bijstellingen van het gemeentefonds en toenemende kosten in Jeugdzorg en Wmo die door het Rijk op de gemeentelijke bordjes werd gedropt. Met een op de toekomst gerichte attitude is het college aan de slag gegaan. Aanpassingen en opnieuw investeren zijn nodig, maar wel vanuit een solide financiële basis. Met een afgewogen pakket aan structurele ombuigingen van samen circa € 2,5 miljoen werd een structureel sluitende begroting in 2022 haalbaar. In dat traject heeft het college de raad –mede op basis van enkele moties- meermaals meegenomen aan welke knoppen gedraaid kon worden. In de kadernota noemden wij dat “Lansingerland verantwoord vooruit”.

Afgelopen maanden wenkt er echter een nieuw perspectief en ziet het college een opgaande lijn. De corona maatregelen worden steeds méér afgeschaald, nieuwe dingen ontplooien en groeien. De economie trekt sneller aan dan verwacht en het Rijk is vooruitlopend op besluitvorming in het nieuwe kabinet -zo hoog werd de financiële nood bij gemeenten ingeschat- over de brug gekomen met compensatie voor de opgelopen Jeugdzorggelden.

Niet àlle, maar er blijven ombuigingen uit de kadernota nodig om die solide financiële basis op te bouwen en Lansingerland sterk te maken voor de toekomst. Onze gemeente blijft immers groeien, dat is een feit. Maar alleen met een stevig fundament kunnen we verantwoord ook de blijvende onzekerheden tegemoet treden. Met realistisch begroten en investeren in de veranderopgave in het sociaal domein spelen we daar verder op in. Net als er voor zorgen dat de informatievoorziening veiliger wordt, de basisregistraties op orde en de digitale dienstverlening meer proactief. Daarmee leggen we de noodzakelijke basis voor een deugdelijke invoering van de Omgevingswet. Komende jaren monitoren we nauwlettend welke capaciteit en middelen er nodig zijn om onze ambities uit te voeren, u leest hier meer over in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

“Verantwoord overdragen” geven wij als motto mee aan onze Begroting 2022-2025. Het is de laatste begroting van deze raads- en collegeperiode. Aan het begin van 2022 geven wij het stokje over aan een nieuw gemeentebestuur. De komende periode zetten wij ons nog actief in voor onze gemeente en in deze begroting leest u de beleidsvoornemens. Raad en college hebben gezamenlijk gewerkt aan de toekomstperspectieven voor Lansingerland. Wij hebben ervoor gezorgd dat we toekomstbestendig zijn en blijven. Met gerichte keuzes in deze begroting om onze opgaven het hoofd te bieden en met een structureel sluitende begroting in 2022 wil ons college Lansingerland goed achterlaten.

Van kadernota naar begroting
In het voorjaar heeft het college met de toen voorhanden zijnde informatie over de financiële positie van onze gemeente het traject doorlopen naar de kadernota. Van grof naar fijn; van inschattingen naar analyses. De Kadernota 2022 is met een aantal amendementen en moties op 8 juli jl. in de raad vastgesteld. Daarmee heeft de raad zich ook uitgesproken over het doorvoeren van ombuigingen die nodig waren voor een solide financiële basis om de begroting in 2022 structureel sluitend te krijgen. De uitgangspunten die het college toen hanteerde zijn nog steeds leidend. Maar er zijn inmiddels ook nieuwe inzichten. In aanloop naar de begroting (1) is er nu meer bekend over een aantal autonome ontwikkelingen, (2) heeft het Rijk nadere informatie bekend gemaakt die van invloed is op de meerjarige gemeentelijke financiën. (3) Wij konden diverse financieel technische exercities meer precies uitvoeren. Daarnaast (4) zien wij taakverzwaringen en voeren wij ambities uit. Wat we daar voor nodig hebben is nu meer nauwkeurig omlijnd. Bij de kadernota waren deze elementen nog niet uitgekristalliseerd. Nu hebben wij die scherp in het vizier.

(1) Autonome ontwikkelingen
Realistisch begroten in het sociaal domein
Voor de begroting 2021 zijn wij begonnen met het bewust afwegen van de uitgangspunten waarop we de begroting baseren. Het doel was tussentijdse budgetaanpassingen te beperken en eventuele verschillen te kunnen verklaren. Die lijn van 'realistisch begroten' zetten we onverminderd voort. Daarbij kijken we naar de landelijke ontwikkelingen voor het gebruik van voorzieningen, maar wij maken ook gebruik van onze eigen data. Dit kan niet los worden gezien van adequate monitoring van budgetten. Samen gaat dit leiden tot een verbetering in de kwaliteit van de prognoses van de openeinderegelingen. Bij de kadernota gingen wij uit van cijfers over het eerste kwartaal en waren de productieverantwoordingen 2020 van zorgaanbieders nog niet volledig beschikbaar. In de begroting 2022 maken we gebruik van actuele cijfers over het gebruik van Wmo en Jeugdhulp (juli 2021), de recent vastgestelde jaarcijfers van de GRJR en het actuele beeld over scenario's voor bijstandcijfers van het Centraal Planbureau (CPB). De budgetten laten nog steeds meerjarig een stijging zien, als gevolg van de bevolkingsprognoses. Bij de Wmo zijn de dubbele vergrijzing en de ervaringscijfers van toename cliënten door de invoering van het abonnementstarief de verklarende factoren. Prognosticeren staat niet los van onzekerheid: hoe verder in de tijd, hoe groter de marge van de ramingen. De bijstelling voor Wmo bedraagt € 200.000 ten opzichte van de ophoging bij de kadernota.

Voor de participatiebudgetten zien we een verbetering van de prognoses voor de groei van het uitkeringenbestand. Daartegenover staat echter een lagere BUIG-uitkering vanuit het Rijk. Bij de kadernota hadden we nog onvoldoende 'harde' cijfers om tot een inschatting te komen. Voor de begroting kunnen we nu uitgaan van de recente BUIG-beschikking. We investeren in de sociale structuur en ondersteuning van kwetsbaren, gebaseerd op prognose van de Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren. Als gevolg van de coronacrisis stijgt het aantal inwoners met schulden; dat is in onze gemeente niet anders. We houden daarom rekening met een stijging van het budget voor formele en informele schulddienstverlening van 5% per jaar. Per saldo is de bijstelling die we nu inboeken € 0,5 miljoen nadelig.

De aanpassingen binnen beleidsveld jeugd zijn met name te verklaren door actuele inzichten over het gebruik van jeugdzorg (via actuele cijfers van de GR). We verwachten een effect van de coronacrisis in 2020-2021 op het gebruik van specialistische jeugdhulp in komende jaren, met name door de inzet van zwaardere en langere zorgtrajecten. In de Kaderbrief 2022 zijn in verband met de intensivering van contractmanagement en casusregie netto besparingen opgenomen die jaarlijks oplopen. We verwachten dat de landelijke personeelskrapte in het jeugdwerkveld de realisatie van deze ambities bemoeilijkt. We gaan daarom niet langer uit van een oplopende besparing vanaf 2023, maar boeken de verwachte besparing in 2022 structureel in en monitoren op de realiseerbaarheid. Daarnaast is de verwachte besparing op inkomenstoets informele pgb uit de kadernota (€ 0,1 miljoen) door een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep niet mogelijk. Dit leidt gezamenlijk tot een opwaartse bijstelling van de budgetten 2022 van € 1,0 miljoen.

(2) Nadere informatie van onder meer het Rijk

Compensatie Jeugdzorgkosten

De effecten van de Meicirculaire hebben wij cijfermatig in het financiële beeld verwerkt. Over die effecten bent u op 22 juni jl. geïnformeerd (U21.03593). Op dat moment lag er weliswaar een uitspraak van de arbitragecommissie Jeugdzorg over compensatiebedragen voor gemeenten, maar het kabinet zegde alleen voor 2022 steun toe. Over latere jaren zal het nieuwe kabinet nog een beslissing moeten nemen. Inmiddels heeft de provincie als financiële toezichthouder duidelijkheid gegeven over de meerjarige compensatie en de mate waarin gemeenten die als structureel dekkingsmiddel mogen inzetten. In 2022 ontvangt Lansingerland € 4 miljoen en daarna mogen wij € 3,3 miljoen in 2023, aflopend tot € 2,9 miljoen in 2025 inboeken. Deze bedragen zijn hoger dan de autonome ontwikkelingen in de zorg waarvoor wij in Lansingerland gesteld staan. Dat biedt ons nu de ruimte om te investeren in de veranderopgave die nodig is voor de toekomst. Het Rijk en de VNG hebben namelijk afgesproken dat het nieuwe kabinet een hervormingsagenda jeugdhulp opstelt waar gemeenten aan mee moeten werken. We weten nog niet wat precies in die agenda komt te staan, dat is aan het nieuwe kabinet. Wel weten we dat die agenda eraan komt met opdrachten van het Rijk aan gemeenten en dat dekking van die opdrachten moet plaatsvinden vanuit de (meerjarige) compensatie jeugdhulpgeld.

Risico's positief en negatief

Landelijk is de kabinetsformatie nog geen feit. Keuzes van het demissionaire kabinet en de volgende regering zullen zeker zijn weerslag hebben op gemeenten. Die kunnen positief zijn, zoals bijvoorbeeld de opschalingskorting waarvan gezegd wordt dat die mogelijk weer bevroren wordt, of een mogelijke compensatie voor de toenemende kosten in de Wmo. Mogelijk komt het Rijk de komende periode nog met begrotingsvoorstellen voor 2022. Over de effecten van de herverdeling van het gemeentefonds is meer bekend, al ligt er nog geen formeel voorstel tot herijking en komen gemeenten via de VNG nog met een bestuurlijk advies. Op basis van de meest recente informatie vanuit het Rijk, zullen voor Lansingerland echter fors gaan tegenvallen en wel € 69 per inwoner. De laatste berekeningen volgen de systematiek en de grondslag die na diverse consultaties hoogst waarschijnlijk gehanteerd gaan worden. Wij verwachten dan ook dat bij de invoering in 2023 de definitieve bedragen niet veel zullen afwijken van de cijfers die nu bekend zijn gemaakt. Het herverdelingseffect voor een individuele gemeente is gemaximaliseerd op € 60 per inwoner en zal stapsgewijs in 4 jaar worden bereikt. Dit betekent voor Lansingerland een nadeel van circa € 1 miljoen in 2023 dat met € 2 miljoen in 2024 en € 3,1 miljoen in 2025 oploopt tot € 4,2 miljoen in 2026. Omdat de formele besluitvorming bij het nieuwe kabinet ligt, heeft het college deze cijfers niet in de komende begroting verwerkt. Wij verwijzen daarvoor naar de risicoparagraaf.

(3) Financieel technische exercities

Meerjaren InvesteringsPlan (MIP)

Meer precies dan bij de kadernota hebben wij voor de begroting een aantal financieel technische analyses kunnen doen op grond van verder beschikbare informatie. De inschattingen die wij in het voorjaar hebben gedaan voor het financiële beeld van de kadernota hebben wij verder kunnen uitkristalliseren. Zo was het MIP al grotendeels cijfermatig verwerkt in de kadernota, maar er bleken voor latere jaren nog enkele aanpassingen nodig. Ook is er nu meer duidelijk welke capaciteit we voor 2022 beschikbaar hebben en hoe zich dat vertaalt in het MIP voor wat betreft de urentoerekening en kapitaallasten. Dit leidt tot een voordelig effect van € 470.000 in 2022. Andere technische mutaties betreffen de doorbelastingen aan de grondexploitaties van € 0,2 miljoen nadelig in 2022 en oplopend tot € 1,3 miljoen voordelig in 2025 en de effecten van doorbelasting van de personeelsbegroting van circa € 0,3 miljoen voordelig.

Overige technische aanpassingen
De Meicirculaire 2021 staat het ons toe om het Btw-compensatiefonds (BCF) op declaratiebasis volledig in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Voorheen waren nacalculaties bepalend maar door het gebruik van bandbreedtes bleken aanpassingen in de praktijk beperkt. De keuze die het college nu maakt levert structureel € 520.000 op. Wel betekent dit dat bij (grote) economische schokken die de omvang van het BCF beïnvloeden er lokaal bijstellingen nodig zijn.
Net als bij de kadernota is op dit moment nog geen duidelijkheid over de gemeentelijke CAO die vanaf 2021 zou moeten ingaan. In de begroting rekenen we net als bij de kadernota met 2% CAO-stijging.
Over de uitvoering van de lopende begroting heeft u in de Zomerrapportage 2021 op 15 juli jl. besluiten genomen. De meerjarige effecten daarvan tellen op tot circa € 0,5 miljoen nadelig. Die hebben we nu in de Begroting 2022-2025 verwerkt.
Tot slot zullen wij u apart informeren over de effecten van de Septembercirculaire 2021 op het meerjarige financiële beeld.

(4) Taakverzwaringen en uitvoering ambities
Strategische vraagstukken vragen om transitie
De gemeente groeit en we staan voor complexe(re) vraagstukken. Lansingerland richt zich in haar koers op de grote ontwikkelopgaven. Ruimtelijke en maatschappelijke thema's komen hier samen. Sociale beleidsaspecten als bestaanszekerheid, leefbaarheid, gezondheid en ontwikkelkansen en ruimtelijke thema's als huisvesting, omgevingsvisie, mobiliteit en Horti Science dienen over en weer op elkaar afgestemd te zijn. Daar is een transitie voor nodig naar een meer strategische en omgevingsbewuste aanpak met een professionele en betrouwbare ondersteuning in strategisch vermogen en inkoopcapaciteit.

Veilige informatievoorziening, juiste basisregistraties en proactieve digitale dienstverlening
Thema's als informatieveiligheid, ICT-basisvoorzieningen en digitale dienstverlening worden steeds belangrijker. Als we daar niet adequaat op inspelen kan dat voor onze gemeente snel grote nadelige gevolgen hebben. Op het gebied van informatieveiligheid voeren we noodzakelijke verbeteringen door, bijvoorbeeld aan de hand van de lessen naar aanleiding van de hack bij Hof van Twente, om de risico's te verkleinen. Daarnaast gaan we in het kader van informatiebeheer aan de slag met de aanbevelingen van de archiefinspectie om te voldoen aan de wettelijke eisen van de Archiefwet. Dat geldt ook voor de ruimtelijke basisregistraties om deze goed te laten aansluiten op de vereisten uit de Omgevingswet. Het afgelopen jaar werkten we vanwege de corona pandemie veel thuis en inmiddels zit het hybride werken in een stroomversnelling. Het faciliteren van het thuiswerken en het inrichten van het gemeentehuis voor 'verbinden en ontmoeten' vragen daarnaast ook om optimalisatie in 2022. Gezamenlijk kost dit € 0,8 miljoen. Invulling geven aan deze opgaven is een belangrijke randvoorwaarde voor de gehele organisatie om te kunnen werken. Zo kunnen risico's zoveel mogelijk gemitigeerd, opgaven kwalitatief opgepakt worden èn kunnen we in de toekomst blijven voldoen aan wettelijke eisen. Ook voor een succesvolle implementatie van de Omgevingswet –waar nu alle gemeenten voor staan- is dit noodzakelijk.

Veranderopgave sociaal domein leidt tot versterking van de grip
De uitgaven in het sociaal domein stegen de afgelopen jaren fors; deze autonome ontwikkeling trof alle gemeenten in Nederland. Zicht en zo veel mogelijk grip houden op onze inhoudelijke en financiële doelen vereist dat we in Lansingerland de stap zetten naar een datagedreven beleid en professionalisering van onze monitoring. Het college ziet deze veranderopgave als een absolute noodzaak om de uitdagingen in het sociaal domein in de toekomst beheersbaar te houden. De compensatie van de jeugdgelden biedt ons die mogelijkheid. We zetten reeds in op het versnellen van de transformatie jeugd en de aanpak bij de praktijkondersteuning huisartsen (POH). In lijn met de landelijke adviezen zetten we de POH'ers nu structureel in. Dit vraagt gezamenlijk om een investering van € 657.000 in 2022 en € 700.000 in latere jaren.

Ordentelijke verkiezingen
Bij de besluitvorming van de kadernota zijn de kosten (€ 125.000) voor verkiezingen –alles afwegend- incidenteel in 2022 gehonoreerd. Uitgaven voor verkiezingen, dus niet alleen voor het lokale bestuur, worden door de provinciale toezichthouder als structureel bestempeld. Wij nemen deze kosten nu structureel op in de begroting.

Communicatiever maken van de organisatie
De communicatie van overheden is volop in ontwikkeling, mede door de (op data gebaseerde) digitalisering waardoor elk individu (binnen en buiten de organisatie) zelf medium is geworden. De kritische samenleving, de toenemende behoefte aan dialoog en inspraak, de realtime verspreiding van berichten en talrijke interne ontwikkelingen vragen ook van de gemeente Lansingerland een passende opstelling. De ontwikkelingen vragen om sensitiviteit, responsiviteit en reactiesnelheid van de hele organisatie. Communicatie wordt conversatie: van zenden naar interactie, van monologen naar dialogen. Om bovenstaande te realiseren investeren we de komende jaren (meerjarig incidenteel) expliciet in capaciteit en uitvoering voor de verdere implementatie van het omgevingsbewust werken. Dit doen we conform de nog op te stellen visie op communicatie.

Structureel sluitende begroting in 2022
Het inspelen op de genoemde autonome ontwikkelingen, de uitkomsten van financieel-technische exercities en noodzakelijke opgaven waar onze gemeente voor staat èn de ambities die wij belangrijk vinden, beïnvloeden het meerjarige financiële beeld ten opzichte van de Kadernota 2022 aanzienlijk. Zowel inhoudelijk als financieel wil ons college de noodzakelijke stappen zetten om uit te komen op een solide financiële positie met een structureel sluitende begroting in 2022. Dat ziet er dan als volgt uit.

Ombuigingen uit de kadernota
De ombuigingen zoals die in de Kadernota 2022 zijn opgenomen vergen aanpassingen. De kapitaalinjectie Stedin is inmiddels –ook in uw raad- geformaliseerd. De werkelijke reeks hebben wij in de begroting verwerkt met € 185.000 in 2022 en € 386.000 in latere jaren. Dat wijkt maar beperkt af van de € 0,4 miljoen die wij als maximaal scenario structureel hadden opgenomen in de kadernota. Ook is de ombuiging op informele PGB's van € 100.000 na de recente gerechtelijke uitspraak niet meer mogelijk. De besparing op economische dienstverlening was eerder al vanaf 2023 ingeboekt en heeft dus alleen in 2022 effect.
Met de nieuwe inzichten en de financiële verwerking daarvan ziet het college ruimte om een drietal pijnlijke ombuigingen, waar veel discussie over is geweest, los te laten, zonder dat dat de structureel sluitende begroting in 2022 in gevaar brengt. Het schrappen van de budgetten voor duurzaamheid, de tariefsverhoging bij de OZB-woningen en het sluiten van de Snip zijn maatregelen die in de kadernota samen optelden tot € 450.000 structureel. Wij draaien deze ombuigingen structureel terug; dat is circa 20% van de aanvankelijk voorgestelde ombuigingen.

Overnemen motie 'Uitwerking voorstel kapitaaldekkingsreserve'
Bij de behandeling van de kadernota is de motie 'Uitwerking voorstel kapitaaldekkingsreserve' (M2021-024) aangenomen, waarin de raad het college oproept "om te onderzoeken of er investeringen in het MIP zijn die in aanmerking komen om te dekken uit een reserve kapitaallasten en bij dit onderzoek ook de investering in het cultuurhuis Blok B te betrekken,…".
Een analyse van het MIP levert een aantal investeringen op die zich zouden kunnen lenen voor deze manier van dekken van de kapitaallasten. De spelregels daarvoor zijn verwoord in de Nota reserves en voorzieningen 2020. Zowel het criterium dat de investering als zodanig niet vervangen hoeft te worden na de gebruiksduur, als het criterium dat de investering bijdraagt aan een maatschappelijk belangrijk thema geven daarbij de doorslag. Bij de berekening van het vereiste weerstandvermogen zal met deze onttrekking uit de algemene reserve rekening worden gehouden. Het college stelt in de begroting voor om de kapitaallasten van de investeringen (1) aanpassing AMG Schmidtpark (waterpunten en verlichting), (2) bouw en installaties Cultuurhuis en (3) upgrade evenemententerrein te dekken vanuit een kapitaallastenreserve die ten laste van de algemene reserve wordt gevormd (€ 12,3 miljoen). Voor 2022 is het effect op het begrotingssaldo beperkt. Dit loopt echter op naar circa € 0,5 miljoen positief in 2025. Voor de eerste twee investeringen heeft uw raad al het investeringskrediet gevoteerd. Over de derde investering zal uw raad zich eerst nog moeten uitspreken, dat voorstel komt te zijner tijd.

Positief sluitende begroting voor 2022 en solide financiële positie
Het college presenteert in de laatste begroting van zijn termijn een structureel sluitende begroting van € 337.000 positief in 2022. Bij de kadernota kwamen we rond de nul uit. De toekomst blijft ongewis en hoewel de ramingen voor de latere jaren méér precies zijn dan bij kadernota, spelen er nog (grote) risico's, zowel in positieve zin, als negatief. Het nieuwe kabinet zal daar uitsluitsel over geven. In de Kadernota 2022 is voor 2025 een tekort van € 3,2 miljoen gepresenteerd. Die orde van grootte blijft in de begroting bestaan (€ 3,1 miljoen).

Voor het komende jaar is de financiële positie van Lansingerland solide. Wij pakken een aantal noodzakelijke opgaven op om ervoor te zorgen dat Lansingerland voldoende toekomstbestendig is en blijft. De veranderopgave in het sociaal domein, de transitie om strategische vraagstukken aan te kunnen en een veilige informatievoorziening en proactieve digitale dienstverlening maken daar onderdeel van uit. Deze gerichte keuzes zijn mogelijk door het realiseren van ombuigingen, maar minder dan we eerder voor ogen hadden. Daarmee creëren wij een nieuw perspectief op een mooie toekomst. Op deze manier vullen wij het motto "Verantwoord overdragen" op gepaste wijze in en geven wij begin 2022 het stokje over aan een nieuw gemeentebestuur.

Financieel overzicht Begroting 2022-2025

Financieel overzicht Begroting 2022-2025

Opbouw begroting
De begroting is opgebouwd uit zeven programma's en de twee overkoepelende overzichten van de algemene dekkingsmiddelen en de overhead. Op dat niveau worden de doelstellingen geformuleerd. Een dergelijk indeling is voorgeschreven. Per programma kunnen gemeenten naar eigen inzicht verschillende beleidsvelden onderscheiden -die een zekere samenhang kennen- met daarin de baten/lasten en de onttrekkingen/toevoegingen aan reserves en een overzicht van kengetallen. Dat geeft het (meerjarig) inzicht wat er in totaal financieel omgaat. Voor het gemeentebestuur zijn ook de aanpassingen ten opzichte van de vorige begroting relevant; buiten het opnemen een verschillenanalyse per programma zijn er geen voorschriften voor een incrementele totaal opbouw van de cijfers. Met de Kadernota 2022 is daarvoor een eerste aanzet gegeven; dat wil zeggen dat de aanpassingen zichtbaar zijn gemaakt vanuit het vertrekpunt van de vastgestelde begroting 2021-2024, ingedeeld naar soort, zoals autonome ontwikkelingen en algemeen (technische) mutaties. Diverse claims zijn daarbij aangereikt. Vervolgens zijn aan de hand van voorstellen voor ombuigingen toegewerkt naar een structureel sluitende begroting voor 2022.

Begroting op twee A4-tjes
De raad heeft aangegeven behoefte te hebben meegenomen te worden in de overwegingen en keuzes van het college bij de financiële problematiek die bij onze gemeente speelt. Het college heeft invulling gegeven aan de motie 'Proces bezuinigingsscenario's 2021 starten voor de kadernota' (M2020-017) door onder meer het 'Totaaloverzicht begrotingsknoppen' (kenmerk T21.02747) aan de raad te verstrekken. Voor het college was dat een handzaam document bij de integrale afweging van ambities, budgettaire mogelijkheden en noodzakelijke structurele ombuigingen. Vervolgens biedt het ook de raad het inzicht in de mogelijkheden die het college per beleidsveld zag om te intensiveren (meer ambitie met meer middelen) of te extensiveren (dezelfde ambitie met minder middelen, of ambitie neerwaarts bij stellen); vandaar de analogie met knoppen die meer open of dichtgedraaid kunnen worden. Steeds is daarbij het maatschappelijk effect geduid, de haalbaarheid en de relevante context.

Ook een méér toegankelijke presentatie van de financiële cijfers in de begroting is een breed in de raad geuite wens. In de motie 'Begroting en keuzes inzichtelijk op 2 A4tjes' (M2020-013) wordt het college gevraagd in de begroting een beknopte en compleet cijferoverzicht in relatie tot beleidskeuzes, beleidsintensiveringen en keuzes tot bezuinigingen op te nemen. Deze motie neemt het college over. In het gevraagde overzicht nemen wij –als een soort van leeswijzer- de verwijzing naar de paginanummers in de begroting op, als toelichting op de 'wereld achter de cijfers'. Dat overzicht ziet er als volgt uit.

Bedragen x € 1.000
-/- is nadelig effect op begroting

nr.	sub	Onderwerp / toelichting	Programma/paragraaf	Pagina	2022	2023	2024	2025
		Stand Kadernota 2022-2025 inclusief amendement			**-2.564**	**-2.376**	**-3.696**	**-6.002**
	a	Stand Kadernota 2022-2025	N.v.t.	-	-2.537	-2.349	-3.669	-5.975
	b	Amendement gehandicaptenparkeerkaart (A2021-015)	N.v.t.	-	-27	-27	-27	-27
1		**Technische mutaties / autonome ontwikkelingen**			**-1.645**	**-1.278**	**-196**	**260**
	a	Structuele effecten Zomerrapportage 2021	N.v.t.	-	-499	-384	-567	-520
	b	Actualiseren Meerjaren investeringplan (MIP)	Diversen	Va. 245	466	337	46	570
	c	Loonkostenbegroting incl. doorbelasting	Diversen	-	125	219	1.239	1.602
	d	Realistisch begroten Sociaal Domein - Jeugd	4.2 Jeugd	59-60	-1.064	-1.453	-1.648	-1.599
	e	Realistisch begroten Sociaal Domein - WMO	4.4 Maatsch. Onderst.	61	-208	289	1.032	438
	f	Realistisch begroten Sociaal Domein - Participatie	4.3 Participatie	61-62	-465	-286	-298	-231
2		**Effecten gemeentefonds / structurele dekking**			**4.833**	**2.462**	**2.075**	**2.812**
	a	Meicirculaire, vrij besteedbare deel	Overzicht Alg. Dek.	121-122	101	-873	-1.442	-785
	b	BTW-compensatiefonds volledig inzetten als	Overzicht Alg. Dek.	121-122	520	520	520	520

	dekkingsmiddel						
c	Compensatie Jeugdhulp, incidenteel voor 2022 daarna stelpost 75% reeks Commissie van Wijzen	Overzicht Alg. Dek.	121-122	4.006	3.325	3.121	2.877
d	Reeds ingerekende stelpost compensatie jeugd vanuit incidentele compensatie bij begroting 2021	Overzicht Alg. Dek.	121-122	0	-869	-869	-869
e	Kapitaalinjectie Stedin, dividendinkomsten	Overzicht Alg. Dek.	121-122	185	386	386	386
f	Inzet reserve kapitaallasten naar aanleiding van motie kaderbrief	3.2 Cultuur	46-48	45	45	295	542
g	Overige structurele dekking	Diversen	-	-24	-72	64	141
3	**Taakverzwaringen, groei en uitvoering ambities**			**-1.868**	**-1.961**	**-1.964**	**-1.964**
a	Veilige informatievoorziening, proactieve digitale dienstverlening en basisregistraties	Overzicht Overhead	126	-800	-800	-800	-800
b	Transitie naar volwaardige inzet strategische opgaven en betrouwbare ondersteuning	Programma 4, 5, 6 en Overhead	59, 81, 94, 126 en 172	-647	-647	-647	-647
c	Verkiezingen structurele claim	Programma 1	20-21	-122	-122	-125	-125
d	Veranderopgave sociaal domein leidt tot versterking van de jeugdhulpketen	Programma 4	58-62	-657	-700	-700	-700
e	Monitoringsopgave Sociaal Domein (structurele component)	Programma 4	58-62	0	-50	-50	-50
f	Overige claims (vnl gladheidsbestrijding en bewegingsonderwijs PO)	Programma 2, 3 en 5	-	-242	-242	-242	-242
g	Reeds in begroting opgenomen budgetten voor groei	Overzicht Overhead	123-128	600	600	600	600
4	**Ombuigingen vanuit Kadernota 2022**			**2.127**	**2.277**	**2.377**	**2.377**
a	Algemene dekkingsmiddelen	Par. Lokale heffingen	132-133	1.100	1.100	1.100	1.100
b	Kapitaalinjectie Stedin (zie regel 2e, daadwerkelijke reeks)	Overzicht Alg. Dek.	121-122	-400	-400	-400	-400
c	Dienstverlening	Programma 1	20	246	246	246	246
d	Veiligheid	Programma 2	33	100	100	100	100
e	Sociaal Domein	Programma 4	58-59	375	525	625	625
f	Openbare Ruimte	Programma 5	79	350	350	350	350
g	Economie	Programma 6	95	140	140	140	140
h	Duurzaamheid	N.v.t.	-	216	216	216	216
5	**Teruggedraaide / vervallen ombuigingen Kadernota**			**-546**	**-638**	**-638**	**-638**
	Technisch / autonome ontwikkelingen			**-100**	**-192**	**-192**	**-192**
a	Functie Economie	N.v.t.	-	0	-92	-92	-92
b	Informele PGB's	N.v.t.	-	-100	-100	-100	-100
	Bestuurlijke afweging			**-446**	**-446**	**-446**	**-446**
c	OZB Woningen	N.v.t.	-	-200	-200	-200	-200
d	Duurzaamheid	N.v.t.	-	-216	-216	-216	-216
e	Sluiten Snip	N.v.t.	-	-30	-30	-30	-30
6	**Structureel begrotingssaldo 2022-2025 na ombuigingen**			**337**	**-1514**	**-2042**	**-3155**

Recapitulatie structureel begrotingssaldo 2022-2025

In onderstaand overzicht is de door de raad gewenste begroting op twee A4-tjes samengevat door per saldo het effect te laten zien van de taakverzwaringen, beleidsintensiveringen en ombuigingen op de beleidsterreinen. Het overzicht geeft inzicht in de samenhang tussen de beleidskeuzes, -intensiveringen en keuzes tot bezuinigingen en het netto effect hiervan op het structureel begrotingssaldo 2022-2025 na ombuigingen.

Bedragen x € 1.000 -/- is nadelig effect op begroting

nr.	sub	Onderwerp / toelichting	2022	2023	2024	2025
		Stand Kadernota 2022-2025 inclusief amendement	**-2.564**	**-2.376**	**-3.696**	**-6.002**
1		**Technische mutaties / autonome ontwikkelingen**	**-1.645**	**-1.278**	**-196**	**260**
2		**Effecten gemeentefonds / structurele dekking**	**4.833**	**2.462**	**2.075**	**2.812**
3		**Netto effect taakverzwaringen, intensiveringen en ombuigingen per beleidsterrein**	**-287**	**-322**	**-222**	**-222**
	a	Dienstverlening	-375	-375	-375	-375
	b	Transitie naar volwaardige inzet strategische opgaven en betrouwbare ondersteuning	-378	-378	-378	-378
	c	Veiligheid	50	50	50	50
	d	Onderwijs	-65	-65	-65	-65
	e	Sociaal Domein	-382	-325	-225	-225
	f	Openbare Ruimte	223	223	223	223
	g	Economie	140	48	48	48
	h	Duurzaamheid	0	0	0	0
	i	Algemene dekkingsmiddelen	500	500	500	500
4		**Structureel begrotingssaldo 2022-2025 na ombuigingen**	**337**	**-1.514**	**-2.039**	**-3.152**

Voldoende weerstand om gezond te blijven

Incidentele claims en dekkingen
De provincie als financiële toezichthouder ziet strikt toe dat de structurele lasten gedekt worden door baten die naar hun aard structureel van karakter zijn. Voor 2022 voldoen wij daaraan. Bij de financiële positie van onze gemeente is ook de beschikbaarheid over incidentele dekkingsmiddelen relevant. Die hebben wij zeer ruim voorhanden. Naast de forse omvang van de algemene reserve van € 84,5 miljoen (stand eind 2021) hebben we nog de beschikking over bestemmingsreserves die bedoeld zijn om geoormerkte budgetten over te hevelen naar latere jaren (€ 156,2 miljoen stand eind 2021). Voor een deel zijn die technisch noodzakelijk, zoals de kapitaallastendekkingsreserves om gedurende de looptijd van een investering de afschrijvingen te kunnen dekken, òf ingesteld voor een specifiek risico, zoals de reserve Crisismaatregelen. Door de verkoop van de Eneco-aandelen resteert nog een aanzienlijke omvang van 'onbeklemd budget' van € 112,7 miljoen (stand eind 2021). Over het proces van aanwending daarvan hebben wij met de raad gesproken en inmiddels is het Toetsingskader investeringen uit Enecogelden vastgesteld. Opgemerkt wordt dat de algemene reserve bedoeld is voor grote onvoorzienbare risico's; de verplichte post Onvoorzien is structureel opgenomen. Ook wordt de algemene reserve (tijdelijk) aangewend voor begrotingstekorten in latere jaren: deze systematiek wordt door de provincie geaccepteerd. Belangrijk is de notie dat alleen de algemene reserve 'meetelt' bij de bepaling van de weerstandsratio, maar de facto hebben wij met de reserve Enecogelden nog een exceptionele financiële buffer.

Diverse noodzakelijke opgaven en ambities vergen incidentele middelen. Voor een deel zetten we de reserve Onderzoekskosten daarvoor in. Gezien de veranderende context zal naar verwachting een deel van de reserve crisismaatregelen niet nodig zijn. Vrijval loopt terug naar de algemene reserve of kan worden aangewend voor incidentele lasten. Voor de investeringen in het (uitvoerings)programma Horti Science van drie jaar elk € 1,2 miljoen, doen wij vooralsnog een beroep op de algemene reserve (€ 3,6 miljoen). De dekking voor deze investering wordt echter nog nader bepaald. Het genoemde bedrag is niet meer dan richtinggevend, in afwachting van het raadsvoorstel later dit jaar voor de Horti Science Visie en Uitvoeringsagenda. Wij nemen ons voor dit programma voor lokale werkgelegenheid in relatie tot duurzaamheid, langs de lat van het Toetsingskader investeringen uit Enecogelden te leggen. Alles overziende laten wij voor het nieuwe gemeentebestuur een buitengewoon omvangrijk incidenteel dekkingspotentieel na.

Algemene reserve
De omvang van de algemene reserve per eind 2021 is € 84,5 miljoen. In 2021 is de omvang per saldo met € 4,2 miljoen gestegen. De voornaamste oorzaak hiervan is de toevoeging van het rekeningresultaat 2020. Een eventuele vrijval van de reserve Crisismaatregelen aan het einde van 2021 is daarbij nog niet verwerkt.

Stand algemene reserve	2021	2022	2023	2024	2025
Stand algemene reserve per 01/01	80.315	84.518	70.287	65.766	61.339
Toevoegingen	23.359	213	59	355	355
Onttrekkingen	19.157	14.548	4.271	3.945	3.241
Stand algemene reserve Begroting 2022-2025	84.518	70.183	65.971	62.381	59.495

De geprognotiseerde onttrekkingen van de algemene reserve in de komende jaren is mede het gevolg van de negatieve begrotingssaldi in 2023 en verder; dit zijn tijdelijke onttrekkingen. Deze systematiek wordt door de provincie als financiële toezichthouder toegestaan. Als het betreffende begrotingsjaar is bereikt zal voor dat jaar weer een structureel sluitende begroting moeten worden opgesteld.

Weerstandsratio
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen. Met een ratio weerstandsvermogen van 1,8 in 2021, 1,5 eind 2022 en 1,4 eind 2023 is Lansingerland ruimschoots in staat om financiële tegenvallers op te vangen. De ratio ligt dan nog binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de raad streeft naar een ratio van 1,7. Vanaf 2024 ligt de ratio buiten (onder) de door de Raad gewenste marge 'ruim voldoende'. Er is een bedrag van circa € 7,5 miljoen nog nodig om ook eind 2025 op de ondergrens van 1,4 te zitten van de score 'ruim voldoende'. Opgemerkt wordt dat in de bepaling van de weerstandscapaciteit, conform de nota risicomanagement en weerstandsvermogen, nog geen rekening wordt gehouden met toekomstige positieve resultaten op de grondexploitatie. Op basis van de cijfers van het MPG 2021 verwachten we de komende jaren nog wel positieve resultaten die op moment van realisatie (bij de jaarstukken) in de algemene reserve worden gestort.

Stand per 31/12	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	84.518	70.183	65.971	62.381	59.495
Totale weerstandscapaciteit	67.300	70.183	65.971	62.381	59.495
Benodigde weerstandscapaciteit	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900
Ratio weerstandsvermogen	**1,8**	**1,5**	**1,4**	**1,3**	**1,2**

Tot slot

Bij de toelichting op de programma's en de beleidsvelden wordt uw raad meer gedetailleerd meegenomen in de problematiek en de maatregelen waarvoor het college gericht heeft gekozen.

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Beoogd maatschappelijk effect

Daadkrachtig, integer en transparant besturen met regionale invloed, lokale participatie en een optimale dienstverlening voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	5.646	6.266	5.918	5.820	5.566	5.566
Baten	665	730	722	722	722	722
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-4.981**	**-5.536**	**-5.196**	**-5.098**	**-4.844**	**-4.844**
Onttrekkingen	103	175	0	0	0	0
Toevoegingen	80	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**23**	**175**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-4.958**	**-5.361**	**-5.196**	**-5.098**	**-4.844**	**-4.844**

Toelichting op (grote) mutaties in het meerjarenbeeld

In 2022 zien we dat de lasten voor het programma in totaal € 348.000 lager zijn dan in 2021. Daarnaast zijn de baten in 2022 €8.000 lager dan in 2021. Hiernaast onttrekken we in 2022 € 175.000 minder aan reserves.

Ieder jaar verkiezingen (€175.000 hogere lasten)
In 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Doordat dit de verkiezingen zijn van het gemeentelijk bestuur voeren wij extra taken uit die bij andere verkiezingen door het rijk worden uitgevoerd. Voor 2022 zetten wij dan ook €50.000,- incidenteel extra in voor de gemeenteraadsverkiezingen. Vanaf 2022 zullen ieder jaar andere verkiezingen gehouden worden. Om deze verkiezingen te bekostigen stijgen de lasten structureel met €125.000,-.

Begrotingsknop uit kadernota: Verkorten van doorlooptijden en openingstijden (€219.000 lagere lasten)
De dienstverlening van de gemeente verloopt via verschillende kanalen: post, telefonie, digitaal (e-mail, sociale media en website) en fysiek (balie en receptie). Door meer de focus te verleggen naar digitale kanalen en het dienstverleningsniveau op het gebied van telefonisch en fysiek contact te verlagen is het mogelijk om hier efficiëntie winst te behalen in de organisatie. Deze beweging is gebaseerd op het omvormen van het Servicepunt en het terugbrengen van het serviceniveau in de fysieke dienstverlening. Onderdeel van deze beweging is het beëindigen van de veranderopgave Visie op dienstverlening.

Begrotingsknop uit kadernota: Beleid rondom Lansingerlands Initiatief op een andere manier uitvoeren (€20.000,- lagere lasten)
Door het schrappen van het Lansingerlands Initiatief vervalt de mogelijkheid voor inwoners om aanspraak te maken op een stimuleringsbijdrage voor het realiseren van inwoners-initiatieven door middel van het wedstrijd-concept van het Lansingerlands Initiatief. Inwoners kunnen nog altijd initiatieven indienen, die dan vervolgens door de vakafdeling getoetst worden op meerwaarde, haalbaarheid en passendheid binnen de beleidskaders. Vervolgens bepaalt het team of er ondersteuning (in welke vorm dan ook) of een aanmoedigingsbedrag vanuit een eigen budget of een subsidieregeling wordt toegekend. Centrale regie en coördinatie op en begeleiding van de initiatieven komt te vervallen.

Coronakosten komen te vervallen (547.000 lagere lasten)
Corona heeft een grote impact gehad op onze inwoners en ook op onze manier van werken. In 2021 hebben we daarom op veel verschillende vlakken extra kosten gemaakt om Corona het hoofd te kunnen bieden. Deze kosten verwachten wij in 2022 niet meer te maken, hierdoor daalt het budget in 2022 met €547.000,-. Dit heeft te maken met de volgende ontwikkelingen die in 2021 wel plaatsvonden en die in 2022 niet meer verwacht worden:

- Extra inzet om de fysieke dienstverlening doorgang te laten vinden
- Corona vaccinatie locatie
- Extra inzet en aanschaf i.v.m. verkiezingen tijdens Corona

Burgerparticipatie als topprioriteit (€250.000 hogere lasten)
Het college heeft burgerparticipatie tot topprioriteit gemaakt. We zijn er als gemeente voor de inwoners. Daarbij kunnen we niet zonder hun betrokkenheid. We werken graag met elkaar samen. Zo maken we van Lansingerland een aantrekkelijke en een fijne gemeente om in te wonen.
Van 2022 tot en met 2024 geven we door een gezamenlijke projectmatige aanpak burgerparticipatie een extra impuls, waarbij we inzetten op:

- het dichten van de kloof tussen bestuur en inwoners (betrouwbare overheid)
- het vergroten van de kwaliteit van het beleid
- het werken vanuit gelijkwaardigheid en oprechte interesses (doen we wat de omgeving belangrijk vindt – individueel versus maatschappelijke belangen - democratie)
- het in kaart brengen van het draagvlak belanghebbenden
- het bevorderen van een inclusieve samenleving, sociale cohesie en een aantrekkelijk Lansingerland

Begrotingsknop uit kadernota: Processen kostendekkend inrichten (€35.000 hogere baten)
De leges van de huwelijken worden verhoogd naar een kostendekkend tarief. Hiermee verwachten we de inkomsten te verhogen met €35.000,-.

Wegvallen baten van Corona vaccinatie-locatie (€60.000 lagere baten)
De kosten die gemaakt werden in 2021 werden gecompenseerd door inkomsten vanuit de GGD. Zowel de lasten als de baten worden in 2022 niet meer geraamd.

Onttrekkingen reserves (€175.000 lager onttrekkingen)
In 2022 voorzien wij geen onttrekkingen uit reserves. In 2021 hadden we te maken met onttrekkingen uit de reserve crisismaatregelen en een budgetoverheveling van middelen Verkiezingen in Coronatijd welke in 2020 door het rijk aan ons waren verstrekt.

Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Lansingerland is een bestuurskrachtige gemeente met een efficiënt en integer bestuur, waarbij openheid de norm is

Het college werkt in 2022 verder aan goed, efficiënt en ordentelijk bestuur. Doordat we actief meningen en beelden ophalen bij onze inwoners en ondernemers krijgen we een goed beeld van de behoeften om afgewogen besluiten te nemen. Hiermee werken we aan het vertrouwen van inwoners en ondernemers in het gemeentebestuur.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We behouden en monitoren de kwaliteitsslag van de politiek-bestuurlijke besluitvorming
Het college informeert de raadsleden adequaat en tijdig zodat zij hun werk goed kunnen doen en weloverwogen en op basis van volledige en correcte informatie besluiten kunnen nemen. Dit doen we onder andere met stand van zaken overzichten, brieven en mondelinge toelichtingen in commissies. Het college zoekt naar een goede balans tussen mondelinge en schriftelijke informatie. Met de start van een nieuwe gemeenteraad in 2022 maken we afspraken over het besluitvormingsproces en een passende informatievoorziening.

We zetten het waarstaatjegemeente-onderzoek om in concrete actiepunten om het vertrouwen in het bestuur te verhogen
In 2021 hebben we het waarstaatjegemeente-onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek geeft inzage in een meetbaar resultaat waarbij we streven naar een percentage boven het landelijk gemiddelde. In de vorige peiling van 2018 was het vertrouwen in het gemeentebestuur in Lansingerland 31% en landelijk gemiddeld 33%. Het college streeft naar maximaal vertrouwen in het gemeentebestuur en in 2021 gaan we voor een vertrouwen boven het landelijk gemiddelde. In 2022 gaan we aan de slag met de uitkomsten van het onderzoek en zetten dit om in concrete actiepunten om het vertrouwen in het bestuur te verhogen.

We zorgen voor adequate en actieve informatieverstrekking aan de gemeenteraad
Het college blijft zorgdragen voor een goede kwaliteit van de voorbereiding van politiek-bestuurlijke besluitvorming. In 2020 zijn de besluitvormingssjablonen aangepast en in 2021 gingen we hiermee aan de slag. In 2022 evalueren we of de aanpassing het gewenste effect heeft.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	2.956	3.002	2.914	2.870	2.867	2.867
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-2.956**	**-3.002**	**-2.914**	**-2.870**	**-2.867**	**-2.867**
Onttrekkingen	19	130	0	0	0	0
Toevoegingen	80	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**-61**	**130**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-3.018**	**-2.872**	**-2.914**	**-2.870**	**-2.867**	**-2.867**

Beleidsveld Samenwerking en Participatie

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Effectievere samenwerking en participatie

Voor het realiseren van onze bestuurlijke en maatschappelijke ambities blijven we ons inspannen in diverse regionale samenwerkingsverbanden. Deze regionale samenwerking biedt kansen en mogelijkheden. En tegelijkertijd levert Lansingerland een bijdrage aan de kracht van onder andere de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Om onze belangen goed te behartigen en gebruik te maken van de mogelijkheden van onze publieke en maatschappelijke partners, zijn we in diverse samenwerkingsverbanden actief (MRDH, Greenport West-Holland, Corridor A12, GR Jeugd, Alliantie Middengebied).

We zijn er als gemeente voor de inwoners. Daarbij kunnen we niet zonder hun betrokkenheid. We werken graag met elkaar samen. Zo maken we van Lansingerland een aantrekkelijke en een fijne gemeente om in te wonen, werken en recreëren. Dit meedenken en meedoen noemen we burgerparticipatie. Participatie is een integraal onderdeel van ons werk. Waarbij we continu leren en bijschaven waar nodig. Daarbij gaat het om omgevingsbewust werken: goede communicatie in alle fasen van een project of beleid waarbij betrokkenen intern en extern meedenken en -doen. Het zorgt voor betrokkenheid, duidelijkheid en invloed van inwoners, ondernemers en partners op het juiste moment.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We gaan aan de slag met de implementatie van de nieuwe Nota Verbonden Partijen

Ook in 2022, op basis van de nieuwe Nota Verbonden Partijen, werken we aan een eenduidige en breed gedragen boodschap in de diverse samenwerkingsverbanden waar Lansingerland aan deelneemt. Een nauwe samenwerking tussen het college en de raad is daar een belangrijk onderdeel van. Hiermee beogen we de doelstellingen van Lansingerland effectiever te bereiken binnen de samenwerkingsverbanden. In 2022 geven we samen met de raad de functie van raadsrapporteur van verbonden partijen verder vorm. Ook betrekken we eventuele wijzigingen na vaststellen van de nieuwe wet Gemeenschappelijke regelingen.

We ontwikkelen een nieuwe visie op burgerparticipatie

Burgerparticipatie is voor het college topprioriteit. Op basis van onderzoek en gesprekken die we hebben gevoerd in 2021 met de raad, inwoners, ambtenaren en partners realiseren we in 2022 een vernieuwde nota burgerparticipatie en uitvoeringsplan. Met een gedragen vernieuwde nota (Burger)participatie komen we tot een actuele visie op de waarde van burgerparticipatie met concrete doelstellingen en acties. De nota leveren we op inclusief de participatieparagraaf van de Omgevingswet met afwegingskader. Ook heeft de nota raakvlakken met het communicatievak dat volop in ontwikkeling is. De kritische samenleving, het afgenomen vertrouwen in de overheid, de toenemende behoefte aan dialoog en inspraak, de realtime verspreiding van berichten en talrijke interne ontwikkelingen vragen ook van de gemeente Lansingerland een passende opstelling. De ontwikkelingen vragen om sensitiviteit, responsiviteit en reactiesnelheid van de hele organisatie. Om te komen tot een toekomstgerichte visie en bijbehorend uitvoeringsplan zetten we de komende jaren incidenteel in op capaciteit in de vorm van een coördinerend projectleider.

Omgevingsbewuste organisatie
Voor goede burgerparticipatie investeren we in omgevingsbewust werken. De Lansingerlandse manier van werken die medewerkers helpt om strategisch aan de slag te gaan met duidelijk communiceren en informeren. Daarom besteden we aandacht aan omgevingsgericht werken tijdens het onboardingsprogramma en bij trainingen voor medewerkers. Daarbij sluiten we onze participatiemiddelen aan bij doel en doelgroep en medewerkers gebruiken hiervoor de toolkit burgerparticipatie (onderdeel van projectmatig werken). Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek in 2021 bouwen we de online mogelijkheden verder uit en onderzoeken de mogelijkheden voor het inzetten van een online participatieplatform.

Lansingerlands Initiatief
In 2022 ronden we het Lansingerlands Initiatief af. We buigen dit om naar een proces ‘op maat’. Inwoners kunnen nog altijd initiatieven indienen. We gaan met hen in gesprek en bespreken of en hoe we als gemeente kunnen bijdragen. Met minder inzet op regie en coördinatie verhogen we hiermee nog steeds de betrokkenheid van inwoners in de Lansingerlandse samenleving.

We zorgen voor regionale positionering en bestuurlijke profilering

Met de in 2020 vastgestelde positioneringsstrategie creëerden wij een duidelijk profiel voor de gemeente Lansingerland dat onder meer bijdraagt aan een grotere herkenbaarheid en naamsbekendheid van Lansingerland: Home of Horti Science. Het verhaal van Lansingerland is sterk om de volgende belangrijke redenen:
• Verbonden in de metropoolregio: sterke ruimtelijke structuren, groengebieden, goed bereikbaar en sterk verbonden;
• Vindingrijk en ondernemend: innovatieve teeltkennis, Home of Horti Science houdt zich bezig met wereldvoedselvraagstukken, werkgelegenheid;
• Gezond samen leven: dichtbij (het is goed leven in Lansingerland; oog voor mensen, plek voor iedereen; voorzieningenniveau) en ver weg (wereldspeler met innovatieve glastuinbouw).
In 2022 richten we ons, op basis van een doorlopende uitvoeringsagenda en communicatiestrategie, op onderstaande onderdelen om deze positioneringstrategie te ondersteunen.

Gezicht geven Home of Horti Science
Met behulp van communicatie uitingen geven we Home of Horti Science een gezicht naar buiten toe. We vergroten de zichtbaarheid van Lansingerland met behulp van een mix aan communicatie inzet. We promoten bestaande en te plannen initiatieven via onze eigen communicatiekanalen en zetten pro actief in op andere kanalen van verschillende doelgroepen zoals vakmedia en partners.

Verbinding met lobbystrategie en strategische opgaven
Om onze regionale positionering rondom Home of Horti Science te versterken voeren we een lobbystrategie gericht op een aantal lobbydoelen. Daarnaast verbinden we de aanpak aan andere grote opgaven binnen Lansingerland rondom omgeving(swet) en samenleving: wonen, mobiliteit, duurzaamheid, onderwijs en recreatie. De resultaten van deze opgaven versterken juist de positie van Lansingerland. Dit maakt dat het positioneringsvraagstuk een college breed verhaal is dat we langdurig en consistent uitdragen.

Netwerk: stakeholders en ambassadeurs
Aan de hand van een stakeholdersanalyse ontstond in 2021 een beeld van onze belangrijkste stakeholders. In 2022 intensiveren we samen met deze partners het netwerk in de regio en benoemen we ambassadeurs. We organiseren netwerkbijeenkomsten en zakelijke evenementen om het verhaal van Lansingerland bekend te maken en uit te dragen. Naar aanleiding van de uitkomst van de belangenanalyse in 2021 ontwikkelen we daarnaast in 2022 een (digitaal) platform waarin we nieuws en ontwikkelen met belangrijke stakeholders delen.

Bestuurlijke profilering
De keuze voor de profilering en positionering van Lansingerland als Home of Horti Science is een keuze voor de komende jaren. Afhankelijk van het nieuwe gekozen college in 2022 verweven we de positionering in de portefeuilles en de profilering van de nieuwe bestuurders. Bij speeches, representatiemomenten, regionale bestuurlijke overleggen en onze proactieve mediastrategie houden we consistent aandacht voor de positionering van Home of Horti Science zodat zij dit als collegebestuur blijven uitdragen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025

Lasten	244	253	257	257	257	257
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-244**	**-253**	**-257**	**-257**	**-257**	**-257**
Geraamde resultaat	**-244**	**-253**	**-257**	**-257**	**-257**	**-257**

Beleidsveld Dienstverlening

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Een goede dienstverlening met een sterk digitaal component waarbij de mens centraal staat

We werken naar een snelle, foutloze dienstverlening met een goede en positieve klantbeleving in zowel de digitale als de fysieke omgeving van dienstverlening. Processen worden simpel neergezet zonder overbodige stappen waarbij de inwoner geen onnodige contactmoment met ons nodig heeft om het resultaat te bereiken. Inwoners kunnen ons op elk gewenst moment en vanaf elk gewenst apparaat bereiken. Zij vinden de informatie op de website die ze nodig hebben om volledig zelfstandig een aanvraag te doen of om hun vraag zelf te beantwoorden. Hoewel het digitale component steeds verder versterkt wordt, blijven de deuren van het gemeentehuis altijd open staan voor de inwoner die liever persoonlijk contact met ons heeft.

De inwoner blijft centraal staan. Ook in het belangrijke verkiezingsjaar voor de gemeenteraad. Samen met inwoners en gemeenteraadsleden werken we naar een goed neergezet democratisch proces waarbinnen op een volledig transparante manier de nieuwe gemeenteraad wordt samengesteld.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We bouwen verder aan een stevig digitaal component in de dienstverlening
De ingezette verbeteringen in de digitale dienstverlening bouwen we in 2022 verder uit. Zo implementeren we voor eind Q4 2022 het beeldbellen, de chat(bot) en een digitale trouwplanner. Daarnaast werken we eind Q3 met de juiste systemen die aansluiten bij de programmatuur die wij gebruiken in het sociale domein. Zo werken we naar het snel en foutloos verwerken van de aanvragen waarbij ‘in één keer goed’ de standaard is. Eind Q4 is de website, voor zover technisch mogelijk, volledig digitaal toegankelijk en zijn alle teams in de organisatie getraind in het digitaal toegankelijk opstellen van documenten.

We leveren een bijdrage het implementeren van de wijzigingen in wetgeving. Vanuit Rijksoverheid zijn een aantal ingrijpende wijzigingen in de Wet open overheid, de Wet digitale overheid en de Wet elektronisch publiceren aangekondigd. Ook de Omgevingswet met een verplichte aansluiting op het Digitaal stelsel omgevingswet brengen ingrijpende veranderingen in onze digitale omgeving met zich mee. We implementeren alle wijzigingen binnen de wettelijk voorgeschreven termijnen in onze digitale omgeving.

We houden de inwoner centraal
Nu het nieuwe werken, ingegeven door de coronapandemie, is ingebed in ons dienstverleningsconcept is er ruimte om verder te ontwikkelen op eerder ingezette verbeteringen. Eind Q3 voeren we in alle teams klantreizen uit, hebben we een goed werkend customer management systeem en volgen we de ontwikkelingen op gebied van digitaal aanvragen rijbewijzen op de voet. Daarnaast werken we eind Q4 met beeldbrieven, breiden we de online participatie uit en is de bereikbaarheid van de organisatie verbeterd.

We organiseren de Gemeenteraadsverkiezingen
2022 is het verkiezingsjaar voor de gemeenteraad van Lansingerland. We streven naar volledige toegankelijkheid waarbij iedereen zelfstandig de stem kan uitbrengen en we gaan voor een hoge opkomst in de stemlokalen! De afgelopen jaren hebben we vol ingezet op het versimpelen en verbeteren van de processen in het verkiezingsproces. Deze verbeteringen gebruiken we dit jaar om de gemeenteraad maximaal te faciliteren in het verkiezingsproces. We implementeren de wijzigingen in de Kieswet in onze processen zodat een rechtmatige verkiezing ontstaat met een wettelijk vastgestelde uitslag. Voor het tellen van de stemmen, en het daarmee vaststellen van de uitslag in maart 2022, gebruiken we de methodiek Centrale Stemopneming (Centraal Tellen) zodat we een maximaal transparant kiesproces neerzetten.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	2.447	2.951	2.747	2.692	2.442	2.442
Baten	665	670	722	722	722	722
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-1.781**	**-2.281**	**-2.025**	**-1.970**	**-1.720**	**-1.720**
Onttrekkingen	84	45	0	0	0	0
Mutaties reserves	**84**	**45**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-1.697**	**-2.236**	**-2.025**	**-1.970**	**-1.720**	**-1.720**

Kengetallen Bestuur en dienstverlening

Beleidsveld	Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022
Gemeenteraad, college en griffier				
	Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)	97%	100%	100%
	Vertrouwen in gemeentebestuur	Niet gemeten	>33%	>33%
Samenwerking				
	Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel	1.696	nvt	2.100
	Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel	6	Min. 5	Min. 5
Dienstverlening				
	Gemiddelde wachttijd aan de balie met afspraak	36 seconden	<1 min.	<1 min.
	Telefonische bereikbaarheid binnen 30 seconden	>30 seconden	<30 sec.	< 30 sec.
	Maken van een afspraak	< 4 dagen	< 2 weken	< 2 weken

Toelichting op kengetallen Bestuur en dienstverlening

Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)
Het college zorgt voor adequate en tijdige informatievoorziening aan de gemeenteraad.

Vertrouwen in gemeentebestuur
Op basis van een 'Waar-staat-je-gemeente-onderzoek' brengen we het vertrouwen in het gemeentebestuur in beeld. De laatste meting komt uit 2018 en in 2021 voeren we opnieuw onderzoek uit waarbij we streven naar een percentage boven het landelijk gemiddelde (33%).

Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel
We streven ernaar steeds meer inwoners lid te maken van het digitaal burgerpanel, zodat we een goede representatieve basis hebben voor onze peilingen.

Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel
We zijn omgevingsbewust en hechten waarde aan de mening en ideeën van inwoners. Een aantal keer per jaar zetten we een enquête uit onder het burgerpanel.

Dienstverlening
De kengetallen dienstverlening zijn gebaseerd op de dienstverleningsafspraken die wij hebben binnen de gemeente Lansingerland. Deze kengetallen blijven onverminderd van kracht ongeacht de ontwikkelingen rondom dienstverlening (verkorten van doorlooptijden en openingstijden).

Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect

Lansingerland is een veilige en leefbare gemeente om in te wonen, werken, ondernemen en ontspannen

We staan voor een veilig Lansingerland waarbij zowel de fysieke en sociale veiligheid als ook de veiligheidsbeleving toeneemt. We leggen de focus op de aanpak van delicten met een grote impact en delicten die ondermijnend zijn aan de samenleving. Dit kunnen we als gemeente niet alleen. Hiervoor hebben we onze inwoners, partners in de regio en ondernemers nodig. De komende jaren investeren we dan ook in de samenwerking met diverse partners, vergroten we het bewustzijn binnen het ambtelijke en bestuurlijke deel van de organisatie en zorgen we dat inwoners ons nog beter weten te vinden. We vergroten onze zichtbaarheid in een leefbare en veilige gemeente.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	6.036	6.914	6.759	6.754	6.754	6.754
Baten	44	272	65	65	65	65
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-5.992**	**-6.642**	**-6.694**	**-6.689**	**-6.689**	**-6.689**
Onttrekkingen	73	34	0	0	0	0
Toevoegingen	1	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**72**	**34**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-5.919**	**-6.608**	**-6.694**	**-6.689**	**-6.689**	**-6.689**

Toelichting (grote) mutaties in het meerjarenbeeld

Hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio: € 71.000 hogere lasten
De bijdrage aan de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond stijgt in 2021 met € 71.000 ten opzichte van 2020 in lijn met de eerder aangekondigde aanpassing van de begroting.

Ministeriële regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving: € 207.000 lagere lasten € 207.000 en lagere baten
Voor gemeenten is een eenmalige specifieke uitkering beschikbaar gesteld voor kosten in Coronatijd rondom toezicht- en handhavingstaken. Het betreft een compensatie voor extra kosten die we hebben gemaakt in de periode 15 december 2020 tot 1 oktober 2021 in verband met de coronamaatregelen. Dit resulteert in een lagere last en een lagere baat in 2022.

De loonprognose, kapitaallasten en overige mutatie zorgen in totaal voor: € 25.000 lagere lasten
In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten van de loonprognose verhoogd. Deze stijging wordt grotendeels verklaard door het toekomstbestendig maken van de organisatie, waarbij het aantal fte's is uitgebreid en de functiewaarderingen opnieuw zijn beoordeeld. Ook heeft de verschuiving van de investeringen geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Reserve mutaties: Corona gerelateerde kosten: € 34.000 lagere onttrekking
In 2021 zijn er kosten gemaakt gerelateerd aan Corona en onttrokken aan de reserve crisismaatregelen. Dit betroffen voornamelijk kosten voor toezicht en handhaving rondom de Corona maatregelen. Dit resulteert in een lagere onttrekking in 2022.

Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Iedereen voelt zich veilig in Lansingerland

Onze ligging in het midden van de metropoolregio, brengt positieve en negatieve invloeden uit de stad met zich mee. Enerzijds maken we gebruik van de professionaliteit die is georganiseerd in regioverband in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, maar anderzijds zien we ook dat vormen van criminaliteit zich verplaatst van Rotterdam naar Lansingerland. Tegelijkertijd groeit Lansingerland ook en krijgt onze gemeente in toenemende mate een stads karakter. Wij willen dat iedereen zich veilig voelt in Lansingerland. Daarom hebben we aandacht voor de leefbaarheid in de wijken en pakken we overlast en criminaliteit aan, zowel preventief als repressief. We versterken onze eigen rol, als het gaat om onze handhavingstaken op straat en onze regierol bij de bestrijding van ondermijnende criminaliteit en we versterken de samenwerking met Politie en Openbaar Ministerie in de zgn. lokale driehoek. We creëren zo een veilige en leefbare omgeving waarin onze inwoners, ondernemers en bezoekers ook zelf regie nemen. In het Integraal Veiligheidsbeleid richten we ons op de volgende prioriteiten:
1. Integraler samenwerken met partners in de stad en de regio
2. Betere leef-, woon- en werkomgeving
3. Betere fysieke en sociale veiligheid en veiligheidsbeleving

Onze prioriteiten zijn ingegeven door het feit dat de samenstelling en groei van de inwoners van Lansingerland met zich mee brengen dat veiligheids- en openbare orde vraagstukken complexer worden. De handhavingsproblematieken verschillen per wijk/kern, waarvoor afstemming nodig is met partners op het gebied van leefbaarheid en veiligheid.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We richten ons op een betere fysieke en sociale veiligheid en veiligheidsbeleving

We willen overlast door jongeren en jeugdcriminaliteit voorkomen
Maatwerk staat in onze aanpak centraal in situaties waarbij inwoners overlast ervaren door jongeren of wanneer jongeren crimineel gedrag (dreigen te) vertonen. We benutten de kennis en expertise van het Jeugd- en Jongerenwerk en zetten hen steeds meer preventief in. We bespreken casuïstiek en signalen om deze inzet te bepalen. We werken hierin nauw samen met professionals uit het sociaal domein, zoals jeugdconsulenten, HALT, Pak je Kans, Urban Skillsz en de jeugdcoach Op School, voor een brede blik op individuele (gezins)problematiek bij jongeren. Ook geven we invulling aan het Convenant Veilige School met het voortgezet onderwijs door scholen minimaal twee trainingen, workshops of voorlichtingen per jaar aan te bieden.

We zetten ons in voor een persoonsgerichte aanpak bij hulp aan verwarde personen.
We doen dit door maatwerk en in samenwerking met professionele partners. Bij verwarde personen is vaak sprake van een combinatie van woonoverlast, zorgmijding, een psychische stoornis, agressief gedrag, vervuiling en /of geluidsoverlast. Of daadwerkelijk sprake is van een vorm van verwardheid kan de gemeente niet beoordelen. Daarom werken we in deze situaties integraal samen met zorgpartners, zoals de GGD en GGZ. De Wet Verplichtte GGZ biedt hierin ondersteuning. Bij escalatie kunnen bestuurlijke instrumenten soms uitkomst bieden.

We intensiveren de samenwerking met buurttoezicht.
Buurttoezicht Lansingerland (BTL) is voor de gemeente een belangrijke samenwerkingspartner. Op het gebied van veiligheid en openbare orde streeft BTL dezelfde doelen na als de gemeente en BTL kan een belangrijke bijdrage leveren aan de eigen regierol van bewoners, buurten en wijken, als het gaat om het verbeteren van de veiligheid in de eigen omgeving. De samenwerkingsrelatie zijn we aan het versterken.

Het uitbreken van de Covid-19 pandemie heeft ertoe geleid dat de afgelopen anderhalf jaar geen vaste avondrondes meer zijn gelopen met boa’s en buurttoezicht. In 2022 hopen we de draad weer op te kunnen pakken en is het streven erop gericht 30 avondrondes te realiseren.

We intensiveren de inzet van cameratoezicht.
Als onderdeel van een integrale aanpak zetten we mobiel en tijdelijk cameratoezicht planmatig in op plekken waar extra toezicht nodig is om onveilige situaties aan te pakken. We hebben onderzoek uitgevoerd naar de voorwaarden waaraan de inzet van camera's moet voldoen, met name uit een oogpunt van gegevensbescherming en bescherming van de privacy. In 2022 wil de gemeente met politie, buurtbewoners en andere partners kijken naar welke locaties nog meer in aanmerking komen voor het mogelijk plaatsen van camera's in het kader van de openbare orde en veiligheid. Gezamenlijk werken we dan aan een goede onderbouwing voor het waar nodig gebruik maken van cameratoezicht. De eisen aan deze onderbouwing (voor gemeentelijk cameratoezicht) worden opgesteld in nieuw camerabeleid in 2022.

Het cameratoezicht bestaat altijd uit het opslaan van de beelden (24/7) en het live uitkijken op gezette tijden. Het cameratoezicht is daarmee niet alleen een preventieve en opsporingsmaatregel, het geeft ook de mogelijk om direct in te kunnen grijpen bij calamiteiten.

We werken aan een betere leef-, woon- en werkomgeving

Onze inzet op de aanpak van High Impact Crimes is intensief.
Wij doen dit door preventieacties in samenwerking met politie en buurtpreventies. We geven bewoners tips om woninginbraken en autodiefstal te voorkomen en willen bewoners bewust maken om bijvoorbeeld geen waardevolle zaken in hun auto te laten liggen en te informeren over de keyless entree. In voorkomende situaties bemiddelen we in hoog oplopende (buren)ruzies. De boa's en wijkmanagers vervullen gezamenlijk, waar nodig, een rol in het zorgen voor een leefbare gemeente zoals de sociale veiligheid in de kernen en de aanpak van alle vormen van criminaliteit die een grote impact heeft op betrokkenen. Boa's en wijkmanagers informeren inwoners op diverse manieren over wijkaangelegenheden en geven voorlichting over veiligheidsvraagstukken en High Impact Crimes.

We stimuleren de meldingsbereidheid van burgers en ondernemers.
De meldingsbereidheid verhogen we door samen met de politie in te zetten op het verhogen van deze bereidheid. In 2022 willen we actief richting inwoners motiveren waarom deze meldingen bij de politie van groot belang zijn en wat er gedaan wordt met de informatie.

Samen met politie en andere partners wil de gemeente inzetten op buurtonderzoeken (a.d.h.v. enquêtes en interview) hoe de meldingsbereidheid is in 2022.

We bevorderen van de Wijkgerichte aanpak.
We houden wijken leefbaar en zorgen voor een hoog veiligheidsgevoel onder inwoners. Boa's informeren inwoners op diverse manieren over wijkaangelegenheden en geven voorlichting over veiligheidsvraagstukken en High Impact Crimes. In 2022 benoemen we vier wijkregisseurs die, samen met de wijkmanagers en partners in de wijken en in de stad, de leefbaarheid in de wijken analyseren met aandacht voor onderliggende problematieken en de handhaving coördineren en regisseren. Zo zorgen we voor maatwerk op wijkniveau.

We vergroten onze zichtbaarheid door inzet van toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving
Onze boa's zijn de oren en ogen van onze gemeente. Zij zijn ook het visitekaartje van de gemeente op straat. In toenemende mate beschikken onze boa's over vaardigheden om samen te werken op wijk niveau met burgers en ondernemers en breidt hun netwerk zich uit om complexe vraagstukken met partners tot een oplossing te brengen. Onze boa's zijn op deze vaardigheden toegerust en zullen zich daarop door ontwikkelen in 2022.

Daarnaast beschikken we over allround Boa's met bepaalde taakaccenten, afgestemd op de vraagstukken die 'op straat' aan de orde zijn, zoals Jeugd, Ondermijning.

Samen met buurttoezicht vergroten zij hun (digitale) zichtbaarheid in een nieuwe samenwerkingsrelatie waarin social media en Whatsapp een belangrijke rol hebben. Met de politie werken we samen als het gaat om handhaving.

We werken integraal samen met partners in de stad en de regio

We maken concrete afspraken met ketenpartners over de aanpak van veiligheidsissues.
We doen dit door intern en met de ketenpartners afspraken te maken over de gezamenlijke aanpak van de veiligheidsproblemen. Deze afspraken maken onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) 2022.

Onze inzet op bestrijding van ondermijnende criminaliteit is intensief.
We doen dit door onze inzet op ondermijnende criminaliteit versterkt voort te zetten. Onze interne en externe samenwerkingsprocessen zijn beter uitgelijnd en de capaciteit is versterkt. We hebben inmiddels een beter zicht op de aard en omvang van ondermijnende criminaliteit in de gemeente en gaan onze integrale acties daarop richten, met onze partners in de Veiligheidsregio.

We werken preventief via gedegen gegevensanalyses, landelijke en regionale samenwerking en het vergroten van het bewustzijn bij bewoners, ondernemers en bestuur.
In de repressieve aanpak treffen we waar nodig bestuurlijke maatregelen (het sluiten van panden en last onder dwangsom). Inwoners die onbedoeld in ondermijnende criminaliteit belanden, bieden we passende hulp aan en brengen we indien nodig in contact met zorgpartners.

Daarnaast willen we misbruik van overheidsvoorzieningen voorkomen en passen de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob) waar mogelijk toe. We voeren Bibob-toetsen uit bij vergunningaanvragen op basis van de APV, Drank- en Horecawet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, subsidies en de Huisvestingswet. Het aantal Bibob-toetsen neemt de laatste jaren enorm toe. De capaciteit, zowel kwantitatief als kwalitatief, in de organisatie moet hierop afgestemd gaan worden in 2022.

We zorgen voor goede hulpverlening aan inwoners en een adequate crisisorganisatie.
Lansingerland beschikt over een goed opgeleide en slagvaardige crisisorganisatie, die ervoor zorgt dat, bij een (dreigende) calamiteit of crisis, hulp en zorg aan onze inwoners geboden wordt. 95% van de medewerkers binnen onze crisisorganisatie is voldoende opgeleid en getraind. Kennis wordt up to date gehouden door jaarlijkse trainingen en oefeningen.
Samenwerking binnen de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond wordt gecontinueerd en waar nodig verbeterd (regionale project ‘de basis op orde’). Hierdoor zijn we verzekerd van de inzet van de hulpdiensten en een goede samenwerking op het gebied van crisisbeheer binnen de regio.

In het KLM piket bevolkingszorg (samenwerking met Krimpen a/d IJssel, Lansingerland en Maassluis) zijn we vanuit Lansingerland vertegenwoordigd met 4 Officieren van dienst bevolkingszorg.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	6.036	6.914	6.759	6.754	6.754	6.754
Baten	44	272	65	65	65	65
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-5.992**	**-6.642**	**-6.694**	**-6.689**	**-6.689**	**-6.689**
Onttrekkingen	73	34	0	0	0	0
Toevoegingen	1	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**72**	**34**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-5.919**	**-6.608**	**-6.694**	**-6.689**	**-6.689**	**-6.689**

Kengetallen Openbare orde en veiligheid

Beleidsveld	Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022
Openbare orde en veiligheid				
	Alle afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) zijn tot uitvoering gebracht.	100%	100%	100%
	Aantal begrote integrale acties met partners in de regio, onder regie van de gemeente	72	90	100
	Percentage Bibob toetsen bij vergunningaanvragen op basis van beleidsregel Wet Bibob Lansingerland 2018	100%	100%	100%
	Aantal bijeenkomsten ter vergroting van het bewustzijn	12	7	10
	Aantal Officieren van dienst bevolkingszorg (OvdBz)	4	4	4
	Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen	95%	95%	95%
	Aantal signalen van ondermijnende criminaliteit	17	32	50
	Aantal wijkregisseurs en wijkmanagers	2	4	6
	Percentage naar aanleiding van elke melding over een verwarde persoon	100%	100%	100%
	Aantal gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht (en wijkagenten)	0	2	4
	Gestructureerd gevoerde overleggen met BTL	0	2	4
	Extra inzet tijdelijk cameratoezicht waar nodig	9	6	9
	Bestuurlijke sluitingen (incl. bestuurlijke waarschuwingen) panden	18	18	18
	Last onder dwangsommen	6	8	8

Toelichting op kengetallen Openbare Orde en Veiligheid

Alle afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) zijn tot uitvoering gebracht
We doen dit door intern en met de ketenpartners afspraken te maken over de gezamenlijke aanpak van de veiligheidsproblemen. Deze afspraken maken onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) 2022.

Aantal begrote integrale acties met partners in de regio, onder regie van de gemeente
Elk jaar worden er diverse integrale acties met partners in de regio uitgevoerd t.b.v. veiligheid in de gemeente. In 2022 zal dit aantal acties toenemen t.o.v. 2021.

Percentage Bibob toetsen bij vergunningaanvragen op basis van beleidsregel Wet Bibob Lansingerland 2018
We voeren Bibob-toetsen uit bij vergunningaanvragen op basis van de APV, Drank- en Horecawet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, subsidies en de Huisvestingswet. Het aantal Bibob-toetsen neemt de laatste jaren enorm toe.

Aantal bijeenkomsten ter vergroting van het bewustzijn
In de gemeente zijn er jaarlijks diverse bijeenkomsten voor inwoners ter vergroting van het bewustzijn op diverse veiligheidsgebieden.

Aantal Officieren van dienst bevolkingszorg (OvdBz)
De officieren van dienst bevolkingszorg blijven getraind door jaarlijks deel te nemen aan diverse trainingen en oefeningen, georganiseerd door de gemeente en Veiligheidsregio.

Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen
Alle leden van het team bevolkingszorg volgen minimaal de basistraining, in vrijwel alle gevallen aangevuld met een verdiepingstraining.

Aantal signalen van ondermijnende criminaliteit
We werken preventief via gedegen gegevensanalyses, landelijke en regionale samenwerking en het vergroten van het bewustzijn bij bewoners, ondernemers en bestuur. O.a. hieruit kunnen signalen van ondermijnende criminaliteit naar voren komen.

Aantal wijkregisseurs en wijkmanagers
De wijkregisseurs, wijkmanagers en partners gaan de leefbaarheid in de wijken analyseren met aandacht voor onderliggende problematieken en de handhaving coördineren en regisseren. Zo zorgen we voor maatwerk op wijkniveau.

Percentage naar aanleiding van elke melding over een verwarde persoon
Samen met professionele partners, zoals de GGD en de GGZ, zorgen we voor maatwerk bij iedere melding.

Aantal gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht (en wijkagenten)
In 2022 zal 4 keer gedurende het jaar een gecombineerde ronde door boa's en buurttoezicht worden uitgevoerd. Hiermee wordt de samenwerking en de veiligheid in de wijken versterkt.

Gestructureerd gevoerde overleggen met BTL
Buurttoezicht Lansingerland (BTL) is voor de gemeente een belangrijke samenwerkingspartner. Op het gebied van veiligheid en openbare orde streeft BTL dezelfde doelen na als de gemeente en BTL kan een belangrijke bijdrage leveren aan de eigen regierol van bewoners, buurten en wijken, als het gaat om het verbeteren van de veiligheid in de eigen omgeving. De samenwerkingsrelatie zijn we aan het versterken.

Extra inzet tijdelijk cameratoezicht waar nodig
Als onderdeel van een integrale aanpak zetten we mobiel en tijdelijk cameratoezicht planmatig in op plekken waar extra toezicht nodig is om onveilige situaties aan te pakken.

Bestuurlijke sluitingen (incl. bestuurlijke waarschuwingen) panden
In de repressieve aanpak van ondermijning treffen we waar nodig een bestuurlijke maatregel zoals het sluiten van panden.

Last onder dwangsommen
In de repressieve aanpak van ondermijning treffen we waar nodig een bestuurlijke maatregel zoals een last onder dwangsom.

Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect

Een vitale samenleving voor alle leeftijden, waarin iedereen actief mee kan doen

We voeren onze wettelijke taken op het gebied van sport, cultuur, onderwijs en kinderopvang uit. Voor sport houdt dit in dat wij voldoende en adequate binnensportaccommodaties realiseren en exploiteren voor het bewegingsonderwijs in onze gemeente. Op het gebied van onderwijs voldoen we aan onze taken in het kader van de wetten op het primair- en voortgezet onderwijs, waaronder de huisvesting van onze scholen. Hiernaast contracteren wij leerlingenvervoer en handhaven we de leerplicht. Op het gebied van cultuur zorgen we voor de aanwezigheid van bibliotheken en subsidiëren we de lokale omroep. We houden toezicht op de kwaliteit van kinderopvang in onze gemeente en zorgen voor een toegankelijk aanbod van voorschoolse voorzieningen.

Naast deze wettelijke taken stimuleren en ondersteunen we inwoners van alle leeftijden om sportief en cultureel actief te zijn. We ondersteunen hiertoe een actief verenigingsleven, stimuleren de organisatie van aansprekende evenementen en zorgen voor een passend aanbod van accommodaties voor onder meer sportbeoefening, cultuur en bibliotheken. Op deze plekken kunnen mensen elkaar ontmoeten en sociale contacten opdoen. Zo ontstaat samenhang die bijdraagt aan een vitale samenleving waarin iedereen die dat wil actief mee kan doen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	11.550	13.286	11.539	12.784	13.480	13.324
Baten	1.351	1.970	1.218	1.216	1.111	1.072
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-10.199**	**-11.316**	**-10.321**	**-11.567**	**-12.370**	**-12.253**
Onttrekkingen	312	7.076	201	199	693	493
Toevoegingen	144	5.842	17	17	17	17
Mutaties reserves	**168**	**1.234**	**185**	**183**	**677**	**477**
Geraamde resultaat	**-10.031**	**-10.082**	**-10.137**	**-11.384**	**-11.693**	**-11.776**

Toelichting op (grote) mutaties in het meerjarenbeeld

In 2022 zien we dat de lasten voor het programma in totaal € 708.000 lager zijn dan in 2021. Daarnaast zijn ook de baten in 2022 € 1.750.000 lager dan in 2021. Hiernaast onttrekken we in 2022 € 6.522.000 meer aan diverse reserves en voegen we € 5.673.000 minder aan diverse reserves toe. De bovenstaande wijzigingen worden verklaard door de volgende ontwikkelingen:

Sportakkoord: € 40.000 lagere lasten en € 40.000 lagere baten
Eind 2020 is het Sportakkoord Lansingerland ondertekend. Voor de uitvoering hiervan ontvangen wij gelden van het Rijk. Hiervan is het uitvoeringsbudget van het sportakkoord voor 2021 eenmalig verdubbeld. Deze middelen benutten wij voor de uitvoering van het door 14 lokale sport-, beweeg- en welzijnsorganisaties ondertekende lokale sportakkoord Lansingerland. Dit resulteert in een bedrag van € 80.000 incidenteel in 2021 en € 40.000 incidenteel in 2022. Dit resulteert in een lagere last en een lagere baat in 2022.

Corona gerelateerde kosten: € 57.000 lagere lasten en € 51.000 lagere baten
In 2021 zijn de huurvergoedingen kwijtgescholden voor gemeentelijke sport- en culturele accommodaties die tijdens de coronacrisis niet gebruikt konden worden. Door het kwijtschelden van de huurvergoedingen ondersteunen we de organisatoren van sport- en culturele activiteiten in onze gemeente en dragen we bij aan de continuïteit en de vitaliteit hiervan. Dit resulteert in een lagere begrote last en baat in 2022.

Noodsteun cultuur: € 75.000 lagere lasten en € 75.000 lagere baten
In 2021 hebben wij van de Provincie Zuid-Holland € 75.000 ontvangen ten behoeve van de noodsteun aan de culturele partijen in Lansingerland in verband met de coronacrisis. Dit resulteert in een lagere last en een lagere baat in 2022.

SUVIS: € 458.000 lagere lasten en € 458.000 lagere baten
De specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is gericht op het op orde krijgen van het binnenklimaat in schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs in verband met de uitbraak van Covid-19. Deze uitkering is in 2021 gebruikt voor het uitvoeren van werkzaamheden om te voldoen aan de normen voor binnenklimaat. Dit resulteert in een lagere last en een lagere baat in 2022.

Na oplevering overdracht primair onderwijs: € 998.000 lagere baten
In 2021 is voor het realiseren van de werkzaamheden voor de overdracht onderwijshuisvesting € 998.000 aan lasten opgenomen. Dit betrof de overdracht voor de scholen Het Baken en Westpolder 1. Dit resulteert in een lagere last in 2022.

De loonprognose, kapitaallasten en overige mutatie zorgen in totaal voor: € 119.000 lagere lasten en €128.000 lagere baten
In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten van de loonprognose verhoogd. Deze stijging wordt grotendeels verklaard door het toekomstbestendig maken van de organisatie. Ook heeft de verschuiving van de investeringen geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Reservemutaties

Reserve kapitaallasten duurzaamheidsmaatregelen primair onderwijs: € 4.673.000 lagere onttrekking en € 4.673.000 lagere toevoeging
In 2021 hebben we zoals bepaald in het IHP een bedrag van € 4,7 miljoen aan de algemene reserve onttrokken en toegevoegd aan een nieuwe reserve ten behoeve van de investeringen in duurzaamheidsmaatregelen voor bestaande schoolgebouwen voor de komende 15 jaar. Dit resulteert in een lagere storting en lagere toevoeging in 2022.

Bestemmingsreserve 1e inrichting en onderwijsleerpakket: € 1.000.000 lagere onttrekking en € 1.000.000 lagere toevoeging
In 2021 hebben we conform het IHP 2020 – 2024 een bestemmingsreserve gecreëerd voor de uitgaven 1e inrichting en onderwijsleerpakket voor de komende 15 jaar. Dit resulteert in een lagere storting en lagere toevoeging in 2022.

Bestemmingsreserve onderwijs: € 849.000 lagere onttrekking
In 2021 hebben we € 849.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve onderwijs voor het overdragen van een aantal schoolgebouwen. Door deze incidentele onttrekking hebben we in 2022 incidenteel lagere lasten.

Beleidsveld Sport

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Lansingerland als sportiefste gemeente op de kaart

Bewegen en sporten is voor alle inwoners van onze gemeente belangrijk. Onze sportieve ambities hebben wij vastgelegd in de visie *'Scoren met sport'* (2019). Wij stimuleren sport en bewegen en maken dit bereikbaar en mogelijk voor iedereen door het realiseren en exploiteren van sportaccommodaties en door middel van directe en indirecte subsidies. We hebben hierbij extra aandacht voor kinderen en jongeren, sociale minima, mensen met een beperking en ouderen.

Voor het realiseren van deze ambities zijn vitale sportverenigingen van groot belang. Wij ondersteunen de verenigingen in onze gemeente bij hun rol in de samenleving en hun ontwikkeling. Daarnaast houden we de sportaccommodaties op orde. Dat betekent dat we voldoende capaciteit hebben voor het groeiende aantal inwoners, dat we efficiënt gebruik maken van de accommodaties en dat de accommodaties betaalbaar blijven voor gebruikers en gemeente.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We realiseren, onderhouden en verhuren gemeentelijke sportaccommodaties voor gebruik door scholen, verenigingen en particulieren

Voor het beoefenen van veel sporten zijn specifieke sportaccommodaties noodzakelijk. Wij realiseren, beheren en exploiteren hiertoe een breed palet aan binnen- en buitensportaccommodaties. De binnensportaccommodaties zijn ook noodzakelijk om te voldoen aan onze wettelijke taken op het gebied van bewegingsonderwijs. Het Accommodatieplan Sport (2021) vormt het kader voor onze omgang met deze fysieke voorzieningen voor sportbeoefening. In 2022 starten wij met de voorbereiding van de in dit plan vastgelegde nieuwe sporthal in Wilderszijde. Door het optimaliseren van de inroostering verminderen wij de gebruiksdruk van onze binnensportaccommodaties.

We stellen een nieuw speelbeleid en een plan voor het realiseren van een beweegvriendelijke(r) openbare ruimte vast

Sporten, spelen en bewegen zijn een essentieel onderdeel van een gezonde levensstijl. Naast onze ondersteuning van door verenigingen georganiseerd sportaanbod richten wij ons in 2022 daarom nadrukkelijk op de buitenruimte. De coronacrisis bevestigde dat de openbare ruimte het grootste sportpark in onze gemeente is. Daarnaast biedt het ook ruimte voor spelen en ontdekken door kinderen en nodigt de buitenruimte uit tot een actieve bewegingsstijl. Wij stimuleren dit door het opstellen van een geactualiseerd speelbeleid en het vaststellen van een kader aan de hand waarvan we onze buitenruimte zodanig inrichten dat deze (nog meer) uitnodigt om te bewegen en te sporten.

We stimuleren sportbeoefening en zorgen dat dit bereikbaar is voor al onze inwoners

Sporten is voor iedereen goed toegankelijk. Voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, met psychosociale problematiek of met beperkte financiële middelen is sporten niet altijd vanzelfsprekend. Onze sportcoaches ondersteunen sport- en beweegaanbieders bij het ontwikkelen of uitbreiden van passend sport- en beweegaanbod voor deze doelgroepen. Daarnaast werken we in de regio samen in een werkgroep 'Inclusief Sport en bewegen Haaglanden' om vraag en aanbod van mensen met een beperking beter te matchen.

Met de uitvoering van ons lokale sportakkoord dragen we bij aan de vitaliteit van onze sportverenigingen, inclusief sporten, een positieve sportcultuur en sporten op een jonge leeftijd. We stimuleren het gebruik van de strippenkaart waarmee jeugdigen kennis kunnen met verschillende sporten. Hierdoor kunnen zij kiezen een sport die bij hen past: een sport waar je lol in hebt houd je langer vol.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	2.451	2.425	2.271	2.241	2.108	2.241
Baten	762	774	677	637	531	531
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-1.690**	**-1.651**	**-1.594**	**-1.604**	**-1.576**	**-1.709**
Onttrekkingen	237	60	0	0	0	0
Toevoegingen	127	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**110**	**60**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-1.579**	**-1.591**	**-1.594**	**-1.604**	**-1.576**	**-1.709**

Beleidsveld Cultuur

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Een cultuuraanbod dat toegankelijk is voor iedereen en van betekenis voor Lansingerland

Cultuur is van grote waarde voor de samenleving en is mede bepalend voor de identiteit van Lansingerland. In de cultuurnota *'Bruisen, Binden, Boeien'* (2017) hebben wij onze culturele doelstellingen vastgelegd. Wij streven naar een divers cultureel aanbod dat voor iedereen toegankelijk is en waarbij nieuwe verbindingen ontstaan met andere sectoren zoals onderwijs, economie, ruimtelijke ordening, zorg en welzijn. Daarin werken wij samen met culturele partners en inwoners.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We continueren de realisatie van het cultuurhuis in Berkel en Rodenrijs
Wij realiseren het nieuwe cultuurhuis in Berkel en Rodenrijs. Dit wordt een aantrekkelijke en laagdrempelige ontmoetingsplek die bijdraagt aan levendigheid, verbinding, ontplooiing en ontmoeting. Naast het fysieke bouwproces richten wij ons hierbij ook op het verder vormgeven en uitwerken van de stichting die de exploitatie en programmering vorm gaat geven. Vanaf 2022 bereiden wij de komst van Blok B voor door middel van door middel van *placemaking*. In dit kader organiseren we, in de aanloop naar de opening, activiteiten in de geest van het toekomstige programma van het cultuurhuis.

We stimuleren, verbinden en presenteren het culturele aanbod
We stimuleren cultuureducatie voor jeugd, cultuurparticipatie voor alle inwoners en culturele programmering in de cultuurhuizen en op locatie. Dit geven wij vorm door culturele initiatieven te ondersteunen met subsidies. De Cultuurtrein speelt een belangrijke rol bij cultuureducatie op scholen. Onze Cultuurcoach verbindt het culturele netwerk en helpt het aanbod te presenteren. Met Expo Lansingerland brengen we onze kunst en ons erfgoed in beeld en geven we ruimte voor nieuw erfgoed en voor nieuwe initiatieven voor aansprekende en inspirerende kunst in de openbare ruimte. Met de uitvoering van het nieuwe evenementenbeleid faciliteren en stimuleren wij het uitbreiden van het aanbod van evenementen in onze gemeente.

We subsidiëren en bestendigen het bibliotheekwerk
We zetten in op een toekomstbestendige bibliotheek, die een stimulerende leeromgeving en dynamische ontmoetingsplek is voor inwoners van alle leeftijden. De bibliotheek geeft invulling en uitvoering aan haar vijf wettelijke taken: het ter beschikking stellen van kennis en informatie; het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie; het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur; het organiseren van ontmoeting en debat en het laten kennis maken met kunst en cultuur. Daarnaast organiseert de bibliotheek uiteenlopende activiteiten voor inwoners van alle leeftijden die te maken hebben met taal en ontmoeting.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	1.694	1.707	1.638	2.130	2.435	2.395
Baten	12	114	39	39	39	0
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-1.682**	**-1.593**	**-1.599**	**-2.091**	**-2.396**	**-2.395**
Onttrekkingen	41	60	105	45	295	295
Toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**41**	**60**	**105**	**45**	**295**	**295**
Geraamde resultaat	**-1.641**	**-1.533**	**-1.494**	**-2.046**	**-2.101**	**-2.099**

Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Goed en passend toekomstgericht onderwijs voor iedereen dichtbij

In de visienota Onderwijs 2017-2025 staan de doelen voor de komende jaren. Een gemeente waarin:
1. Goed basis- en voortgezet onderwijs dichtbij huis beschikbaar is voor ouders en leerlingen;
2. Het onderwijs aansluit bij de veranderende behoefte en wensen van de samenleving;
3. Gemeente en onderwijs samen zorgen voor een sluitende ondersteuning voor kinderen die een extra steuntje in de rug nodig hebben;
4. Kinderen worden uitgedaagd om het maximale uit zichzelf te halen.

Achterstanden en leerproblemen pakken we snel en adequaat aan. Jongeren hebben toegang tot de onderwijsinstelling die het best bij hen past, binnen of buiten onze gemeente. Verder hebben ze duidelijke carrièremogelijkheden in de regio door een sterke samenwerking tussen VMBO, MBO, WO, hortiscience en het lokale bedrijfsleven.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We voldoen aan onze wettelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting, onder meer door het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs

Het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020 – 2024 zijn onze taken en ambities op het gebied van huisvesting van het primair onderwijs vastgelegd. In 2022 continueren wij in nauwe samenwerking met de schoolbesturen de voorbereidingen voor de vervangende nieuwbouw van de Wiekslag, de Oosthoek en de Prins Johan Friso en de restauratie van de Parel. In 2022 starten wij met de voorbereiding voor de uitbreidingen van de Klimophoeve, de Klipper, de Prinses Maxima en de Gouden Griffel in Berkel Westpolder. Ook werken we in 2022 aan het verduurzamen van diverse schoolgebouwen. De huisvesting in het VO is doorgedecentraliseerd. Hiermee is het de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen om te zorgen voor voldoende onderwijshuisvesting. Gemeente en schoolbesturen voeren hier jaarlijks overleg over.

In augustus 2022 starten naar verwachting twee nieuwe basisscholen in Lansingerland. Deze scholen huisvesten wij in reeds bestaande schoolgebouwen. In 2022 zorgen wij in nauw overleg met de twee nieuwe scholen voor een adequate inrichting van deze gebouwen. Deze nieuwe schoolconcepten sluiten aan bij ons streven naar een verbreding van het aanbod van onderwijsconcepten in onze gemeente. Hiernaast treffen wij in 2022 voorbereidingen voor de nieuwe scholen in Wilderszijde. Wij stellen jaarlijks het programma onderwijshuisvesting vast. Hierin spelen wij in op de actuele ontwikkeling van de groei- en krimp van onze scholen en de nieuwste inzichten uit de jaarlijkse leerlingprognoses.

We zorgen voor een toegankelijk aanbod aan voorzieningen van voor- en vroegschoolse educatie

Wij geven invulling aan onze wettelijke taken op het gebied van kinderopvang: de uitvoering van de GGD-inspecties en de handhaving van de kwaliteit van de kinderopvang. Ook zorgen we voor het bijhouden van het Landelijk Register Kinderopvang.

Wij zetten door middel van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) extra in op het ondersteunen van kinderen met een risico op onderwijsachterstand. Hiermee zorgen we dat deze kinderen een goede start hebben in groep 3 van de basisschool en dragen wij bij aan preventieve jeugdhulp. Met de (geoormerkte) middelen die wij van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van dit onderwijsachterstandenbeleid (OAB) realiseren wij een toegankelijk aanbod van VVE.

We zorgen voor goede uitvoering van leerlingenvervoer

We zorgen voor een goede uitvoering van onze wettelijke taak op het gebied van leerlingenvervoer. Dit doen we door het contracteren van een goede aanbieder voor het taxivervoer en het tijdig afhandelen van alle aanvragen leerlingenvervoer. We worden hierbij geadviseerd door de adviesraad leerlingenvervoer.

We geven uitvoering aan ons onderwijsbeleid

In lijn met de visienota Onderwijs zetten we in op de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Dat betekent volledige implementatie van de jeugdcoach op school op het voortgezet onderwijs. Daarnaast gaat er in 2022 een pilot van start voor leerlingen met een speciale klas voor dubbel bijzondere leerlingen. Dit zijn hoogbegaafde leerlingen in combinatie met een beperking, zoals autisme. Ook zetten we in op het versterken van de band met het speciaal onderwijs in de regio zodat ook daar onze jeugdhulp leerlingen zo goed mogelijk en zo efficiënt mogelijk ondersteund. Verder zetten we in op het verder versterken van onderwijs en de arbeidsmarkt door te investeren in een nieuwe Samenwerking Onderwijs en Bedrijfsleven in het Oostland (hierna: SOB Oostland). Als laatste schrijven we in samenwerking met de scholen en samenwerkingsverbanden een nieuw leerplichtbeleid.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	7.405	9.154	7.630	8.412	8.938	8.689
Baten	578	1.082	502	540	540	540
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-6.827**	**-8.072**	**-7.129**	**-7.872**	**-8.397**	**-8.149**
Onttrekkingen	34	6.956	96	154	398	198
Toevoegingen	17	5.842	17	17	17	17
Mutaties reserves	**17**	**1.114**	**79**	**138**	**382**	**182**
Geraamde resultaat	**-6.810**	**-6.957**	**-7.049**	**-7.734**	**-8.016**	**-7.967**

Kengetallen Sport, cultuur en onderwijs

Beleidsveld	Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022
Sport				
	Gem. wekelijkse uren bewegingsonderwijs primair onderwijs1	1,88	n.v.t.	2
	Bezettingspercentage gymzalen	25% (2019)	n.v.t.	30%
	Aantal gebruikte strippenkaarten	255	n.v.t.	400
	Aantal verenigingen met aanbod G-sport	4	n.v.t.	7
	% rookvrije buitensportverenigingen	n.b.	n.v.t.	50%
	Score beweegvriendelijke omgeving (0-100)2	71	n.v.t.	73
Cultuur				
	Aantal placemaking-activiteiten	n.v.t.	n.v.t.	10
	Aantal gesubsidieerde culturele initiatieven	27	35	40
	Aantal scholen dat meedoet met Cultuurtrein	16	14	15
	Aantal grote evenementen	n.b.	n.v.t.	8
	Aantal bijeenkomsten Cultuurplatform	n.v.t.	n.v.t.	8
	Percentage inwoners dat lid is van de bibliotheek	17%	20%	17%
	Totaal aantal uitleningen	131.313	n.v.t.	140.000
	Aantal deelnemers aan sociaal/culturele activiteiten	1.156	n.v.t.	1.200
	Aantal deelnemers Piëzo-methodiek	429	n.v.t.	405
Onderwijs en kinderopvang				
	Aantal leerlingen primair onderwijs	6.843	7.087	6.893
	Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	4.404	4.361	4.441
	Aantal Integrale Huisvestings Projecten	0	9	19
	Aantal scholen die voldoen aan BENG/ENG	0	n.v.t.	3
	Trajecten Jeugdcoach op School	497	550	650
	Handhaving leerplicht	VOLGT	VOLGT	VOLGT
	% Jaarlijkse GGD onderzoeken KDV, BSO, GOB uitgevoerd	35,9%	n.v.t.	100%
	Aantal locaties gesubsidieerde peuteropvang	9	n.v.t.	9
	· Waarvan VVE	6	n.v.t.	6
	Aantal afgegeven VVE indicaties	30	n.v.t.	45
	% op tijd gereden ritten	n.b.	n.v.t.	94%
	Aantal beschikkingen	270	n.v.t.	280
	Tijdig afgehandelde aanvragen leerlingevervoer	100%	n.v.t.	100%

Toelichting op kengetallen Sport, cultuur en onderwijs

Sport

Gem. wekelijkse uren bewegingsonderwijs primair onderwijs
Scholen voor primair onderwijs zijn verplicht om een aantal uren bewegingsonderwijs aan te bieden. De norm hiervoor is in 2020 verhoogd van 1,5 naar 2,0 uur per week. Scholen hebben drie jaar om aan deze nieuwe norm te voldoen. Als gemeente hebben wij een wettelijke taak om zorg te dragen voor voldoende- en adequate accommodaties voor het uitvoeren van dit bewegingsonderwijs.

Bezettingspercentage gymzalen
Per jaar is een gymzaal circa 1.500 uur beschikbaar voor gebruik door sportverenigingen en particuliere gebruikers. Het werkelijke jaarlijkse gebruik gedeeld door deze 1.500 uur bepaald het bezettingspercentage.

Aantal gebruikte strippenkaarten
Sinds de zomer van 2020 kunnen kinderen door gebruik te maken van de stippenkaart op een laagdrempelige manier kennismaken met verschillende sport- en culturele activiteiten.

Aantal verenigingen met aanbod G-sport
Verschillende verenigingen bieden activiteiten aan die specifiek gericht zijn of rekening houden met sporters met beperkingen (mentaal of fysiek)

% rookvrije buitensportverenigingen
Het percentage buitensportverenigingen dat een rookvrij sportterrein heeft.

Score beweegvriendelijke omgeving (0-100)
De score voor de beweegvriendelijkheid van iedere gemeente wordt jaarlijks gepubliceerd op www.volksgezondheidenzorg.info. De score is afhankelijk van vier deelindicatoren: publieke sportaccommodaties, speelplekken, recreatie blauw en groen en nabijheid van voorzieningen

Cultuur

Aantal placemaking-activiteiten
Placemaking is een benadering waarbij de publieke ruimte middels programmering in contact wordt gebracht met haar gebruikers en zodoende de gebruikswaarde van de plek wordt verhoogd. Wij zetten het nieuwe Cultuurhuis in Berkel op de kaart door middel van placemaking-activiteiten zoals communicatieve en culturele acties op en rondom de plek waar het cultuurhuis wordt gerealiseerd.

Aantal gesubsidieerde culturele initiatieven
Wij ondersteunen culturele organisaties met twee regelingen: de culturele basisregeling Cultuureducatie & Cultuurparticipatie en de Subsidie voor Culturele Programmering.

Aantal scholen dat meedoet met Cultuurtrein
De Cultuurtrein is het cultuureducatieprogramma voor basisscholen dat is opgezet door de Bibliotheek Oostland in samenwerking met Kunstgebouwen. Deze is geïnitieerd naar aanleiding van de Rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Er wordt ingezet op implementatie, verdieping en borging van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van o.a. trainingen en coaching van docenten, co-teaching en inspiratie voor leerlingen en het bevorderen van de samenwerking tussen scholen en culturele aanbieders.

Aantal grote evenementen
Het aantal grote culturele evenementen, bijvoorbeeld muziek- en dansfestivals en (straat)concerten, dat jaarlijks in onze gemeente georganiseerd wordt.

Aantal bijeenkomsten Cultuurplatform
Het Cultuurplatform is een netwerkplatform georganiseerd door de cultuurcoach van Lansingerland Beweegt. Binnen het platform worden culturele organisaties uitgenodigd tot kennisdeling en samenwerking. Daarnaast worden zij in hun professionalisering ondersteund middels werksessies. Het Cultuurplatform vindt ca. ieder 6-8 weken plaats.

Percentage inwoners dat lid is van de bibliotheek
Bibliotheek Oostland biedt op vier locaties in de gemeente de vijf kerntaken vanuit de bibliotheekwet: ter beschikking stellen van kennis en informatie; bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie; bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur; organiseren van ontmoetingen en debat en laten kennismaken met kunst en cultuur.

Totaal aantal uitleningen
Het aantal boeken en andere vormen van media wat jaarlijks door de bibliotheek uitgeleend wordt.

Aantal deelnemers aan sociaal/culturele activiteiten
Het totaal aantal deelnemers aan door de bibliotheek georganiseerde sociaal/culturele activiteiten.

Aantal deelnemers Piëzo-methodiek
De Piëzo-methodiek is een methode om de persoonlijke ontwikkeling van mensen in een kwetsbare positie (en daarmee hun mogelijkheden om te participeren) te vergroten. Deze methodiek wordt in Lansingerland aangeboden door Bibliotheek Oostland

Onderwijs en kinderopvang

Aantal leerlingen primair onderwijs & Aantal leerlingen voortgezet onderwijs
Het totaal aantal leerlingen dat onderwijs volgt bij een school in Lansingerland

Aantal Integrale Huisvestings Projecten
In juli 2020 stelde de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan vast. Direct daarna startte schoolbesturen en gemeente met de voorbereidingen voor de uitvoering van het IHP. Dit is aanvullend op het al lopende project vervangende nieuwbouw Prins Willem Alexander/de Kwakel.

Aantal scholen die voldoen aan BENG/ENG
Het aantal schoolgebouwen dat voldoet aan de eisen voor Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG) of Energieneutrale Gebouwen (ENG)

Trajecten Jeugdcoach op School
Op elke basisschool binnen onze gemeente is vanaf januari 2020 een vaste Jeugdcoach op School (JOS). De JOS'ers beantwoorden vragen van ouders en leerlingen op het gebied van opgroeien & opvoeden, verlenen individuele hulpverlening, ondersteunen onderwijsprofessionals en signaleren indien nodig de noodzaak voor zwaardere inzet van jeugdhulp en verwijzen naar Team Jeugd.

Handhaving leerplicht
De leerplichtambtenaren zien toe op de naleving van de leerplicht en hebben drie wettelijke functies: leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan, vrijstellingen beoordelen en handhaven bij schoolverzuim.

% Jaarlijkse GGD onderzoeken KDV, BSO, GOB uitgevoerd
Bij elk kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang en gastouderbureau vindt er jaarlijks een onderzoek plaats op basis van de geldende voorwaarden uit de Wet kinderopvang. Het aantal jaarlijkse onderzoeken dat wij inkopen is gebaseerd op het aantal locaties dat in het Landelijk Register Kinderopvang geregistreerd staat.

Aantal locaties gesubsidieerde peuteropvang
Wij subsidiëren jaarlijks voldoende kindplaatsen voor peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag en voor peuters met een indicatie voor- en vroegschoolse educatie (vve).

Aantal afgegeven VVE indicaties
Het Centurm voor Jeugd en Gezin geeft een indicatie voor voor- en vroegschoolse educatie af aan peuters die vallen binnen de gemeentelijke doelgroep voor VVE.

% op tijd gereden ritten
Het percentage ritten in het kader van leerlingenvervoer dat binnen de toegestane marges is gereden.

Aantal beschikkingen
Dit betreft alle beschikkingen voor taxivervoer, openbaar vervoer, fiets en kilometervergoeding.

Tijdig afgehandelde aanvragen leerlingevervoer
Het aantal aanvragen voor leerlingenverver dat binnen de norm van 8 weken afgehandeld wordt. Kengetal is van aantal kindplaatsen naar aantal locaties gegaan.

Programma 4: Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect:

Meebewegen met de ontwikkelingen en behoeften van de samenleving

De samenleving is in beweging en dat geldt zeker voor Lansingerland. Een aantal trends en ontwikkelingen hebben invloed op het sociaal domein in Lansingerland:
- Het aantal inwoners groeit en de ondersteuningsbehoefte groeit mee. In 2022 verwachten we een groei naar 7% van het aantal inwoners met een ondersteuningsbehoefte.
- Voor de komende jaren zien we een sterke groei van het aantal ouderen met een ondersteuningsbehoefte als gevolg van dubbele vergrijzing en dementie. Het gunstige abonnementstarief kan de groei van het aantal aanvragen versterken.
- Ook het aantal jeugdigen groeit door en het is nog onduidelijk welke impact corona heeft op deze doelgroep. In komend jaar(en) krijgen we daar meer zicht op.
- We verwachten dat het aantal mensen met een achterstand groeit. Het betreft een financiële achterstand, die vaak samenhangt met een achterstand op gezondheid, onderwijs, taal en maatschappelijke participatie. We verwachten de komende jaren – mede ten gevolge van corona - een stijging van armoede en een stijging van het aantal mensen met schulden.
- We verwachten ook een stijging van grootstedelijke problematiek

De gezamenlijke planbureaus vragen aandacht voor de inzet op de grote maatschappelijke kernopgaven: het herstel van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven. Daarnaast is er landelijk veel aandacht voor het thema leefbaarheid en veiligheid. Lansingerland zoekt aansluiting bij deze brede maatschappelijke kernopgaven waarmee we de kracht van de samenleving kunnen vergroten.

Een krachtige samenleving met gezonde en veerkrachtige inwoners

De grootste groep inwoners leidt hun eigen leven zonder aanspraak te maken op ondersteuning via de gemeente. Inwoners die dat niet zelf of met hulp van hun netwerk kunnen, bieden we tijdelijk of langdurig ondersteuning, gericht op herstel en behoud van eigen regie. Het is ons doel om inwoners te helpen om hun veerkracht te hervinden zodat zij kunnen meedoen in de samenleving. Daarnaast werken we aan preventie, waarmee we problematiek als eenzaamheid, schulden en achterstanden voorkomen. Daarom investeren we ook in de samenleving als geheel: in sport, onderwijs, cultuur, veiligheid, vrijwilligers en mantelzorgers. Zo werken we aan een krachtige samenleving, waarin iedereen ertoe doet en waaraan iedereen bijdraagt en meedoet naar vermogen.
Voor de maatschappelijke opgaven van de toekomst werken we samen met maatschappelijke partners zoals het onderwijs, sportverenigingen, instellingen op het gebied van welzijn, wonen en zorg, culturele organisaties en het bedrijfsleven.
Binnen het sociaal domein voeren we als gemeente opdrachten uit vanuit meerdere wetten: de Jeugdwet, de Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de nieuwe Wet inburgering, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Wet publieke gezondheid. We hebben de kaders voor deze opdrachten vastgelegd in onze plannen: beleidsplan sociaal domein 2018 – 2022 Versterken van Veerkracht, het gemeentelijke plan Integrale schuldhulpverlening 2021-2025, De schaamte voorbij, het Integraal Beleid voor Toezicht en Handhaving 2019-2022 (addendum bij het beleidsplan sociaal domein) en het beleidsplan Wet Inburgering. Als gemeente bieden we de Lansingerlandse Standaard, het totaalpakket aan voorzieningen waarmee we inzetten op het faciliteren van een krachtige samenleving en in de ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	54.162	53.745	52.322	51.805	52.785	53.622
Baten	17.044	11.251	9.857	10.230	10.565	10.913
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-37.118**	**-42.494**	**-42.466**	**-41.576**	**-42.221**	**-42.709**
Onttrekkingen	2.191	4.255	1.129	2	2	2
Toevoegingen	3.282	1.313	882	13	13	13
Mutaties reserves	**-1.091**	**2.942**	**246**	**-11**	**-11**	**-11**
Geraamde resultaat	**-38.209**	**-39.552**	**-42.220**	**-41.586**	**-42.232**	**-42.720**

Toelichting op (grote) mutaties in het meerjarenbeeld

In 2022 zien we dat de lasten voor het programma in totaal € 1.424.000 lager zijn dan in 2021. Daarnaast zijn de baten in 2022 € 1.395.000 lager dan in 2021. Hiernaast onttrekken we in 2021 € 3.127.000 minder aan reserves en voegen we € 431.000 minder aan reserves toegevoegd. De bovenstaande wijzigingen worden verklaard door de volgende ontwikkelingen:

Beleidsveld Samenleving
Totaal binnen beleidsveld Samenleving bedragen de lasten in 2022 € 3.603.000. In 2021 bedroegen de lasten € 3.496.000. De lasten in 2022 liggen daarmee € 107.000 hoger dan in 2021. Daarnaast wordt er € 475.000 minder onttrokken aan de reserves. Hieronder volgt de verklaring voor de mutaties.

Beleidsaccenten 2018-2022: € 312.000 lagere lasten
In de begroting 2021 is voor de beleidsaccenten per 2022 een structurele bezuiniging van € 255.000 vastgelegd. Verder hebben we in 2021 eenmalig € 101.000 ontvangen via het 4e Corona steunpakket voor bestrijding eenzaamheid ouderen (beleidsaccent). Dit steunpakket ontvangen we niet meer in 2022. Door de bezuiniging van € 255.000 en het coronasteunpakket voor eenzaamheid ouderen van € 101.000 kennen de beleidsaccenten in 2022 een lagere last van € 356.000 ten opzichte van 2021.
Bij de besluitvorming over het Cultuurhuis is besloten € 45.000 van de middelen voor de beleidsaccenten (€ 20.000 uit de accent Pubers in de spotlight en € 25.000 uit accent Samen aan zet) in te zetten voor het cultuurhuis, omdat we daarmee bijdragen aan onze doelen. Dit is ingerekend vanaf 2022. Omdat het cultuurhuis nog niet gereed is in 2022 vloeien deze middelen terug naar de begroting van de beleidsaccenten (-€ 356.000 + € 45.000). In totaal is het budget voor de beleidsaccenten in 2022 €?311.000 lager dan in 2021.

Versterken veranderopgave sociaal domein: € 175.000 hogere lasten
Grip houden op onze inhoudelijke en financiële doelen vereist dat we de stap zetten naar datagedreven beleid en professionalisering van onze monitoring op het sociaal domein. Voor deze opgave is extra inzet en een werkbudget nodig: €?175.000 incidenteel in 2022 en daarna € 50.000 structureel.

Wet Inburgering: € 209.000 lagere lasten
De lagere kosten worden verklaard door het elders in de begroting alloceren van kosten voor de nieuwe Inburgeringswet (zie post hieronder, hogere doorbelasting).

De loonprognose (doorbelasting uren) zorgt voor € 452.000 hogere lasten
De doorbelasting van de loonprognose valt hoger uit omdat een groter deel van de uren en daarmee vaste formatie en of inhuur naar dit beleidsveld wordt doorbelast. Onderdeel daarvan betreft de uitbreiding voor de strategische opgaven (€ 207.500) en voor betrouwbare ondersteuning (€ 96.500).

Overige mutaties zorgen voor € 2.000 hogere lasten
Als laatste zijn er kleine mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Reservemutaties: € 273.000 lagere onttrekking
In 2021 werd de begroting ontlast doordat voor € 205.000 het amendement beleidsaccenten 2018-2022 incidenteel voor 2021 de bezuiniging werd teruggedraaid (ten laste van de algemene reserve). Verder vervalt in 2022 de incidentele bijdrage voor de veranderopgave toegang jeugd. Deze was opgenomen voor 2020 en 2021. Er wordt voor € 273.000 minder onttrokken aan de reserve wat een nadeel oplevert.

Reservemutaties: € 202.000 lagere onttrekking
Het betreft een aantal incidentele budgetoverhevelingen uit 2021 waaronder de middelen voor inburgering en taallessen. In 2022 wordt er minder onttrokken aan de reserve wat een nadeel betekent.

Beleidsveld Jeugd
Totaal binnen beleidsveld Jeugd bedragen de lasten in 2022 € 19.259.000. In 2021 bedroegen de lasten € 19.794.000. De lasten in 2022 liggen daarmee € 535.000 lager dan in 2022. Daarnaast wordt er € 2.678.000 minder onttrokken aan de reserve en € 431.000 minder gestort in de reserve. Hieronder volgt de verklaring voor de mutaties.Ten opzichte van de jaarschijf 2022 ten tijde van de begroting 2021 liggen de kosten wel hoger. Deze aanpassingen binnen beleidsveld Jeugd zijn met name te verklaren door actuele inzichten over het gebruik van jeugdzorg (via actuele cijfers van de GR). We verwachten een effect van de coronacrisis in 2020-2021 op het gebruik van specialistische jeugdhulp in komende jaren, met name door de inzet van zwaardere en langere zorgtrajecten. De verwachte daling van kosten als gevolg van de veranderopgave jeugd worden hierdoor vertraagd. De bijstelling ten opzichte van de begroting 2021 (jaarschijf 2022) is € 1,0 miljoen, bestaande uit € 0,3 miljoen voor de taken van het CJG, € 0,3 miljoen voor lokaal gecontracteerde jeugdhulp en € 0,4 miljoen bijdrage aan de GRJR. Hiertegenover staat de compensatie vanuit het rijk voor 2022, ter grootte van € 4,0 miljoen, deze treft u in het overzicht algemene dekkingsmiddelen.

Ombuigingen kadernota Sociaal Domein: lagere lasten van € 195.000 in 2022 naar € 445.000 in 2025
Bij de kadernota (T21.04463) besloot uw Raad over de structurele ombuigingen in het sociaal domein. Twee daarvan betroffen 'Minder inzet Jeugdhulp door strategisch contractmanagement' en 'Intensieve casusregie'. De effecten van deze investeringen, € 145.000 in 2022, zijn meegenomen bij de berekening bij Jeugd met een beperking. Daarnaast is de verwachtte besparing op inkomenstoets informele pgb uit de kadernota
(€ 0,1 miljoen) door een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep niet mogelijk.

GR Jeugd: € 620.000 lagere lasten
Vanaf 2022 treedt de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel in. De verwachting is dat onze gemeente dan voor minder kinderen verantwoordelijk is dan nu het geval is. In de meicirculaire 2021 zijn we voor € 708.000 gekort voor voogdij 18+ wegens het nieuwe woonplaatsbeginsel per 2022. Dit betekent naar verwachting ook minder kosten (bijdrage aan de GRJR) die wij in de toekomst via de vlaktaks terugontvangen. Dit levert dus een voordeel op van € 708.000. Op de totale gemeentebegroting is het effect budgetneutraal.

In de zienswijze op de eerste begrotingswijziging 2021 van de GRJR (BR2100092) bent u al geïnformeerd over de onvermijdelijke kosten die structureel doorwerken in de begroting 2022. Dit heeft grotendeels te maken met de volgende vier ontwikkelingen: indexatie pleeghulp naar het prijspeil 2021, overschrijding van jeugdhulptrajecten in het kader van Adolescentenstrafrecht (ASR), de toenemende druk op de spoedhulp en de oplopende wachttijden. Dit levert in 2022 een nadeel op van € 205.000.

Als laatste een voordeel van € 117.000 omdat er in 2021 middelen incidenteel beschikbaar zijn gesteld waaronder de pilot specialistisch ambulant netwerk (SPAN) en de transformatiegelden Jeugd. In 2022 hebben we deze lasten niet.

Jeugd GGZ: € 310.000 hogere lasten
We zetten in op de beweging naar een sterker lokaal veld om ouderschap te versterken en jeugdigen snel en dichtbij te helpen. Dit ontwikkelen we door middel van de financiering van pilotprojecten die we structureel voortzetten als zij succesvol zijn. Het gaat om praktijkondersteuning bij de huisartsen (POH), het versnellen van de transformatie en investeringen in de monitoring van de jeugdopgave. De transformatie willen wij versnellen door o.a. in te zetten op specialistische hulp dichtbij, nieuwe vormen van ondersteuning (zoals gezinsondersteuners). Het opnemen van dit budget is naar aanleiding van de compensatie door het Rijk en de afspraken over de daaraan gekoppelde hervormingsagenda waar gemeenten zich aan committeren. Met de hervormingsagenda kunnen we als gemeente knelpunten in de jeugdhulp aanpakken en de beweging naar voren te maken. Een kwalitatieve doorontwikkeling en de financiële houdbaarheid van het stelsel staat voorop. Bovenstaande maatregelen, zoals de brede invoering van de praktijkondersteuners, zijn onderdeel van de uitwerking van de hervormingsagenda. Dit levert een structureel hogere last op van € 350.000

Verder is uw Raad bij de zomerrapportage 2021 (T21.04691) al geïnformeerd over de incidentele overschrijdingen in 2021 en 2022 voor ernstig enkelvoudige dyslexie (EED). We hebben de intentie om de kosten binnen twee jaar terug te brengen naar € 350.000. Dit gaan we bereiken door het contractmanagement te intensiveren bij de nieuwe contracten per juli 2021. Als laatste gaan we in gesprek met het onderwijs in het kader van de beheersing van de uitgaven voor EED. Dit levert voor 2022 een verlaging van het budget ten opzichte van 2021 op van € 40.000.

Jeugd- en jongerenwerk: € 110.000 lagere lasten
In 2021 hebben we incidenteel via het vierde coronasteunpakket van het Rijk € 162.000 ontvangen om de jeugd te ondersteunen in coronatijd. In 2022 ontvangen we deze extra middelen niet en voorzien we geen aanvullende kosten. Dit levert dus een voordeel op van € 162.000. Daartegenover staat dat bij de meerjarenbegroting 2021 vanaf 2022 structureel extra middelen beschikbaar zijn gesteld om meer activiteiten te ontplooien voor de jeugd. Dit levert vanaf 2022 structureel een hogere last op van € 50.000.

Jeugdhulp algemeen: € 100.000 lagere lasten
De veranderopgave bevat diverse interventies en investeringen om de kwalitatieve opgave en grip op budgetten binnen jeugdwet te versterken. Zoals u leest in de informatiebrieven over de veranderopgave zetten we reeds diverse maatregelen in. Deze beleggen we nu in de vaste organisatie. Dat levert een voordeel op dit beleidsveld van € 100.000. Daarnaast ligt er een monitoringsopgave. De hogere lasten hiervoor vindt u terug in de toelichting op het beleidsveld samenleving (€ 175.000).

Overige mutaties zorgen voor € 15.000 lagere lasten
Als laatste zijn er kleine mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Reservemutaties: € 431.000 lagere storting
In de zomerrapportage 2021 hebben wij u al geïnformeerd over de incidentele middelen jeugdhulp 2021 ter compensatie van de relatief hoge kosten binnen de jeugdzorg, voor Lansingerland € 1,3 miljoen. In de septembercirculaire 2020 hebben wij incidenteel € 869.000 ontvangen voor 2022 ter compensatie van de relatief hoge kosten in de jeugdzorg. Deze middelen zijn gestort in de bestemmingsreserve sociaal domein. Een lagere storting betekent voor de begroting een voordeel van in dit geval € 431.000.

Reservemutaties: € 2.678.000 lagere onttrekking
In 2022 vindt er een lagere onttrekking plaats uit de bestemmingsreserve sociaal domein en de algemene reserve.

Beleidsveld Wmo
Totaal binnen beleidsveld Wmo bedragen de lasten in 2022 € 14.099.00. In 2021 bedroegen de lasten €12.931.000. De lasten in 2022 liggen daarmee € 1.168.000 hoger dan in 2021. In 2022 zijn de baten € 20.000 hoger dan in 2021. Daarnaast wordt er € 67.000 meer onttrokken aan de reserve. Het nadeel bedraagt in totaal voor het beleidsveld Wmo € 1.121.000. Hieronder volgt de verklaring voor de mutaties.

Woningaanpassingen, hulpmiddelen, Wmo begeleiding en hulp bij het huishouden: € 960.000 hogere lasten
Bij de zomerrapportage 2021 (T21.04691) is uw Raad al geïnformeerd over de overschrijdingen op de Wmo- maatwerkvoorzieningen in 2021. De overschrijdingen hebben een structureel effect op de begroting. Oorzaken van de stijging zijn de aanzuigende werking van het abonnementstarief, de dubbele vergrijzing en het langer thuis wonen in een vaak niet passende woning. Daarnaast is de Wmo een open-einde regeling. Dit betekent dat wij Wmo-voorzieningen moeten bieden aan elke inwoner die dat nodig heeft. Ook is de potentiële doelgroep nog niet bereikt en verloopt de vraag naar Wmo-voorzieningen grillig en moeilijk voorspelbaar. We staan voor het realistisch begroten en prognosticeren op basis van actuele informatie (ten opzichte van 2021 hulp bij het huishouden hogere lasten € 609.000, Wmo begeleiding € 197.000, hulpmiddelen € 78.000 en woningaanpassingen € 76.000).

Bij de kadernota (T21.04463) is uw Raad al geïnformeerd over de structurele ombuigingen in het sociaal domein en te nemen maatregelen. Eén daarvan betrof de aanpassing van de verordening Wmo. We wijzigen onze indiceringswerkwijze. Hiermee verwachten we gemiddeld 30 minuten minder te indiceren per week voor inwoners die nog niet eerder Hulp bij het huishouden (Hbh) gehad hebben. De bezuiniging van € 50.000 in 2022 oplopend naar € 100.000 vanaf 2023 is structureel meegenomen bij de berekening.

Wmo vrij toegankelijk (subsidies): € 244.100 hogere lasten
Vanaf 2021 zijn we gestart met het realistisch begroten. Onderdeel daarvan is het indexeren van de budgetten. Voor 2022 verhogen we het budget voor de subsidies met €?244.000. Daarmee kunnen we onder andere personeels- en accommodatielasten van de gesubsidieerde partijen indexeren.

Overige mutaties zorgen voor € 124.000 lagere lasten
Als laatste zijn er kleine mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Beleidsveld Participatie
Totaal binnen beleidsveld Participatie bedragen de lasten in 2022 € 15.361.000. In 2021 bedroegen de lasten € 17.525.000. De lasten liggen daarmee € 2.164.000 lager dan in 2021. In 2022 bedroegen de baten € 9.532.000. In 2021 bedroegen de baten € 10.947.000. In baten liggen daarmee € 1.415.000 lager dan in 2021. Daarnaast wordt er € 41.000 minder onttrokken aan de reserve. Hieronder volgt de verklaring voor de mutaties.

Ombuigingen kadernota Sociaal Domein: € 80.000 lagere lasten
Bij de kadernota (T21.04463) is uw Raad al geïnformeerd over de structurele ombuigingen in het sociaal domein. Twee daarvan betroffen het beëindigen van de pilot 'Het Nieuwe Wij' (€ 50.000) en het inperken van de re-integratievoorzieningen (€ 30.000). De bezuinigingen hebben we in deze begroting verwerkt.

Uitkeringen Participatiewet/ BUIG-gelden: € 149.000 lagere lasten
Corona heeft een beperkter effect gehad op ons uitkeringenbestand dan vooraf ingeschat. De scenario's in CPB-ramingen zijn verbeterd. Bij de begroting 2021 gingen we uit van het Berenschot advies van 'matig herstel' voor 2021. Dit betekende een verwachte toename van het uitkeringenbestand met 12,18%. Vooralsnog verwachten we voor 2021 op een toename uit te komen van ongeveer 5%. Voor 2022 rekenen we met het scenario 'volledig herstel'. Dit betekent een toename van 3,55% in 2022. Dit betekent dus een voordeel van 2022 t.o.v. 2021 van € 149.000. We monitoren daarbij op verschillende data en informeren uw Raad tijdens de verschillende P&C-producten.

Tijdelijke overbruggingsuitkering zelfstandig ondernemers (TOZO 3 en 4): € 1.477.000 lagere lasten
In 2021 voerden gemeenten de tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) regeling uit. De landelijke steunmaatregelen worden nu afgebouwd en de verwachting is dat er geen TOZO in 2022 is. De bijdrage aan het regionaal bureau zelfstandigen (RBZ) in Rotterdam, die dit namens ons verzorgt, vervalt daarmee. Indien er door het Rijk besloten wordt de TOZO-regeling weer te continueren dan stellen we de begroting voor 2022 in het eerstvolgend P&C product bij. De kosten voor levensonderhoud en kapitaalverstrekking vervallen hiermee ook. Door het opnemen van minder lasten levert dit een voordeel op van € 1.477.000.

Tijdelijke overbruggingsuitkering zelfstandig ondernemers (TOZO 3 en 4): € 1.482.000 lagere baten
Met het vervallen van de TOZO vervallen ook de bijdragen aangezien we geen kosten meer hebben. Vooralsnog stopt de regeling na 30 september 2021. Op deze post is een nadeel van € 1.484.000 omdat er in 2022 geen baten zijn geraamd.

De loonprognose (doorbelasting uren) zorgt voor € 520.000 lagere lasten
De doorbelasting van de loonprognose valt lager uit omdat een minder groot deel van de uren en daarmee vaste formatie en of inhuur naar dit product wordt doorbelast.

Overige mutaties zorgen voor € 36.000 hogere lasten
Als laatste zijn er kleine mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Beleidsveld Samenleving

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Een sterke en verbonden samenleving waaraan iedereen kan meedoen
We willen dat iedereen naar eigen vermogen kan meedoen in de samenleving. Binnen het beleidsveld Samenleving voeren we de taken uit die de Wet publieke gezondheid ons voorschrijft en houden we ons bezig met preventief gezondheidsbeleid. Ook voeren we de nieuwe Wet inburgering uit. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning faciliteren we onder andere vrijwilligerswerk en ondersteuning voor mantelzorgers. Hierbij hebben we extra aandacht voor doelgroepen die op achterstand staan, zoals inwoners met een lagere sociaaleconomische status of inwoners met een migratieachtergrond. Het doel is om met elkaar een samenleving te creëren waarin iedereen kansen heeft op een gezond en betekenisvol leven. Een samenleving waarin iedereen kan meedoen, mensen steun krijgen als dat nodig is en verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf én elkaar. Met andere woorden: een krachtige samenleving waarin de inwoner centraal staat.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We benutten de kracht van de samenleving
Met het Vrijwilligersinformatiepunt en de verschillende organisaties die werken met vrijwilligers, bekijken wij hoe wij deze vrijwilligers ook op de lange termijn kunnen inzetten en de vrijwilligers die eerder actief waren weer kunnen activeren. Daarnaast zorgen we voor ondersteuning en advies voor het toenemend aantal mantelzorgers via Steunpunt Mantelzorg (1050 in 2022).

We garanderen de publieke gezondheidszorg in onze gemeente
De GGD Rotterdam-Rijnmond voert voor ons verschillende taken uit om de publieke gezondheidszorg te garanderen. Wij maken hiervoor deel uit van een gemeenschappelijke regeling. Taken zijn onder andere infectieziektebestrijding, informatievoorziening, soa/hiv-preventie en bestrijding en medische milieukunde. Die taken zijn vastgelegd voor de periode 2018 – 2022. Onze financiële bijdrage aan de GGD wordt jaarlijks geïndexeerd. De GGD onderzoekt welke effecten corona heeft op de structurele taken van de GGD en wat dit betekent voor de begroting 2023 en voor de bijdrage van de deelnemende gemeenten. In 2022 is de aandacht gericht op rookvrije omgevingen, een verdere verkenning van samenwerking met de zorgverzekeraar en lokale- en regionale preventieakkoorden.

We voeren de nieuwe Wet Inburgering uit vanaf 1 januari 2022
Vanaf 1 januari 2022 gaat de nieuwe Wet inburgering in. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid voor het aanbieden van een passend inburgeringsaanbod dat zij inkopen bij (taal)aanbieders. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het aanbieden van een Participatieverklaringstraject en een Module Arbeidsmarkt & Participatie. Verder krijgt de gemeente de taak om inburgeraars de eerste zes maanden financieel te ‘ontzorgen’.

Om invulling te geven aan deze nieuwe verantwoordelijkheden stelden wij in 2021 een nieuw beleidsplan Inburgering op. De nieuwe wet geeft de gemeente de regie en maakt het mogelijk leerroutes te combineren met de toeleiding naar arbeid. Daarmee werken we effectief aan het hoofddoel om inburgeringsplichtigen (lees: statushouders) snel en volwaardig mee te laten doen aan de Nederlandse maatschappij. Zij doen dat naar hun hoogst mogelijke draagkracht door middel van betaald werk, vrijwilligerswerk of een andere vorm van dagbesteding.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	2.535	3.496	3.603	3.434	3.554	3.557
Baten	0	3	3	3	3	3
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-2.535**	**-3.493**	**-3.600**	**-3.431**	**-3.551**	**-3.554**
Onttrekkingen	129	475	0	0	0	0
Toevoegingen	202	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**-73**	**475**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-2.608**	**-3.018**	**-3.600**	**-3.431**	**-3.551**	**-3.554**

Beleidsveld Jeugd

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Kinderen en jongeren groeien veilig en gezond op en ontwikkelen zich tot zelfredzame inwoners

Om veilig en gezond te kunnen ontwikkelen tot een zelfredzame inwoner is een goede basis belangrijk. Die stevige basis leggen de ouders en/of verzorgers in eerste instantie zelf. Kinderopvang, school, sportclubs, vrienden en vakantiebaantjes bouwen mee aan de basis als het kind ouder wordt. In Lansingerland krijgen kinderen de ruimte om hun eigen talenten te benutten en te ontplooien. Op die manier kunnen zij volledig en volwaardig meedoen in de maatschappij als zij volwassen zijn.

Om dit te bereiken voeren we een breed palet aan activiteiten uit, variërend van algemene voorzieningen in het voorliggend veld, (collectieve) preventieve activiteiten voor (risico)groepen en specialistische hulp voor jeugdigen die dat echt nodig hebben. We sturen op het zo klein mogelijk houden van de groep jeugdigen die specialistische jeugdhulp nodig heeft, waardoor we een kostenbesparing verwachten. Daarnaast hebben we de afgelopen jaren steeds meer grip gekregen op de financiële opgave rondom jeugdhulp, waardoor we realistischer kunnen begroten.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

Samenleving: Ouderschap en opgroeien in Lansingerland

We willen het pedagogische klimaat in Lansingerland versterken, door met elkaar het gesprek aan te gaan over ouderschap en opgroeien. We bevorderen de kennis over leeftijdsadequate ontwikkeling, veel voorkomende opvoedvraagstukken en zorgen dat we hier vaker het gesprek over voeren. Door ons zowel te richten op ouders als op professionals in het voorliggend veld, werken we samen aan een pedagogisch klimaat, waar uitdagingen erbij mogen horen en kinderen niet onnodig in zwaardere zorg terecht komen.

We stimuleren en bevorderen dat ouders en jeugdigen zelfstandig problemen kunnen voorkomen en/of oplossen. We doen dit met voorliggende voorzieningen, en ook in de preventie en jeugdhulp staat het versterken van de eigen kracht centraal. Het CJG, jeugd- en jongerenwerk, sport- en cultuurcoaches en andere partijen spelen hier een belangrijke rol. We hebben niet alleen aandacht voor jonge kinderen, maar ook voor wat pubers bezighoudt en de ontwikkeling van hun talenten.

Jeugdhulp: We verbeteren of stabiliseren de probleemsituatie van jeugdigen en gezinnen

Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van gezinnen en hun netwerk staan centraal. Jeugdigen die dat nodig hebben, ondersteunen wij met een maatwerkvoorziening. We zetten alleen specialistische hulp in als dat noodzakelijk is. Een doel van de Jeugdwet is om zorgafhankelijkheid daar waar mogelijk te voorkomen en te verminderen. Met ouders en aanbieders bespreken wij niet alleen wanneer hulp noodzakelijk is en wat hiervan het doel is, maar ook hoe en wanneer jeugdige, gezin en het netwerk weer meer zelf kunnen.

Samen met lokaal en regionaal gecontracteerde aanbieders, andere gemeenten en ons Team Jeugd werken we aan het terugdringen van wachtlijsten. Tijdigheid van de hulp is immers ook belangrijk. Hierbij kunnen we gebruik maken van de extra financiële middelen die het kabinet beschikbaar heeft gesteld voor het aanpakken van knelpunten in de jeugdhulp. Het is een hardnekkig probleem mede door het aanhoudende personeelstekort in de hele keten. Ook is onzeker in hoeverre de effecten van de coronacrisis ons nog parten speelt in 2022 (en daarna). We hebben gezien dat door de knelpunten de zorgzwaarte is toegenomen. De extra middelen van het rijk zetten we verder onder andere in voor lichte vormen van ondersteuning, alternatieven voor specialistische zorg en overbruggingszorg.

Wij voorzien dat wij in 2022 een opgave hebben om landelijke wijzigingen in jeugdhulpstelsel te vertalen naar onze situatie. Zeker is dat het woonplaatsbeginsel per 2022 wijzigt. Daarmee verhuizen kinderen administratief van gemeente die verantwoordelijk is voor de hulp en de betaling daarvan. We verwachten dat we hierdoor per saldo een afname van cliënten krijgen. Mogelijk komt de nieuwe regering met extra wijzigingen, zoals een inkomensafhankelijke bijdrage.

Preventie: We voorkomen problemen bij risicogroepen met effectieve interventies

Een goed werkend preventief veld is uit diverse onderzoeken van doorslaggevend belang gebleken voor een effectief jeugdveld. Belangrijke uitgangspunten in dit verband zijn ten eerste collectieve preventie waar het kan, waarbij de interventie is gericht op het versterken van de eigen kracht van ouder, danwel het kind en op het zoeken van hulpbronnen in de eigen omgeving.

Ten tweede zetten we selectieve preventie in voor kwetsbare groepen, waarvan we verwachten dat de interventie erger voorkomt. We richten ons op interventies die aantoonbaar effectief zijn en/of bijdragen aan doelen uit de Jeugdwet. Deze interventies zijn niet alleen op kinderen gericht, maar ook op de ouders. Juist dat kan ook het welzijn van de kinderen verbeteren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan echtscheidingssituaties of psychische problematiek bij ouders.

Op alle 22 basisscholen en 6 middelbare scholen zijn Jeugdcoaches op School (JOS'ers). We verwachten dat deze JOS'ers in 2022 starten met 500 trajecten. De JOS'ers zijn belangrijk in de samenwerking tussen onderwijs, Team Jeugd en zorg- en welzijnsvoorzieningen. Door de laagdrempelige vorm van hulp en ondersteuning verwachten we dat minder kinderen instromen in een vorm van (specialistische) jeugdhulp.

Daarnaast helpen de praktijkondersteuners jeugd bij huisartsenpraktijken ook in 2022 onze jeugdigen snel en laagdrempelig. Ons doel is dat voor circa 40% van de jeugdigen die zij zien geen doorverwijzing naar jeugdhulp (meer) nodig is. De praktijkondersteuners dragen daarmee bij aan het beheersbaar houden van de instroom in jeugdhulp. Als kinderen wel specialistische hulp nodig blijken te hebben, heeft de ondersteuning door de praktijkondersteuner mogelijk als positief effect dat de specialistische behandeling beter passend is en daardoor effectiever en korter.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	18.329	19.794	19.259	17.627	17.357	17.311
Baten	358	0	0	0	0	0
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-17.972**	**-19.794**	**-19.259**	**-17.627**	**-17.357**	**-17.311**
Onttrekkingen	1.807	3.733	1.055	0	0	0
Toevoegingen	3.067	1.300	869	0	0	0
Mutaties reserves	**-1.260**	**2.433**	**186**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-19.232**	**-17.361**	**-19.074**	**-17.627**	**-17.357**	**-17.311**

Beleidsveld Participatie

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Financieel zelfredzame, betrokken volwassenen

Met de meeste volwassen inwoners gaat het goed. Onze ondersteuning richt zich specifiek op de kleine groep volwassenen in de knel: inwoners die achterop zijn geraakt in de samenleving. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die in armoede leven, die geen baan kunnen vinden, die schulden hebben en daardoor gezondheidsproblemen ontwikkelen en geïsoleerd leven. Het gaat om mensen die al eerder op achterstand stonden en die door corona mogelijk nog verder achterop zijn geraakt.

Werk levert een positieve bijdrage aan het leven van onze inwoners: inkomen zorgt voor onafhankelijkheid en werk draagt bij aan een betekenisvol leven. We zetten daarom in op preventie aan de voorkant om te voorkomen dat een bijstandsuitkering nodig is. Voor inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen doen we er zoveel mogelijk aan om hen aan het werk te krijgen. Hiervoor werken we samen met werkgevers om duurzame matches in kansrijke sectoren te bereiken.
Onze vier belangrijkste doelstellingen voor 2022 zijn:

1) Ons aanbod aan werkzoekende inwoners en de vraag van werkgevers in de regio sluiten op elkaar aan.
2) Werkgevers in onze arbeidsmarktregio dragen bij aan een inclusieve arbeidsmarkt met passende werkplekken.
3) Onze inwoners doen naar hun hoogst mogelijke draagkracht mee in de maatschappij door middel van betaald werk, vrijwilligerswerk of een andere vorm van dagbesteding.
4) We verstevigen onze aanpak van schuldenproblematiek en zijn hierdoor klaar voor een stijgende vraag die (mogelijk) voortkomt uit de coronacrisis.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We leveren maatwerk aan bijstandsgerechtigde inwoners
Voor onze bijstandsgerechtigde inwoners bieden we hulp en ondersteuning op maat bij activering en re-integratie. We bieden maatwerk en sluiten aan op de motivatie en vaardigheden van onze inwoners. Begin 2022 starten de nieuwe aanbieders om inwoners te begeleiden richting werk(fitheid). Het nieuwe aanbod sluit beter aan bij de verschillende hulpvragen van onze inwoners. Ook houden we aandacht voor de werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, maar we zijn ons ervan bewust dat voor een kleine groep langdurig werklozen regulier werk steeds verder uit beeld raakt. Binnen het beschikbare participatiebudget maken we gerichte keuzes voor de inzet van onze re-integratievoorzieningen.

We voorkomen dat inwoners een bijstandsuitkering nodig hebben
We doen er zoveel mogelijk aan om te voorkomen dat inwoners een bijstandsuitkering nodig hebben. We zetten extra in op de preventie van jeugdwerkloosheid. Door scholingsadviesgesprekken, een Jongerensteunpunt en intensieve begeleidingstrajecten zorgen we dat jongeren naar school of werk gaan. Met duidelijke voorlichting en intensieve controle aan de poort bereiken wij dat de ondersteuning terecht komt bij mensen die dat echt nodig hebben.

We bekijken per casus op welke manier we het beste effect bereiken voor de zelfredzaamheid van inwoners voor de lange termijn. Dat geldt ook voor onze handhavende rol waarbij we de inwoner centraal stellen. Voor inwoners met een uitkering is dit het best haalbare effect dat een inwoner (naar vermogen) aan het werk gaat. Voor minima zijn ook in 2022 voorzieningen beschikbaar die bijdragen aan het vermogen om mee te doen in de maatschappij. Nu de meeste coronarestricties zijn opgeheven verwachten wij dat zij weer meer gebruik gaan maken van de Rotterdampas en het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

We zetten in op om- en bijscholing van zelfstandigen die zich door de coronacrisis willen of moeten heroriënteren. Hierbij werken we regionaal samen met het Regionaal Bureau Zelfstandigen en de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal, onder andere door middel van het Regionaal Mobiliteitsteam.

We voorkomen schuldenproblematiek bij onze inwoners

Begin 2021 stelden we een nieuw plan Schuldhulpverlening op. In 2022 geven we verder vorm aan de implementatie met een uitvoeringsplan en de inzet van ketenregisseurs. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar (door de coronacrisis getroffen) ondernemers en inwoners met een hoger inkomen. Financiële problemen of schulden sporen we vroegtijdig op door onze inzet op vroegsignalering in het project Vroeg eropaf. We continueren deze succesvolle aanpak in 2022. Hiermee komen we tegemoet aan de aanbevelingen van de Rekenkamer.

We werken samen met werkgevers om duurzame matches te bereiken

Samen met werkgevers matchen we vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Dit doen we primair via ons regionale werkgeversservicepunt. Daarnaast leggen we verbindingen met werkgevers via het team Ruimte & economie. Werkgevers en werkzoekenden moeten elkaar makkelijker kunnen vinden in de arbeidsmarktregio, waardoor meer mensen duurzaam aan het werk gaan. Hierbij hebben we oog voor de veranderingen op de arbeidsmarkt en zetten we in op de kansrijke sectoren. Waar nodig bieden we extra voordelen voor werkgevers, zodat zoveel mogelijk werkgevers zich inzetten voor een inclusieve arbeidsmarkt.

We continueren onze inzet op social return om de kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten. Naast afspraken in aanbestedingscontracten, breiden we dit verder uit in subsidieafspraken met maatschappelijke partners.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	21.394	17.525	15.361	15.782	16.086	16.370
Baten	16.481	10.947	9.532	9.866	10.201	10.550
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-4.913**	**-6.579**	**-5.830**	**-5.916**	**-5.885**	**-5.820**
Onttrekkingen	0	41	0	0	0	0
Mutaties reserves	**0**	**41**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-4.913**	**-6.538**	**-5.830**	**-5.916**	**-5.885**	**-5.820**

Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Zelfredzame, betrokken en vitale inwoners

De meeste volwassenen en ouderen zorgen voor zichzelf, investeren in (vrijwilligers)werk en hun sociale leven, onderhouden hun netwerk en nemen deel aan de samenleving. Voor inwoners die dit tijdelijk of voor een langere periode niet zelf kunnen, zorgen we voor passende ondersteuning die zoveel mogelijk gericht is op herstel van eigen regie. De aandacht gaat uit naar twee doelgroepen. In de eerste plaats de groep volwassenen die behoefte heeft aan begeleiding bij wonen en voor zichzelf zorgen. Vanuit de wmo bieden we activiteiten, dagbesteding en begeleiding. Daarnaast is voor deze groep een opgave opgenomen in de Woonvisie, zowel voor het begeleid wonen als voor het Beschermd wonen. De tweede grote opgave betreft de snelgroeiende groep ouderen. Het is onze ambitie om ouderen zo lang mogelijk vitaal, zelfredzaam en veerkrachtig houden in Lansingerland. Daarbij houden wij rekening met de maatschappelijke trends zoals de groeiende groep ouderen die langer zelfstandig blijven wonen en het aantal beschikbare mantelzorgers dat in verhouding tot deze groep terugloopt.

De druk op Wmo voorzieningen stijgt ten gevolge van de sterke vergrijzing, de aanzuigende werking van het abonnementstarief en de groeiende groep inwoners met ggz-problematiek of met dementie. We treffen maatregelen om ervoor te zorgen dat passende ondersteuning beschikbaar blijft voor inwoners die dat nodig hebben, bijvoorbeeld door het vergroten van het preventieve aanbod, een betere ketensamenwerking, een scherpere indicatie en het investeren in een passend woon/zorg aanbod zoals neergelegd in de Woonvisie.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We zetten preventief in op vitale ouderen

We focussen ons op de doelgroep vitale ouderen en ouderen die moeten leren omgaan met chronische aandoeningen met een breed activiteitenaanbod. Daarnaast gaan we met hen het gesprek aan over de toekomstige woon- en zorgbehoefte. De opgave is groot: in 2030 zijn er 30% meer 65-plussers dan nu. In 2040 is het aantal 70-plussers zelfs verdubbeld. In de communicatie met vitale ouderen activeren we hen om zelf actief te investeren in hun toekomst in Lansingerland. Bijvoorbeeld door mee te doen bij beweegactiviteiten en daardoor fit te blijven of de woning aan te passen op hun toekomstige zorgbehoefte. In de communicatie met inwoners met chronische aandoeningen focussen we ons op het zoeken naar de meest passende ondersteuning gericht op herpakken van de eigen regie.

We voorkomen problemen bij risicogroepen

Voor mensen met een psychische hulpvraag is het belangrijk dat er tijdig en juiste ondersteuning wordt ingezet. Vroegtijdige signalering van de hulpvraag kan verergering van problemen voorkomen. De huisartsen, GGZ Delfland en het voorliggend veld zijn hierbij belangrijke partijen voor ons. We hebben te maken met lichte problematiek maar ook met complexe en multiproblematiek. Ook staat niet iedereen met een psychische hulpvraag open voor ondersteuning en hulp en is het soms nodig om niet-vrijwillige zorg in te zetten. We zetten zo licht als mogelijk en zwaar als nodig in op de ondersteuning. In 2022 spannen we ons verder in om de GGZ-keten te versterken. We maken duidelijke afspraken tussen de betrokken partijen zodat zij elkaar goed kunnen vinden en de inwoner de best passende ondersteuning krijgt.

We bieden passende ondersteuning aan inwoners die niet of niet geheel op eigen kracht kunnen meedoen in de samenleving

We zetten de ondersteuning van inwoners zo licht in als kan en zo zwaar als nodig met de combinatie van ons aanbod van maatwerkvoorzieningen en vrij toegankelijke voorzieningen, (zoals informatie, advies, trainingen, cursussen en de inzet van vrijwilligers). Met de inzet van vrij toegankelijke voorzieningen beperken we waar mogelijk de instroom in maatwerkvoorzieningen. Doordat we inzetten op passende ondersteuning zien we een hoge tevredenheid onder de inwoners die gebruik maken van een voorziening en zien we dat deze inwoners een betere kwaliteit van leven ervaren.

We bieden inwoners die dat nodig hebben een maatwerkvoorziening in de vorm van begeleiding, dagbesteding, hulp bij het huishouden, woningaanpassingen, vervoer en hulpmiddelen. We verwachten in 2022 een verdere groei van het gebruik van deze voorzieningen. Ook zien we een stijging in de kostprijs van de maatwerkvoorzieningen. We zetten in op het verbeteren van onze monitoring waardoor we meer inzicht in doelgroepen en gebruik. De groei heeft onder andere te maken met de dubbele vergrijzing, het na-ijlende effect van de invoering van het abonnementstarief, het langer thuis-rijksbeleid en het open-einde-karakter van de Wmo. De behoefte aan noodzakelijke woningaanpassingen blijft groeien zo lang er geen passende woningen voor ouderen gebouwd worden. Ook verwachten we in 2022 een inhaalslag van aanvragen op hulp bij het huishouden. Vanwege corona zijn veel operaties in 2020 en begin 2021 uitgesteld waardoor deze in 2022 plaatsvinden. Mensen die moeten herstellen van medische operaties hebben vaak hulp bij het huishouden nodig. Voor hulp bij het huishouden implementeren we een nieuwe handreiking waarbij we verwachten de indicaties bij nieuwe cliënten gemiddeld met 30 minuten omlaag te brengen. Het uitgangspunt blijft om passende ondersteuning te bieden aan onze inwoners.

We voorzien in passende woon-zorg voor mensen met een psychische hulpvraag

Samen met 6 gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard, Capelle a/d Ijssel, Krimpen a/d Ijssel, Ridderkerk, Rotterdam) zijn we in de regio verantwoordelijk voor beschermd wonen. Beschermd wonen is een regeling voor mensen die niet meer zelfstandig kunnen wonen in verband met een psychische of psychosociale hulpvraag en heeft als doel om iemand weer zo zelfredzaam als mogelijk te maken zodat zelfstandig wonen weer mogelijk is, al dan niet met een vorm van begeleiding. De mensen wonen in een woonvorm van een instelling of onder verantwoordelijkheid en nabijheid van een instelling in de wijk. Ook is er een vorm van nachtelijk toezicht. Met deze ondersteuningsvorm bieden we een plek voor deze risicogroep en voorkomen we verdere escalatie van problemen. In 2022 zetten we het proces van door-decentralisatie van beschermd wonen voort.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	11.904	12.931	14.099	14.963	15.789	16.385
Baten	205	302	322	361	361	361
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-11.699**	**-12.629**	**-13.777**	**-14.602**	**-15.428**	**-16.024**
Onttrekkingen	255	7	74	2	2	2
Toevoegingen	13	13	13	13	13	13
Mutaties reserves	**242**	**-7**	**61**	**-11**	**-11**	**-11**
Geraamde resultaat	**-11.457**	**-12.636**	**-13.716**	**-14.613**	**-15.439**	**-16.035**

Kengetallen Sociaal Domein

Beleidsveld	Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022
Samenleving				
	Percentage inwoners dat maatwerkondersteuning ontvangt in het kader van de Participatiewet, Jeugdwet of Wmo	6,4%	6,8%	7%
	Aantal geregistreerde mantelzorgers	950	950	1.050
Jeugd				
	Percentage kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar dat bereikt wordt door het CJG	97,8%	n.v.t.	98%
	Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Jeugdwet.	1.850	n.v.t.	1.800
	Rapportcijfer effect van de hulp volgens jeugdigen (bron: CEO Jeugd)	7,4	n.v.t.	7
	Rapportcijfer effect van de hulp volgens ouder (bron: CEO Jeugd)	7,4	n.v.t.	7
	Gemiddelde zorguitgaven per kind in maatwerkvoorziening en GRJR.	€ 7.421	n.v.t.	€ 7.821
	Gemiddelde zorguitgaven maatwerk jeugd per kind in Lansingerland. (alle kinderen 0 t/m 17 jaar)	€ 873	n.v.t.	€ 885
Participatie				
	Aantal lopende bijstandsuitkeringen op 31 december	606	637	664
	Aantal bijstandsgerechtigden op 31 december	763	802	836
	% inwoners met een bijstandsuitkering	1,2%	1,5%	1,3%
	Aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk	40	100	120
	Aantal kandidaten dat parttime is gaan werken	73	20	70
	Aantal formele schuldhulptrajecten	159	150	159
	Gebruik Jeugdfonds Sport en Cultuur	243	n.v.t.	270
	Gebruik Stichting leergeld	672	n.v.t.	719
	Gebruik Collectieve zorgverzekering	1.556	1.630	1.710
Maatschappelijke ondersteuning				
	Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Wmo	2.301	n.v.t.	2.462
	Gemiddelde uitgaven per Wmo-cliënt in maatwerkvoorziening.	€ 3.360	n.v.t.	€ 3.522
	Gemiddelde uitgaven Wmo-maatwerkvoorziening per inwoner in Lansingerland.	€ 122	n.v.t.	€ 134
	Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)	84%	88%	90%
	% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)	82%	85%	87%
	Rapportcijfer voor de toegangsmedewerker met wie de cliënt contact had (bron: CEO)	8,1	n.v.t.	8

Toelichting op kengetallen Sociaal Domein

Samenleving

Percentage inwoners met maatwerkvoorziening

Dit betreft het percentage inwoners met een maatwerkvoorziening op grond van de Jeugdwet, de participatiewet, de gemeentelijk wet op schuldhulpverlening en de Wmo:

- Jeugdhulp: Voor jeugd zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar gesteld voor de wachtlijsten problematiek en spoedhulp bij perceel E ambulante hulp. Dit heeft waarschijnlijk een grotere instroom tot gevolg.

- Participatie: de inkomensondersteunende maatregelen van het Rijk zoals de TOZO hebben waarschijnlijk een grotere vraag naar maatwerkvoorzieningen tot gevolg.

- Wmo: We verwachten een stijging van het aantal maatwerkvoorzieningen door o.a. de dubbele vergrijzing, inwonersgroei en het nog niet bereiken van de potentiële doelgroep.

Aantal geregistreerde mantelzorgers
Dit betreft het aantal geregistreerde mantelzorgers bij Steunpunt mantelzorg van Welzijn Lansingerland.

Jeugd

Percentage kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar dat bereikt wordt door het CJG
Om kinderen goed in beeld te hebben, hun ontwikkeling te volgen en afwijkingen tijdig te kunnen signaleren, voert het CJG op vaste leeftijden reguliere contactmomenten uit. Dit kengetal geeft aan hoeveel van kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar in beeld is bij het CJG.

Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Jeugdwet
Dit is het aantal jeugdigen dat in (een deel van) het jaar gebruik maakt van de Jeugdwet. We streven naar minder instroom en meer uitstroom.

Rapportcijfer effect van de hulp volgens jeugdigen (bron: CEO Jeugd)
We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken onder jeugdigen. De effectiviteit van de hulp kunnen we afmeten aan dit kengetal. Hoe hoger het percentage, hoe beter. We streven naar minimaal een 7.

Rapportcijfer effect van de hulp volgens ouder (bron: CEO Jeugd)
We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken onder ouders van een kind dat jeugdhulp ontvangt. De effectiviteit van de hulp kunnen we afmeten aan dit kengetal. Hoe hoger het percentage, hoe beter. We streven naar minimaal een 7.

Gemiddelde zorguitgaven per kind in maatwerkvoorziening en GRJR
Dit cijfer zet de uitgaven voor lokaal en regionaal jeugdhulp gecontracteerde jeugdhulp af tegen het aantal kinderen dan in een jaar jeugdhulp ontvangt. Een stijging kan te maken hebben met stijgende salarissen en prijzen maar ook met een gestegen gemiddelde zorgzwaarte.

Gemiddelde zorguitgaven maatwerk jeugd per kind in Lansingerland. (Alle kinderen 0 t/m 17 jaar)
Dit cijfer zet de uitgaven voor lokaal en regionaal jeugdhulp gecontracteerde jeugdhulp af tegen het totaal aantal van 0 tot en met 17 jaar in de gemeente.

Participatie

Aantal lopende bijstandsuitkeringen op 31 december
Het aantal bijstandsgerechtigden voor 2022 wordt ingeschat op 664. Dit is gebaseerd op het scenario ‘volledig herstel’ (3,55%) van Berenschot en in lijn wat wij zien in de ontwikkeling van de aantallen. Het bedrag dat gerelateerd is aan deze aantallen is ook opgenomen in deze begroting.

Aantal bijstandsgerechtigden op 31 december
Vaak ligt het aantal bijstandsuitkeringen wat lager dan het aantal bijstandsgerechtigden (personen), omdat er meer personen binnen een huishouden van één uitkering afhankelijk kunnen zijn. Bijstandsuitkeringen kunnen dus meerdere uitkeringen binnen een gezin omvatten. De bijstandsgerechtigden zijn de individuele personen.

% inwoners met een bijstandsuitkering
Percentage bijstandsgerechtigden ten opzichte van de totale beroepsbevolking in Lansingerland.

Aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk
Het aantal bijstandsgerechtigden dat is uitgestroomd naar betaald werk en niet langer afhankelijk is van een bijstandsuitkering.

Aantal kandidaten dat parttime is gaan werken
Het aantal bijstandsgerechtigden dat parttime is gaan werken en deels afhankelijk is van een bijstandsuitkering.

Aantal formele en schuldhulptrajecten
Formele trajecten: schuldhulpverleningstraject conform de gemeentelijke wet schuldhulpverlening.

Gebruik Jeugdfonds Sport en Cultuur
Het aantal toekenningen aan kinderen door het Jeugdfonds Sport en Cultuur (gericht op sport- en cultuur deelname van kinderen uit minimagezinnen).

Gebruik Stichting leergeld
Het aantal toekenningen aan kinderen uit minimagezinnen door de Stichting Leergeld (gericht op onderwijsdeelname).

Gebruik Collectieve zorgverzekering
Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de collectieve zorgverzekering (gemeentepakket) via de gemeente. Dit aanbod is alleen toegankelijk voor inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm. We zien hier al jaren een stijging in de aantallen.

Wmo
Aantal unieke cliënten (jeugd, volwassenen en ouderen) dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Wmo
Dit getal geeft aan hoeveel cliënten in gebruik heeft gemaakt van de Wmo.

Gemiddelde zorguitgaven per Wmo-cliënt in een maatwerkvoorziening
Dit cijfer zet de uitgaven voor de Wmo-maatwerkvoorzieningen af tegen het aantal volwassenen (>18 jaar) dat in een jaar ondersteuning vanuit de Wmo ontvangt. Een stijging kan te maken hebben met stijgende prijzen maar ook met een gestegen gemiddelde zorgzwaarte.

Gemiddelde zorguitgaven Wmo-maatwerkvoorziening per inwoner in Lansingerland
Dit cijfer zet de uitgaven voor Wmo-maatwerkvoorzieningen af tegen het totaal aantal volwassenen en ouderen binnen de gemeente.

Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)
We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)
We meten dit kengetal via cliëntervaringsonderzoeken. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

Rapportcijfer voor de toegangsmedewerker met wie de cliënt contact had (bron: CEO)
Voordat een inwoner een Wmo-maatwerkvoorziening krijgt, doen we eerst onderzoek naar de situatie van de inwoner. Dit rapportcijfer beschrijft in hoeverre dit contact prettig is verlopen.

Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte

Beoogd maatschappelijk effect

Onze ambitie is dat de inwoner van Lansingerland zijn leef- en woonomgeving ervaart als veilig en aantrekkelijk om te wonen, werken, ontmoeten en ontspannen

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	32.191	30.191	30.009	30.943	32.631	33.728
Baten	19.244	18.134	18.698	18.961	19.191	19.734
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-12.947**	**-12.056**	**-11.311**	**-11.982**	**-13.440**	**-13.993**
Onttrekkingen	2.765	1.340	851	948	1.477	1.724
Toevoegingen	1.485	4.997	576	558	564	564
Mutaties reserves	**1.280**	**-3.657**	**276**	**389**	**913**	**1.160**
Geraamde resultaat	**-11.667**	**-15.713**	**-11.035**	**-11.593**	**-12.527**	**-12.833**

Toelichting op (grote) mutaties in het meerjarenbeeld

In 2022 zien we dat de lasten voor het programma in totaal € 55.000 lager zijn dan in 2021. Daarnaast zijn de baten in 2022 € 691.000 hoger dan in 2021. Hiernaast onttrekken we in 2022 € 489.000 minder aan diverse reserves en wordt er € 4.421.000 minder aan diverse reserves toegevoegd. De bovenstaande wijzigingen worden verklaard door de volgende ontwikkelingen:

Beheer openbare ruimte

Begrotingsknop uit Kadernota: Beeldkwaliteit openbare ruimte: € 296.000 lagere lasten
In 2022 bezuinigen we op het onderhoudsniveau van de openbare ruimte; hiermee dalen de lasten structureel met € 296.000. We brengen het onderhoudsniveau (beeldkwaliteit) in de centrumgebieden en stationsgebieden terug van A naar B en het reguliere areaal van B naar C.

Beeldkwaliteit integraal beheerplan: € 76.000 hogere lasten
Als gevolg van de beeldkwaliteitsverlaging verwachten we meer meldingen en klachten. We zien ook dat inwoners zich soms minder goed neerleggen bij een afwijzing. Dit vergt veel capaciteit. De ambtelijke kosten voor deze extra afhandeling bedragen € 76.000.

Groot onderhoud Wegen: € 435.000 lagere lasten
In 2022 zijn de kosten voor het groot onderhoud aan de wegen lager dan in 2021. In 2019 tot en met 2021 is er planmatig extra onderhoud uitgevoerd om de wegen op onderhoudsniveau (beeldkwaliteit) B te brengen. Het onderhoudsniveau B is eind 2021 behaald.

Aanleggen uitwegen: € 75.000 hogere lasten
Met ingang van 2022 is het proces aanvraag en uitvoering uitwegen in programma Civiel 5.1 belegd. Voorheen viel dit in het programma Verkeer 6. De kosten voor de aanleg van een uitweg worden doorberekend aan de aanvrager.

Areaaluitbreiding: € 210.000 hogere lasten
In 2021 is er nieuwe openbare ruimte in beheer genomen. Dit betreft onder andere delen van Parkzoom, Meerpolder, Westpolder en industrieterrein Oudeland. Om het nieuwe areaal te kunnen onderhouden worden de onderhoudsbudgetten verhoogd.

Tuin van de Toekomst: € 70.000 lagere lasten
Het subsidieproject Tuin van de Toekomst loopt eind 2021 af wat leidt tot € 70.0000 lagere lasten in 2022.

Diverse kleine afwijkingen: € 66.000 lagere lasten
Het restant van € 66.000 lagere lasten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.

Declaraties uitwegen: € 75.000 hogere baten
Met ingang van 2022 is het proces aanvraag en uitvoering uitwegen in programma Civiel 5.1 belegd. Voorheen viel dit in het programma Verkeer 6. De kosten voor de aanleg van een uitweg worden doorberekend aan de aanvrager.

Verrekening baggeren uit GRP: € 24.000 hogere baten
In 2022 willen we de Berkelse Plas baggeren. Uit de voorlopige raming is gebleken dat hiervoor onvoldoende budget was opgenomen in de meerjarenbegroting. Daarom is het bedrag verhoogd en de helft van de verhoging wordt vanuit het GRP gefinancierd.

Afval- en afvalwatermanagement

Storting voorziening afval: € 48.000 hogere lasten
De afvalstoffenheffing is een gesloten financieel systeem. Budget dat overblijft aan het einde van een boekjaar komt in de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. Op basis van de begroting van de lasten en baten komt dit in 2022 neer op een storting in de voorziening van € 46.000.

Afvalstoffenheffing: € 217.000 hogere baten
De hogere baten worden veroorzaakt door een stijging van het tarief met 1,25% en een groeiend aantal betalende huishoudens.

Inzamelen en verwerken huishoudelijk afval: € 140.000 hogere baten
PMD (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drinkverpakkingen) en glas laten een stijging in het tonnage zien, waardoor de opbrengst die de gemeente per ton krijgt hoger uitvalt. De opbrengst van het oud papier en karton is gekoppeld aan een index en deze is volop in beweging. De afgelopen jaren heeft deze index een negatieve trend laten zien, maar sinds 2021 is er weer een stijging ingezet. Deze stijging zet naar verwachting door in 2022.

Begrotingsknop uit kadernota: Beeldkwaliteit openbare ruimte: € 54.000 lagere lasten
In 2022 bezuinigen we op het onderhoudsniveau van de openbare ruimte; hiermee dalen de lasten structureel met € 54.000. We brengen het onderhoudsniveau (beeldkwaliteit) in de centrumgebieden en stationsgebieden terug van A naar B en het reguliere areaal van B naar C.

Onderzoek en advies riolering: € 72.000 lagere lasten
Naar aanleiding van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan in 2020 hebben we in 2021 veel onderzoek gedaan naar assetmanagement en verbeterplannen. Daarnaast was ook extra onderzoek noodzakelijk voor de realisatie van Wilderszijde (effect op het bestaande stelsel van Bergschenhoek). We verwachten daarom in 2022 minder geld nodig te hebben voor onderzoek.

Storting voorziening riolering: € 174.000 hogere lasten
In 2022 is de rioolheffing hoger, waardoor de storting in de voorziening € 174.000 hoger is dan in 2021.

Rioolheffing: € 181.000 hogere baten
De hogere baten worden veroorzaakt door de jaarlijkse stijging van 1,25 % van de rioolheffing en een groeiend aantal betalende huishoudens.

Diverse kleine afwijkingen: € 3.000 lagere lasten
Het restant van € 3.000 lagere lasten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.

Kapitaallasten voor afval – en afvalwatermanagement: € 379.000 hogere lasten
In 2021 worden (langlopende) projecten afgesloten wat leidt tot € 379.000 hogere kapitaallasten in 2022 ten opzichte van 2021.

Vastgoed

Diverse kleine afwijkingen: € 20.000 lagere lasten
Het restant van € 20.000 is het saldo van diverse doorbelastingen en € 77.000 structureel voor extra toezicht bij de vastgoed exploitatie.

Diverse kleine afwijkingen: € 54.000 hogere baten
Het restant van € 54.000 hogere baten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.

Reservemutaties

Beheer Openbare Ruimte (programma 5.1): € 3.303.000 lagere toevoeging
In 2021 heeft er in verband met de verplichte ophoging van de investeringen door urentoerekening een storting in de reserve kapitaallasten plaatsgevonden. Daardoor is de toevoeging in 2022 lager dan in 2021.

Beheer Openbare Ruimte (programma 5.1): € 192.000 lagere onttrekking
Doordat de investeringen zijn verhoogd door urentoerekening en investeringen zijn gefaseerd is de onttrekking uit de reserve kapitaallasten lager.

Afval- en Afvalwatermanagement (programma 5.2): € 1.132.000 lagere toevoeging
In 2021 heeft er in verband met de verplichte ophoging van de investeringen door urentoerekening een storting in de reserve kapitaallasten plaatsgevonden. Daardoor is de toevoeging in 2022 lager dan in 2021.

Afval- en Afvalwatermanagement (programma 5.2): € 38.000 lagere onttrekking
Op het kantoor van het afvalbrengstation wordt geen groot onderhoud meer uitgevoerd. Dit resulteert in een lagere onttrekking aan de reserve groot onderhoud gebouwen.

Afval- en Afvalwatermanagement (programma 5.2): € 175.000 lagere onttrekking
In verband met de invoering van het nieuwe afvalbeleid is er in 2021 € 175.000 onttrokken aan de algemene reserve.

Vastgoed (programma 5.3): € 14.000 hogere toevoeging
Conform het MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voegen we in 2022 € 14.000 meer toe aan de reserve groot onderhoud gebouwen.

Vastgoed (programma 5.3): € 84.000 lagere onttrekking
In 2022 wordt er minder groot onderhoud gepleegd, wat een lagere onttrekking tot gevolg heeft.

Beleidsveld Beheer Openbare ruimte

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Een duurzaam ingerichte en onderhouden openbare ruimte, die technisch op orde is

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We beheren en onderhouden de openbare ruimte en voeren de werkzaamheden op basis van de beheerplannen uit

Vanaf 2019 is het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte verhoogd ten opzichte van het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBP). Vanaf 2022 sluiten we in het kader van bezuinigingen weer aan bij het onderhoudsniveau uit het IBP. We zetten in op openbare ruimte die heel en veilig is en wordt onderhouden op niveau C voor het reguliere areaal en op niveau B voor de centrumgebieden en de stationsgebieden. Via inspecties en schouwen controleren we of we aan het afgesproken niveau voldoen. Uitgangspunt bij de verlaging van het onderhoudsniveau is dat de veiligheid in het openbaar gebied niet in het geding komt en er geen kapitaalvernietiging plaatsvindt.

We betrekken inwoners bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en meten de mate van tevredenheid

We betrekken inwoners bij hun leefomgeving en geven hen invloed op zowel de inrichting als het beheer via burgerparticipatie en wijkgericht werken. Dit doen we bijvoorbeeld door inwoners zo vroeg mogelijk bij grote investeringsprojecten in hun wijk en/of buurt te betrekken, ruimte te geven aan zelfbeheerinitiatieven en open te staan voor ‘right to challenge’.
In 2022 voeren wij een tevredenheidsonderzoek uit. We zetten hier het burgerpanel ‘Lansingerland peilt’ voor in. Dit onderzoek herhalen we periodiek om inzicht te krijgen in trends en ontwikkelingen op langere termijn. We sturen waar nodig (en binnen de kaders) bij op de punten waar ontevredenheid over is.

We maken wijken toekomstbestendig door bij renovaties aandacht te hebben voor duurzaamheid

Begin 2020 stelde de raad de Uitvoeringsagenda Duurzaamheid vast. De Uitvoeringsagenda laat zien welke activiteiten en beleidsdocumenten bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ecologisch maaibeheer. Op graslanden passen we bijvoorbeeld gefaseerd maaibeheer toe om de biodiversiteit te vergroten.

Bij renovaties hanteren we de leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR). In de leidraad DIOR staan de minimale eisen voor de inrichting van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.

We zorgen voor een veilige buitenruimte

Een veilige buitenruimte ontstaat door een integrale aanpak van het beheer en onderhoud in de openbare ruimte en door alertheid in het geval van afwijkingen. Het gaat bijvoorbeeld om afwijkingen als gevolg van het optreden van extreem weer (zoals gladheid of vorstschade) of mankementen in de openbare ruimte (zoals loszittende stoeptegels of defecte lichtmasten). Door monitoring en inspecties constateren en verhelpen we deze afwijkingen snel. De overige afwijkingen reiken inwoners aan.
Dit kan via verschillende kanalen waaronder het meldingssysteem, wijk- of buurtschouwen, social media, WhatsApp, het spreekuur van de wethouder en contact met de wijkbeheerders. Met deze aanpak beperken we het aantal gegrond verklaarde aansprakelijkheidstellingen tot maximaal 10 per jaar.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	16.010	14.485	13.979	14.972	16.081	16.714
Baten	3.078	1.132	1.231	1.232	1.231	1.231
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-12.933**	**-13.353**	**-12.747**	**-13.740**	**-14.850**	**-15.483**
Onttrekkingen	574	544	352	560	845	845
Toevoegingen	226	3.523	220	220	226	226
Mutaties reserves	**349**	**-2.979**	**132**	**340**	**619**	**619**
Geraamde resultaat	**-12.584**	**-16.333**	**-12.615**	**-13.400**	**-14.230**	**-14.863**

Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Het duurzaam en kostenbewust inzamelen en transporteren van (afval)water en huishoudelijk afval

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We faciliteren de inzameling en verwerking van het hemelwater
Bij renovatieprojecten vervangen we gemengde riolen zoveel mogelijk voor gescheiden rioolsystemen. Daarmee zorgen we voor een lagere belasting voor de rioolwaterzuivering. Bij een reguliere bui staat er net geen water op straat. We sturen op maximaal 4 gegronde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een reguliere bui.

We geven uitvoering aan het nieuwe Afvalbeleid
De gemeenteraad stelde in 2021 het nieuwe Afvalbeleid vast. Onderdeel hiervan is de invoering van diftar (gedifferentieerde tarieven voor restafval). De voorbereidingen voor de invoering ronden we af in 2022 en we zorgen dat de systemen startklaar zijn om per 1 oktober 2022 proef te draaien. Vervolgens voeren we per 1 januari 2023 diftar in.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling en verwerking van afvalwater
In 2022 voeren wij een tevredenheidsonderzoek uit over afvalwater. We zetten hier het burgerpanel ‘Lansingerland Peilt’ voor in. We sturen waar nodig (en binnen de kaders) bij op de punten waar ontevredenheid over is.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling van huishoudelijk afval
In 2022 wordt ook de afvalzameling toegevoegd aan het tevredenheidsonderzoek, dat via het burgerpanel ‘Lansingerland Peilt’ wordt uitgezet.

We realiseren een hoger scheidingspercentage dan in 2021
We ontplooien in 2022 diverse activiteiten om een hoger afvalscheidingspercentage dan in 2021 te realiseren. Dit bereiken we onder andere door het plaatsen van extra containers voor glas, papier en karton en door het doen van gerichte communicatie-acties. We willen met het realiseren van een hoger scheidingspercentage beter aansluiten bij de landelijke doelstellingen op het gebied van afvalscheiding (75% gescheiden afvalinzameling).

We zorgen voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater
Om de inzameling en transport van stedelijk water zo efficiënt mogelijk te laten verlopen inspecteren we onze rioolbuizen en reinigen we deze waar nodig. Storingen aan gemalen verhelpen we zo snel mogelijk. Hiermee voorkomen we lozingen van vuil water op het oppervlaktewater als gevolg van een gemaalstoring. We accepteren maximaal 1 calamiteit per jaar door (technische) gebreken aan de riolering en maximaal 3 calamiteiten door verstopping van de riolering.

We realiseren het nieuwe Afvalbrengstation
In 2022 realiseren wij de bouw van het nieuwe afvalbrengstation aan de Dorsvloerweg in Bergschenhoek, waarna dit in gebruik wordt genomen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	10.985	11.357	11.829	12.100	12.385	12.846
Baten	13.709	14.015	14.553	14.865	15.210	15.753
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**2.723**	**2.658**	**2.724**	**2.765**	**2.825**	**2.907**
Onttrekkingen	52	213	0	145	145	145
Toevoegingen	15	1.132	0	0	0	0
Mutaties reserves	**37**	**-919**	**0**	**145**	**145**	**145**
Geraamde resultaat	**2.760**	**1.739**	**2.724**	**2.910**	**2.969**	**3.052**

Beleidsveld Vastgoed

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Gemeentelijk vastgoed zetten we in om onze maatschappelijke doelstellingen te realiseren

Het bezit van vastgoed is geen doel op zich. We zetten ons gemeentelijk vastgoed zo efficiënt mogelijk in met als doel de gewenste maatschappelijke voorzieningen te huisvesten. We streven naar sociaal en financieel rendement binnen een duurzame vastgoedportefeuille.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We optimaliseren het maatschappelijk en financieel rendement van de panden

Met onze beheerders monitoren we de financiële prestaties van de gebouwen. We streven ernaar om minimaal hetzelfde financiële resultaat te behalen als begroot. Sportfondsen heeft als doelstelling om gevarieerde programma's aan te bieden gericht op verschillende doelgroepen en om het gebruik van het gemeentelijk vastgoed verder te optimaliseren.

We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed

In 2022 gaan we verder met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Naast een duurzaam MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) stellen we een routekaart vast. In deze routekaart worden de verduurzamingsmaatregelen per pand in kaart gebracht. Deze routekaart sluit aan bij de doelstellingen voor gemeentelijk vastgoed in de Visie Lansingerland Duurzaam.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	5.196	4.348	4.201	3.871	4.165	4.168
Baten	2.458	2.987	2.914	2.864	2.750	2.750
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-2.738**	**-1.361**	**-1.287**	**-1.007**	**-1.415**	**-1.418**
Onttrekkingen	2.139	583	499	243	487	734
Toevoegingen	1.244	341	356	338	338	338
Mutaties reserves	**895**	**242**	**143**	**-95**	**149**	**396**
Geraamde resultaat	**-1.843**	**-1.119**	**-1.144**	**-1.103**	**-1.265**	**-1.022**

Kengetallen Kwaliteit openbare ruimte

Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022
Beheer openbare ruimte			
Percentage areaal regulier beheersgebied op minimaal onderhoudsniveau B	100%	100%	n.v.t.
Percentage areaal regulier beheersgebied op minimaal onderhoudsniveau C	n.v.t.	n.v.t.	100%
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau A	100%	100%	n.v.t.
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau B	n.v.t.	n.v.t.	100%
Uitvoeren tevredenheidsonderzoek openbare ruimte via burgerpanel	Uitgevoerd	Uitvoering Q4	Uitvoeren
Aantal aansprakelijkheidsstellingen die gegrond zijn verklaard	2	10	10
Afval- en afvalwater management			
Maximaal aantal storingen per jaar van langer dan 24 uur aan rioolgemalen	1	1	1
Maximaal aantal calamiteiten per jaar door (technische) gebreken aan de riolering	n.v.t.	1	1
Maximaal aantal calamiteiten door verstopping van de openbare riolering	n.v.t.	3	3
Aantal minuten waarbij tijdens bijzonder intensieve buien water op straat mag staan	30 min.	30 min.	n.v.t.
Maximaal aantal gegrond verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een zeer zware regenbui (ontwerp bui 9, waarbij max. 30 min water op straat)	n.v.t.	5	5
Maximaal aantal gegrond verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een reguliere regenbui	n.v.t.	4	4
Maximaal aantal aansprakelijkheidsstellingen n.a.v. grondwaterstand	0	1	1
Vaststellen nieuw afvalbeleid	n.v.t.	Vastgesteld	n.v.t.
Verhogen scheidingspercentage	58%	58%	61%
Modernisering afvalbrengstation	In voorbereiding	In voorbereiding	Uitvoeren
Vastgoed			
Het plaatsen van zonnepanelen op Zwembad De Windas	n.v.t.	In voorbereiding	Uitvoeren

Toelichting op kengetallen Kwaliteit openbare ruimte

Kwaliteit Openbare Ruimte

Voor de onderdelen Groen & Spelen, Onkruidbestrijding, Zwerfvuil, Bebording, Belijning & Straatmeubilair is het onderhoudsniveau in reguliere (woon-)gebieden vastgesteld op C en voor de centra en stationsgebieden op B. Via schouwen en inspecties monitoren we de kwaliteit om deze doelstellingen te behalen. In 2022 voeren we onder onze inwoners een Belevingsonderzoek uit naar het gebruik van en de ervaring met de openbare ruimte. Hierbij zetten we het digitaal inwonerspanel 'Lansingerland Peilt' in; wij streven naar een gemiddeld rapportcijfer van 6,7 voor de gehele gemeente. Voor 2022 stellen wij ons maximaal 10 gegrond verklaarde aansprakelijkheidstellingen als doel.

Afvalwatermanagement

Afvalwatermanagement kent geen onderhoudsniveau waar op gestuurd wordt. Daar staat tegenover dat er in het GRP 2021-2025 meetbare doelen en kritieke prestatie-indicatoren (KPI) zijn opgenomen. De kengetallen komen overeen met de gestelde doelen en KPI's uit het GRP. Het GRP 2021-2025 is in november 2020 door de gemeenteraad vastgesteld.

Scheidingspercentage afval

In 2023 voert Lansingerland diftar in. In 2022 treffen wij voorbereidingen om in 2023 diftar in te kunnen voeren. Deze stappen dragen bij aan het verhogen van het scheidingspercentage van +/- 59% (schatting) naar 61%.

Modernisering Afvalbrengstation
Eind 2022 nemen we het nieuwe Afvalbrengstation in bedrijf. Het moderne Afvalbrengstation voldoet aan de wens om afval scheiden voor de inwoners makkelijker te maken. Bij het ontwerp en de inrichting van het Afvalbrengstation staat circulariteit centraal.

Programma 6: Lansingerland ontwikkelt

Beoogd maatschappelijk effect

Ook in een groeiend Lansingerland blijft het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	9.900	13.999	12.016	11.613	11.223	10.042
Baten	4.284	4.213	2.952	2.492	2.499	2.504
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-5.617**	**-9.786**	**-9.064**	**-9.121**	**-8.725**	**-7.537**
Onttrekkingen	1.136	4.050	2.559	1.729	1.244	39
Toevoegingen	348	1.519	41	41	41	41
Mutaties reserves	**787**	**2.531**	**2.518**	**1.688**	**1.203**	**-2**
Geraamde resultaat	**-4.830**	**-7.255**	**-6.546**	**-7.432**	**-7.521**	**-7.539**

Toelichting op (grote) mutaties in het meerjarenbeeld

In 2022 zien we dat de lasten voor het programma in totaal € 1.985.000 lager zijn dan in 2021. Daarnaast zijn de baten in 2022 € 1.262.000 lager dan in 2021. Hiernaast onttrekken we in 2022 € 1.491.000 minder aan diverse reserves en wordt er € 1.478.000 minder aan diverse reserves toegevoegd. De bovenstaande wijzigingen worden verklaard door de volgende ontwikkelingen:

Ruimtelijke ordening

Leges bouw- en sloopvergunningen: € 185.000 lagere baten
In 2022 verwachten we minder baten uit leges voor bouw- en sloopvergunningen. Het aantal aanvragen neemt weliswaar toe, maar het aantal excessief grote aanvragen dat met hogere baten gepaard gaat, neemt af.

Omgevingswet: € 850.000 lagere lasten
In 2021 werkten we aan de voorbereiding van de invoering van de Omgevingswet. Deze werkzaamheden gaan verder in 2022. In 2022 worden daar naar verwachting € 550.000 aan kosten voor gemaakt die onttrokken worden aan de bestemmingsreserve.

Stelpost areaaluitbreiding: € 134.000 lagere lasten
Eind 2021 en begin 2022 wordt er areaal overgedragen naar programma 5. Daarom is de stelpost afgeboekt.

Opstellen Groen Blauwe Leefomgevingsvisie: € 70.000 hogere lasten
In 2022 wordt er een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie opgesteld. Hiervoor is er een eenmalig budget nodig van € 70.000. Dit budget onttrekken we aan de reserve Onderzoekskosten.

Opstellen Milieubeleidsplan: € 50.000 hogere lasten
In 2022 wordt er een Milieubeleidsplan opgesteld. We verwachten hiervoor een budget nodig te hebben van € 50.000. Dit budget onttrekken we eenmalig aan de reserve Onderzoekskosten.

Recreatieschap Rottemeren: € 205.000 hogere lasten
De jaarlijkse bijdrage aan het recreatieschap Rottemeren is verplaatst van programma 6.3 naar programma 6.1. Deze omhanging is per saldo lastenneutraal.

Onderzoek en advies samenwerkingsverbanden: € 95.000 hogere lasten
Voor de diverse samenwerkingsverbanden, zoals de participaties rondom Rotterdam The Hague Airport, waren de kosten in 2021 incidenteel lager. Voor 2022 verwachten wij de komende jaren ca. € 100.000 aan budget nodig te hebben. Dit budget onttrekken we in 2022 eenmalig aan de reserve Onderzoekskosten.

De loonprognose, kapitaallasten en overige mutaties: € 52.000 lagere lasten
In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten van de loonprognose verlaagd. Deze daling wordt grotendeels verklaard door een aanpassing in de toerekening van de uren en het toekomstbestendig maken van de organisatie. Ook heeft de verschuiving van de investeringen geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Diverse beperkte bijstellingen overige budgetten: € 13.000 hogere baten
Het restant van circa € 13.000 hogere inkomsten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.

Mobiliteit en Infrastructuur
Aanleggen en declaraties uitwegen: €75.000 lagere baten en lasten
Met ingang van 2022 is het proces aanvraag en uitvoering uitwegen in programma Civiel 5.1 belegd. Dit is per saldo baten- en lastenneutraal.

Mobiliteitsvisie: € 110.000 lagere lasten
In 2021 werkten we aan het opstellen van de Mobiliteitsvisie. Dit betroffen eenmalige werkzaamheden. Een deel van de werkzaamheden voor het opstellen van de visie zullen doorlopen in 2022. Aangezien er nog geen zicht is op de precieze omvang, zal dit bij de slotrapportage worden meegenomen.

Inzet kleinschalig pendelvervoer: € 60.000 lagere lasten
In 2021 voerden we een onderzoek uit naar de inzet van kleinschalig pendelvervoer. Dit betrof een eenmalig onderzoek. Een deel van de werkzaamheden voor het onderzoek zullen doorlopen in 2022. Aangezien er nog geen zicht is op de precieze omvang, zal dit bij de slotrapportage worden meegenomen.

Exploitatie bewaakte fietsenstallingen: € 64.000 hogere lasten
We leverden in 2021 een bewaakte fietsenstalling op bij station Rodenrijs. Op station Westpolder was er reeds een bewaakte fietsenstalling. Er worden dus sinds de oplevering twee bewaakte fietsenstallingen geëxploiteerd wat leidt tot structureel hogere lasten.

De loonprognose, kapitaallasten en overige mutaties: € 434.000 hogere lasten
In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten van de loonprognose verhoogd. Deze stijging wordt grotendeels verklaard door een aanpassing in de toerekening van de uren en het toekomstbestendig maken van de organisatie, waarvan € 96.000 aan extra lasten voor landschapsbeheer. Ook heeft de verschuiving van de investeringen geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Diverse beperkte bijstellingen overige budgetten: € 3.000 hogere baten
Het restant van circa € 3.000 hogere inkomsten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.

Economische ontwikkeling
Onderzoek Food Systems: € 23.000 lagere baten en lasten
In 2020 ontvingen wij een eenmalige subsidie voor de uitvoering van onderzoek naar Food Systems, welke wij uitvoerden in samenwerking met de Wageningen universiteit. De kosten worden voor 100% gedekt door de verkregen subsidie. De uitvoering van dit eenmalige project stond begroot voor 2021.

Opstellen ontwikkelperspectief voor Bleizo-West: € 789.000 lagere baten en lasten
In 2020 ontvingen wij van de GR Bleizo een bedrag van € 800.000 voor het opstellen van een ontwikkelperspectief voor Bleizo-West in samenwerking met de gemeente Zoetermeer. In 2021 stelden wij samen met de gemeente Zoetermeer dit ontwikkelperspectief op. De kosten worden voor 100% gedekt uit het ontvangen bedrag. Een deel van de werkzaamheden voor het opstellen van een ontwikkelstrategie zullen doorlopen in 2022. Aangezien er nog geen zicht is op de precieze omvang, zal dit bij de slotrapportage worden meegenomen.

Recreatieschap Rottemeren: € 1.649.000 lagere lasten
De jaarlijkse bijdrage aan het recreatieschap Rottemeren is verplaatst van programma 6.3 naar programma 6.1. Deze omhanging is per saldo lastenneutraal. Daarnaast is er in 2021 een eenmalige extra bijdrage van € 1.450.000 gedaan aan het recreatieschap Rottemeren voor een grootschalige kwaliteitsimpuls van het Lage Bergse Bos.

Horti Science: € 1.205.000 hogere lasten
Met ingang van 2022 focussen we onze aandacht op Lansingerland als Home of Horti Science. De diverse activiteiten die hierop gericht zijn, gaan gepaard met een kosteninschatting van € 1.205.000 per jaar voor 2022-2024. Dit bedrag is niet meer dan richtinggevend, in afwachting van het raadsvoorstel later dit jaar voor de Horti Science Visie en Uitvoeringsagenda.

Opstellen economisch beleid: € 212.000 lagere lasten
Er is in 2021 gericht op het opstellen van divers economisch beleid. Dit zijn eenmalige projecten geweest, waardoor deze kosten niet terugkomen in 2022.

Maatregelen Corona Herstelplan: € 115.000 lagere lasten
In 2021 is het Corona Herstelplan vastgesteld. Door middel van diverse maatregelen worden de lokale ondernemers ondersteund. In 2022 is hiervoor een bedrag van € 225.000 geraamd. In 2021 was het budget € 340.000.

Begrotingsknop uit kadernota: A12 Corridor: € 45.000 lagere lasten
Er is in de kadernota besloten om het budget voor de A12 corridor structureel met € 45.000 te verlagen en daarmee de inzet voor de A12 corridor te beperken.

Begrotingsknop uit kadernota: afschalen economische dienstverlening en beleid tot wettelijk minimaal beleid: € 97.000 lagere lasten
In de kadernota is er besloten om de economische dienstverlening aan ondernemers in 2022 terug te schalen naar het wettelijk minimaal beleid. Dit zorgt voor structureel lagere lasten.

De loonprognose, kapitaallasten en overige mutaties: € 6.000 lagere lasten
In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten van de loonprognose verlaagd. Deze daling wordt grotendeels verklaard door een aanpassing in de toerekening van de uren en het toekomstbestendig maken van de organisatie. Ook heeft de verschuiving van de investeringen geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Diverse beperkte bijstellingen overige budgetten: € 13.000 lagere baten
Het restant van circa € 13.000 lagere inkomsten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.

Duurzaamheid
Subsidie REE regeling: € 195.000 lagere baten en lasten
In 2020 ontvingen wij een eenmalige subsidie van €430.000 in het kader van de RRE-regeling. De uitvoering vond grotendeels plaats in 2020. € 195.000 van de subsidie is doorgeschoven naar 2021 ter dekking van de kosten. Dit betrof een eenmalige regeling die in 2022 niet terugkomt.

De loonprognose, kapitaallasten en overige mutaties: € 200.000 hogere lasten
In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten van de loonprognose verhoogd. Deze stijging wordt grotendeels verklaard door een aanpassing in de toerekening van de uren en het toekomstbestendig maken van de organisatie. Ook heeft de verschuiving van de investeringen geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

Diverse beperkte bijstellingen overige budgetten: € 4.000 hogere baten
Het restant van circa € 4.000 hogere inkomsten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.

Reservemutaties
Onttrekking reserve Actieplan Omgevingswet: € 850.000 lagere onttrekking
In 2021 onttrokken we € 1,4 mln aan de reserve Actieplan Omgevingswet. De voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet gaan verder in 2022. In 2022 zal daarvoor een bedrag van € 550.000 onttrokken worden aan de reserve.

Toevoeging reserve Actieplan Omgevingswet: € 1.479.000 lagere toevoeging
Ter dekking van de voorbereidingswerkzaamheden voor de invoering van de Omgevingswet is de bestemmingsreserve Actieplan Omgevingswet in 2021 eenmalig verhoogd met € 1.479.000.

Onttrekking onderzoeken regionale initiatieven uit reserve Onderzoekskosten: € 100.000 hogere onttrekking
In 2022 onttrekken we eenmalig € 100.000 aan de reserve Onderzoekskosten voor diverse regionale initiatieven.

Onttrekking Milieubeleidsplan uit reserve Onderzoekskosten: € 50.000 hogere onttrekking
Voor het opstellen van het Milieubeleidsplan onttrekken we in 2022 € 50.000 aan de reserve Onderzoekskosten. Dit is een eenmalige onttrekking.

Onttrekking Groen Blauwe Leefomgevingsvisie uit reserve Onderzoekskosten: € 70.000 hogere onttrekking
In 2022 onttrekken we eenmalig € 70.000 aan de reserve Onderzoekskosten voor het opstellen van een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie.

Onttrekking Mobiliteitsvisie uit reserve Onderzoekskosten: € 60.000 lagere onttrekking
In 2021 onttrokken we € 60.000 aan de reserve Onderzoekskosten voor de Mobiliteitsvisie. Dit was een eenmalige onttrekking. Een deel van de werkzaamheden voor het opstellen van de visie zullen doorlopen in 2022. Aangezien er nog geen zicht is op de precieze omvang, zal dit bij de slotrapportage worden meegenomen.

Onttrekking onderzoeken mobiliteitsvisie en inzet kleinschalig pendelvervoer uit de Algemene Reserve: € 110.000 lagere onttrekking
In 2021 onttrokken we € 110.000 aan de algemene reserve vervolgonderzoeken voor de Mobiliteitsvisie en de inzet kleinschalig pendelvervoer. Dit was een eenmalige onttrekking. Een deel van de werkzaamheden zullen doorlopen in 2022. Aangezien er nog geen zicht is op de precieze omvang, zal dit bij de slotrapportage worden meegenomen.

Onttrekking Centrumontwikkeling uit reserve Onderzoekskosten: € 100.000 lagere onttrekking
In 2021 stond er een onttrekking begroot uit de reserve Onderzoekskosten voor de Centrumontwikkeling Bergschenhoek. Deze onttrekking staat in 2022 niet meer begroot.

Onttrekking Corona herstelplan uit reserve Crisismaatregelen: € 115.000 lagere onttrekking
Voor de maatregelen in het Corona herstelplan onttrokken we in 2021 € 340.000 aan de reserve Crisismaatregelen. In 2022 onttrekken we nog een aanvullend bedrag van € 225.000.

Horti Science: € 1.205.000 hogere onttrekking uit de Algemene Reserve
Met ingang van 2022 focussen we onze aandacht op Lansingerland als Home of Horti Science. Het budget hiervoor van € 1.205.000 onttrekken we vooralsnog aan de Algemene Reserve. De dekking voor deze investering wordt echter nog nader bepaald. Ook is het genoemde bedrag niet meer dan richtinggevend, in afwachting van het raadsvoorstel later dit jaar voor de Horti Science Visie en Uitvoeringsagenda.

Bijdrage aanpassing Lage Bergse Bos uit algemene reserve: € 1.450.000 lagere onttrekking
We onttrokken in 2021 € 1,45 miljoen aan de algemene reserve t.b.v. de bijdrage aan het recreatieschap Rottemeren voor een grootschalige kwaliteitsimpuls van het Lage Bergse Bos. Dit was een incidentele onttrekking.

Onttrekking diverse economische onderzoeken uit de algemene reserve: € 210.000 lagere onttrekking
In 2021 onttrokken we incidenteel diverse bedragen uit de algemene reserve voor economische onderzoeken (€ 60.000 voor onderzoek naar Horti Science, € 100.000 voor het opstellen van economisch beleid en € 50.000 voor een studie voor de ZoRoRail).

Het restant van lagere onttrekkingen aan reserves van €21.000 bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

Beleidsveld Ruimtelijke ordening

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan goed wonen, ondernemen, werken en recreëren

Het faciliteren en scheppen van randvoorwaarden voor ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, recreëren en infrastructuur.

Een gestructureerde invoering van de Omgevingswet

De Omgevingswet is één integrale wet op het gebied van de fysieke leefomgeving die alle bestaande wetten op dat gebied (ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur) vervangt. Met als doel: eenduidige regelgeving en makkelijk vindbare informatie over de fysieke leefomgeving. Zodat de gemeente als hoeder van de fysieke leefomgeving de balans kan bewaken tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, behoud en versterken van de omgevingskwaliteit en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen ten gunste van maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We voeren wet- en regelgeving op het gebied van omgevingsrecht vlot, zorgvuldig en adequaat uit

In 2022 optimaliseren we onze werkprocessen verder na de implementatiefase van de Omgevingswet (OW) en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).

Naast procedurele wijzigingen heeft de invoering van de OW en de Wkb ook financiële effecten, die deels afhankelijk zijn van de keuzes die de raad maakt in de transitiefase tussen 2022-2029. In de legesbegroting 2022 houden we rekening met de onzekerheden en variabelen door ze stuk voor stuk mee te wegen. De raad zal het komende jaar nog diverse keuzes maken waarbij we steeds de financiële effecten van die keuzes bij de besluitvorming in beeld brengen.

De bouwlocaties nemen af en samen met de invoering van de Wkb zal dit zorgen voor een verschuiving in de werkzaamheden: minder vergunningverlening, meer toezicht en handhaving. Met de komst van de OW ontstaat weer de mogelijkheid om voor milieubelastende activiteiten (omgevingsvergunningen milieu) leges te heffen.

De bodemtaken waar op dit moment de Provincie nog bevoegd gezag voor is zullen gelijktijdig met de komst van de OW overgedragen worden aan de gemeenten, wat een aanzienlijke hoeveelheid meerwerk met zich meebrengt. Het Rijk heeft nog geen inzicht gegeven of gemeenten hiervoor gecompenseerd worden. We verwerken dit budgettair op het moment dat duidelijker is wat de financiële gevolgen zijn.

We werken aan een sterke woonomgeving midden in de metropool

Uitvoering Woonvisie 2021-2025
Met de nieuwe Woonvisie in de hand werken wij aan een plek voor iedereen. De Woonvisie geldt o.a. als kader voor diverse ontwikkellocaties en nieuwe woningbouwmogelijkheden. Er is hierbij nadrukkelijk aandacht voor diverse doelgroepen waaronder lage- en middeninkomens, starters en ouderen en kwetsbaren waar wonen en zorg een met elkaar verbonden vraagstuk is. De doelstelling is om voor deze groepen ca. 50% van het totale programma in grote woningbouwontwikkelingen te programmeren als betaalbaar. Daarnaast willen wij voor deze groepen in grote woningbouwontwikkelingen ca. 40% van het totale programma programmeren als gelijkvloerse woningen. Tot slot programmeren we in de grote woningbouwontwikkelingen ca. 5% van het totale programma voor bijzondere doelgroepen. Het voortzetten van het voor onze gemeente onderscheidende rustige, aantrekkelijke woonmilieu benutten we als factor voor een krachtige samenleving.

Aan de hand van het uitvoeringsprogramma van de Woonvisie gaan we in 2022 aan de slag met de woonopgave. Het uitvoeringprogramma én de Woonvisie omschrijven een aantal instrumenten ten behoeve van het bouwen en betaalbaar houden van wonen. De mogelijkheden van deze instrumenten onderzoeken we, veelal in samenwerking met grondzaken.

Afstemming in de regio
Afstemming in de regio vraagt de komende jaren veel aandacht. Om de positie in de regio ten volste te benutten, is regionale afstemming van onze woonopgave namelijk noodzakelijk. Denk hierbij aan het aantal (sociale) woningen en de ontwikkeling van Bleizo-West. In 2022 actualiseren we met de regio het Regioakkoord, waarin we afspraken maken over onder andere het aantal (sociaal) te bouwen woningen.

Woningbouwontwikkelingen
De komende jaren verwachten wij dat er gemiddeld ca. 500 woningen per jaar opgeleverd worden. In 2022 is dit naar verwachting circa ca. 417 woningen waarvan 12 sociale en 47 starterswoningen. In 2022 gaan we intensief verder met de ontwikkeling van circa 2.700 woningen in Wilderszijde. In Westpolder/Bolwerk keken we in 2021 naar kansen om meer woningen te realiseren rondom het station Westpolder en gaan we verder in ontwikkeling in 2022. Ook de potentiële ontwikkellocatie Bleiswijk en de studielocaties Driehoek Noordpolder en Wolfend zijn projecten die we in 2022 verder kunnen brengen richting (mogelijke) ontwikkeling.

Woningbouw en starters een kans
In 2021 is samen met woningcorporatie 3B Wonen een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar locaties voor flexwoningen voor spoedzoekers. Flexwonen voor spoedzoekers is een tijdelijke oplossing voor mensen met een urgent woonprobleem, zoals starters, mantelzorgers, statushouders, mensen die gescheiden zijn, expats en studenten. In geval van een positieve uitkomst van het onderzoek is het streven in 2022 de ontwikkeling van flexwoningen te starten.

We werken samen met onze partners aan de uitvoering van het milieubeleidsplan
We stellen milieubeleid op voor de milieuthema's geluid, luchtkwaliteit, bodem, externe veiligheid, geur, trillingen, licht. Hiervoor stellen we een Nota van Uitgangspunten op, die we vervolgens uitwerken tot een Milieubeleidsplan, dat als bouwsteen dient voor de Omgevingsvisie. Dit doen we samen met onze ketenpartners en met bewoners via een burgerpeiling. De op te stellen geluidskaarten dienen als basis voor het geluidsbeleid conform de Omgevingswet.

Wij bereiden ons voor op de invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022
Wij bereiden ons voor op de invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022. Dit doen wij aan de hand van de "27 minimale acties Omgevingswet voor gemeenten" van de VNG (hierna: acties). Deze acties moeten wij als gemeente minimaal regelen om klaar te zijn voor de invoering van de Omgevingswet. Wij hebben de acties ondergebracht in vijf deelprojecten, ook wel sporen genoemd. Naast het overkoepelende spoor 0 (over ambities, strategie, aanpak, financiën en communicatie) gaat het om vijf sporen: 1. Omgevingsvisie, 2. Omgevingsplan, 3. Vergunningverlening, toezicht en handhaving, 4. Digitaal Stelsel Omgevingswet en 5. Veranderopgave. Hiervoor is voor 2022 een bedrag beschikbaar van € 550.000,- vanuit Reserve actieplan omgevingswet met projectbegroting.

We werken samen met onze partners aan een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie
We stellen een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie op. De eerste stap is dat we een beknopte Nota van Uitgangspunten opstellen, welke we laten vaststellen door de (huidige) gemeenteraad. Deze gaan we vervolgens via verschillende sessies met interne stakeholders en externe gebiedspartners uitwerken tot een breed gedragen groen blauwe leefomgevingsvisie. Deze visie dient als bouwsteen voor de Omgevingsvisie 2.0.

We participeren in bestuurlijke trajecten voor Rotterdam The Hague Airport
We participeren in de Bestuurlijke Regiegroep Rotterdam The Hague Airport samen met de gemeenten Rotterdam, Schiedam en de provincie Zuid-Holland. Ook participeren wij in de Commissie Regionaal Overleg RTHA. Wij nemen tevens deel aan het Mutual Gains Approach-participatietraject om te komen tot een door de regio gedragen voorkeursscenario t.b.v. een nieuw luchthavenbesluit RTHA.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	7.056	8.993	6.834	6.547	6.148	6.192
Baten	3.741	2.871	2.685	2.220	2.220	2.220
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-3.315**	**-6.122**	**-4.149**	**-4.327**	**-3.927**	**-3.972**
Onttrekkingen	348	1.705	1.054	524	39	39
Toevoegingen	288	1.519	41	41	41	41
Mutaties reserves	**60**	**186**	**1.013**	**483**	**-2**	**-2**
Geraamde resultaat	**-3.255**	**-5.936**	**-3.136**	**-3.844**	**-3.929**	**-3.974**

Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Onze inwoners en ondernemers verplaatsen zich op een duurzame en veilige wijze.

We zetten in op een veilige en duurzame mobiliteit. Fietsers voelen zich zeker op onze wegen en uitnodigende fietspaden. OV-gebruikers reizen gemakkelijk met betrouwbare en snelle OV-lijnen van en naar goede knooppunten.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We werken aan een duurzame en veilige bereikbaarheid

Volgend op de realisatie van het project fietsverbinding Berkelsdijkje werken we de hoogwaardige regionale fietsverbindingen tussen Zoetermeer en Rotterdam en tussen Delft en Rotterdam Alexander verder uit. We realiseren de verkeersverbinding tussen de Molenweg in Rodenrijs en bedrijventerrein Oudeland. Dit verbetert de verkeersveiligheid. Daarnaast is er bij gebiedsontwikkelingen specifiek oog voor verkeersveiligheid en -afwikkelingen en het stimuleren van het fietsgebruik. Samen met de regio sturen we het mobiliteitsbeleid bij na de gevolgen van de Corona-crisis, onder andere op het openbaar vervoer.

We werken de in 2021 vastgestelde Mobiliteitsvisie 2040 uit tot concrete maatregelen. We voeren enkele vervolgonderzoeken uit, waarna we de uitvoeringsagenda voorleggen ter besluitvorming. Daarin hebben we specifiek aandacht voor verduurzaming en de verbondenheid met de regio.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	818	1.162	1.415	1.412	1.415	1.393
Baten	58	87	15	15	15	15
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-760**	**-1.075**	**-1.400**	**-1.397**	**-1.401**	**-1.379**
Onttrekkingen	89	170	0	0	0	0
Mutaties reserves	**89**	**170**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-671**	**-905**	**-1.400**	**-1.397**	**-1.401**	**-1.379**

Beleidsveld Economische ontwikkeling

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Een economisch succesvolle gemeente met Horti Science als speerpunt

Lansingerland is home of Horti Science. Met dit profiel zetten we Lansingerland nadrukkelijk op de kaart als innovatieve gemeente. De gemeente faciliteert ontwikkelingen die passen binnen dit profiel om de economie te versterken. Met vitale, levendige en aantrekkelijke kernen en de bedrijventerreinen hebben we een brede economische basis. In het licht van de uitkomsten van de Kadernota zijn we genoodzaakt de dienstverlening aan ondernemers af te schalen. Dat kan in de praktijk betekenen dat wij minder snel op informatieverzoeken of andere ondersteuning kunnen inspelen. Invulling van de capaciteit is hier mede debet aan.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

Samen met onze partners versterken we onze positie als Home of Horti Science

Horti Science is het sterkste economische cluster van Lansingerland. De sector heeft een exportwaarde van 1,1 miljard euro en een toegevoegde waarde van ruim 700 miljoen euro. Met 8.500 arbeidsplaatsen is het Greenportcluster de grootste werkgever van Lansingerland (1 op de 3 banen) (Bron: Glastuinbouw Lansingerland op de kaart, Wageningen Economic Research (Verhoog en Berkhout, 2020)). Het cluster in onze gemeente is uniek in de wereld. Zo staat het meest toonaangevende tuinbouwinstituut ter wereld (Wageningen University & Research Center) in Lansingerland. Daarnaast vervullen ruim 400 greenportbedrijven –waaronder 3 wereldmarktleiders- een grote rol in de veredeling van en wereldhandel in groenten, fruit, bloemen en planten. De clustering van innovatieve bedrijven heeft geleid tot een sterk kennisnetwerk voor het hele (glas)tuinbouwcomplex in de wereld. Het Horti Science Park met Delphy en WUR als gezichtsbepalende organisaties vervult daarin een prominente rol.

Deze vijver aan kennis, ondernemerschap en innovatie is de troef van Lansingerland. Daarom ontwikkelen we samen met MRDH, Innovation Quarter, Provincie Zuid-Holland, VNO NCW Oostland, Glastuinbouw Nederland, Tuinbouw Jongeren Oostland, Greenport West-Holland, Wageningen University & Research Center, Anthura, Koppert Biological Systems, Bayer Crop Science, overige ondernemers, kennisinstellingen en inwoners de Horti Science Visie. We kiezen bewust voor een brede beweging. De vele kansen die dit biedt voor onze inwoners, ondernemers en kennisinstellingen willen we de komende jaren verzilveren. Dat vraagt om meerjarige investeringen van de triple helix (onderwijs, bedrijfsleven & overheid). Met lokale en regionale partijen vormt de gemeente Lansingerland consortia die de benodigde investeringen en uitvoeringscapaciteit in kaart brengen. Deze gezamenlijke inzet richt zich op de volgende deelonderwerpen:

Innovatie
Om de koppositie van ons cluster te behouden én te versterken zijn investeringen door de triple helix in innovaties van cruciaal belang. Dit betreft investeringen in zowel de fysieke doorontwikkeling van het Horti Science Park, als investeringen in kennisontwikkeling. Denk hierbij aan kennisontwikkeling op het terrein van kunstmatige intelligentie, vertical farming, teelttechnieken en verduurzaming i.r.t. water- en energieverbruik. Vervolgens is ook kennisdeling een cruciaal gegeven om het cluster in de breedte te versterken. Dit willen we faciliteren door te investeren in de organisatorische kant die nodig is om alle bedrijven in Lansingerland én omgeving kennis te laten maken met de nieuwste technieken.

Onderwijs-arbeidsmarkt
Het tekort aan personeel vormt een bedreiging voor het Horti Science cluster. Het is steeds ingewikkelder om voldoende personeel te werven op alle niveaus. De sector is niet bekend en soms ook niet bemind door een verkeerd beeld dat men heeft van het werk in de glastuinbouw. Dit vraagt om een gecoördineerde aanpak in de triple helix, gericht op alle leeftijden en doelgroepen. Daarnaast zien we dat het onderwijs (ook) in de Greenport over het algemeen achter loopt op de praktijk. De technologische ontwikkelingen in Horti Science gaan snel en vragen om nieuwe onderwijsvormen waarin bedrijfsleven, docenten en studenten intensief (hybride) samenwerken ten behoeve van een actueel kennisniveau. Hieronder vallen ook initiatieven in het kader van een Leven Lang Ontwikkelen, voor werknemers die al in de sector actief zijn of als zij-instromers de overstap naar deze sector willen maken.

Gezondheid & Welzijn
Via de Horti Science Visie willen we ook een sterkere verbinding maken met de samenleving vanuit gezondheidsperspectief. De groenten en fruit uit de kassen zijn immers gezonde producten vol vitamines. Horti Science kan in bewustwording en door het leveren van producten aan bepaalde groepen in de samenleving bijdragen aan het gezondheidsbeleid van de gemeente. Daarnaast willen we ook de herkenbaarheid en de trots op het Horti Science cluster vergroten. We willen onderzoeken of we via kunst en cultuur de boodschap van voeding en gezondheid, de historische achtergronden van de glastuinbouwsector en de nieuwste innovaties onder de aandacht kunnen brengen.

Duurzaamheid
De omslag naar duurzame bronnen is cruciaal voor het bestaansrecht van de Horti Science sector. Het cluster is sterk afhankelijk van fossiele brandstoffen. Dit vraagt om alternatieven. Denk hierbij aan geothermie of oplossingen waarbij restwarmte uit andere plekken in de regio benut wordt als energievoorziening van de kassen. Naast investeringen die onder het thema Innovatie vallen, is personele inzet nodig om afspraken te maken met het Rijk, overheden, ondernemers, waterschappen en onderzoeksinstellingen.

Gebiedsontwikkeling
De doorontwikkeling van het Horti Science cluster vraagt ook om goede randvoorwaarden vanuit ruimtelijk perspectief. Het gaat dan bijvoorbeeld om voldoende en geschikte bedrijventerreinen en het creëren van regelluwe zones om innovatieve experimenten te faciliteren. De beschikbaarheid van woningen voor verschillende inkomensklassen zijn van belang om mensen die in de glastuinbouwsector werken, ook de mogelijkheid te bieden hier te wonen. Daarnaast is ook mobiliteit een belangrijk thema. Dit betreft zowel de ontsluiting van het gebied ten behoeve van efficiënte transportbewegingen als het faciliteren van woon-werk door de bereikbaarheid met OV of autonoom vervoer te verbeteren. Ook hierbij zetten we vooral in op de verbinding met andere opgaven uit het Toekomstperspectief.

Met een meerjarige inzet op Horti Science versterken we onze koplopersspositie, trekken we meer bedrijven en werkgelegenheid naar onze gemeente en dragen we bij aan maatschappelijke doelen gericht op voeding, gezondheid, welzijn en verduurzaming. Hiermee laden we onze profileringsstrategie ‘Lansingerland Home of Horti Science’. Dit merk versterken we verder door de organisatie van onder andere (internationale) conferenties op het Horti Science Park en bij de drie wereldmarktleiders.

Uitvoering ontwikkelperspectief Bleizo-West
Voor de gebiedsontwikkeling Bleizo-West is een ontwikkelperspectief vastgesteld. Dit ontwikkelperspectief draagt bij aan vervoerswaarde en doorontwikkeling van de OV-knoop en sluit aan bij de omgeving en de kansen die dit biedt. We werken aan een ontwikkelstrategie voor de gebiedsontwikkeling. Afhankelijk van de gemaakte keuzes geven we hier verdere invulling aan.

We hanteren een gebiedsgerichte aanpak voor de bedrijventerreinen

De uitgifte van bedrijventerreinen is de afgelopen jaren zeer voorspoedig gegaan. Het aanbod aan kavels is nog relatief beperkt. Als gevolg hiervan is een andere aanpak ten aanzien van de bedrijventerreinen nodig. De bedrijventerreinen zijn belangrijk voor de lokale economie met veel werkgelegenheid en bijdrage aan innovatie. We onderzoeken wat voor gebiedsgerichte aanpak per bedrijventerrein nodig is. We beginnen door de huidige situatie in kaart te brengen (nulmoment) en van daaruit een aanpak per bedrijventerrein op te stellen. Hierbij nemen we ook de behoefteraming op provinciaal niveau mee om tot een toekomstperspectief per bedrijventerrein te komen.

We versterken de centrumgebieden met een duidelijke strategie

Lansingerland heeft meerdere centrumgebieden elk met hun eigen functie. Berkel centrum als hoofdwinkelcentrum van de gemeente Lansingerland en de andere centra meer wijkverzorgend van aard. In al deze centrumgebieden komen inwoners van de gemeente, maar ook bezoekers van buiten de gemeente, om te winkelen, elkaar te ontmoeten en de verschillende (publieke) functies te bezoeken. Voor de centrumgebieden werken we aan een strategie met een visie per gebied waarbij het behoud en het versterken van de vitaliteit en levendigheid in de centra centraal staat. Een strategie voor de centrumgebieden biedt houvast bij het op gang brengen van gewenste ontwikkelingen. Marktpotenties en ruimtelijke inpassing van centrumfuncties worden in onderlinge samenhang bekeken. De strategie centrumgebieden vormt de basis voor de (economische) ontwikkeling van deze gebieden voor de aankomende jaren. Op dit moment wordt al hard gewerkt aan het centrum van Bergschenhoek. Hier vindt een herinrichting plaats welke rond de zomer van 2022 afgerond zal zijn. In Berkel werken we aan de westzijde aan de ontwikkeling van Berkel Centrum West. Hier komen detailhandel, wonen en verblijven samen. Voor de Oostzijde van Berkel (Berkel Centrum Oost) vindt de bestemmingsplanprocedure plaats en beginnen we met de eerste werkzaamheden voor de herontwikkeling.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	969	2.534	2.452	2.327	2.330	1.125
Baten	229	1.058	245	245	245	245
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-740**	**-1.476**	**-2.206**	**-2.082**	**-2.085**	**-880**
Onttrekkingen	699	2.175	1.505	1.205	1.205	0
Toevoegingen	60	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**639**	**2.175**	**1.505**	**1.205**	**1.205**	**0**
Geraamde resultaat	**-101**	**699**	**-701**	**-877**	**-880**	**-880**

Beleidsveld Duurzaamheid

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Een duurzamer Lansingerland

We zetten in op de hoofdthema's energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie om Lansingerland ook in de toekomst duurzaam, toekomstbestendig en leefbaar te houden. We doen dit door een effectieve inzet op de onderwerpen met de grootste impact, maken het meer en meer onderdeel van beleid en doen het samen met de samenleving.
Periodiek delen wij de actualisatie van de Uitvoeringsagenda Lansingerland Duurzaam, die deze inzet nader beschrijft.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

Concentreren: focus op de grootste impact
We brengen focus aan door in te zetten op de thema's die het meeste duurzaamheidsimpact opleveren en waar we als lokale overheid een belangrijke rol in spelen. Op het thema Energietransitie focussen we op de glastuinbouwsector (~70% van de CO2-emissies in Lansingerland) en de bestaande wijken. Concreet werken we bijvoorbeeld aan warmte-infrastructuur voor de glastuinbouw en het governance model dat daarbij hoort. Naar onze inwoners maken wij de volgende stap om de energietransitie haalbaar en betaalbaar vorm te geven, bijvoorbeeld door inzet op isolatie. Voor circulaire economie zijn de hoofdthema's het afvalbeleid en maatschappelijk verantwoord inkopen. We zetten op het gebied van klimaatadaptie met name in op de verdere verankering van het onderwerp in gemeentelijk beleid, kaders en bedrijfsvoering. Naast deze prioriteiten bevat de uitvoeringsagenda diverse andere projecten (zoals de uitvoering Regionale Energie Strategie, beleidskader zonne-energie).

Normaliseren: Duurzaamheid als vast onderdeel van de norm
We blijven de geldende duurzaamheidsnormen op het gebied van gebiedsontwikkelingen en projecten hanteren. Waar nodig actualiseren we interne normen en beleid om aan te blijven sluiten op onze duurzaamheidsdoelstellingen. Doordat we duurzaamheid structureel als norm meenemen in onze werkzaamheden maken we uiteindelijk een grote impact. Zo worden bijvoorbeeld bij grote projecten in de buitenruimte altijd een duurzaamheidssessie gehouden om de specifieke kansen voor dat project in kaart te brengen. Zo ligt de verantwoordelijkheid binnen de organisatie waar die hoort en spelen we capaciteit vrij binnen team duurzaamheid voor de meer innovatieve projecten en die zaken die onder 'concentreren' genoemd zijn.

Toevertrouwen: benutten van de kracht van de samenleving
Er zit veel initiatief in onze maatschappij! Zowel vanuit inwoners(collectieven) als bij maatschappelijke partners. Door deze initiatieven goed te faciliteren zorgen we dat iedereen vanuit eigen kracht en motivatie aan de slag kan met duurzaamheid. Van inzet op en zelfbeheer van groen, tot energiecoaches. We scheppen de juiste randvoorwaarden vanuit de gemeente, en nemen geen regie over van iets dat als een goed idee vanuit de samenleving begon. We zullen dus selectiever zijn in onze rol. Bijvoorbeeld: na het succes van de eerste groene schoolpleinen die de gemeente als pilot initieerde, geven we nu de overige scholen de ruimte om op eigen initiatief en timing deze stap te maken. Als gemeente faciliteren we dit.

Naar aanleiding van de aangenomen motie M2019-034 is het college aan de slag gegaan met het verbeteren van de P&C-documenten. Een onderdeel daarvan is een nieuw format voor de begroting 2023 dat in de toekomst in gebruik genomen kan worden. De uitwerking hiervan voor het beleidsveld Duurzaamheid is als voorbeeld terug te vinden in bijlage "nieuw format begroting".

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	1.058	1.311	1.316	1.326	1.330	1.331
Baten	256	198	7	12	19	24
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-802**	**-1.113**	**-1.309**	**-1.314**	**-1.311**	**-1.306**
Geraamde resultaat	**-802**	**-1.113**	**-1.309**	**-1.314**	**-1.311**	**-1.306**

Kengetallen Lansingerland ontwikkelt

Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022
Ruimtelijke ordening			
Aantal sociale woningen (vanaf 2019)	68	80 (particulier)	23
Aantal starterswoningen	98	37 (GREX), 13 (particulier)	47
Aantal gehuisveste statushouders (taakstelling)	46 (taakstelling: 42)	87 (vastgesteld in 1e helft 2021)	PM (vaststelling 1e helft 2022)
Aantal nieuwbouwwoningen	535	350	417
% aanvragen voor omgevingsvergunning binnen wettelijke termijn afgehandeld	99%	98%	99%
Aantal aanvragen	630	600	700
Aantal handhavingszaken	60	50	75
Aantal handhavingszaken uitmondend in last onder dwangsom, resp. last onder bestuursdwang	22 resp. 0	10 resp. 1	10 resp. 1
Aantal minimale acties VNG uitgevoerd voor inwerkingtreding van de Omgevingswet	n.v.t.	n.v.t.	27
Infrastructuur en mobiliteit			
Fietsgebruik per werkdag-etmaal telpunt	1.363	2.000	1.500
Klanten-rapportcijfer busvervoer Rotterdam e.o. (RET)	8	7,8	7,9
Verkeersslachtoffers	1	0	0
Aantal Ov-reizigers	6.500	14.000	12.000
Aantal scholen dat mee doet met verkeersveiligheidscampagnes	n.v.t.	3	3
Economische ontwikkeling			
Aantal bedrijven	6.148	5.724	6.250
Vloeroppervlak winkels	80.000	79.235	81.000
Aantal verkochte kavels op bedrijventerrein	6	4	6
Bezettingsgraad markt	85%	95%	95%
Aantal parkmanagementorganisaties	6	6	6
Aantal Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)	2	2	2
Exportwaarde Horti Science			€ 1,1 miljard
Toegevoegde waarde Horti Science			€ 700 mln
Arbeidsplaatsen Horti Science			8.500
Aantal glastuinbouwbedrijven			193
Gemiddeld oppervlakte glastuinbouwbedrijf			4,2 ha
Duurzaamheid			
Totale CO2-emissie Lansingerland (in ton CO2)			CO2-neutraal in 2050
De twee grootste subcategorieën:			
- (Glas)tuinbouw			CO2-neutraal in 2050
- Gebouwde omgeving			CO2-neutraal in 2050
Aandeel hernieuwbare energie (%)			100% in 2050
Huishoudelijk restafval (in kg per inwoner per jaar)	193 kg		Reductie tot 100 kg in 2025
Circulariteit gemeentelijke inkoop			50% in 2030
Robuust water- en groensysteem			Gerealiseerd in 2050

Toelichting op kengetallen Lansingerland ontwikkelt

Ruimtelijke ordening:

Woningen: De komende jaren verwachten wij dat er gemiddeld ca. 500 woningen per jaar opgeleverd worden. In 2022 zijn dit naar verwachting circa ca. 417 woningen, waarvan 12 sociale en 47 starterswoningen.

Statushouders: Jaarlijks stelt het Rijk vast hoeveel vluchtelingen een verblijfsstatus krijgen in Nederland. Naar rato van het aantal inwoners krijgt elke gemeente een taakstelling voor het betreffende kalenderjaar. Voor de eerste helft van 2022 wordt in Q4 bekend hoeveel personen de taakstelling voor Lansingerland omvat.

Aanvragen omgevingsvergunningen: Het aantal aanvragen is sinds 2020 gestegen t.o.v. voorgaande jaren en deze trend lijkt voorlopig nog door te zetten.

Handhavingszaken: Als gevolg van meer bouwwerkzaamheden, zijn er ook meer handhavingszaken.

Mobiliteit:
Fietsgebruik per werkdag-etmaal telpunt: Wij stimuleren het fietsgebruik binnen de gemeente. Voor 2022 verwachten wij dat het fietsgebruik verder toeneemt ten opzichte van de afgelopen twee jaar. Echter, wij verwachten dat het fietsgebruik nog niet op het niveau van vlak voor corona zal zijn. Men is vooral veel recreatief gaan fietsen, maar door het thuiswerkadvies werden er minder fietsritten gemaakt voor de woon-werk relatie. We hebben wel de ambitie dat fietsgebruik structureel groeit.

Klanten-rapportcijfer busvervoer Rotterdam e.o.: Wij willen graag dat reizigers in de gemeente tevreden zijn over het busvervoer. We streven daarom naar een klanten-rapportcijfer van minimaal een 7,9. Naar verwachting heeft corona weinig invloed op de waardering van het openbaar vervoer.

Verkeersslachtoffers: Conform regionaal beleid, streven wij naar nul vermijdbare verkeersslachtoffers binnen Lansingerland.

Aantal Ov-reizigers: Tijdens corona is het aantal Ov-reizigers sterk teruggelopen. Het is bezien of woonwerk-verkeer in 2022 weer volledig terugkeert naar het pre-Coronacijfer. De recreatieve reismotieven veren naar verwachting sneller terug. Voor 2022 stellen wij als doelstelling dat het totale aantal weer oploopt naar 12.000 per dag.

Aantal scholen dat mee doet met verkeersveiligheidscampagnes: Verkeersveiligheid begint al bij de jeugd. Daarom streven wij naar minimaal drie scholen die participeren aan verkeersveiligheidscampagnes. Voorbeelden hiervan zijn School op Seef en de Schoolbrengweek. Scholen wegen dit wel af tegen andere prioriteiten.

Economie:
Aantal bedrijven: Wij streven naar een sterk economische gemeente en daarmee 6.250 bedrijven.

Vloeroppervlak winkels: Een groeiende gemeente gaat gepaard met een groeiende behoefte aan winkels. Onze doelstelling is daarom om in 2022 81.000 m2 aan vloeroppervlakte aan winkels te hebben.

Aantal verkochte kavels op bedrijventerreinen: In onze gemeente zijn er kavels te koop op twee bedrijventerreinen, namelijk Oudeland en Leeuwenhoekweg. Wij verwachten in 2022 6 kavels uit te geven op deze bedrijventerreinen.

Bezettingsgraad markt: Na een terugloop door corona, streven wij in 2022 naar een bezettingsgraad van 95% op de markt.

Aantal parkmanagementorganisaties: In 2021 zijn er zes parkmanagementorganisaties actief binnen de gemeente. Het streven is om dit aantal te handhaven.

Aantal Bedrijven InvesteringsZones (BIZ): In 2021 zijn er twee Bedrijven Investeringszones actief binnen de gemeente, namelijk BIZ Rodenrijs en BIZ Centrum Bergschenhoek. Het streven is om dit aantal te handhaven.

Exportwaarde Horti Science: De waarde van aan het buitenland geleverde goederen uit de tuinbouwsector vanuit de gemeente Lansingerland.

Toegevoegde waarde Horti Science: De waarde die door de tuinbouwsector in gemeente Lansingerland wordt toegevoegd tijdens de productie. Het is het verschil tussen de omzet en de ingekochte grondstoffen.

Arbeidsplaatsen Horti Science: Het aantal arbeidsplaatsen in de tuinbouwsector in de gemeente Lansingerland.

Aantal glastuinbouwbedrijven: Het aantal bedrijven in Lansingerland in de glastuinbouwsector.

Gemiddeld oppervlakte glastuinbouwbedrijf: De oppervlakte van de glastuinbouwbedrijven is een indicator van de grootte van deze bedrijven en de omvang van de sector in Lansingerland.

Duurzaamheid

We actualiseerden de set van kengetallen voor deze begroting, zoals toegelicht in de actualisatie van de uitvoeringsagenda. We kiezen daarbij niet meer voor de vorige indicatoren, die slechts een klein deel van onze inzet meten. In plaats daarvan rapporteren we over de bredere impact waarop we ons inzetten. Deze geven de langjarige trend weer, conform onze inzet en doelstellingen op het thema duurzaamheid. Doordat er meerdere factoren zijn die de CO2-uitstoot beïnvloeden, is een vergelijking tussen twee opeenvolgende jaren lastig. De langjarige trend geeft een beter beeld en vlakt incidentele invloeden uit. Ook de resultaten van veel van onze inspanningen op dit vlak, zoals beleid, kennen een bepaalde uitwerkingstijd. Deze data is vaak pas later beschikbaar, waardoor deze getallen vaak niet overeen zullen komen met het rapportagejaar van de begroting en jaarstukken.

Programma 7: Grondzaken

Beoogd maatschappelijk effect

Met ons grondbeleid dragen we bij aan de realisatie van ruimtelijke doelstellingen op het gebied van wonen, werken, ondernemen en recreëren.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	35.327	62.635	38.820	24.638	31.161	10.837
Baten	42.280	61.868	38.036	23.847	30.507	10.488
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**6.953**	**-767**	**-784**	**-790**	**-654**	**-349**
Onttrekkingen	602	650	664	668	602	297
Toevoegingen	7.228	-71	-71	-70	0	0
Mutaties reserves	**-6.625**	**721**	**735**	**739**	**602**	**297**
Geraamde resultaat	**328**	**-47**	**-49**	**-51**	**-52**	**-52**

Toelichting op (grote) mutaties in het meerjarenbeeld

In 2022 zien we dat de lasten voor het programma in totaal € 23.814.000 lager zijn dan in 2021. Daarnaast zijn de baten in 2022 € 23.832.000 lager dan in 2021. Hiernaast onttrekken we in 2022 € 14.000 meerr aan diverse reserves. De bovenstaande wijzigingen worden verklaard door de volgende ontwikkelingen:

Actualisatie MPG 2021: € 23.380.000 lagere baten en € 23.380.000 lagere lasten
Middels de actualisatie van de grondexploitaties via het MPG 2021 zijn de nieuwste prognoses voor de grondexploitaties vastgesteld door de gemeenteraad. De resultaten hieruit hebben wij verwerkt in de begroting 2022, waardoor de grootste verschillen worden verklaard. Duiding van de verschillen is dus uitgebreid terug te lezen in het MPG 2021 (T21.01474). De eerstvolgende actualisatie van de grondexploitaties vindt plaats via het MPG 2022.

Verkoop Laan van Koot: € 453.000 lagere baten en € 465.000 lagere lasten
In 2021 is het perceel aan de Laan van Koot verkocht. Daarmee zijn er voor 2022 geen baten en lasten meer.

Kapitaallasten en overige mutaties: € 31.000 hogere lasten
De verschuiving van de investeringen heeft geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.

<u>Reservemutaties</u>
Aanpassing (dotatie) verliesvoorziening uit algemene reserve: € 14.000 hogere onttrekking
Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties via het MPG 2021 wordt er in € 14.000 meer onttrokken aan de algemene reserve en toegevoegd aan de verliesvoorziening.

Beleidsveld: Grondexploitatie

Doelstelling
Wat willen we bereiken?

Realiseren van gebiedsontwikkelingen binnen de financiële kaders en ruimtelijke voorwaarden

We produceren en verkopen bouwgrond. Hiermee geven we invulling aan de doelstellingen op het gebied van wonen, werken en recreëren. We verkopen bouwgrond voor een marktconforme prijs en we beheersen de grondexploitaties en de hiermee samenhangende risico's.

Wat gaan we daarvoor in 2022 doen?

We actualiseren de grondexploitaties en risicoanalyse
We actualiseren de grondexploitaties en risicoanalyses 1x per jaar volledig, gelijktijdig met de jaarrekening. Daarnaast rapporteren we over grote afwijkingen conform onze financiële verordening. Bij de nieuwe begroting geven we een globale stand van zaken van de grondexploitaties. Bij het in kaart brengen van de risico's en de mogelijke effecten hiervan, formuleren we beheersmaatregelen en voeren we deze uit.

We verkopen bouwgrond voor woningbouw en bedrijven
Voor 2022 ramen we circa 3,25 ha aan bouwgrond uit te geven op de gemeentelijke bedrijventerreinen Oudeland en Leeuwenhoekweg. Tevens verwachten we grond voor 239 woningen te verkopen.

We verkopen gronden conform de Nota Grondbeleid
We verkopen gronden voor een marktconforme prijs. In 2022 richten we onze inspanningen op onderhandelingen met partijen om tot resultaten te komen en leveren waar nodig maatwerk. Het grondbeleid draagt bij aan de realisatie van onze (ruimtelijke) doelstellingen. Daarbij is de Nota Grondbeleid 2019-2022 een belangrijk kaderstellend en verbindend instrument. We zetten ons grondbeleid zo in dat het past bij onze kernwaarden en ambities.

In de nieuwe Nota Grondbeleid die we in 2022 willen opstellen, houden we rekening met de verschillende nieuwe beleidsvisies en nota’s binnen de gemeente, zoals de nieuwe Woonvisie. Daarbij houden we ook rekening met algemene maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld de nadrukkelijke maatschappelijke wens om sociale woningbouw zo lang mogelijk sociaal te houden.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel staan de kosten van dit beleidsveld:

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	35.061	62.635	38.820	24.638	31.161	10.837
Baten	41.851	61.868	38.036	23.847	30.507	10.488
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**6.790**	**-767**	**-784**	**-790**	**-654**	**-349**
Onttrekkingen	602	650	664	668	602	297
Toevoegingen	7.228	-71	-71	-70	0	0
Mutaties reserves	**-6.625**	**721**	**735**	**739**	**602**	**297**
Geraamde resultaat	**165**	**-47**	**-49**	**-51**	**-52**	**-52**

Kengetallen Grondzaken

Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022
Grondexploitatie			
Aantal woningen gronduitgifte	123	ca. 400	239
Verkoop van bedrijventerreinen	ca. 7 ha	ca. 6 ha	ca. 3,25 ha

Toelichting op kengetallen Grondzaken

Binnen de diverse woningbouwprojecten wordt grond voor 239 woningen uitgegeven.
Op de bedrijventerreinen Oudeland en Leeuwenhoekweg wordt in 2022 3,25 ha grond uitgegeven. Voor Leeuwenhoekweg betreft dit de laatste gronduitgifte.

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Dit zijn inkomsten die niet specifiek toe te rekenen zijn aan een bepaald programma, maar waarmee uiteindelijk de saldi van de programma's 1 tot en met 7 kunnen worden gedekt. In de staat van Baten en Lasten (hoofdstuk 4.1) is de (financiële) samenhang tussen de programma's en algemene dekkingsmiddelen weergegeven.

De algemene dekkingsmiddelen zijn:

- Lokale heffingen;
- Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht: Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht baten en lasten algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en post onvoorzien is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Totaal programma	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lokale heffingen	465	399	434	439	445	451
Dividend	134	5	5	5	5	5
Financieringsfunctie	3.891	3.448	3.175	1.517	1.100	1.100
Algemene stelposten	989	973	2.705	2.070	2.092	2.108
Post onvoorzien		50	65	66	68	69
Totaal lasten	**5.480**	**4.875**	**6.384**	**4.097**	**3.710**	**3.733**
Lokale heffingen	15.419	16.512	17.382	17.837	17.993	17.993
Algemene uitkering gemeentefonds	72.383	74.842	79.935	79.089	80.999	83.135
Dividend	141.670	566	451	612	537	537
Financieringsfunctie	3.626	3.345	3.087	2.958	3.065	2.660
Algemene stelposten	88	20	20	20	-510	-2.222
Totaal baten	**233.186**	**95.285**	**100.874**	**100.516**	**102.084**	**102.102**
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**227.707**	**90.410**	**94.490**	**96.418**	**98.374**	**98.369**
Onttrekking reserves	-4.171	47.009	14.290	3.657	814	668
Toevoeging reserves	170.636	38.839	9.789	2.500		
Geraamde resultaat	**52.899**	**98.580**	**98.991**	**97.575**	**99.188**	**99.038**

Lokale heffingen

Lokale heffingen kunnen we onderverdelen in wel en niet gebonden bestedingen. Lokale heffingen waarvan de besteding gebonden is, zijn heffingen waarbij sprake is van een duidelijke relatie tussen de gemeentelijke dienstverlening en de belasting. Voorbeelden hiervan zijn de rioolrechten en de afvalstoffenheffing. Deze heffingen worden op de desbetreffende programma's als baten verantwoord en vallen dus niet onder de algemene dekkingsmiddelen. Lokale heffingen die niet gebonden zijn, vormen algemene dekkingsmiddelen en hebben geen vooraf aangewezen bestemming. In de tabel op de volgende pagina zijn bij de baten opgenomen:

- OZB-belasting (woningen en niet-woningen)
- Hondenbelasting
- Precariobelasting

De lasten betreffende de bijdrage aan het SVHW voor de uitvoering van de WOZ-taken en heffing van gemeentelijke belastingen. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar 3.1 paragraaf 'Lokale heffingen'.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Het gemeentefonds vormt de grootste inkomstenbron voor gemeenten. Bijstelling van de algemene uitkering voor de Begroting 2022-2025 heeft plaatsgevonden via de Meicirculaire 2021 en via een raming van de inkomsten BUIG-uitkering. De Raming van de BUIG-uitkering is omlaag bijgeraamd. Hiervoor bent u al in de Zomerrapportage (T21.04691) ingelicht dat per abuis de BUIG-uitkering te hoog was vastgesteld. Hierbij corrigeren wij het structureel voor 2022 en verder. De Raad is per brief geïnformeerd over de effecten van de Meicirculaire 2021 (U21.03593). De effecten van de Meicirculaire 2021 en de geraamde inkomsten BUIG-uitkering zijn verwerkt in deze begroting. Over de effecten van de Septembercirculaire 2021 wordt de gemeenteraad per brief separaat geïnformeerd.

Bedragen x € 1,-

Mutatie Algemene Uitkering	2022	2023	2024	2025

Meicirculaire 2021	1.544.000	576.000	22.000	690.000
Raming BUIG-uitkering	-1.872.000	-1.548.000	-1.413.000	-1.064.000
Totaal	**-328.000**	**-972.000**	**-1.391.000**	**-374.000**

Dividend

Onder algemene dividenden vallen dividenden vanuit deelnemingen die niet tot één van de programma's behoren. De verkoop van de aandelen Eneco Groep N.V. en het wegvallen van het dividend van Stedin Holding N.V. zorgden voor een nadeel op de dividendinkomsten van € 2,7 miljoen in 2021, oplopend naar € 3,1 miljoen in 2024.

Op 17 december 2019 besloot het college tot de verkoop van alle aandelen in Eneco Groep N.V. (hierna: Eneco) en op 30 januari 2020 stemde de raad in met de verkoop. De verkoopopbrengst voor Lansingerland bedroeg ruim € 137,6 miljoen en is in maart 2020 in één bedrag per bank ontvangen.

De dividend inkomsten vloeien voort uit de aandelen die de gemeente in Stedin en de BNG houdt en worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen.

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat geheel uit het renteresultaat zijnde het saldo van de kostenplaats kapitaallasten. Het renteresultaat bestaat uit het verschil tussen enerzijds de werkelijke rentelasten over 2022 en anderzijds de rente die we doorbelasten naar de verschillende taakvelden. De paragraaf Financiering vermeldt de systematiek met betrekking tot het renteresultaat.

Algemene stelposten en post onvoorzien

Post Onvoorzien (€ 65.000)

Jaarlijks wordt op begrotingsniveau een bedrag geraamd voor onvoorziene kosten. Hiermee worden in het begrotingsjaar onvoorzienbare en onontkoombare (dus niet te begroten) uitgaven opgevangen. Met ingang van begrotingsjaar 2022 wordt de stelpost Onvoorzien begroot met als vuistregel €1 per inwoner van de gemeente. De stelpost laat een stijgende lijn zien van € 65.000 in 2022 oplopend tot € 69.000 in 2025 in lijn met de prognoses van de bevolkingsgroei.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	5.480	4.875	6.384	4.097	3.710	3.733
Baten	233.172	95.285	100.874	100.516	102.084	102.102
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**227.692**	**90.410**	**94.490**	**96.418**	**98.374**	**98.369**
Onttrekkingen	36.400	47.009	14.290	3.657	814	668
Toevoegingen	175.109	38.839	9.789	2.500	0	0
Mutaties reserves	**-138.708**	**8.170**	**4.501**	**1.157**	**814**	**668**
Geraamde resultaat	**88.984**	**98.580**	**98.991**	**97.575**	**99.188**	**99.038**

Overzicht Overhead

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead niet onder de afzonderlijke programma's worden opgenomen. Daarom begroten we op een centrale begrotingspost het 'overzicht overhead'. Overhead is hier gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Om inzichtelijk te maken waar de overhead uit bestaat, is deze verdeeld in vijf onderdelen: personeel, uitbestede bedrijfsvoering, huisvesting, automatisering en grondexploitaties.

Overzicht Overhead

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	15.142	17.131	17.287	15.886	15.978	15.739
Baten	8	20	20	20	20	20
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-15.134**	**-17.111**	**-17.267**	**-15.866**	**-15.958**	**-15.719**
Onttrekkingen	1.487	1.907	356	44	44	44
Toevoegingen	66	80	66	66	66	66
Mutaties reserves	**1.422**	**1.827**	**291**	**-22**	**-22**	**-22**
Geraamde resultaat	**-13.712**	**-15.284**	**-16.976**	**-15.888**	**-15.979**	**-15.740**

Onderdelen Overhead

Doorontwikkeling bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering worden de ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering uitvoerig beschreven. In dit onderdeel van de begroting gaan we in op wat de doorontwikkeling voor effect heeft op de financiën van de bedrijfsvoering welke binnen de overhead valt. Het door ontwikkelen van bedrijfsvoering is een continu proces waardoor eerder opgestarte ontwikkelingen zijn afgerond en nieuwe ontwikkelingen opgestart worden.

Vanaf 2022 werken we aan de kwaliteitsslag rondom informatievoorziening en digitale dienstverlening aan de hand van de volgende opgaven: informatieveiligheid, archiefzaken, applicatiebeheer en ICT basisvoorzieningen. Deze opgave is een belangrijke randvoorwaarde voor de gehele organisatie om te kunnen werken, opgaven kwalitatief op te pakken (bijvoorbeeld omgevingswet) en te voldoen aan wettelijke opdrachten rondom archiefzaken en basisregistraties. Om deze opgave in te kunnen vullen zal €800k ingezet worden. Van 2022 tot en met 2024 willen we dit extra kracht bij zetten door projectmatig een aantal opgaven specifiek aan te pakken. Dit leidt tot €100k extra kosten in deze jaren.

Ook op het gebied van Financiën en Control gaan we door met doorontwikkelen. Denk hierbij aan het doorontwikkelen van de P&C-cyclus en het upgraden van de P&C-producten zoals de begroting en de jaarrekening. Daarnaast zien we ook dat steeds complexere dossiers zoals Stedin nopen om doorontwikkeling van het team. Deze doorontwikkeling brengt €96.000,- aan structurele lasten kosten met zich mee.

In 2022 zal de Wet Open Overheid worden geïmplementeerd. Voor de implementatie en uitvoering van deze wet hebben ontvangen wij (via de Algemene uitkering) van de rijksoverheid jaarlijks ongeveer €140.000 (2022) tot €216.000 (2025) ontvangen welke ingezet worden voor de uitvoering.

De laatste ontwikkeling betreft het doorontwikkelen van de communicatie van de organisatie naar buiten de organisatie. Dit project zal lopen van 2022 tot en met 2024 en de kosten bedragen €200.000 per jaar.

Uit de cijfers blijkt dat in 2022 ongeveer €280.000 meer uitgegeven zal worden dan in 2021. De ontwikkelingen hierboven genoemd hebben een veel grotere financiële impact. Echter we ronden ook wat zaken af zoals de implementatie van het E-HRM systeem waarvoor we in 2022 minder uitgeven dan in 2021. Ook verwachten we dat de kosten rondom Corona zullen teruglopen. Daarnaast gaan een aantal ontwikkelingen uit 2021 op in de opgaven die hierboven zijn genoemd.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	11.283	12.311	12.590	12.093	11.887	11.609
Baten	8	20	20	20	20	20
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-11.274**	**-12.291**	**-12.569**	**-12.073**	**-11.867**	**-11.588**
Geraamde resultaat	**-11.274**	**-12.291**	**-12.569**	**-12.073**	**-11.867**	**-11.588**

Uitbestede bedrijfsvoering

Onder uitbestede bedrijfsvoering vallen werkzaamheden die tot de overhead worden gerekend volgens de BBV, maar die de gemeente Lansingerland heeft uitbesteed aan derden. Het gaat om kosten voor de catering voor zowel het bedrijfsrestaurant alsook voor de catering tijdens commissie- en raadsvergaderingen. Ook behoren de kosten voor schoonmaak, onderhoud van de elektrische fietsen en scooters, onderhoud van de planten in het gemeentekantoor en de beveiliging tot de uitbestede bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025

Lasten	594	678	691	691	691	691
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-594**	**-678**	**-691**	**-691**	**-691**	**-691**
Geraamde resultaat	**-594**	**-678**	**-691**	**-691**	**-691**	**-691**

Huisvesting

De huisvestingskosten bestaan uit alle kosten gerelateerd aan het gemeentekantoor en de gemeentewerf. Dit zijn onder andere de kapitaallasten, onderhoudskosten, diverse belastingen en heffingen, gas-, water- en elektriciteitskosten en verzekeringspremies. De opbrengsten die worden ontvangen voor de verhuur van delen van het gemeentekantoor aan derden zijn in mindering gebracht op deze kosten.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	2.448	2.430	2.541	2.051	2.044	2.044
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-2.448**	**-2.430**	**-2.541**	**-2.051**	**-2.044**	**-2.044**
Geraamde resultaat	**-2.448**	**-2.430**	**-2.541**	**-2.051**	**-2.044**	**-2.044**

Automatisering

Tot de automatiseringskosten behoren de kosten voor het algemeen gebruik van hard- en software (bijvoorbeeld Corsa en intranet). Hier worden ook de kosten voor het (externe) archief verantwoord. De kosten voor hard- en software van ondersteunende afdelingen vallen hier ook onder (bijvoorbeeld Key2Financiën en Pepperflow). De stijging van de lasten betreft de hogere kapitaallasten en licentiekosten door de invoering van het tijd en plaats-onafhankelijk werken (project TOP-werken). De hele ICT-infrastructuur is vernieuwd inclusief werkplekken en informatieveiligheid.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	2.090	2.419	2.556	2.706	2.533	2.552
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-2.090**	**-2.419**	**-2.556**	**-2.706**	**-2.533**	**-2.552**
Onttrekkingen	1.026	1.800	124	0	0	0
Toevoegingen	0	15	0	0	0	0
Mutaties reserves	**1.026**	**1.785**	**124**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-1.064**	**-633**	**-2.432**	**-2.706**	**-2.533**	**-2.552**

Grondexploitaties

Sinds 2017 vindt de doorberekening van overheadkosten naar grondexploitaties plaats via het overzicht overhead. Deze doorbelasting wordt bepaald op basis van het overheadstarief per uur en het aantal uren op de grondexploitatie.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	-1.272	-1.101	-1.498	-2.062	-1.585	-1.565
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**1.272**	**1.101**	**1.498**	**2.062**	**1.585**	**1.565**
Geraamde resultaat	**1.272**	**1.101**	**1.498**	**2.062**	**1.585**	**1.565**

Paragrafen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt dat een aantal verplichte paragrafen moet worden opgenomen in de programmabegroting. Zij geven, als een dwarsdoorsnede door de programma's, inzicht in een aantal bedrijfsvoeringsaspecten van de gemeente. De paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Interbestuurlijk toezicht

De paragraaf Interbestuurlijk toezicht is toegevoegd naar aanleiding van de wet revitalisering generiek toezicht.

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Het beleid voor deze heffingen is door de gemeenteraad vastgesteld en vastgelegd in verschillende gemeentelijke verordeningen. In deze paragraaf presenteren wij de lokale heffingen en de ontwikkelingen daarin voor 2022.

We onderscheiden twee soorten lokale heffingen: belastingen die als algemeen dekkingsmiddel mogen worden ingezet, en rechten waarvan de opbrengsten direct dienen ter dekking van gemaakte kosten. Tot de eerste categorie behoren de onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting en de precariobelasting. Tot de tweede categorie, de zogenaamde bestemmingsheffingen, behoren de rioolheffing, afvalstoffenheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges. Voor deze categorie worden de tarieven dusdanig vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten gelijk zijn aan de geraamde lasten.

De tarieven 2022 maken deel uit van deze paragraaf, maar zijn nog voorlopig. De gemeenteraad stelt de tarieven 2022 definitief vast in de raadsvergadering van december 2021 en zij zijn derhalve geen onderdeel van de besluitvorming van deze begroting.

Uitvoering WOZ-taken en heffingen gemeentelijke belastingen
De uitvoering van de WOZ-taken en heffing van gemeentelijke belastingen (opleggen en inning van de aanslag) zijn sinds 1 januari 2013 uitbesteed aan SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffingen en Waardebepaling) te Klaaswaal.

Overzicht opbrengst lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

Opbrengst lokale heffingen	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
OZB woningen	8.553	8.756	8.954	9.086	9.223	9.223
OZB niet-woningen	6.322	7.212	8.083	8.404	8.425	8.425
Afvalstoffenheffing	6.569	6.958	7.175	7.369	7.541	7.818
Rioolheffing	6.557	6.644	6.825	7.016	7.189	7.455
Lijkbezorgingsrechten	265	212	240	240	240	240
Leges burgerzaken	451	486	517	517	517	517
Leges bouw	2.734	2.650	2.465	2.000	2.000	2.000
Hondenbelasting	292	299	299	299	299	299
Marktgelden	15	71	71	71	71	71
Precariobelasting, uitstallingen	37	45	45	45	45	45
Precariobelasting, kabels en leidingen	201	200	0	0	0	0
Totaal	**31.996**	**33.533**	**34.674**	**35.047**	**35.550**	**36.093**
Stijging t.o.v. jaar t-1			1.141	373	503	543

De grootste mutatie op het gebied van inkomsten uit lokale heffingen in de Meerjarenraming 2022 ten opzichte van de Meerjarenbegroting 2021 betreft de OZB niet-woningen (€ 0,9 miljoen). Het toegenomen areaal op niet-woningen levert een structurele meevaller op doordat de heffingsgrondslag is gegroeid. Daarnaast worden de OZB-niet woningen tarieven sinds het Begrotingsjaar 2021 stapsgewijs meer in lijn gebracht met het landelijk gemiddelde. De voorgenomen verhoging is versneld toegepast in dit Begrotingsjaar. De opbrengsten uit de OZB-woningen stijgen licht in verband met de areaal uitbreiding en het toepassen van de inflatiecorrectie. In het coalitieakkoord en het collegeprogramma is het streven opgenomen om de lokale lasten voor de OZB op termijn terug te brengen naar het landelijk gemiddelde. Afgezien van deze ontwikkelingen wordt er voor de woningen geen verhoging ingeboekt, omdat het college afziet van de voorgenomen ombuiging in de kadernota. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is opgenomen dat de rioolheffing jaarlijks zal stijgen met 1,25%, totdat in 2041 een kostendekkend niveau is bereikt.

Gemeentelijke woonlasten 2021 en (concept) 2022

In onderstaande tabellen staan de bedragen van de gemeentelijke woonlasten 2021 en 2022. De woonlasten bestaan uit de gemeentelijke belastingaanslag. Deze wordt opgelegd door SVHW en bestaat uit de OZB, de afvalstoffen- en rioolheffing (overeenkomstig de publicatie van COELO).

Hieronder staan de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met (1) een eigen woning of (2) een huurwoning voor het jaar 2022. De WOZ-waarde voor de eigenaar van een woning is gebaseerd op fictieve WOZ-waarde gegevens voor het belastingjaar 2021. In onderstaande tabel lijkt hierdoor sprake van een daling van de OZB, terwijl daar a.g.v. de waardestijging van de WOZ, geen sprake van zal zijn. Zie voor een nadere toelichting op dit effect de tabel met 'waardeontwikkeling en OZB-tarief'.

(1) Meerpersoonshuishouden met eigen pand en een (fictieve) WOZ-waarde van € 378.000 + gemiddelde waardestijging (waarmee rekening is gehouden bij bepalen OZB-tarief)

Bedragen x € 1,-

Lokale lasten Lansingerland	Aanslag 2021	Aanslag 2022	Verschil in €	Verschil in %
OZB	360,54	341,71	-18,83	-5,22%
Afvalstoffenheffing	305,58	309,40	3,82	1,25%
Rioolheffing	253,59	256,76	3,17	1,25%
Aanslag gemeentelijke belastingen (via SVHW)	**919,71**	**907,87**	**-11,84**	**-1,29%**

(2) Meerpersoonshuishouden met een huurwoning

Bedragen x € 1,-

Lokale lasten Lansingerland	Aanslag 2021	Aanslag 2022	Verschil in €	Verschil in %
Afvalstoffenheffing	305,58	309,40	3,82	1,25%
Rioolheffing	253,59	256,76	3,17	1,25%
Aanslag gemeentelijke belastingen (via SVHW)	**559,17**	**566,16**	**6,99**	**1,25%**

(3) Detailhandel met eigen pand met een (fictieve) WOZ-waarde van € 450.000

Bedragen x € 1,-

Lokale lasten Lansingerland	Aanslag 2021	Aanslag 2022	Verschil in €	Verschil in %
OZB	1.902,15	2.081,25	179,10	9,42%
Rioolheffing	253,59	256,76	3,17	1,25%
Aanslag gemeentelijke belastingen (via SVHW)	**2.155,74**	**2.338,01**	**182,27**	**8,46%**

Bedragen x € 1,-

Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor	Realisatie	Begr	Begr	Begr	Begr	Begr 2025

	2020	2021	2022	2023	2024	
A) OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde*	348,94	360,54	341,71	341,71	341,71	341,71
B) Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	249,35	253,59	256,76	259,97	263,22	266,51
C) Afvalstoffenheffing voor een gezin	290,49	305,58	309,40	312,49	315,62	318,77
D) Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E) Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	888,78	919,71	907,87	914,17	920,55	926,99
F) Landelijke gemiddelde jaar ervoor	760,00	776,00	811,00	811,00	811,00	811,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	**116,94%**	**118,52%**	**111,94%**	**112,72%**	**113,51%**	**114,30%**

*De OZB wordt telkens berekend voor het komende begrotingsjaar (nu:2022)

COELO 2021 en woonlasten en tarieven regio

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert jaarlijks de zogeheten 'Atlas van de lokale lasten'. In deze atlas staat een overzicht van de gemeentelijke woonlasten. De woonlasten hebben betrekking op een meerpersoonshuishouden met een eigen woning en bestaan uit de OZB, het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. De WOZ-waarde van een woning is gebaseerd op de gemiddelde WOZ-waarde van alle woningen in de betreffende gemeenten.

Het COELO publiceert in de atlas ook een tarievenoverzicht. Het tarievenoverzicht voor 2021 is hieronder opgenomen, aangevuld met de gegevens van onze gemeente. Lansingerland staat in 2021 met het bedrag van € 919,71 aan woonlasten op plek 287 van de 352 gemeenten.

Bedragen x € 1,-

COELO - 2021	Laagste	Landelijk gemiddelde	Hoogste	Lansingerland 2021	Lansingerland 2022 concept
OZB woningen (eigenaar)	0,0369%	0,1043%	0,2506%	0,0953%	0,0904%
OZB niet-woningen (eigenaar + gebruiker)	0,1207%	0,5146%	1,1909%	0,4227%	0,4625%
Afvalstoffenheffing MPH	38,00	305,00	468,00	305,58	309,40
Rioolheffing 0-500 m3	95,00	201,00	500,00	253,59	256,76
Hondenbelasting (1ste hond)	19,75	44,03	133,80	82,78	84,10
Woonlasten meerpersoonshuishouden	**598,00**	**811,00**	**1.517,00**	**919,71**	**907,87**

Woonlasten en de tarieven in de regio

Voor de vergelijking van de woonlasten van Lansingerland met die van andere gemeenten is gebruikgemaakt van de gegevens, die zijn gepubliceerd in de Atlas van de lokale lasten 2021 van COELO.

In onderstaand overzicht zijn de gemiddelde woonlasten 2021 weergegeven voor eigenaren van een eenpersoons huishouden (EPH) en voor een meerpersoonshuishouden (MPH) in Lansingerland en in andere gemeenten. In de berekening van de woonlasten zijn meegenomen de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemiddelde WOZ-waarde is gebaseerd op peildatum 1 januari 2020.

Bedragen x € 1,-

Woonlasten in de regio 2021	Gemiddelde WOZ-waarde	Gemiddelde woonlasten EPH	Gemiddelde woonlasten MPH	Vergelijking Lansingerland MPH
Lansingerland	378.000	858,60	919,71	100,00%
Delft	240.000	735,24	867,24	94,29%
Pijnacker-Nootdorp	339.000	827,62	925,90	100,67%
Zoetermeer	242.000	745,40	791,52	86,06%
Zuidplas	289.000	824,18	845,45	91,26%

Bedragen x € 1,-

Tarieven 2021 in de regio	Lansingerland	Delft	Pijnacker-Nootdorp	Zoetermeer	Zuidplas
OZB					
Eigendom woningen	0,0953%	0,1066%	0,0895%	0,1482%	0,1060%
Eigendom niet-woningen	0,2332%	0,3070%	0,2264%	0,4545%	0,1876%
Gebruik niet-woningen	0,1895%	0,2602%	0,1610%	0,3292%	0,1379%
Totaal niet-woningen	0,4227%	0,5672%	0,3874%	0,7837%	0,3255%
OZB-aanslag woningen (a)	360,54	282,04	324,34	382,31	333,60
Afvalstoffenheffing					
Eenpersoonshuishouden	244,47	233,00	274,92	252,02	280,58
Meerpersoonshuishouden (b)	305,58	365,00	373,20	298,14	301,85
Rioolheffing (c)	253,59	220,20	228,36	111,07	210,00
Gemiddelde woonlasten MPH (a+b+c)	**919,71**	**867,24**	**925,90**	**791,52**	**845,45**

OZB en woonlasten 2021 in relatie tot de WOZ-waarde 2021

In lijn met toezegging T2020.034 is in deze paragraaf een tabel opgenomen waarin de hoogte van de lokale woonlasten zijn afgezet tegen de WOZ-waarde. In onderstaand overzicht (OZB-aanslag t.o.v. WOZ-waarde) zijn de gemiddelde WOZ-waarden 2021 afgezet tegen de gemiddelde OZB-aanslag 2021 in Lansingerland en in andere gemeenten. De WOZ-waarden in Lansingerland liggen 22% boven het landelijk gemiddelde, de OZB-aanslag ligt in Lansingerland 18% boven het landelijke gemiddelde. De verhouding van de OZB-aanslag is hiermee 0,97 ten opzichte van de WOZ-waarde. Deze ligt in Lansingerland dus afgerond 3% onder het landelijk gemiddelde. Het OZB-woningen tarief lag in Lansingerland in 2021 op 0,0953%, landelijk was dat 0,1043%. In de regio is de OZB-aanslag ten opzichte van de WOZ-waarden in Lansingerland als laag te kwalificeren.

In onderstaand overzicht (Woonlasten t.o.v. WOZ-waarde) zijn de gemiddelde WOZ-waarden 2021 en gemiddelde woonlasten 2021 weergegeven voor eigenaren van een meerpersoonshuishouden in Lansingerland en in andere gemeenten. De WOZ-waarden in Lansingerland liggen 22% boven het landelijk gemiddelde, de woonlasten in Lansingerland liggen 13% boven het landelijk gemiddelde. De verhouding van de woonlasten is hiermee 0,93 ten opzichte van de WOZ-waarde. In de regio zijn de woonlasten ten opzichte van de WOZ-waarden in Lansingerland als laag te kwalificeren.

OZB-aanslag tov WOZ-waarde 2021	Gemiddelde WOZ-waarde	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	OZB-tarief	Gemiddelde OZB aanslag	OZB-aanslag t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde OZB-aanslag
Lansingerland	378.000	122%	0,0953%	360,54	118%	0,97
Delft	264.000	85%	0,1066%	282,04	92%	1,08
Pijnacker-Nootdorp	362.000	117%	0,0895%	324,34	106%	0,91
Zoetermeer	258.000	83%	0,1482%	382,31	125%	1,51
Zuidplas	315.000	102%	0,1060%	333,60	102%	1
Nederland	309.000	100%	0,1043%	305,00	100%	1

Woonlasten tov WOZ-waarde 2021	Gemiddelde WOZ-waarde	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	Gemiddelde woonlasten MPH	MPH t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde woonlasten
Lansingerland	378.000	122%	919,71	113%	0,93
Delft	264.000	85%	867,24	107%	1,26
Pijnacker-Nootdorp	362.000	117%	925,90	114%	0,97
Zoetermeer	258.000	83%	791,52	98%	1,18
Zuidplas	315.000	102%	845,45	104%	1,02
Nederland	309.000	100%	811,00	100%	1

Onroerend zaakbelastingen (ozb)

De OZB bestaat uit een belasting voor de eigenaar en een belasting voor de gebruiker van een opstal, waarbij verschil gemaakt wordt tussen woningen en niet-woningen.

Belastingplichtig voor de eigenarenbelasting is de genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht. Dat is degene die bij het kadaster staat ingeschreven met het meest verstrekkende genotsrecht. Voor de gebruikersbelasting is belastingplichtig degene die de onroerende zaak gebruikt (bijvoorbeeld een huurder), al dan niet krachtens persoonlijk recht.

De OZB is een algemeen dekkingsmiddel, wat betekent dat deze vrij besteedbaar is. De belasting wordt berekend naar een percentage van de WOZ- waarde. De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld. Voor 2022 worden de onroerende zaken gewaardeerd naar de peildatum op 1 januari 2021. In het coalitieakkoord en het collegeprogramma is het streven opgenomen om de lokale lasten voor de OZB op termijn terug te brengen naar het landelijk gemiddelde. Dit streven is gehaald, het OZB-woningen percentage ligt onder het landelijk gemiddelde.

Lansingerland kent een tariefdifferentiatie voor woningen en niet-woningen. Tariefdifferentiatie tussen woningen en niet – woningen wordt in heel Nederland toegepast. De tarieven voor niet-woningen liggen hoger dan voor de woningen. De tarieven voor woningen en niet-woningen liggen beiden onder het landelijk gemiddelde.

Zowel de eigenaar als de gebruiker van een niet-woning betaalt OZB. De OZB voor gebruikers kan echter alleen worden geïnd als er een gebruiker van het pand is. Voor kantoren en bedrijven die leeg staan wordt derhalve geen OZB-gebruikers betaald. De effecten van deze leegstand op de belastingrealisatie zijn onvoorspelbaar, en kennen een toenemend effect. Om de belastingheffing te versimpelen en misgelopen realisatie op leegstaande onroerende zaken te voorkomen, is gekozen om per 2022 de OZB-gebruikers voor niet-woningen te verleggen naar de OZB-eigenaren.

Tarieven 2022
Het tarief voor 2022 wordt gecorrigeerd voor de verwachte waardemutatie in 2021 (een stijging van 7,1%, voor woningen, daling van 0,3% voor niet-woningen) en verwachte inflatie (1,6%). Er is geen verdere verlaging van het tarief nodig om te voldoen aan het streven de ozb-lasten terug te brengen naar het landelijke gemiddelde. In de raadsvergadering van december 2021 staat de vaststelling van de ozb-tarieven 2022 geagendeerd.

Ozb - tarieven	2020	2021	Concept 2022	% verschil t.o.v. 2021
Eigenaar (woning)	0,1003%	0,0953%	0,0904%	-5,14%
Eigenaar (niet-woning)	0,2325%	0,2332%	0,4625%	98,33%
Gebruiker (niet-woning)	0,1889%	0,1895%	-	-
Gecombineerd (niet-woning)	0,4214%	0,4227%	0,4625%	9,42%

Waardeontwikkeling en gevolgen ozb-tarief vanaf 2020

De tabel hieronder geeft aan wat het effect is van de waardeontwikkelingen van woningen en niet-woningen op het OZB-tarief in de afgelopen jaren.

Waardeontwikkeling en gevolgen ozb-tarief	2020	2021	2022
Waardeontwikkeling t.o.v. 1 januari jaar t-1			
Woningen	9,20%	6,50%	7,10%
Niet-woningen	1,20%	3,30%	-0,30%
Inflatiecorrectie	0,00%	1,70%	1,60%
Extra (korting op inkomsten)	0,00%	0,00%	0,00%
Gevolgen voor tarief			
Eigenaar (woningen)	-16,98%	-6,89%	-5,14%
Eigenaar (niet-woningen)	-5,02%	-0,98%	9,14%
Gebruiker (niet-woningen)	-3,69%	-1,00%	-

Effect stijging OZB-tarieven niet-woningen

De OZB-tarieven niet-woningen worden met ingang van Begrotingsjaar 2021 stapsgewijs meer in lijn gebracht met het landelijk gemiddelde. De tarieven voor 2022 zullen om deze reden wederom een lichte stijging laten zien. Omdat er verschillende typen onroerende zaken bestaan die in de categorie niet-woningen vallen (van winkelpanden tot distributiecentra), is in onderstaand vergelijkend overzicht weergegeven wat de effecten van de genoemde tariefstijging zullen zijn voor de OZB-aanslag in euro's voor eigenaren/gebruikers met verschillende WOZ-waarden. Het gecombineerde eigenaren/gebruikers tarief was 0,4227% in 2021. Na de verlegging van de gebruikers heffing naar de eigenaren belasting, is het vergelijkbare OZB niet-woningen tarief 0,4625% voor 2022.

WOZ-waarde niet-woning	OZB-aanslag 2021	OZB-aanslag 2022	Stijging OZB-aanslag
250.000	1.056,75	1.156,25	99,50
450.000	1.902,15	2.081,25	179,10
1.000.000	4.227,00	4.625,00	398,00
5.000.000	21.135,00	23.125,00	1.990,00

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing bekostigt de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente naar de omstandigheden al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikmaakt van een perceel ten aanzien waarvan ingevolge de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. In 2021 is het nieuwe Afvalbeleid vastgesteld, dit gaat in per 2023 en heeft daarmee nog geen effect op de tarieven voor 2022.

De geraamde baten mogen niet boven de geraamde kosten uitstijgen. De opbrengst mag dus maximaal 100% kostendekkend zijn in de begroting. Nu en in de toekomst blijft de afvalstoffenheffing een aparte geldstroom, los van de algemene middelen.

Tarieven 2022
Bij de vaststelling van de hoogte van de aanslag wordt rekening gehouden met een gedifferentieerd tarief voor één en meerpersoonshuishoudens.

Bedragen x € 1,-

Tarieven afvalstoffenheffing	2020	2021	Concept 2022	% verschil t.o.v. 2021
Eenpersoonshuishoudens	232,39	244,47	247,52	1,25%
Meerpersoonshuishoudens	290,49	305,58	309,40	1,25%

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven op grond van artikel 228a van de Gemeentewet. Rioolheffing is een bestemmingsbelasting en dient ter bekostiging van de gemeentelijke watertaken. Deze watertaken zijn het inzamelen, zuiveren en transporteren van huishoudelijk afvalwater; het verzamelen en transporteren van bedrijfsafvalwater en het inzamelen en verwerken van hemelwater. De kosten hiervoor verhalen we met de rioolheffing op de gebruiker.

Tarieven 2021
Het tarief is een vast bedrag voor maximaal 500 m3 afgevoerd afvalwater voor huishoudens. Voor de zogenaamde grootverbruikers geldt dat boven de 500 m3 voor iedere volgende 500 m3 afgevoerd afvalwater of een gedeelte daarvan een opslag wordt geheven.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
De gemeente kiest voor doelmatig en risico gestuurd werken. Er wordt zoveel mogelijk integraal en wijkgericht gewerkt. . Om de kosten als gevolg van de activiteiten te kunnen dekken, stijgt de rioolheffing vanaf 2022 geleidelijk met 1,25% per jaar tot een kostendekkend niveau in 2041. Dit is conform Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De tarieven voor de rioolheffing 2022 zijn gebaseerd op bovenstaande uitgangspunten.

Bedragen x € 1,-

Tarieven rioolheffing	2020	2021	2022	% verschil t.o.v. 2021
Eenpersoonshuishoudens	249,35	253,59	256,76	1,25%
Meerpersoonshuishoudens	249,35	253,59	256,76	1,25%

Lijkbezorgingrechten

De gemeente Lansingerland heeft het gebruik van gemeentelijke begraafplaatsen vastgelegd in een beheerverordening. Deze verordening is door de raad van de gemeente Lansingerland vastgesteld op 27 november 2008 en in december 2008 in werking getreden. Hierin is onder meer bepaald welk type grafrechten worden verleend en onder welke voorwaarden. Daarnaast staat erin welke voorwaarden gelden alvorens iemand te begraven.

Leges Bouwvergunningen

In aanloop naar de Begroting 2022-2025 is de raming van de bouwleges geactualiseerd. Deze prognose is gebaseerd op meerjarige gemiddeldes en wordt hierbij afgestemd op de woningbouwplanning en de planning van de uitgifte van bedrijventerreinen.

De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in tarieventabel behorend bij de legesverordening. Deze verordening en tarieventabel wordt eind 2021 geactualiseerd. De tarieven voor bouwleges zijn afhankelijk van de hoogte van de bouwsom. De hoogte van de bouwsom bepaalt in welke tariefcategorie de aanvraag behoort. Per categorie geldt een vast en een variabel (percentage van de bouwsom) deel. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt. We houden in de berekening nog geen rekening met de effecten van de nieuwe Omgevingswet.

De categorie excessief grote aanvragen drukt relatief zwaar op de inkomsten doordat de geheven bouwleges afhankelijk zijn van de voor deze categorie vaak hoge bouwsom. Komend jaar verwachten we slechts één aanvraag in deze categorie, waar we de afgelopen jaren steeds twee a drie van dit type aanvragen per jaar ontvingen. Hoewel we verwachten dat het totale aantal aanvragen toe zal nemen, verwachten we derhalve toch minder legesinkomsten.

Bedragen x € 1,-

Inschatting bouwleges	2022
Basisinkomsten o.b.v. meerjarig gemiddelde	2.465.000
Vergroening leges	0
Raming legesinkomsten bouwaanvragen	**2.465.000**

Hondenbelasting

De gemeente Lansingerland heft hondenbelasting. De tarieven daarvoor zijn iets gestegen ten opzichte van 2021 doordat deze met de verwachte inflatie van 1,6% zijn verhoogd. Dit houdt in dat het tarief voor het houden van één hond in 2022 € 84,10 bedraagt, voor iedere volgende hond is dat € 117,81. De aanslag voor een geregistreerde kennel is € 252,57.

Marktgelden en precariobelasting (uitstallingen)

De berekening van het marktgeld hangt af van het aantal gebuikte meters frontbreedte en het gebruik van elektriciteit. Er is in principe iedere week markt. Het college stelt jaarlijks de tarieven voor de marktgelden vast. Deze tarieven kunnen verhoogd worden met maximaal het inflatiecijfer dat wordt toegepast in de begroting.

Precario op kabels en leidingen

Sinds 1 juli 2017 is de precariobelasting voor nutsnetwerken afgeschaft, maar kon de gemeente Lansingerland gebruik maken van een overgangsregeling. Hierdoor heeft de gemeente tot en met 2021 precario kunnen blijven heffen op ondergrondse energieleidingen. Deze belasting werd geheven op Dunea en leverde ons €200.000 inkomsten per jaar op. Met ingang van het begrotingsjaar 2022 is het niet langer mogelijk deze belasting te heffen.

Kwijtscheldingen

In Lansingerland kan kwijtschelding worden verleend voor afvalstoffenheffing en rioolheffing, als een belastingschuldige (particulieren) financieel niet in staat is om de belastingaanslag te betalen. Of een belastingschuldige in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding, wordt beoordeeld aan de hand van een inkomens- en vermogenstoets. Deze toets is gebaseerd op door het Rijk vastgestelde normen. De daarbij te hanteren kosten van bestaan (de zgn. betalingscapaciteit) worden vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm.

Aan belastingschuldigen die op 31 december voorafgaand aan het belastingjaar een bijstandsuitkering en minimaal twee jaar gehele kwijtschelding hebben ontvangen, wordt automatisch kwijtschelding verleend. De kosten voor kwijtschelding worden bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing meegenomen in de berekening van de kostendekking.

De werkelijke en geraamde lasten van kwijtscheldingen staan in onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1,-

Kwijtscheldingen	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Verschil t.o.v. 2021
Afvalstoffenheffing	181.089	201.170	209.205	8.035
Rioolheffing	171.088	200.570	208.604	8.034
Hondenbelasting	0	0	0	0
OZB (niet-)woningen	1.153	0	0	0
Totaal	**353.330**	**401.740**	**417.809**	**16.069**

Verordening Bedrijven Investeringszone (BIZ) Bedrijvenpark Rodenrijs

De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting die op verzoek van ondernemers wordt geheven. Met de opbrengst worden activiteiten gerealiseerd van en voor deze ondernemers. In 2022 int de gemeente twee heffingen in de vorm van een BIZ-bijdrage: (1) BIZ Bedrijvenpark Rodenrijs en (2) BIZ Centrum Bergschenhoek.

Overzicht kostendekkendheid rechten en leges

Vanaf de Begroting 2017 moet de gemeente in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten opnemen voor de heffingen, waarbij sprake is van het verhalen van kosten. De verplichting is bij besluit van 5 maart 2016 in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgenomen. In artikel 10, onderdeel c van het BBV is vastgelegd dat de paragraaf lokale heffingen in ieder geval bevat:

"Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd."

Hieronder staat de mate van kostendekkenheid voor de verschillende rechten en leges.

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid tarieven rechten	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Lijkbezorgingsrechten	Marktgelden
Directe kosten	6.055	5.452	258	59
Directe inkomsten, exclusief heffingen	485	13		
Netto directe kosten	5.570	5.439	258	59
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	450	768	102	56
BTW	1.155	618		

Totaal toe te rekenen kosten	7.175	6.825	360	115
Opbrengst heffingen	7.175	6.825	240	71
Dekking	**100,00%**	**100,00%**	**66,67%**	**61,74%**

In de tabel hieronder is de kostendekkendheid op hoofdstukniveau weergegeven. De gepresenteerde kostendekkendheid sluit aan bij de vernieuwde BBV-voorschriften, die sinds de Begroting 2017 van kracht zijn. Deze kostendekkendheid wordt in de komende periode nader bezien. Indien nodig of gewenst worden de tarieven op basis van deze bevindingen aangepast bij de Legesverordening 2022. De Raad stelt in december 2021 deze legesverordening en de tarieventabel definitief vast.

Onderbouwing kostendekkendheid leges *Bedragen x € 1,-*

Hfd	Omschrijving	Lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Kostendekkendheid
1.1	Burgerlijke stand	76.114	49.380	125.494	120.617	96,11%
1.2	Reisdocumenten	62.572	62.751	125.323	115.465	92,13%
1.3	Rijbewijzen	127.528	101.955	229.483	215.000	93,69%
1.4	Verstrekkingen uit de Wet basisregistratie personen	16.156	10.196	26.352	24.274	92,11%
1.5	Verstrekkingen uit het Kiezersregister	0	0	0	0	-
1.6	Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	0	0	0	0	-
1.7	Bestuursstukken	0	0	0	0	-
1.8	Vastgoedinformatie	1.714	1.399	3.113	2.719	87,34%
1.9	Overige publiekszaken	8.895	9.438	18.333	14.831	80,90%
1.10	Gemeentearchief	0	0	0	0	-
1.11	Huisvestingswet	0	0	0	0	-
1.12	Leegstandwet	0	0	0	0	-
1.13	Gemeentegarantie	0	0	0	0	-
1.14	Marktstandplaatsen	0	0	0	0	-
1.15	Winkeltijdenwet	0	0	0	0	-
1.16	Kansspelen	672	562	1.234	692	56,07%
1.17	Kinderopvang en peuterspeelzalen	0	0	0	0	-
1.18	Telecommunicatie	0	0	0	0	-
1.19	Verkeer en vervoer	19.238	13.628	32.866	15.498	47,16%
1.20	Diversen	62.689	61.800	124.489	76.554	61,49%
1.21	In deze titel niet benoemde beschikking	0	0	0	0	-
1	Subtotaal titel 1	375.578	311.109	686.687	585.649	85,29%
2.1	Begripsomschrijvingen	0	0	0	0	-
2.2	Vooroverleg / beoordelen conceptaanvraag	0	0	0	0	-
2.3	Omgevingsvergunning	1.984.814	794.425	2.779.239	2.465.000	88,69%
2.4	Vermindering	0	0	0	0	-
2.5	Teruggaaf	0	0	0	0	-
2.6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	0	0	0	0	-
2.7	Bestemmingswijzingen zonder activiteiten	0	0	0	0	-
2.8	Sloopmelding	0	0	0	0	-
2.9	Openstellingsvergunning	0	0	0	0	-
2.10	In deze titel niet benoemde beschikking	0	0	0	0	-
2	Subtotaal titel 2	1.984.814	794.425	2.779.239	2.465.000	88,69%
3.1	Horeca	12.133	10.253	22.386	17.927	80,08%

3.2	Organiseren van evenementen of markten	4.467	3.775	8.242	6.901	83,73%
3.3	Prostitutiebedrijven	0	0	0	0	-
3.4	Splitsingsvergunning woonruimte	0	0	0	0	-
3.5	Leefmilieuverordening	672	562	1.234	977	79,19%
3.6	Brandbeveiligingsverordening	280	234	514	204	39,71%
3.7	Niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	0	0	0	0	-
3	Subtotaal titel 3	17.552	14.824	32.376	26.010	80,34%
	Totaal legesverordening	**2.377.944**	**1.120.359**	**3.498.303**	**3.076.659**	**87,95%**

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan in hoeverre de gemeente Lansingerland in staat is om haar financiële risico's op te vangen en welke methode gebruikt wordt voor het bepalen van het risicoprofiel. Daarnaast beschrijft de paragraaf op hoofdlijnen op welke wijze 'risicobeheersing' onderdeel is van de bedrijfsvoering van de gemeente. Op basis van het BBV nemen gemeenten een aantal verplichte financiële kengetallen op in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en het jaarverslag. Dit om de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van hun provincie of gemeente.

Risicobeheersing in de gemeente Lansingerland

De nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2023 beschrijft op welke wijze Lansingerland haar risico's beheerst en hier verantwoording over af legt. De nota beschrijft o.a. welke informatie we in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opnemen.

Op basis van de huidige inzichten loopt Lansingerland haar grootste incidentele financiële risico's bij de grondexploitaties. Het risico op de grondexploitaties houdt verband met de hoge boekwaarde van reeds gedane investeringen in grond en de marktomstandigheden. Het risico is dat grond niet, later, of voor een lagere prijs wordt verkocht dan nu voorzien. Om dit risico te 'beheersen' moeten we vooral inspelen op de marktontwikkelingen en het onderscheidende vermogen van de gemeente als toekomstige woongemeente of vestigingsplaats voor een bedrijf. Dit is daarom ook een speerpunt van het college. Om de boekwaarde op de huidige grondexploitaties niet (verder) op te laten lopen is de gemeente terughoudend met het doen van nieuwe uitgaven. Uitgaven doen we pas als deze noodzakelijk zijn om 'inkomsten' te genereren. Waar mogelijk benutten we schaalvoordelen om werkzaamheden te clusteren. In de begroting 2022-2025 (prognose balans) is zichtbaar dat het geïnvesteerde bedrag in de grondexploitaties de komende jaren verder terugloopt. We verwachten meer inkomsten dan uitgaven. Voor een verdere toelichting op de risico's van de grondexploitaties wordt verwezen naar Paragraaf Grondbeleid.

De grootste risico's op structurele tegenvallers zijn er binnen het sociaal domein en de hoogte van de Algemene Uitkering. In de begroting 2022-2025 zijn de lasten sociaal domein (WMO, Jeugd en Participatie) op basis van de inzichten medio 2021 zo adequaat mogelijk geraamd. Het betreft open-einden regelingen waarbij niet of nauwelijks financiële plafonds zijn in te bouwen. De afgelopen jaren laten zien dat o.a. door besluiten van het Rijk (bijvoorbeeld abonnementstarief Wmo) de lasten in een korte periode zeer snel kunnen groeien en het tempo van de groei ook steeds sneller toeneemt. Voor de Jeugdwet werken we aan een veranderprogramma dat moet leiden tot een afvlakking c.q. stabilisering van de stijging van de lasten (los van de groei van het aantal inwoners). De potentiele opbrengsten/besparingen van dit veranderprogramma zijn in de meerjarenraming verwerkt. Risico is dat we deze besparingen uiteindelijk niet (kunnen) realiseren en er structurele tegenvallers ontstaan. In de paragraaf over de mogelijke impact van structurele tegenvallers lichten we dit verder (cijfermatig) toe.

Inventarisatie risico's

Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Lansingerland kan worden bepaald hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's te kunnen opvangen. Daarbij maken we onderscheid tussen 'incidentele risico's' en het risico op structurele tegenvallers. Incidentele risico's dienen te worden afgedekt door het beschikbare weerstandsvermogen en voor het opvangen van structurele risico's zal voldoende 'flexibiliteit' in de begroting aanwezig moeten zijn. Dit laatste maken we inzichtelijk door in de paragraaf weerstandsvermogen een aantal scenario's te schetsen die zich voor kunnen doen en daarbij aan te geven wat de financiële impact is op de saldi van de meerjarenbegroting.
De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uitgaat dat nooit alle risico's zich tegelijk én in hun maximale omvang zullen voordoen. Indien dat wel het geval is, zou op basis van de in beeld gebrachte risico's, hiermee een bedrag gemoeid zijn van € 104,3 miljoen (feitelijk het absoluut maximum aan financieel gevolg van de in beeld gebrachte risico's).

Dit is als volgt te verdelen over de algemene dienst en de grondexploitaties:

- Algemene dienst: € 27,4 miljoen
- Grondexploitaties: € 76,9 miljoen

Top 10 risico's gemeente Lansingerland
De top 10 aan risico's zijn op basis van hun aandeel in het totaal benodigde weerstandsvermogen:

Bedragen x € 1.000

Nr.	Risico	Kans	Maximaal bedrag
1	Ontwikkeling Wilderszijde o.b.v. Masterplan	N.v.t.	€ 26.000
2	Fiscale optimalisatie Westpolder wordt niet gerealiseerd.	30%	€ 12.500
3	Niet of later verkopen incourante restkavels Oudeland	30%	€ 6.200
4	Vraag naar bedrijventerrein Oudeland komt onder druk.	30%	€ 3.500
5	Juridisch risico REMU	10%	€ 10.000
6	Opbrengsten kavels Boven Berkel	50%	€ 830
7	Lagere dekking Rijk inkomensdeel BUIG	30%	€ 4.000
8	Juridisch geschil grondexploitatie	30%	€ 1.000
9	Verwachte versnelling eind exploitatie Groenzoom vindt niet plaats	30%	€ 2.000
10	Uitvoerings- en aanbestedingsrisico's Berkel Centrum	30%	€ 1.860

Uit het voorgaande tabel blijkt dat onze grootste risico's betrekking hebben op de grondexploitaties, waarvan Oudeland en Wilderszijde de grootste invloed hebben. De genoemde bedragen zijn de mogelijke verdere verliezen op de grondexploitaties als de ontwikkelingen niet lopen zoals we nu inschatten op basis van de huidige marktomstandigheden. Naast bovenstaande incidentele effecten zijn er, als het risico zich voordoet, ook structurele effecten omdat schulden niet of minder snel kunnen worden afgelost. Op basis van de huidige rekenrente grondexploitaties van 1,1% betekent elke € 10 miljoen verdere verlies name op de grondexploitatie een toename van de structurele rentelast op de begroting van € 0,11 miljoen.

Ten opzichte van het laatste P&C-document (jaarrekening 2020) deden zich geen wijzigingen voor in de belangrijkste risico's.

In het eerste kwartaal 2021 werd bekend dat de aanvraag tweede tranche voor Wilderszijde niet is toegekend. Op basis van de businesscase die ten grondslag lag aan de aanvraag (gebaseerd is op het Masterplan) en rekening houdend met huidige voorziening voor het reeds in exploitatie genomen deel van Wilderszijde, past het tekort (waarbij er geen rekening is gehouden met een bijdrage van het Rijk) binnen het reeds opgenomen weerstandsvermogen van € 26,0 miljoen. Bij het kans percentage staat 'n.v.t.' omdat we voor Wilderszijde aansluiting zoeken bij de meest recente doorrekening van het Masterplan en voor het daaruit blijkende tekort een 100% 'reservering' maken in de benodigde weerstandscapaciteit. Naast het berekende tekort op basis van het Masterplan spelen er nog aanvullende risico's, o.a. t.a.v. de te sluiten overeenkomsten en de nadere planuitwerking. Bij het toekomstig vaststellen van het bestemmingsplan en de hieraan gerelateerde grondexploitatie treffen we t.z.t. een voorziening en actualiseren we de risico's in de risicoparagraaf en het benodigde weerstandsvermogen.

Risico's verbonden partijen
De gemeente Lansingerland neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is een overzicht hiervan opgenomen en is per partij ook inzicht gegeven in de risico's bij de verbonden partij.

Uit de grondexploitaties en risico inventarisaties die ten grondslag liggen aan de jaarrekeningen 2020 (en begrotingen 2022) van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg en Bleizo blijkt dat de risico's die deze partijen lopen nog opgevangen kunnen worden binnen de eigen grondexploitaties (de grondexploitatie bevat zelf nog voldoende weerstandscapaciteit). De gemeente zelf hoeft op basis van de huidige inzichten geen weerstandscapaciteit voor Hoefweg en Bleizo aan te houden.

Voor Bleizo-Oost, het deel ten oosten van de HSL, is inmiddels het bestemminsplan definitief vastgesteld. De economische groei en vraag naar logistieke kavels in de Corridor A12 maakt dat er ruimte is voor logistieke bedrijventerreinen. Partijen in de Corridor A12 hebben hierover met elkaar afspraken gemaakt, waardoor het bestemmingsplan voor Bleizo-Oost vastgesteld kon worden. Voor Bleizo-West doen we onderzoek naar een alternatief ontwikkelprogramma. Hiervoor is een eerste stedenbouwkundige verkenning uitgevoerd. De vaststelling van het bestemmingsplan voor Bleizo-West is opgeschort totdat er meer duidelijkheid is over de uitkomsten van het onderzoek.

Risico's als gevolg van Corona
Het COVID-19 (Corona) virus heeft direct en indirect invloed op onze financiën. Hoe groot de financiële impact op de rest van het jaar 2021 is en de daarop volgende jaren is nu onmogelijk volledig te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Om financieel de risico's te kunnen opvangen besloot de gemeenteraad in mei 2020 om een bestemmingsreserve van € 5 miljoen voor het begrotingsjaar 2020 in te stellen. Bij het vaststellen van de jaarstukken 2020 besloot de Raad het restant van de reserve te gebruiken voor het opvangen van de aan Corona gerelateerde financiële risico's in 2021. Nu het einde van de Corona-maatregelen in zicht zijn en de samenleving steeds meer open gaat nemen de financiële risico's iets af, maar op een aantal onderdelen verwachten we ook nog impact in de begrotingsjaren 2022 en verder.

De VNG stelde een aantal handreikingen beschikbaar om de risico's in beeld te brengen. In zijn algemeenheid geldt dat de risico's op dit moment wel kwalitatief zijn te duiden, maar nog zeer moeilijk kwantitatief. Deze risico beschouwing is daarom ook vooral kwalitatief van aard en geeft de grootste financiële risico's weer die het college op dit moment ziet. De lijst is, in willekeurige volgorde, als volgt:

• *Toename van het aantal bijstandsgerechtigden*; als gevolg van Corona kreeg de economie en daarmee de werkgelegenheid, zeker in bepaalde sectoren, klappen. Het Rijk nam een aantal steunmaatregelen om de werkgelegenheid te behouden (NOW-regeling) en ondernemers te ondersteunen (TVL). Het Rijk kondigde recent de afbouw van deze maatregelen af per 1 oktober 2021. Risico is dat bedrijven alsnog 'financieel' in de problemen komen en daardoor een impact ontstaat op de werkgelegenheid. In eerste instantie vallen 'ontslagen' medewerkers terug op de WW. Afhankelijk van de duur van de WW valt een deel van deze personen uiteindelijk ook terug op de bijstand. Ons huidige bestand is ongeveer 640 bijstandsgerechtigden. Een verdere stijging van dit aantal is een reëel risico. Daarom houden we in de begrotingscijfers rekening met een stijging gebaseerd op scenario 'volledig herstel'. Risico is dat zich een negatiever scenario zich voordoet en de lasten sneller gaan stijgen. Het Rijk compenseert deze lasten (op termijn) mogelijk, maar uitgaande van de huidige systematiek voor financiering zal dat veelal met enige vertraging gaan (voordat de Rijksbijdrage om hoog gaat). De stijging van bijstandsgerechtigden betekent ook dat de ambtelijke organisatie meer inzet zal moeten plegen op participatie en rechtmatigheid en dus (tijdelijk) meer formatie nodig heeft.

• *Toename van het aantal schuldhulpverleningstrajecten;* als gevolg van Corona kreeg de economie en daarmee de werkgelegenheid, zeker in bepaalde sectoren, klappen. Het Rijk nam een aantal steunmaatregelen om de werkgelegenheid te behouden (NOW-regeling) en ondernemers te ondersteunen (TVL). Het Rijk kondigde recent de afbouw van deze maatregelen af per 1 oktober 2021. Risico is dat bedrijven alsnog 'financieel' in de problemen komen en daardoor een impact ontstaat op de werkgelegenheid. Ondernemers en (ontslagen) werknemers kunnen in de financiële problemen komen en te maken krijgen met (toenemende) schulden. De gemeente is verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening. Dus een toenemend beroep betekent meer werk en meer lasten voor de gemeente.

• *Effecten op woningmarkt*; diverse partijen voorspellen zwaar(der) weer voor de woningmarkt. Op de korte termijn zijn de effecten nog beperkt, maar niet uit te sluiten valt dat de economische teruggang door sijpelt naar de woningmarkt. Naast economische risico is door Corona ook risico dat productieketens voor grond- en hulpstoffen voor de bouw stil vallen. Risico voor de gemeente is dat projecten vertraging oplopen of stilvallen en inkomsten later of niet binnen komen. Denk hierbij aan inkomsten uit grondverkopen en bouwleges. Op dit moment zijn daar nog geen indicaties van, of goede inschattingen van te maken, maar het college is zich wel bewust van dit risico en we monitoren dit risico nauwlettend. Het college merkt wel op dat de impact van een terugval op de huizenmarkt in financiële zin waarschijnlijk minder impact op Lansingerland zal hebben dan in de vorige crisis. De grondposities van de gemeente zijn fors kleiner, de schuldenlast lager en de rente is ook lager dan destijds.

• *Effecten op bedrijventerreinen*; door de Corona-crisis kunnen investeerders voorzichtiger worden c.q. investeren bedrijven minder. Dit kan gevolgen hebben voor de nog uit te geven bedrijventerreinen (minder opbrengst, latere opbrengst, etc.).

• Gemeentefonds; de inkomsten van de gemeente komen voor zo'n 50% uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds volgt de 'trap-op-trap-af' systematiek. Als het Rijk meer uitgeeft gaat er ook meer naar de gemeenten. Het Rijk betaalt nu het crisis maatregelen pakket. Hierdoor zal de Staatsschuld oplopen. Het risico c.q. de verwachting is dat dit op termijn Rijksbezuinigingen nodig maakt. Ook gemeenten zullen dan worden geraakt. Met welke omvang is nog onbekend. Het Rijk bevroor het accres voor 2020 en 2021. Hoe vanaf 2022 met het gemeentefonds wordt omgegaan is aan een nieuw kabinet. De crisis uit 2009/2010 leerde dat in een nieuw regeerakkoord na een crisis ingrijpende maatregelen kunnen zijn opgenomen.

• *Toename beroep op voorzieningen WMO en Jeugdwet*; de Corona crisis legt op heel veel mensen ook een psychische en fysieke wissel. Met name op ouderen (eenzaamheid) en jongeren (leerlingen/scholieren). Een reëel risico is dat meer mensen uit deze doelgroepen in de problemen gaan komen en er extra hulp of ondersteuning nodig is. De gemeente is, als er geen vangnetten zijn in de eigen omgeving, verantwoordelijk voor deze hulp. Dit betekent een potentiële toename van de lasten in het sociaal domein voor de voorzieningen en ook extra formatie die hier voor nodig is.

• *Extra kosten a.g.v. maatregelen*; de gemeente en verschillende verbonden partijen maken extra kosten a.g.v. Corona. Denk aan Veiligheid/beveiligers, voorlichting, extra kosten VRR, GGD, fysieke maatregelen gemeentehuis, etc. Deze kosten dekken we in 2021 nog ten laste van de reserve Corona. Voorstel in deze begroting is deze reserve per 31 december 2021 op te heffen en toe te voegen aan de Algemene reserve. Eventuele incidentele lasten in 2022 en verder als gevolg van (de nasleep) Corona komen dan ten laste van de begrotingsjaren en daarmee ten laste van de Algemene reserve.

• *Minder inkomsten gemeente*; op diverse onderdelen loopt de gemeente risico op minder inkomsten. Bijvoorbeeld inkomsten uit belastingen (OZB), leges, incidentele verhuur van maatschappelijke gebouwen. Mindere inkomsten in 2020 en 2021 (bijvoorbeeld huur sport) dekten we uit de reserve Corona. Eventuele misgelopen inkomsten in 2022 en verder als gevolg van (de nasleep) Corona komen dan ten laste van de begrotingsjaren en daarmee ten laste van de Algemene reserve.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit betreft de middelen die de gemeente heeft of ter beschikking kan krijgen om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Het uitgangspunt daarbij is dat structurele risico's opgevangen moeten worden door structurele 'weerstandscapaciteit' en incidentele risico's opgevangen worden door incidentele 'weerstandscapaciteit'. Dit onderscheid is ook van belang met het oog op het 'structureel evenwicht' in de begroting en de toets van de Provincie hierop.

Incidentele weerstandscapaciteit
De gemeente Lansingerland rekent alleen de algemene reserve tot de incidentele weerstandscapaciteit. De overige reserves rekenen wij niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de bestemmingsreserves en de stille reserves. Bestemmingsreserves worden niet meegenomen, omdat hier al een bestemming aan is toegekend. Stille reserves (ontstaan wanneer de boekwaarde van de activa lager is dan de verkoopwaarde) worden niet meegenomen, omdat deze pas geïncasseerd kunnen worden als de activa verkocht wordt. Echter, als er expliciete besluiten worden genomen om stille reserves te gelden te maken, dan worden deze toegevoegd aan de weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit
De structurele weerstandscapaciteit betreft de flexibiliteit die er in de begroting is. Dit betreft de mate waarin lasten verder zijn terug te brengen (door bezuinigingen), inkomsten te verhogen en de inzet van de post onvoorzien. Zodoende bestaat structurele weerstandscapaciteit uit:

• Onbenutte belastingcapaciteit;
• Post onvoorzien;
• Bezuinigingspotentieel lastenniveau tot wettelijke taken.

De onbenutte belastingcapaciteit is in theorie niet gemaximeerd. Er zijn geen maximum tarieven voor de OZB. Wel zijn er landelijk afspraken over de maximale jaarlijkse stijging van de OZB (macro-norm) en geldt voor het doen van een aanvraag tot artikel 12 dat de OZB boven de drempelpercentages ligt (gebaseerd op 120% van het landelijk gemiddelde OZB-percentage).

De post onvoorzien bedroeg in de begroting 2018-2021 nog structureel € 250.000. Op grond van de financiële verordening 2017 bepaalt het college jaarlijks opnieuw de omvang van de post onvoorzien en motiveert de omvang in de begroting. Voor de begroting 2019-2022 zag het college aanleiding de hoogte van de post onvoorzien naar € 100.000 bij te stellen en in de begroting 2021 is deze post verder verlaagd naar € 50.000. Vanaf de begroting 2022 leggen we een relatie met het aantal inwoners en bedraagt de post onvoorzien € 1 per inwoner en dus circa € 65.000 voor begrotingsjaar 2022.

Ten behoeve van de kadernota 2015 is het bezuinigingspotentieel in beeld gebracht indien de gemeente alleen de wettelijke taken zou uitvoeren en op taken met een inspanningsverplichting het minimale zou doen. In dat geval zou de gemeente nog enkele miljoenen kunnen bezuinigen. Dit zou dan wel gepaard gaan met veel maatschappelijke onrust en de bezuinigingen zijn veelal niet direct in het eerstvolgende begrotingsjaar in te voeren. De flexibiliteit op dit punt is beperkt.

Risicobuffer in grondexploitaties en projecten
In de grondexploitaties en kredieten is meestal ook een post ‘onvoorzien’ opgenomen. Binnen de grondexploitaties en projecten zelf is dus ook enige mate van weerstandscapaciteit aanwezig. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen op gemeenteniveau houden we geen rekening met deze posten ‘onvoorzien’.

Benodigde weerstandscapaciteit

De grootte van risico’s zijn na identificatie ingeschat middels het benoemen van een kans en een gevolg (kwantificering). Op basis van de ingevoerde risico’s is de risicosimulatie uitgevoerd. Op basis van deze simulatie kan (met een zekerheidspercentage van 90%) gesteld worden dat alle risico’s kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 47,9 miljoen.

De benodigde weerstandscapaciteit is als volgt te verdelen:

- Algemene dienst € 4,3 miljoen
- Grondexploitaties € 43,6 miljoen

De Rekenkamer Lansingerland gaat als ‘benchmark’ voor de risico’s op grondexploitaties uit van een benodigde weerstandscapaciteit van 10% van de boekwaarde van de grondexploitaties in exploitatie en 10% van de nog te realiseren opbrengsten. Op basis van de jaarrekening 2020 en de onderliggende grondexploitaties is dan € 46,7 miljoen nodig voor de gemeentelijke grondexploitaties (inclusief Wilderszijde niet in exploitatie genomen deel). Voor Hoefweg is dit € 1,9 miljoen en voor Bleizo € 6,1 miljoen. Totaal dus circa € 54,7 miljoen. Deze berekeningswijze van de Rekenkamer is sterk genormeerd en houdt geen rekening met de specifieke omstandigheden. Enige afwijking tussen deze berekening en de eigen berekening is dus logisch. De eigen berekening van circa € 43,6 miljoen is circa € 11,1 miljoen lager dan de € 54,7 miljoen op basis van de methode Rekenkamer. De afwijking zit voor € 8,0 miljoen in het feit dat op basis van ons eigen risicobeleid we geen weerstandsvermogen hoeven aan te houden voor Hoefweg en Bleizo (de risico’s van Hoefweg en Bleizo zijn nog op te vangen binnen de verwachte positieve resultaten van deze grondexploitaties, als de risico’s optreden wordt het resultaat lager, maar blijven de grondexploitaties wel positief). Voor de gemeentelijke grondexploitaties (inclusief Wilderszijde nog in exploitatie te nemen deel) is op basis van de methode Rekenkamer € 46,7 miljoen nodig. In de benodigde weerstandscapaciteit is dit € 43,6 miljoen (en dus iets lager dan berekend door de Rekenkamer, maar geen grote afwijking). Op basis hiervan is er geen reden het risicoprofiel van de gemeente bij te stellen voor de bepaling van het weerstandsvermogen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Op basis van de begroting 2022-2025 ontwikkelt het weerstandsvermogen zich als volgt:

Bedragen x € 1.000

Stand per 31 december	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	**84.518**	70.183	**65.971**	**62.381**	**59.495**
Totale weerstandscapaciteit	**67.300**	**70.183**	**65.971**	**62.381**	**59.495**
Benodigde weerstandscapaciteit	**47.900**	**47.900**	**47.900**	**47.900**	**47.900**
Ratio weerstandsvermogen	1,8	1,5	1,4	1,3	1,2

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen. Met een ratio weerstandsvermogen van 1,8 in 2021, 1,5 eind 2022 en 1,4 eind 2023 is Lansingerland ruimschoots in staat om financiële tegenvallers op te vangen. De ratio ligt dan nog binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de raad streeft naar een ratio van 1,7. Vanaf 2024 ligt de ratio buiten (onder) de door de Raad gewenste marge 'ruim voldoende'. Er is een bedrag van circa € 7,5 miljoen nog nodig om ook eind 2025 op de ondergrens van 1,4 te zitten van de score 'ruim voldoende'. Opgemerkt wordt dat in de bepaling van de weerstandscapaciteit, conform de nota risicomanagement en weerstandsvermogen, nog geen rekening wordt gehouden met toekomstige positieve resultaten op de grondexploitatie. Op basis van de cijfers van het MPG 2021 verwachten we de komende jaren nog wel positieve resultaten die op moment van realisatie (bij de jaarstukken) in de algemene reserve worden gestort.

Scenario's risico op structurele tegenvallers – mogelijke impact onzekere gebeurtenissen

Met ingang van de begroting 2017 geeft de paragraaf weerstandsvermogen inzicht in scenario's (onzekere gebeurtenissen) die zich kunnen voordoen en het mogelijke effect hiervan op het saldo van de begroting. Er zijn vele honderden scenario's/gebeurtenissen denkbaar. De kern van deze paragraaf is vooral te laten zien wat de effecten kunnen zijn van een aantal nadelige scenario's en in welke mate de begroting in staat is deze risico's op te vangen. Het gaat hier om onzekere ontwikkelingen die zich mogelijk kunnen voordoen. Het zijn dus geen scenario's die we verwachten. Als dat wel het geval was geweest waren deze effecten in de begroting zelf opgenomen.

In de nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen staat dat we deze risico's in het vervolg uitgebreider toelichten en ook hier een top 10 opnemen. Het blijft hier gaan om risico's en we ramen deze dan ook op hoofdlijnen. In onderstaande tabel noemen we de top 10. We nemen daarbij geen totaal in de tabel op, omdat het lang niet zeker is dat (al) deze risico's zich gaan voor doen en al dan niet gelijktijdig. Wel is duidelijk dat sommige risico's een behoorlijke impact op de saldi van de begroting kunnen hebben, ook risico's waar we als gemeente niet of nauwelijks invloed op hebben (bijvoorbeeld de hoogte van het gemeentefonds). De scenario's worden gepresenteerd op basis van de saldi van de vast te stellen begroting 2022-2025.

Bedragen x € 1.000.000

Effect op exploitatie saldo	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting 2022-2025	0	0	0	0
1. Structureel effect verslechtering grondexploitaties	-0,11	-0,22	-0,33	-0,44
2. Risico Vennootschapsbelasting	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
3. Risico van 10% overschrijding op WMO budgetten	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
4, Risico op niet realiseren ombuigingen Jeugdhulp lokaal	-1,8	-2,2	-2,5	-2,7
5. Risico gemeentefonds (AU) - conceptvoorstel herverdeling Rijk	0	-1	-2	-3
6. Risico op hogere stijging CAO dan begroot (3% i.p.v. 2%)	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
7. Rente risico	PM	PM	PM	PM
8. Snellere stijging bijstandsuitkeringen dan begroot	-1	-1	-1	-1
9. Benodigde groei formatie	PM	PM	PM	PM
10. Hogere bijdragen verbonden partijen	PM	PM	PM	PM
Saldo begroting 2021-2024	-5,01	-6,52	-7,93	-9,24

Toelichting risico's op structurele tegenvallers:

1. In het weerstandsvermogen houden we rekening met een risico op de grondexploitaties van rond de € 40 miljoen. Stel dat dit risico (in fasen van € 10 miljoen afboeken per jaar) optreedt, dan moeten we ook rekening houden met een structureel nadeel op de rentelasten van circa € 110.000 per € 10 miljoen aanvullend tekort op de grondexploitatie. Cumulatief loopt dit dan op naar € 0,52 miljoen structureel.

2. Risico Vennootschapsbelasting. Tot nu toe voldeed ons grondbedrijf niet aan de eisen om door de 'poort' te gaan voor wat betreft de belastingplicht voor de Vennootschapsbelasting. Daar liggen een aantal aannames aan ten grondslag. Risico is dat door gewijzigde marktomstandigheden het grondbedrijf alsnog winstgevend wordt en we dan belasting moeten gaan betalen over de resultaten van het grondbedrijf. Grofweg wordt dit risico, net als in voorgaande begrotingen, op € 0,5 miljoen structureel geschat.

3. De afgelopen jaren zien we de WMO uitgaven sneller groeien dan begroot. Ondanks de reeds forse bijstelling van de ramingen voor de WMO (o.a. in begroting 2021 en de Kadernota 2022) blijft het risico bestaan op (forse) overschrijdingen van deze budgetten. Deze reeks laat zien wat het risico is van 10% overschrijding van het WMO-budget voor maatwerk en vrij toegankelijke voorzieningen.

4. Zonder ingrijpen groeien de uitgaven voor de (lokale) Jeugdhulp de komende jaren in hetzelfde tempo als de afgelopen jaren en nemen ook toe door de groei van het aantal inwoners/jeugdigen. De veranderopgave Jeugd moet deze groei afvlakken en op onderdelen ombuigen. In de begroting 2022 en de meerjarenramingen zijn deze effecten verwerkt. Indien we deze ombuigingen niet realiseren bestaat risico dat de uitgaven in hetzelfde tempo groeien als de afgelopen jaren. Een 'grove' schatting van dit risico is hier opgenomen.

5. Het Rijk volgt de systematiek van de 'trap-op-trap-af'. Geeft het Rijk minder uit dan krijgen gemeenten ook minder. Voor 2020/2021 is dit zogenoemde accres bevroren. De jaren erna niet. Daarnaast loopt een onderzoek naar de herverdeling van het gemeentefonds (verdeling onder de gemeenten). Deze herverdeling zal leiden tot voor- en nadeel gemeenten. Op basis van de laatste informatie van het Rijk (concept verdeelvoorstel) zijn wij een forse nadeel gemeente. Omdat er nog geen definitief besluit is van het kabinet en de Tweede Kamer over de herverdeling is dit effect nog niet in de meerjarenraming opgenomen, wel is dit een (reëel) risico. De bedragen zijn gebaseerd op de laatst bekende informatie die het Rijk publiceerde.

6. De CAO gemeenten liep per 1 januari 2021 af. Er is nog geen nieuwe CAO. In de begroting rekeningen we met 2% CAO-stijging. Indien dit 3% wordt (laatste bekende bod vakbonden) dan worden de loonkosten circa € 0,4 miljoen hoger.

7. Door de huidige liquiditeitspositie loopt Lansingerland geen (grote) renterisico's als de rente gaat stijgen. Sterker nog, dat biedt kansen. De huidige vergoeding op de schatkist van het Rijk is minimaal 0%, waarbij de marktrente voor kort uitzetten van geld veelal negatief is. Risico is wel dat de wet- en regelgeving wordt aangepast en het Rijk ook geld/rente gaat vragen voor het stallen van geld bij de schatkist. Die kans schatten we laag in, maar is theoretisch gezien wel mogelijk. Uitgaande van ons liquiditeitsoverschot van ruim € 100 miljoen zou ieder 0,1% een structurele last van € 0,1 miljoen betekenen. Maar vooralsnog zetten we dit risico op PM.

8. In de begroting is voor de raming van de bijstandsuitkeringen (BUIG) rekening gehouden met het scenario 'compleet herstel'. Risico is dat dit scenario te optimistisch is en de uitkeringen sneller gaan stijgen en die stijging de komende jaren ook aanhoudt en de BUIG uitkering inclusief de aanvullende uitkering niet de hogere lasten (direct) dekken in het begrotingsjaar. Bij de kwantificering van dit risico is uitgaan van 10% van het in de begroting 2022-2025 opgenomen bijstandsbudget.

9. Onze gemeente is een groei gemeente. Het groeiend aantal inwoners maakt ook dat de hoeveelheid werk toeneemt. In de begroting 2022 is voor de eerste jaarschijf met groei van de werkzaamheden en daaraan gekoppelde capaciteit rekening gehouden. Voor de jaren daarna is de financiële begrotingsruimte hiervoor beperkt. Risico is dat de benodigde groei groter is waarmee nu in de begroting rekening is gehouden. Uitgaande van algemene normen voor gemeenten loopt dit risico op naar circa € 1,5 miljoen in 2025. Dit is slechts een grove indicatie en heel afhankelijk van ontwikkeling takenpakket, (politieke) beleidskeuzes van de nieuwe raad en college, keuzes nieuw kabinet etc. Daarom is dit risico voorlopig op PM gezet.

10. Net als de gemeente zullen ook verbonden partijen te maken kunnen krijgen met stijgende CAO-lasten. Deze zullen waarschijnlijk niet direct in 2021 nog worden doorberekend, maar wel vanaf 2022. Vooralsnog zetten we dit risico op PM.

Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Door de ontvangst van de opbrengst die voortvloeit uit de verkoop van de Eneco aandelen in 2020 is onze schuldquote sterk verbeterd. In de aankomende jaren worden deze liquide middelen ingezet om onze langlopende schulden af te bouwen. Daarbij realiseren we de aankomende jaren een positieve cashflow vanuit de grondexploitaties, waardoor wij verder kunnen werken aan het verbeteren van onze schuldquote.

Bedragen x € 1.000

Netto schuldquote	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
A) Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	156.368	138.049	121.851	52.653	40.454	28.254
B) Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	7.743	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
C) Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	22.723	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
D) Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	376	376	376	376	376	376
E) Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	138.992	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
F) Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.010	77.000	113.616	35.939	44.128	38.589
G) Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	6.144	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
H) Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	317.511	192.528	172.441	158.070	166.764	147.621
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**13%**	**35%**	**9%**	**15%**	**2%**	**-3%**

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dat betekent voor de schuldenlast. Bij beide berekeningen worden bij de financiële activa de verstrekte leningen opgenomen.

Gezien wij een beperkte hoeveelheid aan uitgezette gelden hebben wijkt dit kengetal zeer beperkt af van de berekende schuldquote.

Bedragen x € 1.000

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
A) Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	156.368	138.049	121.851	52.653	40.454	28.254
B) Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	7.743	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
C) Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	22.723	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
D) Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.790	1.258	1.227	1.196	1.163	1.130
E) Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	138.992	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
F) Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.010	77.000	113.616	35.939	44.128	38.589
G) Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	6.144	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
H) Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	317.511	192.528	172.441	158.070	166.764	147.621
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**12%**	**35%**	**8%**	**14%**	**1%**	**-3%**

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Door de ontvangst van de Eneco-gelden in 2021 is onze liquiditeit toegenomen met ongeveer 137 miljoen. Dit leidt er ook toe dat onze solvabiliteit flink is gestegen en zeer positief is. In deze begroting hebben wij deze ontvangen gelden met name ingezet om onze schuldpositie af te lossen en daarmee de rentelasten te verlagen. Na het vaststellen van de begroting zal worden onderzocht of en op welke andere wijze de Eneco gelden kunnen worden ingezet, waarbij ook het door de Raad vastgestelde toetsingskader wordt gebruikt.

Bedragen x € 1.000

Solvabiliteit	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
A) Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	256.421	240.765	232.229	226.035	220.729	216.245
B) Balanstotaal	463.101	427.691	403.892	344.299	327.651	353.776
Solvabiliteit (A/B) x 100%	**55%**	**56%**	**57%**	**66%**	**67%**	**61%**

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft het structurele en reële evenwicht van de begroting weer. Thans wordt er onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Op basis van deze begroting hebben wij een structureel negatieve exploitatieruimte van ongeveer 4%. Deze negatieve ruimte wordt met name veroorzaakt door de stijgende kosten voor het sociaal domein. Met de bestemmingsreserve Sociaal domein heeft de raad voorzien in een tijdelijke dekking van de extra uitgaven aan de lokale regionale jeugdhulp. Dat biedt het college de gelegenheid om structurele beheersmaatregelen voor te bereiden en de uitvoering daarvan een plek te geven binnen het toekomstperspectief van Lansingerland waarmee we trachten dit tekort terug te kunnen dringen.

Bedragen x € 1.000

Structurele exploitatieruimte	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
A) Totaal structurele lasten	129.763	131.142	136.691	137.358	140.371	142.812
B) Totaal structurele baten	128.170	125.550	134.333	134.222	136.257	137.133
C) Totaal structurele toevoegingen aan de reserves	24.084	718	22	-152	140	71
D) Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	24.458	1.302	2.717	1.476	2.213	2.594
E) Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	317.511	192.528	172.441	158.070	166.764	147.621
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	**0%**	**-3%**	**0%**	**-1%**	**-1%**	**-2%**

Belastingdruk

De belastingcapaciteit van de gemeente geeft de belastingdruk voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde ten opzichte van het landelijk gemiddelde (t-1) weer. Een percentage > 100% geeft weer dat de belastingdruk van de gemeente hoger is dan het landelijk gemiddelde.

Uit onderstaande overzichten blijkt dat onze belastingdruk hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Dit wordt met name veroorzaakt door de hoge WOZ-waarde van de woningen in onze gemeente. Ons tarief ligt lager dan het landelijk gemiddelde. Dit is in overeenstemming met de doelstellingen uit het collegeprogramma. Een nadere toelichting op de belastingdruk is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

Bedragen x € 1,-

Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
A) OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	348,94	360,54	341,71	341,71	341,71	341,71

B) Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	249,35	253,59	256,76	259,97	263,22	266,51
C) Afvalstoffenheffing voor een gezin	290,49	305,58	309,40	312,49	315,62	318,77
D) Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E) Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	888,78	919,71	907,87	914,17	920,55	926,99
F) Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	760,00	776,00	811,00	811,00	811,00	811,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	**117%**	**119%**	**112%**	**113%**	**114%**	**114%**

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft een indicatie van risico's van de boekwaarde van de bouwgronden op de totale baten van de gemeente. De boekwaarde van de bouwgronden moet terugverdiend worden via de totale baten. Het betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de bouwgronden en de totale baten. > 100% betekent dat de boekwaarde hoger is dan de totale baten in enig jaar. Dit betekent een verhoogd risico voor de gemeente.

De afgelopen jaren heeft Lansingerland veel geïnvesteerd in de grondexploitaties. Hierbij zijn de kosten voornamelijk voor de baten uitgelopen, waardoor wij een relatief hoge boekwaarde voor de grondexploitaties hebben. In deze begrotingsperiode worden de nog lopende projecten verder afgerond en dus ook verkocht. Hierdoor zien wij een dalende boekwaarde van de grondexploitaties. Dit leidt dan ook tot een positieve cashflow in de aankomende jaren op basis van de huidige projectportefeuille. Hiermee neemt het risico voor onze gemeente ook verder af.

Bedragen x € 1.000

Grondexploitatie	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
A) Niet in exploitatie genomen gronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)						
B) Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	86.704	25.576	11.446	7.344	-10.620	-935
C) Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	317.511	192.528	172.441	158.070	166.764	147.621
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**27%**	**13%**	**7%**	**5%**	**-6%**	**-1%**

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Door de Provincie zijn een aantal signaleringswaarden geformuleerd voor de kengetallen. Samengevat ziet het beeld voor Lansingerland er op basis van de Begroting 2021 als volgt uit:

Kengetal	Categorie A: minst risicovol	Categorie B: neutraal	Categorie C: meest risicovol
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	Begr > 0%	Begr = 0%	Begr < 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Kengetal	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
1. Netto schuldquote						
a. zonder correctie doorgeleende gelden	13%	35%	9%	15%	2%	-3%
b. met correctie doorgeleende gelden	12%	35%	8%	14%	1%	-3%
2. Solvabiliteitsratio	55%	56%	57%	66%	67%	61%
3. Grondexploitatie	27%	13%	7%	5%	-6%	-1%
4. Structurele exploitatieruimte	0%	-3%	0%	-1%	-1%	-2%
5. Belastingcapaciteit	117%	119%	112%	113%	114%	114%

Meerjarige ontwikkeling balans 2021-2024

De ontwikkeling van de balans is opgenomen in hoofdstuk 4 van de begroting.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn eigendommen van de gemeente zoals wegen, riolering, bruggen, bomen en gebouwen die we duurzaam in stand houden. In onderstaande tabel geven we de kerncijfers weer van de belangrijkste kapitaalgoederen conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Bedragen x € 1,-

Kapitaalgoederen	Areaal	m2/st	Vervangingswaarde
Groen - algemeen	4.200.000	m2	31.500.000
Groen - bomen	24.100	stuks	
Wegen	3.651.200	m2	204.000.000
Riolering	594	km	475.000.000
Rioolgemalen en pompunits	994	stuks	26.240.000
Civiele kunstwerken	2.252	stuks	127.500.000
Gebouwen	62	stuks	150.000.000
Totale vervangingswaarde			**1.014.240.000**

Het beheer en onderhoud is gebaseerd op door de gemeenteraad vastgestelde Beheerplannen. In de Beheerplannen is opgenomen hoe het reguliere en periodieke onderhoud plaatsvindt. Voor alle Beheerplannen geldt dat het vastgestelde onderhoudsniveau minimaal C is. Randvoorwaarden daarbij zijn: het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. In de centra en stationsgebieden onderhouden we op onderhoudsniveau B. De kapitaalgoederen kennen geen structurele onderhoudsachterstanden.

Het Integraal Beheerplan (IBP) Openbare ruimte 2017-2024 vormt een belangrijk kader voor al onze beheer- en onderhoudsactiviteiten in de openbare ruimte. Voor riolering en gebouwen hebben we een apart onderhoudsplan. In onderstaande tabel is een overzicht van deze beheerplannen opgenomen.

Omschrijving Beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie Actualisatie	Actualisatie	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud	Reserves en Voorzieningen
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2017-2024	27 oktober 2016	4 jaar	2024	Ja	Nee	Reserve Baggeren
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	26 november 2020	5 jaar	2025	Ja	Deels, zie toelichting Riolering	Voorziening Riolering
Beheerplan Gebouwen 2017-2024	27 oktober 2016	4 jaar	2024	Ja	Nee	Reserve Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Groen

Het beheer en onderhoud van Groen voeren we uit volgens het deelbeheerplan Groen dat onderdeel is van het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBP) 2017-2024. De onderhoudswerkzaamheden vallen uiteen in klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Voor het klein en groot onderhoud is voor elke woonkern een raamcontract afgesloten met een aannemer. Het groot onderhoud baseren we op de resultaten van jaarlijkse schouwen die de technische kwaliteit van het groen in beeld brengen.

Het boomonderhoud volgt uit de boomveiligheidscontrole. Bij vervanging van groen zetten we in op het verduurzamen van de groene buitenruimte. Meerdere keren per jaar vindt monitoring van het onderhoudsniveau plaats via schouwen. Hierdoor kunnen we bijsturen wanneer het onderhoud van het afgesproken onderhoudsniveau afwijkt.

Vanuit Groen zetten we in 2022 op klimaatadaptatie, biodiversiteit en participatie. In het door het Rijk vastgestelde Deltaplan Klimaatadaptatie, worden gemeenten gevraagd passende maatregelen te nemen. De klimaatopgave heeft raakvlakken met onze doelstellingen op het gebied van biodiversiteit. Door de aanleg van meer groen en daarin specifieke keuzes te maken dragen we als gemeente bij aan een hogere biodiversiteit. Ons groenbeheer is zo vormgegeven dat het de biodiversiteit ten goede komt.

Binnen de gemeente zijn er de afgelopen jaren meerdere zelfbeheerinitiatieven ontstaan waarbij bewoners een stuk gemeentelijk groen geadopteerd hebben. Zelfbeheer geeft bewoners de gelegenheid om de onderhoudskwaliteit van het groen te verhogen, bovenop de kwaliteit die de gemeente kan leveren binnen het budget voor onderhoud. Naast de zelfbeheerprojecten laten we waar mogelijk ook bewoners participeren bij groot onderhoud en herinrichtingen.

Civiele Kunstwerken (water)

Het beheer en onderhoud van Civiele Kunstwerken voeren we uit volgens het deelbeheerplan Civiele Kunstwerken dat onderdeel uitmaakt van het IBP 2017-2024. Uitgangspunt voor Civiele Kunstwerken is minimaal onderhoudsniveau C, mits de veiligheid in het openbaar gebied niet in het geding komt en er geen kapitaalvernietiging plaatsvindt.

De belangrijkste beheerstrategie is het uitvoeren van onderhoud op basis van planmatige inspecties. Aan de hand van inspecties en kwaliteitsonderzoeken stellen wij de feitelijk uit te voeren onderhoudsmaatregelen en het onderhoudsprogramma op.

De maatregelen bestaan uit het uitvoeren van klein en groot onderhoud en het vervangen van kunstwerken. Hierbij streven wij naar een integrale aanpak. In het cyclisch onderhoud stemmen wij af met de verschillende beheerdisciplines om zoveel mogelijk in één werkgang de benodigde werkzaamheden uit te voeren in de openbare ruimte. Deze gezamenlijke aanpak zorgt voor minder kosten in de uitvoering en minder overlast voor de omgeving tijdens de uitvoering van werkzaamheden. Onderhoudswerkzaamheden voeren we zoveel mogelijk duurzaam uit. Bij het vervangen van kunstwerken passen we onderhoudsarme en duurzame materialen toe en waar mogelijk vormen we beschoeiingen om naar natuurvriendelijke oevers om de waterkwaliteit te verbeteren.

Wegen

Het beheer en onderhoud van wegen voeren we uit volgens het deelbeheerplan Wegen dat onderdeel uitmaakt van het IBP 2017-2024. Uitgangspunt voor wegen is minimaal onderhoudsniveau C, mits de veiligheid in het openbaar gebied niet in het geding komt en er geen kapitaalvernietiging plaatsvindt.

De belangrijkste beheerstrategie is het uitvoeren van onderhoud op basis van tweejaarlijkse inspecties. Aan de hand van inspecties en kwaliteitsonderzoeken stellen wij de feitelijk uit te voeren onderhoudsmaatregelen en het onderhoudsprogramma op.

Bij het opstellen van het onderhoudsprogramma staat het effect op de levensduur van de verharding centraal in onderhoudskeuzes. Hierdoor zorgen we voor het economisch meest voordelige onderhoud. Hierbij streven wij naar een integrale aanpak met de verschillende beheerdisciplines, om zoveel mogelijk in één werkgang de benodigde werkzaamheden uit te kunnen voeren in de openbare ruimte. Deze gezamenlijke aanpak zorgt voor minder kosten in de uitvoering en minder overlast voor de omgeving tijdens de uitvoering van werkzaamheden. Onderhoudswerkzaamheden voeren we zoveel mogelijk duurzaam uit.

Riolering

In tegenstelling tot andere kapitaalgoederen, heeft Riolering geen beeldkwaliteitscriterium waaraan het moet voldoen. Voor Riolering geldt dat we aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater moeten voldoen. De invulling hiervan is beschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025, dat door de gemeenteraad is vastgesteld. Het GRP is het huidige kader voor beheer- en onderhoudsactiviteiten voor het kapitaalgoed Riolering.

Daarnaast zijn in het GRP enkele thema's benoemd, die we belangrijk vinden en waar we de afgelopen jaren maar zeker ook in de toekomst aandacht aan beste(e)d(d)en. Klimaatadaptatie en aandacht voor duurzaamheid is een gemeentebreed thema waar Riolering actief aan deelneemt. Bij de voorbereiding van werkzaamheden nemen we maatregelen om eventuele toekomstige problemen - als gevolg van klimaatverandering - op te lossen en zo wateroverlast of droogteproblemen te voorkomen.

Om het beheer en onderhoud optimaal uit te voeren is meten, monitoren en op orde brengen en houden van gegevens noodzakelijk. Afgelopen jaren hebben we stappen gezet en daar gaan we de komende jaren in verder. Een belangrijk onderdeel is het Basisrioleringsplan (BRP), ook informatiedrager voor het GRP. We hebben recent de BRP's vernieuwd. De maatregelen hieruit worden in de komende jaren opgepakt.

Daarnaast investeren we extra om de gemalen en drukriolering te optimaliseren. Hiermee streven we naar het terugdringen van het aantal storingen van drukrioleringsgemalen.

Gebouwen

De gemeente is juridisch eigenaar van circa 62 vastgoedobjecten. De vastgoedportefeuille bestaat onder andere uit het gemeentehuis, gemeentewerf, afvalbrengstation, sporthallen, maatschappelijke accommodaties, kinderdagopvang, strategische objecten en onderwijsgebouwen. Van deze laatste groep (onderwijsgebouwen) zijn 20 stuks overgedragen aan schoolbesturen voor primair onderwijs. Van 2 onderwijsgebouwen is de gemeente vooralsnog eigenaar en zijn wij in onderhandeling met schoolbesturen over het formeel in gebruik geven of in eigendom overdragen van deze schoolgebouwen.

Wij streven naar sociaal en financieel rendement van ons vastgoed. Uitgangspunt is dat er alleen sprake is van eigendom en/of exploitatie daar waar dat noodzakelijk is voor de uitoefening van een publieke taak. We pakken mogelijkheden om niet essentieel vastgoed van de hand te doen op. De komende jaren zullen nog enkele verkopen volgen welke in het verleden zijn ingezet. Ons vastgoedbezit is wat dat betreft op orde.

Het beheer en de exploitatie van een groot aantal gebouwen is door de gemeente bij een externe partij belegd. Vanaf 2018 is dit ondergebracht bij Sportfondsen. Het groot onderhoud voert de gemeente uit, conform het Beheerplan Gebouwen en het bijbehorende Meerjaren-Onderhoudsplan (MJOP). De kosten voor het groot onderhoud worden gedekt door de bestemmingsreserve Gebouwen.

Daar waar sprake is van vervanging kijken we of er mogelijkheden zijn om de producten te verduurzamen. Het verduurzamen van ons vastgoed zal onderdeel worden van het MJOP van de gebouwen om zo kapitaalvernietiging te voorkomen en op natuurlijke momenten verduurzaming te kunnen toepassen. Een aantal zaken zijn uitgesteld om investeringen af te kunnen stemmen op het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie (treasury). Hoofddoel van deze functie is dat er tijdig voldoende geld aanwezig is om aan alle financiële verplichtingen te voldoen.
Met betrekking tot treasury is wet- en regelgeving van toepassing die zowel extern als intern van aard is. De belangrijkste externe wet- en regelgeving omvat:
• Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDo)
• Regeling Uitzetting Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo)
• Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)
• Regeling Schatkistbankieren
• Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
• Gemeentewet (toezichthoudende rol Provincie)
• Financiële-verhoudingswet (toezichthoudende rol Provincie)

De belangrijkste interne regelgeving omvat:
• Treasurystatuut 2020
• Financiële Verordening Gemeente Lansingerland 2017

Treasurybeleid

De gemeente onderscheidt een viertal subdoelstellingen van de treasuryfunctie:
1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals met name renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's.
3. Het streven, binnen de kaders van wet- en regelgeving en binnen de bepalingen van het Treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur en beheersing van de daarmee gemoeide kosten.
4. Het intern ondersteunen en adviseren met betrekking tot financieringsaspecten.

Om deze doelstellingen te realiseren richt de treasuryfunctie richt zich op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de huidige en toekomstige financiële inkomende en uitgaande geldstromen, financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Binnen de wettelijke kaders is het doel om tegen zo laag mogelijke kosten te financieren.
Daarbij is het van belang om de financiële inkomende en uitgaande geldstromen adequaat te administreren en betrouwbare prognoses te hebben van toekomstige geldstromen. Onze liquiditeitsprognoses worden derhalve in beginsel op weekbasis geactualiseerd.

Toegang tot financiële markten

Gezien de kredietwaardigheid van de overheden is, volgens onze geldverstrekkers, het risico verwaarloosbaar dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn.

Rentevisie
Onze rentevisie houdt in dat wij een inschatting maken van het rentepercentage dat komende jaren moet worden betaald voor nieuw aan te trekken leningen op de kapitaalmarkt. Voorzichtigheidshalve schatten wij deze herfinancieringsrente conservatief in. De herfinancieringsrente is ingeschat op 1,5 procent. Door de instroom van de Eneco-middelen en verwachte positieve liquiditeitsbijdrage vanuit de GREX, is er geen herfinanciering voorzien in de Begroting 2022-2025.

Schatkistbankieren
Gemeenten dienen verplicht eventuele financiële tegoeden, boven een drempelbedrag, aan te houden bij het Ministerie van Financiën, het zogenaamde schatkistbankieren. Het drempelbedrag bedraagt 0,75 procent van het begrotingstotaal. Voor Lansingerland is het drempelbedrag voor 2022 ruim € 1,0 miljoen. Wij maken gebruik van het schatkistbankieren. Ter voorkoming van de negatieve rente die de BNG heft over tegoeden > €0,5 miljoen wordt de lopende rekening dagelijks afgeroomd tot een kernsaldo €0,25 miljoen.

Financiële risico's

Rente risico's

Kasgeldlimiet
Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet FiDo de kasgeldlimiet opgenomen. Het doel van de kasgeldlimiet is het voorkomen dat fluctuaties in korte rente (schulden < 1 jaar) direct een grote impact hebben op de rentelasten in het exploitatiejaar. De kasgeldlimiet voor gemeenten bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Deze wordt gedefinieerd als alle lasten op de begroting vóór verdeling van de reserves. De hoogte van de kasgeldlimiet is voor 2022 berekend op € 16,3 miljoen (2021: € 16,9 miljoen):

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Omvang begroting 2022-2025	**192.491**	**165.317**	**173.989**	**154.044**
1. Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
In bedragen	16.362	14.052	14.789	13.094
Renterisico's afgedekt met CAP	0	0	0	0
Totaal kasgeldlimiet	**16.362**	**14.052**	**14.789**	**13.094**
2. Omvang vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	12.000	12.000	12.000	12000
Schuld in rekening courant	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
Overige geldleningen (geen vaste schuld)	0	0	0	0
Totaal omvang vlottende schuld	**12.000**	**12.000**	**12.000**	**12.000**
3. Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	113.616	35.939	44.128	38.589
Tegoeden in rekening courant	0	0	0	0
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal vlottende middelen	**125.616**	**47.939**	**56.128**	**50.589**
Toets kasgeldlimiet				
4. Totaal netto vlottende schuld (2-3)	**-113.616**	**-35.939**	**-44.128**	**-38.589**
Ruimte(+)/Overschrijding(-); (1-4)	**129.978**	**49.991**	**58.917**	**51.683**

Renterisiconorm

In het kader van de wet FiDo wordt jaarlijks de renterisiconorm vastgesteld. Het doel van het beheersen van de renterisiconorm is spreiding in de aflossing en/ of renteherziening in de leningenportefeuille waardoor mogelijke renterisico's worden beperkt. Door deze spreiding wordt voorkomen dat op een bepaald moment veel leningen op hetzelfde moment moeten worden afgelost of de rente herzien wordt waardoor sterk afwijkende marktrentes grote gevolgen hebben op de begrotingssaldi.

De renterisiconorm is wettelijk bepaald op 20% van de op 1 januari bestaande omvang van het begrotingstotaal. De hoogte van de renterisiconorm bedraagt voor 2022 € 38,5 miljoen (voor 2021: € 39,7 miljoen):

Bedragen x € 1.000

Renterisico's vaste schuld	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Renterisico's				
Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
1. Saldo renteherziening op vaste schuld	**0**	**0**	**0**	**0**
2. Aflossingen	**16.198**	**69.198**	**12.199**	**12.200**
3. Renterisico op vaste schuld (1+2)	**16.198**	**69.198**	**12.199**	**12.200**
4. Renterisiconorm (4)	**38.471**	**33.493**	**34.798**	**30.809**
5. Ruimte renterisiconorm				
5.a. Ruimte onder renterisiconorm	22.273	-35.705	0	18.609
5.b. Overschrijding renterisiconorm	0	0	-22.599	0
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	192.353	167.464	173.989	154.044
Vastgelegd percentage (bij min. regeling)	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	38.471	33.493	34.798	30.809

Lansingerland overschrijdt in 2023 de renterisiconorm. Bij de provincie wordt een ontheffingsverzoek ingediend. Dit is in voorgaande jaren ook gedaan en daar hebben wij goedkeuring op ontvangen. Omdat Lansingerland weliswaar in 2023 een fors bedrag aan leningen moet aflossen maar op basis van de huidige liquiditeitsprognoses zich niet hoeft te herfinancieren, loopt de gemeente nauwelijks financieel risico. Wanneer herfinanciering aan de orde is, zal bij het afsluiten van nieuwe leningen de renterisiconorm in acht worden genomen.

Kredietrisico's

Het kredietrisico is het risico op een waardedaling van een uitstaande vordering ten gevolge van het (tijdig) kunne nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit. De gemeente Lansingerland kent garantieleningen en garantstellingen.

Garantieleningen

De gemeente Lansingerland heeft enkele garantieleningen lopen die in de jaren ’80 en ’90 van de vorige eeuw zijn verstrekt aan de woningcorporatie 3B Wonen. Het betreffen leningen waarbij de aflossingen en de rentebetalingen één op één worden doorgezet naar de corporatie en wij als garantsteller fungeren. Ultimo 2021 bedragen deze leningen in totaal € 0,9 miljoen. Het betreffen annuïtaire leningen en deze zijn contractueel geheel afgelost in 2043.

Garantstellingen en borgstellingen
De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven. Er zijn achtervangovereenkomsten afgesloten met de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Deze borgstellingen hebben betrekking op het aantrekken van vaste langlopende leningen door woningstichtingen voor (her)financiering van al bestaande gewaarborgde geldleningen.

Ook zijn er garantstelling afgesloten met de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Aan particulieren zijn gemeentegaranties afgegeven onder de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Deze stichting is in 1995 verzelfstandigd onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Er komen geen gemeentegaranties meer bij en het totale bedrag aan gewaarborgde geldleningen neemt af met de door particulieren gedane aflossingen.

Voor de WSW, SWS en de particuliere hypotheken is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%. De garantie inzake de hypotheken van personeel betreffen een tweetal hypotheekleningen afgesloten bij het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HvO). Er worden geen nieuwe hypotheekgaranties voor overheidspersoneel meer afgegeven.
Per 31 december 2020 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 231 miljoen:

Bedragen x € 1.000

Waarborgsommen en garantieleningen	Primaire zekerheid	Secundaire zekerheid	Tertiaire zekerheid	Oorpronkelijk bedrag	restant
					31-12-2020
Garantiefonds WSW	woningbouwver.	WSW	gem.(50%)	192.096	184.287
Garantiefonds SWS	sportver.	SWS	gem.(50%)	155	121
Hypotheken particulieren	particulier	WEW	gem.(50%)	2.302	1.463
Hypotheken personeel	personeel	gem.(100%)	-	455	353
Onderwijsinstellingen	instelling	gem.(100%)	-	53.439	43.745
Stichting BOOR				*21.239*	*16.874*
Ver. Chr.Voortg.Ondw.Rd				*32.200*	*26.871*
Overige instellingen	instelling	gem.(100%)	-	1.605	1.129
Totaal				**250.052**	**231.098**

De verwachting is dat in 2022 het totaalbedrag van de gewaarborgde leningen rond de € 225 miljoen beweegt.

Liquiditeitsrisico's
Het liquiditeitsrisico is het risico dat een gemeente over onvoldoende middelen beschikt om aan onze directe verplichtingen te voldoen. In onze liquiditeitsprognose wordt onze geldbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Gezien de kredietwaardigheid van de overheden is, volgens onze geldverstrekkers, het risico verwaarloosbaar dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn.

Rentelasten

De totale rentelasten worden op jaarbasis geheel toegerekend aan de taakvelden, de zogenaamde renteomslag. Het volgende renteschema geeft inzicht in de rentelasten externe financiering, de wijze van toerekening en het renteresultaat. De Commissie BBV adviseert vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie geen bespaarde rente meer toe te rekenen aan eigen vermogen en voorzieningen. Lansingerland volgt dit advies sinds 2016.

Dit voorgeschreven renteschema is voor Lansingerland als volgt:

Bedragen x € 1.000

Schema rentetoerekening 2022

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	3.175
De externe rentebaten	21
Saldo externe rentelasten en rentebaten	3.154
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-825
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-825
Saldo door te rekenen externe rente	**2.329**
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)	0
Totaal rentetoerekening intern	0
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)	**2.329**
Boekwaarde vaste activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2022	251.282
Berekende omslagrentepercentage	0,93%
Gekozen renteomslagpercentage (mag 0,5% afwijken van berekend)	**0,75%**
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.885
Renteresultaat op het taakveld treasury	**-444**

Externe rentelasten

De rentelasten voor 2021 bedragen naar verwachting € 3,2 miljoen voor langlopende leningen. In 2022 zijn geen kosten voor kortlopende (< 1 jaar) financiering geraamd.
De rentelasten met betrekking tot de leningen van de woningcorporatie worden weer geheel doorbelast aan deze woningcorporatie.

Rente grondexploitatie

In 2022 wordt naar verwachting € 0,8 miljoen rentelasten toegerekend aan de grondexploitaties. Deze toerekeningsmethodiek is dwingend voorgeschreven. Omdat de verwachte boekwaarde van de grondexploitaties 2022 ten opzichte van voorgaand jaar afneemt, daalt ook de financieringsbehoefte en daarmee de verwachte rentelasten. Deze trend zet zich de komende jaren verder voort.

Renteomslagpercentage

Voor 2022 bedraagt het renteomslagpercentage 0,75%. Op basis van dit renteomslagpercentage worden de rentelasten toegerekend aan de verschillende taakvelden.

Financiering

De gemeente voert een veelheid aan activiteiten uit, doet investeringen in bijvoorbeeld riolen en gebouwen en voert grondexploitaties uit. Al deze zaken leiden tot een financieringsbehoefte. Deze financieringsbehoefte is meerjarig. Op basis van deze meerjarige liquiditeitsprognoses stemmen wij onze leningportefeuille op de lange termijn en op de korte termijn af.

Financieringsbehoefte

Op basis van deze programmabegroting is de verwachte financieringsbehoefte voor de komende jaren:

Bedragen x € 1,-

Jaar	Bedrag herfinanciering	Rentepercentage	Rentekosten nieuwe leningen
2022	0	1,50%	0
2023	0	1,50%	0
2024	0	1,50%	0
2025	0	1,50%	0

Leningenportefeuille

Gebaseerd op de afgesloten leningsovereenkomsten dienen de komende jaren de volgende aflossingen plaats te vinden op de langlopende leningen:

Bedragen x € 1.000

Jaar	Contractuele aflossingen op langlopende leningen
2022	16.198
2023	69.198
2024	12.199
2025	12.200
Totaal	**109.795**

In totaal bedragen de aflossingen op langlopende leningen over de jaren 2022-2025 € 109,8 miljoen.

Langlopende leningen 2022 - 2025

Op basis van deze programmabegroting is de verwachting dat er in de periode 2022 – 2025 geen aanvullende financiering plaatsvindt. Het totaalbedrag van de langlopende leningen ultimo boekjaar, bedraagt daarmee:

Bedragen x € 1.000

Jaar	Saldo langlopende leningen ultimo boekjaar
2022	121.851
2023	52.653
2024	40.454
2025	28.254

Netto schuldquote en vaste schulden

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en wordt de 'netto schuldquote' genoemd. Deze netto schuldquote bestaat uit de totale schulden ultimo boekjaar gedeeld door de totale baten van de gemeente in datzelfde jaar. De netto schuldquote geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Door de Provincie is als toezichthouder op de financiën van de gemeenten een signaleringswaarde geformuleerd voor dit kengetal:

Kengetal	Categorie A: minst risicovol	Categorie B: neutraal	Categorie C: meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%

In het coalitieakkoord is aangegeven dat 'de netto schuldquote wordt teruggebracht naar de categorie neutraal (90-130%), waarbij wij ons richten op een percentage van 110%'.

Het effect van de programmabegroting op de netto schuldquotes van onze gemeente voor de komende 11 jaar geeft het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000.000

Netto schuldquote	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029	Begr 2030	Begr 2031	Begr 2032
A) Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	122	53	40	28	28	22	16	11	8	5	3
B) Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
C) Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
D) Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E) Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
F) Liquide middelen (cf. art. 40	114	36	44	39	15	15	15	15	15	15	15

BBV)											
G) Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Netto schuld ultimo jaar	15	23	3	-4	20	14	8	3	0	-3	-5
H) Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	172	158	167	148	157	157	157	157	157	157	157
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**9%**	**15%**	**2%**	**-3%**	**13%**	**9%**	**5%**	**2%**	**0%**	**-2%**	**-3%**

In de volgende grafiek zijn vorenstaande meerjarige netto schuldquotes afgezet tegen de drie categorieën signaleringswaarden:

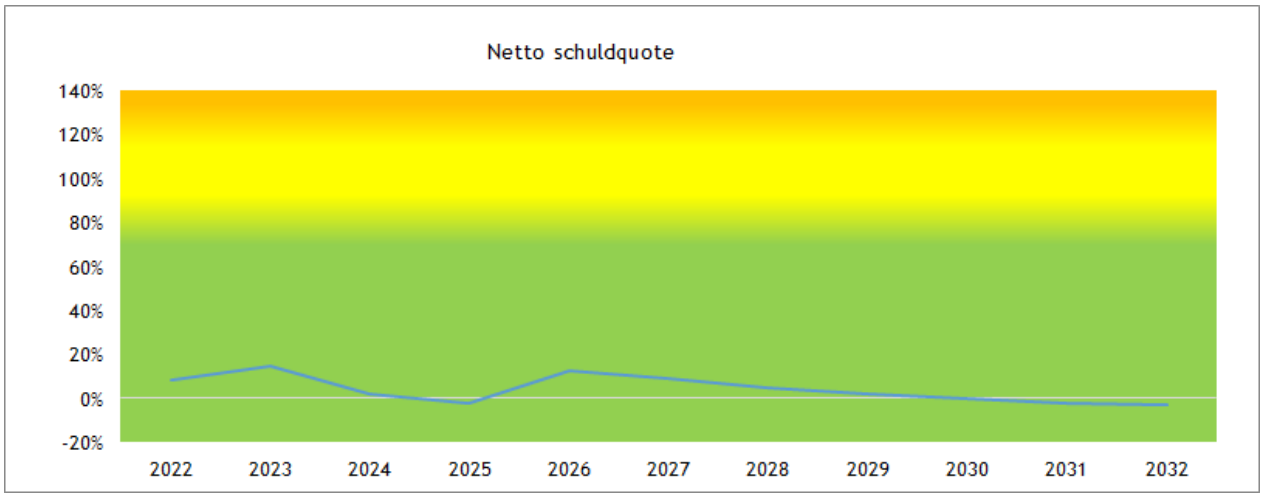

Door de substantiële instroom van liquide middelen als gevolg van de verkoop van de aandelen in Eneco, heeft de netto schuldquote zich sterk verbeterd. De grafiek laat zien dat de netto schuldquote zich de komende jaren volledig in de categorie “minst risicovol” bevindt. Hiermee is de doelstelling uit het coalitieakkoord om rond de 110% uit te komen ruimschoots behaald. De berekening van de netto schuldquote is berekend op basis van een aantal aannames en op basis van nu bekende ontwikkelingen. Met name het al dan niet realiseren van de grondverkopen en de ‘timing’ van de grondverkopen in de jaren bepaalt in belangrijke mate hoe de schuldquote zich ontwikkelt. Des te verder in de tijd des te groter de onzekerheid is dat deze aannames ook precies zo uitkomen.

Vaste schulden

De onderstaande grafiek toont het verloop van de vaste schulden (conform artikel 46 BBV) in de komende 11 jaar. De grafiek laat zien dat de vaste schulden naar verwachting afnemen tot nihil in 2031 bij de huidige investeringsniveaus. De verwachting is wel dat de investeringen over circa 10 jaar zullen toenemen wanneer de huidige Vinex wijken gerenoveerd worden.

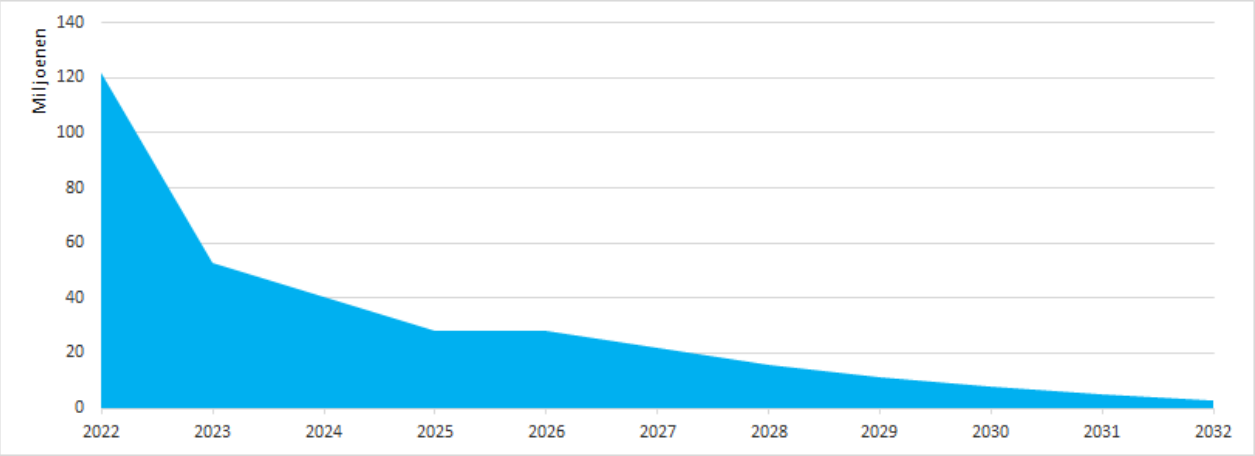

EMU-saldo

Nederland maakt deel uit van de Europese Monetaire Unie. Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen een grens aan het nationale begrotingstekort van 3% van het bruto binnenlands product (BBP) en de overheidsschuld mag niet meer dan 60% van het BBP bedragen. In Nederland zijn de Europese afspraken over de begrotingsdiscipline opgenomen in de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof). Er kunnen sancties worden opgelegd bij van overschrijding van de tekortnorm.

De BBV schrijft voor dat de gemeente het EMU-saldo van het voorgaande jaar, het actuele begrotingsjaar en drie daaropvolgende jaren opneemt in de begroting.

De EMU-saldi van Lansingerland op basis van deze begroting zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Omschrijving	2021 Actuele begroting	2022 Actuele begroting	2023 Meerjarenraming	2024 Meerjarenraming	2025 Meerjarenraming
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-13.580	-8.613	-6.270	-6.526	-5.723
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	11.000	16.244	32.975	30.041	19.482
3	Mutatie voorzieningen	1.029	935	799	857	1.053
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-61.128	-14.130	-4.102	-17.964	9.685
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-Saldo	**37.577**	**-9.792**	**-34.344**	**-17.746**	**-33.837**

De Begroting 2022 heeft een negatief EMU-saldo van € 9,8 miljoen en heeft daarmee een negatieve invloed op de gezamenlijke Nederlandse tekortnorm.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Om de ambities van Lansingerland te realiseren zijn ondersteunde processen van belang. Binnen onze bedrijfsvoering komen verschillende aspecten aan de orde.
Onze kernwaarden zijn daarbij: duidelijk, daadkracht en dienstbaar. Medewerkers van bedrijfsvoering adviseren op basis van integrale afwegingen. In deze paragraaf geven we per bedrijfsvoeringsonderdeel inzicht in de ontwikkelingen voor 2022 en verder.

Personeel en Organisatie

We bevinden ons in een transitie in de richting van een grotere organisatie, met de benodigde professionalisering en rolvastheid, zowel in de organisatie als tussen organisatie en bestuur.
De aanpassingen in de topstructuur, domeinstructuur en functie indeling en –waardering zijn hier onderdeel van geweest. Deze ingezette stevige organisatieontwikkeling - om een toekomstbestendige organisatie te zijn en te blijven – is in 2021, onder begeleiding van de bureaus Haagse beek en LCT voor respectievelijk teaminrichting & functiewaardering en teamontwikkeling (soft skills), voortgezet en nagenoeg afgerond. De ontwikkeling van de organisatie stopt hier uiteraard niet. Ontwikkeling is tenslotte een continu proces en om onze dienstverlening richting burgers en ondernemers te kunnen blijven leveren, blijft de organisatie zich door ontwikkelen.

Het op een systematische wijze verbinden van dat wat nodig is voor de organisatie met wie aanwezig is in de organisatie stelt ons in staat om adequaat te interveniëren op deze gap. Tussen “nodig” en “beschikbaar” bestaat vrijwel altijd frictie. Een methodiek voor Strategische Personeelsplanning (SPP, waarbij we kijken naar de korte, middellange en lange termijn (1 – 3 – 5 jaar) kan hierbij helpen.

Vanzelfsprekend heeft ruim anderhalf jaar op afstand van en met elkaar samenwerken ook impact op de organisatie en de mensen die hier werken. In deze bijna post-Coronaperiode is het extra belangrijk om iedereen betrokken te houden en de verbinding met elkaar en tussen de teams te versterken en hopen we zaken die in 2020 of 2021 niet gerealiseerd konden worden wel doorgang kunnen vinden.

Het eerste halfjaar van 2022 zal vooral in het teken staan van de gemeenteraadverkiezingen en de vorming van een nieuwe coalitie en college. Tegelijkertijd spelen de effecten van de al eerdergenoemde Coronapandemie en een ingewikkelde arbeidsmarkt een rol. Door de verder toegenomen krapte op de arbeidsmarkt hebben we te maken met flinke concurrentie en moeten we alle zeilen bijzetten om ‘aantrekkelijk’ te zijn en blijven als werkgever. Het grote aantal niet vervulde vacatures maakt onze organisatie kwetsbaar. Met de inzet van een goede arbeidsmarktcampagne en extra inzet op recruitment willen we nieuwe medewerkers – ervaren, maar ook jong professionals - interesseren voor het werken bij de gemeente Lansingerland. Vanzelfsprekend hoort hier ook aandacht voor het blijven boeien van de al aanwezige medewerkers bij.

Daarnaast zal ook de uitgestelde invoering van de Omgevingswet de nodige aandacht vragen. De (invoering van de) Omgevingswet heeft een grote impact voor onze gemeente, omdat deze zowel een technisch, beleidsmatig, juridisch als gedragscomponent bevat. Namelijk: de aansluiting op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO), het werken met nieuwe kerninstrumenten als de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan, gevolgen voor VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving) en verdergaande samenwerking met inwoners, bedrijven en partners (van de ‘nee, tenzij’ naar de ‘ja mits’ gedachte).

Het in het voorjaar van 2021 gestarte Management Development traject worden voortgezet. De focus verlegt zich naar welke behoefte er bestaat voor andere ondersteunende programma’s op het gebied van aanpassing van houding en gedrag, aantrekkelijk werkgeverschap, sturing op realisatie van opgaven en ruimte voor (talent)ontwikkeling. Dit laatste gebeurt door een heroriëntatie op de Lansingerland Academie (e-Learning).

In 2022 gaan we door met het professionaliseren van de het team O&HRM en de dienstverlening. O.a. door een verdere verbetering en digitalisering van P&O werkprocessen en met de intensivering van medewerkers- en management selfservice (e-HRM). Ook de uitgestelde aanbesteding van de dienstverlening voor arbo, in de breedste zin van het woord, op basis van een de eind 2021 opgestelde visie op arbo, verzuim en re-integratie zal hier aan een belangrijke bijdrage leveren.

De ingezette stevige organisatieontwikkeling - om een toekomstbestendige organisatie te zijn en te blijven – is in 2021, onder begeleiding van de bureaus Haagse beek en LCT voor respectievelijk teaminrichting & functiewaardering en teamontwikkeling (soft skills), voortgezet en nagenoeg afgerond. De ontwikkeling van de organisatie stopt hier uiteraard niet. Ontwikkeling is tenslotte een continu proces en om onze dienstverlening richting burgers en ondernemers te kunnen blijven leveren, blijft de organisatie zich door ontwikkelen.

Financiën en planning & control

In tegenstelling tot vorig jaar heeft het college in de aanloop van het zomerreces in 2021 de Kadernota 2022 opgesteld en aan de raad voorgelegd. Daarmee werd de raad geïnformeerd over de financiële positie van onze gemeente en de voorstellen die het college voor ogen had om te komen tot een structureel sluitende begroting vanaf 2022. Het merendeel van de voorstellen uit de kadernota zijn met inachtneming van de nieuwe inzichten hoe Lansingerland er komende jaren financieel voorstaat, verwerkt in de Begroting 2022-2025. Het college heeft invulling gegeven aan de motie 'Proces bezuinigingsscenario's 2021 starten voor de kadernota' (M2020-017) door de raad op meerdere momenten te informeren en te betrekken bij het traject van de voorbereiding van de Kadernota 2022, namelijk in de informerende brieven 'Achtergrondinformatie traject Kadernota' (Kenmerk U21.01749) en 'Uitkomst 2e retraite in traject Kadernota 2022' (kenmerk U21.02681) en door middel van technische toelichtingen in beeldvormende avonden. Daarbij is ook aan de raad het uitgebreide werkdocument 'Totaaloverzicht begrotingsknoppen' (kenmerk T21.02747) verstrekt dat allereerst voor het college een handzaam document is gebleken bij de integrale afweging van ambities, budgettaire mogelijkheden en noodzakelijke structurele ombuigingen, en vervolgens ook de raad inzicht heeft gegeven in de mogelijkheden die het college per beleidsveld zag om te intensiveren (meer ambitie met meer middelen) of te extensiveren (dezelfde ambitie met minder middelen, of ambitie neerwaarts bij stellen); vandaar de analogie met knoppen die meer open of dichtgedraaid kunnen worden. Steeds is daarbij het maatschappelijk effect geduid, de haalbaarheid en de relevante context.

Ook heeft de raad de motie die betrekking had op het Meerjaren Investerings Plan aangenomen (M2020-014). Het MIP vormt inmiddels een onlosmakelijk onderdeel van de begroting. In een integraal overzicht zijn alle lopende (goedgekeurde) en voorgenomen investeringen opgenomen en onderscheiden naar soort (vervanging, uitbreiding of nieuw). Tijdens een beeldvormende avond is de systematiek en stand van zaken toegelicht. Belangrijk is dat inmiddels de vereisten en voorschriften uit de Nota Activabeleid, die in 2020 door de raad is vastgesteld, nu geheel is toegepast op het MIP. Daarbij gaat het niet alleen om een herziening en actualisatie van de afschrijvingstermijnen (reeds in begroting 2021) verwerkt maar ook de urentoerekening van voorbereiding, administratie en toezichtkosten (VAT) aan investeringen; dat laatste is nu verwerkt in de Begroting 2022-2025. Enerzijds heeft dat een positief budgettair effect op de korte termijn op de begrotingsruimte, anderzijds neemt daardoor de omvang van investeringen toe, en daarmee de structurele kapitaallasten van de investering.

In de motie Planning en control cyclus (M2019-034) is onder meer gevraagd stappen te zetten in de toegankelijkheid en leesbaarheid van de P&C-documenten. In de Begroting 2022-2025 heeft het college als voorbeeld voor het beleidsveld 'Duurzaamheid' een alternatieve opzet gepresenteerd waarbij een 'doelenboom' leidend is. Daarbij wordt een meer logische relatie gelegd tussen wat wij als gemeente willen bereiken en de diverse kengetallen die dat adstrueren.

Voor wat betreft de motie 'Begroting en keuzes inzichtelijk op 2 A4tjes'(M2020-013) heeft het college daar nu deels invulling aan gegeven. In het bovengenoemde document Totaaloverzicht begrotingsknoppen biedt inzichtelijk alle informatie die relevant is om keuze te maken bij het voorzetten of aanpassen van beleid of ambities, vanuit financieel perspectief. Een dergelijke samenvattende presentatie In de begroting vergt meer voorbereiding zal het college op een later moment verder oppakken.

Audit en AO/IC

Een deugdelijke administratieve organisatie en interne controle zijn belangrijke randvoorwaarden om betrouwbare cijfers te rapporteren en rechtmatig te handelen. Door middel van audits stellen we periodiek vast of interne procedures en afspraken zijn nageleefd en de te rapporteren cijfers betrouwbaar zijn. Het gaat daarbij niet alleen om financiële cijfers maar ook niet-financiële cijfers, zoals indicatoren en kengetallen. Door middel van onderzoeken en benchmarking vergelijken we onze gemeente met andere gemeenten en formuleren we waar nodig acties en voeren deze uit. We voeren een doelmatigheidsonderzoek ex artikel 213a van de Gemeentewet uit en verstrekken een afschrift van de onderzoeksresultaten en de actiepunten naar aanleiding van het onderzoek aan de gemeenteraad.

Vanaf het begrotingsjaar 2021 treedt een wijziging op in de manier waarop de gemeente verantwoording aflegt over de rechtmatigheid. Waar tot en met 2020 de externe accountant een oordeel geeft over de rechtmatigheid, legt met ingang van de jaarstukken 2021 het college zelf expliciet verantwoording af over de rechtmatigheid. Deze verantwoording komt tot uitdrukking in de jaarstukken. Ook het accent van de controle verschuift daarmee meer naar intern. De accountant geeft wel een oordeel af bij de verantwoording die het college aflegt in de jaarstukken (geeft die verantwoording een juist beeld over de rechtmatige tot standkoming van de baten en lasten in de jaarstukken). In 2020/2021 bereiden we ons voor op deze ontwikkeling door te inventariseren welke aanvullende (controle)maatregelen nog nodig zijn om te voldoen aan de gewijzigde regels.

Informatievoorziening en automatisering

Ook in 2022 werken we opnieuw aan een veilige informatievoorziening en een proactieve digitale dienstverlening. Deze opgave bestaat uit onderdelen waar het komende jaar forse investeringen nodig zijn. Op het gebied van informatieveiligheid voeren we verbeteringen door, bijvoorbeeld aan de hand van de lessen naar aanleiding van het hack bij Hof van Twente, om de risico’s te verkleinen. Daarnaast gaan we in het kader van informatiebeheer aan de slag met de aanbevelingen van de archiefinspectie om te voldoen aan de wettelijke eisen van de Archiefwet. Het op orde houden van de basisregistraties is een wettelijke taak die in beweging is. Het aantal verplichtingen neemt toe en de noodzaak om dit op orde te brengen en te houden wordt groter door de invoering van de Omgevingswet. We herzien om deze reden een aantal werkprocessen implementeren nieuwe procedures. Tot slot is de beschikbaarheid en stabiliteit van ICT-systemen en applicaties een belangrijke randvoorwaarde voor alle medewerkers om te kunnen werken en bovendien voor opgaven die specifieke ontwikkelingen nodig hebben (applicaties sociaal domein, applicaties omgevingswet, informatiemanagement, monitoringsopgave).

Het afgelopen jaar werkten we vanwege de corona pandemie veel thuis en zit het hybride werken in een stroomversnelling. Het faciliteren van het thuiswerken en het inrichten van het gemeentehuis voor ‘verbinden en ontmoeten’ vraagt om optimalisatie in 2022.

Deze omvangrijke opgave voeren we uit in het licht van externe en interne ontwikkelingen. Ontwikkelingen rondom ICT en informatievoorziening gaan snel en dit vraagt een wendbare organisatie om hierop in te spelen en dienstverlening hierop aan te passen. Daarnaast zijn we een groei- en ontwikkelgemeente waarbij naast het inwoneraantal ook onze opgaven en ambtelijke organisatie groeit. Dit heeft consequenties voor het op orde houden van de basisvoorzieningen informatievoorziening en automatisering. In 2022 staat een stabiele en robuuste digitale dienstverlening centraal.

Juridische zaken

De afgelopen twee jaar zagen we een stijging in het aantal klachten, bezwaren en overige juridische procedures. Een deel hiervan is te verklaren door aan COVID-19 gerelateerde zaken, een ander deel is autonome groei (aantal inwoners en bedrijven stijgen en daarmee ook het aantal klachten en bezwaren). Deze toename vangen we op binnen de eigen formatie, inhuur waar nodig of uitbesteding van juridische advisering. In de begroting 2022 is vanaf 2022 een bedrag van € 74.000 structureel per jaar opgenomen om de juridische ondersteuning van de interne processen blijvend aan te laten sluiten bij wat nodig is om een betrouwbare en 'dienstbare' overheid te zijn (in termen van tijdige afhandeling van bezwaren en klachten en kwaliteit van besluitvorming).

Naar verwachting worden in 2022 de Wet open overheid ('Woo') en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer van kracht. De Woo verplicht gemeenten met ingang van 2021 om elf categorien documenten actief openbaar te maken, daarnaast verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen. De bepaling uit de Archiefwet, dat gemeenten documenten in een goed, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt herhaald in de Woo. Met dit laatste is een aanzienlijke doorlooptijd gemoeid, de Memorie van Toelichting noemt een mogelijke termijn van acht jaar. Deze wetten hebben (grote) gevolgen voor de werkwijzen binnen de gemeente en kennen ook een belangrijke 'ICT''-component en vergen een toename van structurele capaciteit en middelen binnen onder andere het team Informatisering en Digitalisering. Voor een nadere toelichting hierop zie de toelichting op het programma 'Overhead'.

Juridische Zaken schrijft sinds 2019 één jaarverslag waarin alle aandachtsgebieden op een toegankelijke, eenduidige en aansprekende manier worden aangeboden aan onder andere de gemeenteraad en onze inwoners. Deze lijn zetten we voor 2022 door.

Dienstverlening

Blijvend luisteren naar wat onze inwoners (en bedrijven en instellingen) nodig hebben om in deze snel veranderende wereld zelfredzaam te zijn en te blijven, is belangrijker dan ooit. Een snelle, simpele en duidelijke dienstverlening hoort daar bij. We bieden onze dienstverlening digitaal aan waar mogelijk en fysiek waar nodig. Inwoners kunnen via elk gewenst apparaat en via elk gewenst kanaal contact met ons opnemen. Wij verwerken deze aanvragen en de aanvragen in de fysieke omgeving binnen de gestelde servicenormen.

In het afgelopen jaar investeerden we sterk in het digitale component van onze dienstverlening. Op deze investering bouwen we de komende periode verder. Het onderscheid tussen (het servicelevel op) digitale dienstverlening versus fysieke dienstverlening verdwijnt daarbij volledig. We bouwen aan een hybride vorm van dienstverlening waarbij het digitale component een vast onderdeel is van onze dienstverlening. We blijven daarnaast streven naar het opheffen van digitale ongelijkheid. Deze ongelijkheid ontstaat wanneer mensen geen toegang hebben tot digitale apparaten of als ze door beperkte vaardigheden, gebruik of bewustzijn niet de gewenste informatie kunnen vinden of aanleveren. Met een inclusieve (digitale) dienstverlening bouwen we aan een passende dienstverlening die voor iedereen vindbaar, toepasbaar en begrijpelijk is. Voor iedereen, dus ook voor inwoners die om wat voor reden dan ook minder digitaal vaardig zijn. Met het streven naar (digitale) inclusie geven we een impuls aan de zelfredzame inwoner en het bevorderen van tijd- en plaatsonafhankelijke dienstverlening. We blijven daarbij van buiten naar binnen denken en houden de inwoner centraal. Niet alleen met mooie woorden, maar door daadwerkelijk uit te gaan van verwachtingen en wensen.

Inkoop

Op het gebied van inkoop hebben we als hoofddoelstellingen: blijven voldoen aan de rechtmatigheidseisen, inkopen tegen de meest optimale (integrale) prijs-kwaliteit verhouding en het optimaal functioneren van de inkoopfunctie in de organisatie.

In 2020 evalueerden we de juridische inkoopfunctie. Hierbij bevestigden we de werkwijze van een decentraal gecoördineerd model. De domeinen en teams blijven hierbij zelf verantwoordelijk voor het realiseren van de twee hiervoor genoemde hoofddoelstellingen. Het team inkoop ondersteunt de teams met advisering, (contract)modellen, marktanalyses en waar nodig juridische geschillen. Daarnaast is het team inkoop verantwoordelijk voor het centraal actueel houden van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, beleidsregels voor 'maatschappelijk verantwoord inkopen', spent-analyses en het opstellen en publiceren van de jaarlijkse inkoop- en aanbestedingskalender.

Communicatie

Het cluster Communicatie zet in op actieve en tijdige communicatie om helder en transparant de inwoners van Lansingerland, alle andere direct betrokkenen en de eigen medewerkers te informeren over en te betrekken bij de strategie, het beleid, de doelen en uitvoering van de gemeente. Wij werken hiervoor samen, versterken de communicatiekracht van bestuur en medewerkers, en adviseren en faciliteren en voeren uit om het gewenste communicatieresultaat te behalen. Het cluster levert (media) analyses, (strategisch) advies en verbindt inhoud en vorm vanuit integraliteit in de driehoek 'binnen', 'buiten' en 'bestuur'. Daarnaast produceert het interne en externe communicatiemiddelen, zoals de gemeentelijke website, content voor sociale media en verschillende digitale nieuwsbrieven. Alles op basis van omgevingssensitiviteit en met oog voor maatschappelijke ontwikkelingen.

Het communicatievak is volop in ontwikkeling, mede door de (op data gebaseerde) digitalisering waardoor elk individu (binnen en buiten de organisatie) zelf medium is geworden. De kritische samenleving, het afgenomen vertrouwen in de overheid, de toenemende behoefte aan dialoog en inspraak, de realtime verspreiding van berichten en talrijke interne ontwikkelingen vragen ook van de gemeente Lansingerland een passende opstelling. De ontwikkelingen vragen om sensitiviteit, responsiviteit en reactiesnelheid van de hele organisatie. Communicatie wordt conversatie: van zenden naar interactie, van monologen naar dialogen.

Dit alles leidt ertoe dat het cluster Communicatie zich de komende jaren verder ontwikkelt om langs de lijn van 'analyse en monitoring, advies en uitvoering' de focus te richten op:
1. het beschermen van de beeldvorming (crisis en issues)
2. het werken aan vertrouwen en legitimatie (reputatie)
3. verbinding leggen met stakeholders (relaties)

4. het faciliteren van de interne en externe (bestuurlijke) dialoog (interactie) en het helpen communicatiever maken (omgevingsbewust werken) van beleid en de organisatie

Om bovenstaande te realiseren investeert communicatie de komende jaren (meerjarig incidenteel) expliciet in capaciteit en uitvoering voor de verdere implementatie van het omgevingsbewust werken. Dit doen we conform het nog op te stellen visie op communicatie.

Privacy en informatiebeveiliging

Privacy

De afgelopen periode merken we dat privacy een steeds belangrijkere stempel drukt op de activiteiten die we doen of voornemens zijn te doen. Op diverse plekken in de organisatie is nog sprake van plekken waar 'werk aan de winkel' nodig is om (blijvend) te voldoen aan de AVG. Kritische werkgebieden in deze zijn het beleidsveld 'Veiligheid en handhaving' en het 'Sociaal domein'. In deze beleidsvelden is veel beweging. Zo moeten nieuwe wetten worden uitgevoerd (denk aan de Inburgeringswet) en worden geregeld nieuwe gegevensverwerkingen gestart (of voornemens hiertoe). Bijvoorbeeld de app 'Meld een vermoeden'. Al deze ontwikkelingen moeten bekeken worden op privacy aspecten en waar nodig maatregelen moeten worden genomen om de privacy in voldoende mate te waarborgen. In het verlengde hiervan leidt dit ook tot werkzaamheden voor bijvoorbeeld team ICT (technische beveiligingsmaatregelen nemen, applicaties en apps beoordelen op veiligheidsaspecten etc.).

Voor wat betreft de privacy ligt ook komend jaar de focus op het verhogen van de bewustwording van medewerkers, het uitvoeren van risicoanalyses met betrekking tot werkprocessen met een hoog privacy risico (DPIA's), het afsluiten van verwerkersovereenkomsten conform de AVG en het adviseren en informeren van de organisatie over privacy aangelegenheden. Daarnaast is in 2021 gestart met het actualiseren van het verwerkingsregister door gebruik van i-navigator. Dit loopt door in 2022. Ook blijft er doorlopend aandacht voor het waarborgen van de privacy bij aanbestedingstrajecten en de implementatie van nieuwe systemen en gegevensverwerkingen. Waar nodig voeren we een PIA uit. Tevens worden voorkomende datalekken afgehandeld conform de hiervoor geldende procedure en worden datalekken gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens indien de ernst daartoe aanleiding geeft. Ook worden verzoeken van betrokkenen op basis van de AVG (artikel 15 e.v.) tijdig afgehandeld. Het betreft hier onder meer verzoeken om inzage en wissing van persoonsgegevens.

Om privacy binnen een organisatie te kunnen waarborgen is informatieveiligheid een voorwaarde. Bescherming van persoonsgegevens vereist immers informatiebeveiliging. Er bestaat dan ook een sterke samenhang tussen privacy enerzijds en informatiebeveiliging anderzijds. Dit is in het bijzonder het geval bij het uitvoeren van risicoanalyses bij Privacy Impact Assessments (PIA's) en activiteiten in het kader van bewustwording van medewerkers.

Informatiebeveiliging

Bij informatiebeveiliging draait het om de beschikbaarheid (continuïteit), de integriteit (betrouwbaarheid) en de vertrouwelijkheid (exclusiviteit) van informatie en systemen. Informatiebeveiliging is een cyclisch proces dat telkens moet inhaken op nieuwe ontwikkelingen, dreigingen en kwetsbaarheden. We werken op basis van de Plan do check act cyclus, waarbij risicomanagement centraal staat. Voor het bepalen van onze focus maken we gebruik van de uitkomsten van audits, trends en ontwikkelingen zoals meldingen en incidenten, het Cybersecurity Beeld Nederland, bevindingen uit grootschalige incidenten zoals het Hof van Twente, input vanuit de Informatiebeveiligingsdienst en onze eigen uitgevoerde risicoanalyses. Continu nemen we zowel technische als organisatorische maatregelen om de veiligheid binnen onze organisatie zo groot mogelijk te houden. Doordat dit werkveld continu in beweging is en de ontwikkelingen op dit vlak ontzettend snel gaan kan 100% veiligheid echter nooit gegarandeerd worden hierbij.

In 2020 zijn we wegens de Coronasituatie overgegaan op thuiswerken, in eerste instantie op eigen devices van collega's. Begin 2021 zijn we volledig overgestapt naar een situatie waarbij iedere medewerker een gemeentelijke laptop en mobiele telefoon heeft (TOP-werken). Door deze overstap maakten we een flinke slag in het 'informatieveiliger' werken. Vanwege de vergevorderde status van TOP-werken heeft deze omschakeling zonder grote problemen kunnen plaatsvinden. Daarnaast hebben we een 'Governance'-tool (ISMS) voor informatiebeveiliging geïmplementeerd waarmee de eerste meting is uitgezet. Ook zijn de eerste stappen gezet om ons te conformeren aan de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) en hebben we de bewustwording met name gericht op het werken vanuit huis.

Voor het komende jaar ligt onze focus op de volgende punten:
- Verdere implementatie van het normenkader BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). We voldoen momenteel in opzet voor 66% aan de BIO. Hierbij moet worden opgemerkt dat een aantal belangrijke maatregelen nog moeten worden ingevoerd (waaronder SIEM/SOC) en dat blijvende aandacht en middelen nodig zijn om dit percentage stabiel te houden of te vergroten (voor onder andere jaarlijkse Pentesten en/of Vulnerability Scans).
- Het verder implementeren en uitvoeren van het Informatie Security Management Systeem (hiermee zijn we in 2021 gestart)
- Vergroting van de bewustwording van medewerkers (dit is een continu proces)
- Het uitvoeren van de Eenduidige Normatiek Single Informatition Audit (ENSIA) voor de verticale verantwoording aan de Rijksoverheid
- Risico gebaseerd maatregelen nemen. Door het continu afwegen van risico's trachten wij de juiste maatregelen te nemen op het juiste moment. Grootschalige incidenten zoals bij de gemeente Hof van Twente worden zorgvuldig door ons geëvalueerd en geven aanleiding tot het ondernemen van (nieuwe) acties.

Om bovenstaande onderdelen echt handen en voeten te geven is meer budget en capaciteit nodig. Het uitvoeren van analyses/continue scannen op kwetsbaarheden in de digitale infrastructuur brengen zaken aan het licht die opgelost moeten worden. Dus zowel aan de ‘scan’/analyse kant is capaciteit nodig, alsook capaciteit om opvolging te geven aan eventuele kwetsbaarheden. In deze begroting is daarom hiervoor een budgetverhoging opgenomen (zie de toelichting bij het overzicht ‘overhead’).

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien de gemeente risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen of als de gemeente aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, vanwege vertegenwoordiging in het bestuur of vanwege het hebben van stemrecht. Als gemeente kunnen wij door toenemende uitbreiding en complexiteit niet al onze taken meer zelfstandig uitvoeren. Samenwerking met andere partners, waaronder andere overheden, kan dan een oplossing bieden. Iedere afzonderlijke situatie vraagt om een specifieke afweging en een politieke keuze.

In 2021 stelde de raad de nieuwe 'Nota verbonden partijen 2021 – 2024' vast (Corsa-nummer T21.04396). Ook de nieuwe nota geeft een beeld van onze visie op en beleidsvoornemens voor verbonden partijen. De nota geeft inzicht in het (wettelijk) kader en geeft het afwegingskader een handvat voor het toe- en uittreden bij verbonden partijen. De focus van de update ligt bij de rol van de raad bij verbonden partijen. In een extra paragraaf introduceren we de nieuwe functie van raadsrapporteur waarmee de informatievoorziening naar de raad beter verloopt en de raad beter in positie is om invloed uit te oefenen. Elk jaar bespreekt de raad in een speciale raadsvergadering de factsheets van verbonden partijen tegelijkertijd met de zienswijzen op de begrotingen van verbonden partijen. De factsheets zijn voorzien van een bestuurlijke en financiële risicoanalyse.

Overzicht

In onderstaand overzicht staat de meest essentiële financiële informatie van de verbonden partijen. In de latere tabellen staat per verbonden partij de informatie die op grond van artikel 15 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht is inclusief bij welk programma uit de begroting het hoort en op welke wijze de verbonden partij bijdraagt aan de realisatie van de doelstelling van het programma. Daarnaast schrijft artikel 15 BBV voor dat de lijst van verbonden partijen, wordt onderverdeeld in:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen;
4. overige verbonden partijen.

De uitgebreidere informatie per verbonden partij is in de zogenaamde factsheets opgenomen. Deze zijn 17 juni 2021 door de raad vastgesteld (T21.04436). Op de website van Lansingerland staat, conform artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), het register Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Bijdrage 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Bedrijvenschap Hoefweg	6. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Bleizo	6. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
DCMR Milieudienst Rijnmond	6. Lansingerland Ontwikkelt	1.506.115	1.529.062	1.567.144
Jeugdhulp Rijnmond	4. Maatschappelijke ondersteuning	8.940.479	9.521.757	
MRDH (Metropoolregio Rotterdam-Den Haag)	6. Lansingerland Ontwikkelt	165.134	169.717	175.446
Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond	4. Maatschappelijke ondersteuning	456.282	471.544	490.387
Recreatieschap Rottemeren	3. Sport, cultuur en onderwijs	196.400	198.600	201.500
Schadevergoedingsschap HSL-Zuid	6. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
SVHW (Samenwerkingsverband	8. Algemene	508.000	521.000	539.000

Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)	dekkingsmiddelen			
Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	2. Openbare orde en veiligheid	3.706.532	3.732.532 waarvan: 3.706.532 basiszorg 26.000 individuele taken en bijdragen	3.853.581 waarvan: 3.825.129 basiszorg 2.452 IOV gelden 26.000 Individuele taken en bijdragen (FLO)

Vennootschappen en coöperaties	Programma	Dividend 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Dunea (vh Duinwater-bedrijf Zuid-Holland)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Stedin Holding N.V.	8. Algemene dekkingsmiddelen	1,75 mln.	0,5 mln.	0,4 mln.

Vennootschappen en coöperaties	Programma	Bijdrage 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)	6. Lansingerland Ontwikkelt	20.000	57.000	

Vennootschappen en coöperaties	Programma	Bijdrage 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Bedrijvenschap Hoefweg

Naam verbonden partij	Bedrijvenschap Hoefweg
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Deelnemende partijen	Gemeente Zoetermeer en Gemeente Lansingerland
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Ontwikkeling van het bedrijventerrein Hoefweg (Hoefweg Noord) voor vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Met de ontwikkeling van dit gebied wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en daarmee indirect een interessant werk - en woongebied creëren voor de inwoners. Een deel van de gronden van Bedrijvenschap Hoefweg maakt onderdeel uit van de bestuurlijke opdracht Bleizo-West om te komen tot een ontwikkelperspectief. De uitkomst van deze bestuurlijk opdracht heeft invloed op deze gemeenschappelijke regeling.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Geen structurele bijdrage aan of van het Bedrijvenschap. Art. 24 en 25 van de GR: de gemeente levert een financiële bijdrage aan het startkapitaal, de gemeenten zorgen voor voldoende middelen zodat de GR aan verplichtingen aan derden kan voldoen. De inbreng en risicoverdeling is op 50%- 50% voor elke gemeente vastgesteld. De GR neemt voor 30% deel aan de CV Prisma en voor 31% in de BV Prisma.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 10,3,mln. Per 31-12-2021: € 10,7 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 9,4 mln. Per 31-12-2021: € 6,9 mln.
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2021)	€ 0,4 mln.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen. Het financiële belang blijft gelijk.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer nemen beiden voor 50% deel in deze gemeenschappelijke regeling. De grondexploitatie van Bedrijvenschap Hoefweg per 1-1-2021 is positief: € 12,1 mln. De Monte Carlo-simulatie van de huidige grondexploitatie resulteert in een bandbreedte van € 9,2 mln. (NCW) tot € 12,0 mln. (NCW) bij een zekerheidspercentage van 95%. De grondexploitatie Hoefweg bevat nog voldoende weerstandscapaciteit om de risico's zelf op te vangen.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Nagenoeg alle resterende gronden van Bedrijvenschap Hoefweg zijn onderdeel van de bestuurlijke opdracht Bleizo-West om te komen tot een ontwikkelperspectief. De uitgifte van deze gronden hangt samen met de uitkomst van het ontwikkelperspectief. In dat kader wordt ook gekeken of de gronden uit het onderzoeksgebied samengebracht kunnen worden met de gronden van GR Bleizo. Dit ook in lijn met amendement A2020-08 over het zo spoedig mogelijk afbouwen en opheffen van Bedrijvenschap Hoefweg. De opheffing van de CV/BV Prisma is vanwege contractuele verplichtingen afhankelijk van de opheffing van CV/BV Prisma. Pas als dit gebeurd is, kan Bedrijvenschap Hoefweg opgeheven worden. De opheffing van Prisma CV/BV is afhankelijk van de afhandeling van de CEO fraude. De duur van de rechtszaak of een eventuele schikking bepalen het tempo waarmee dit kan gaan plaatsvinden.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Financiële analyse: Laag Bestuurlijke analyse: Laag De grondexploitatie van Bedrijvenschap Hoefweg loopt tot 2026. De verwachting is dat Bedrijvenschap Hoefweg eerder opgeheven gaat worden. In deze periode is bijsturing nog goed mogelijk. Bestuurlijk hebben we (indirecte) invloed. De grex is ruim positief.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De ontwikkeling van het bedrijventerrein Hoefweg stimuleert de vestigingsmogelijkheden voor bedrijven en een gunstig economisch klimaat.

BLEIZO

Naam verbonden partij	BLEIZO
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Deelnemende partijen	Gemeente Zoetermeer en Gemeente Lansingerland
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Het doel van deze GR is het ontwikkelen van het gebied rondom het OV knooppunt Bleizo (station Lansingerland-Zoetermeer), gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit. Met de ontwikkeling van een OV-knooppunt en het gebied daarom heen wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en een interessant werk- en woongebied creëren voor de inwoners. De resterende gronden van GR Bleizo zijn onderdeel van het gebied van de bestuurlijke opdracht Bleizo-West om te komen tot een ontwikkelperspectief. De uitkomst van deze bestuurlijk opdracht gaat invloed hebben op deze gemeenschappelijke regeling.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	(art. 32 GR Bleizo) Beide gemeenten staan ervoor in dat de GR Bleizo altijd over voldoende middelen beschikt om verplichtingen aan derden te voldoen. De inbreng en risicoverdeling is op 50%- 50% voor elke gemeente vastgesteld.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 3,9 mln. Per 31-12-2021: € 4,8 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 41,0 mln. Per 31-12-2021: € 27,5 mln.
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2021)	€ 0,9 mln.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Het financiële belang van Lansingerland blijft ongewijzigd.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer nemen beiden voor 50% deel in deze gemeenschappelijke regeling. De grondexploitatie van GR Bleizo per 1-1-2021 is positief € 10,5 mln. Netto Contante Waarde (NCW). De ondergrens van de bandbreedte van de risicoanalyse bedraagt € 3,6 mln.. Deze is positief. Om die reden is, op basis van de huidige inzichten geen risicovoorziening noodzakelijk.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Alle resterende gronden van GR Bleizo zijn onderdeel van het gebied voor de bestuurlijke opdracht Bleizo-West om te komen tot een ontwikkelperspectief. De uitkomst van deze opdracht is van invloed op deze gemeenschappelijke regeling.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Financiële analyse: Laag Bestuurlijke analyse: Laag De GR Bleizo kent nog een behoorlijke looptijd. Ondanks dat de belangen aanzienlijk zijn, maakt dit dat bijsturing mogelijk is. Bestuurlijk hebben we (indirecte) invloed. De grex is ruim positief.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De realisatie van vervoersknooppunt Bleizo (station Lansingerland-Zoetermeer) en de ontwikkeling van het gebied rondom het knooppunt dragen bij aan de ontwikkeling van Lansingerland als gemeente waarin aantrekkelijk en op duurzame wijze kan worden gewerkt en gewoond.

DCMR Milieudienst Rijnmond

Naam verbonden partij	DCMR Milieudienst Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Het versterken van de internationale concurrentiepositie van de regio.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De Brede Doeluitkering (BDU) voor verkeer en vervoer is de belangrijkste dekking voor de kosten van de twee programma's exploitatie verkeer en openbaar vervoer, infrastructuur verkeer en openbaar vervoer. De inwonerbijdrage bedraagt € 2,72 per inwoner voor het programma economisch vestigingsklimaat; voor 2021 is dat een totaalbedrag van € 6.501.075. Uitgaande van het inwoneraantal van Lansingerland op 1 januari 2021 van 62.396 bedraagt dit voor Lansingerland in 2022 € 169.717.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 15.361.458 Per 31-12-2021: € 22.023.344
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 1.543.298.267 Per 31-12-2021: € 1.555.686.899
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2021)	6661888
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Er waren geen veranderingen in de bijdrage voor 2021. De bijdrage voor Economisch Vestigingsklimaat is gebaseerd op het inwonersaantal.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De MRDH heeft de komende jaren tijdelijk te maken met een tekort (overbesteding) op de Brede Doeluitkering(BDU)-middelen. Overbesteding houdt in dat het saldo van beschikbare middelen en bestedingen in enig jaar negatief is. De MRDH dient zich voor wat betreft de termijn van overbesteding te houden aan de uitgangspunten voor structureel begrotingsevenwicht die de provincie Zuid-Holland als toezichthouder hiervoor hanteert. De wettelijke termijn van overbesteding is daarmee bepaald op een maximale periode van drie achtereenvolgende kalenderjaren. Hierbij geldt ook dat de begroting in de drie jaar na het inlopen van het tekort geen tekort mag laten zien. Vanwege de afronding van een aantal grote infrastructurele projecten in deze periode (o.a. Hoekse Lijn, Bleizo) is er vanaf 2022 weer sprake van een overschot. De BDU verkeer en vervoer daalt in 2021 licht, terwijl de kosten van beheer en onderhoud van de railinfrastructuur stijgen. Er is dus effectief minder geld om nieuwe investeringen te doen terwijl de opgaven waar deze regio voor staat steeds groter worden. Dat leidt tot meer doen met minder en dus op het verder continueren van kostenbeheersing op regulier beheer en onderhoud, vervangingsinvesteringen rail en op financieringskosten van de railvoertuigen. De coronacrisis heeft gevolgen voor de financiën, in het bijzonder in het openbaar vervoer. Reizigersinkomsten zijn teruggelopen, terwijl veel kosten gewoon doorlopen. Om financiële problemen bij onze vervoerbedrijven te beperken, hebben Rijk, decentrale overheden en vervoerbedrijven aanvullende afspraken gemaakt over subsidiëring en vergoedingen. De MRDH monitort de situatie na corona, en handelt hiernaar waar nodig. Aanpassingen aan OV-exploitatie en investeringen zijn op dit moment nog niet voorzien. De MRDH zet daarom in de Begroting 2021 in principe het beleid voort.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De Regionale Groeiagenda is opgesteld door het bedrijfsleven, onderwijs en de overheid. Het dient als leidraad voor een scherpe lobby van de regionale opgaven: een sterke economie en een duurzame bereikbaarheid. De lobby is in het bijzonder gericht op het Rijk en de landelijke politiek in het kader van een mogelijke Nationaal Groeifonds en de komende Tweede Kamerverkiezingen. De genoemde regionale doelen dragen onder andere bij aan de bevindingen uit het Lansingerlandse Toekomstperspectief zoals die in de beeldvorming op 15 juli aan u zijn gepresenteerd. Wij zijn verheugd om in de Regionale Groeiagenda een aantal voor Lansingerland belangrijke elementen te herkennen. Lansingerland staat goed op de kaart.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Uit de financiële analyse blijkt dat het risico gemiddeld is. Dit is met name gelegen in het beperkte weerstandsvermogen van de MRDH enerzijds en de afdekking van de risico's door de MRDH anderzijds zoals ook opgenomen in het treasurystatuut. De wettelijke termijn van overbesteding is bepaald op een maximale periode van drie achtereenvolgende kalenderjaren. Om in de toekomst meer duidelijkheid te hebben over de (financiële) risico's van grote infrastructurele projecten heeft de MRDH de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld. Het bestuurlijk risico is laag. Lansingerland onderschrijft het belang van de MRDH en staat

	achter de missie en de visie. De uitwerking van de programma's vindt in goed overleg met alle gremia plaats.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	In de gemeenschappelijke regeling (GR) Metropoolregio Rotterdam Den Haag is opgenomen dat er vijfjaarlijks geëvalueerd wordt en de eerste evaluatie plaatsvindt twee jaar na inwerkingtreding van de GR. Uit het evaluatierapport, afgerond eind 2017, komt naar voren dat de steun voor MRDH is toegenomen, de relatie tussen de MRDH en provincie is verbeterd en dat er binnen de bestaande structuur gezocht moet worden naar verbeteringen. Met name de rol van de adviescommissie behoeft verdere uitwerking. In de zienswijze (U17.13458) heeft de raad van Lansingerland aangegeven dat de adviescommissie niet een lichtere maar een andere invulling dient te krijgen. Een concrete verbetering is de invoering van portefeuillehouders in het AB waardoor het bestuurlijk eigenaarschap is versterkt. Deze veranderingen krijgen nu vorm. De MRDH heeft in de afgelopen jaren grote stappen voorwaarts gezet met de uitwerking van de aanbevelingen uit het OESO-rapport en Roadmap Next Economy als leidraad voor het investeringsprogramma. De MRDH werkt in 2020 verder aan de concretisering, ook voor projecten waarbij Lansingerland is betrokken.

Jeugdhulp Rijnmond

Naam verbonden partij	Jeugdhulp Rotterdam
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	1. Uitvoering geven aan de (wettelijke verplichtingen tot) regionale samenwerking in het kader van de Jeugdwet en in het kader van Veilig Thuis, jeugdbescherming en jeugdreclassering. 2. Het uitvoeren van bovenlokale taken door middel van het contracteren en/of subsidiëren van aanbieders van jeugdhulp, -reclassering en -beschermingsmaatregelen in het kader van de Jeugdwet. 3. Realiseren van overleg, kennisontwikkeling- en overdracht tussen de aangesloten gemeenten.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De GR Jeugdhulp is opgericht voor de inkoop van verschillende vormen van jeugdhulp waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn. De inleg van de gemeente Lansingerland bedraagt in 2022 € 9.644.403 (inclusief organisatiekosten).
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit Begroting 2022)	Per 1-1-2022: € 0 Per 31-12-2022: € 0
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit Begroting 2022)	Vreemd vermogen: Per 1-1-2022: € 0 Per 31-12-2022: € 0 Overlopende passiva: Per 1-1-2022: € 58.818.782 Per 31-12-2022: € 50.848.550
Begroot financieel resultaat 2022 (Uit Begroting 2022)	€ 0 Voor de deelnemende gemeenten geldt dat eventuele overschrijdingen in het budget lopende het begrotingsjaar, of bij jaarrekening, door de gemeenten moeten worden vergoed (zie financiële risico-analyse).
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	In juli 2021 heeft het Algemeen Bestuur van de GRJR (conform de aan de raden ter zienswijze voorgelegde begrotingswijziging 2021) ingestemd met het verhogen van de begroting van de GRJR over 2021 die ook zijn doorwerking heeft op 2022 voor de volgende ontwikkelingen: 1. Verhoging Pleeghulp 2. Verhoging subsidiëring adolescentenstrafrecht (ASR) 3. Spoedhulp en aanpak wachttijden, waaronder amulante jeugdhulp (Perceel E) De inleg van Lansingerland is gestegen met een bedrag van € 410.265 naar een totale inleg van € 9.644.403. De verhoogde bijdrage wordt meegenomen in de meerjarige begroting 2022.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Toenemend zorggebruik in een open einde regeling De jeugdwet is een open einde regeling. De afgelopen jaren stegen de kosten binnen de jeugdregio Rijnmond en lijkt er sprake van een toename en verzwaring van het zorggebruik in de jeugdregio Rijnmond. Dit levert een financieel risico op. We zetten in op het versterken van de grip op het gebruik en de kosten van de jeugdhulp. Het versterken van preventie en vroegsignalering is het belangrijkste speerpunt in onze opgave voor het sociaal domein. Dit doen we mede door middel van de (lokale) toegang en het versterken van de samenwerking met onze toegangspartners en ook de huisartsen. In de afgeloden periode is door aanbieders zowel regionaal als landelijk de oplopende problematiek als gevolg van Covid-19 gedeeld. Aanbieders zien een grote toestroom en jeugdigden met toenemende ernst van problematiek. Zo is er bijvoorbeeld een forse toename van jeugdigen met (meervoudige) complexe problematiek in

	een levensbedrijgende situatie (suïcidepoging of ernstige zelfdestructie door anorexia, zware zelfbeschadiging etc.). die met spoed behnadleing nodig hebben. Regionaal in onze jeugdhulpregio is sprake van langdurig hoge wachtlijsten, vooral op perceel E (ambulante hulp). Financiële taakstelling De meerjarenbegroting 2022-2025 bevat een taakstelling. 15 gemeenten (gezamenlijk, afzonderlijk en de uitvoeringsorganisatie) zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de financiële taakstelling. De feitelijke opgave is nog groter, omdat overschrijdingen van de budgetten (zoals in 2019 en 2020) niet zijn meegenomen. Onzeker is of de 15 gemeenten de gezamenlijke taakstelling behalen.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	1. In het licht van de (financiële) ontwikkelingen in de specialistische jeugdhulp zetten wij in op de realisatie van de veranderopgave jeugdhulp. Dat betekent voor de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp dat wij waar mogelijk sturen op verminderen van het gebruik van specialistische jeugdhulp. 2. In 2020 ontwikkelen we de regiovisie van de Jeugdregio Rijnmond. De uitwerking van de regiovisie vindt in de 2e helft van 2021 plaats in de regioagenda 2022. Dit is een belangrijke basis voor de inkoop vanaf 2023. Wij zijn nu bezig met de voorbereidingen van de inkoop jeugd voor 2023. 3. Aanpak van de wachttijden en ervoor zorgen dat de gemiddelde wachttijd weer onder de Treeknorm uitkomt. De Treeknorm houdt in dat de jeugdige binnen 4 weken terecht moet kunnen voor een eerste gesprek (intake) met de zorgaanbieder. Als het gaat om een behandeling bij een medisch specialist mag er maximaal 7 weken zitten tussen het moment dat er van een arts een indicatie wordt afgegeven voor een behandeling (zoals een operatie of een opname), en het tijdstip waarop die plaatsvindt. 4. Het bestuur heef in 2019 een verbterplan vastgesteld als leidraad voor verbeteringen die de uitvoeringsorganisatie stap voor stap doorvoert. De opdracht die het AB in juli 2020 aan de secrataris heeft meegegeven bevat de vier belangrijkste verbeterpunten uit het verbeterplan, die in 2020 en 2021 zijn opgepakt. De verwachting is dat de situatie in het begrotingsjaar 2022 structureel is verbeterd. Een van de verbetertrajecten is de doorontwikkeling van de informatievoorziening. Er kan nu bijvoorbeeld onvoldoende vooruit gestuurd worden op cijfers, het is niet duidelijk hoe lang wachtlijsten real-time zijn, overschrijdingen komen vaak onaangekondigd op ambtelijke en politieke tafels. En het belangrijkste: de datakwaliteit draagt niet bij aan snelle en doeltreffende jeugdhulp voor kinderen en hun gezinnen in de regio Rijnmond. 5. De gezamenlijke aanpak is, in lijn met de transformatiegedachte, er op gericht om te bezuinigen op specialistische Jeugdhulp door meer in te zetten op preventie en basis ondersteuning. Dat brengt een taakstellende verschuiving naar lokaal met zich mee, die we beogen te bereiken door: - inzet op transformatie: het eerder en zo dichtbij mogelijk leveren van jeugdhulp; - regie, zowel lokaal als regionaal, op casusniveau, ingezette zorg, contracten en financiën. Binnen het totaalpakket van deze transformatie- en besparingsplannen zet de GRJR in op aanscherping arrangementenmodel en verbetering tot contractmanagement (inclusief budgetbeheer) en informatievoorziening (basis op orde, data-analyse en monitoring). De bedoeling is om dit lopende transformatieproces in 2021 op gang te houden en nieuwe initiatieven mogelijk te maken. Hierbij een greep uit de maatregelen: * Om het lopende transformatieproces na 2021 op gang te houden en nieuwe initiatieven mogelijk te maken wordt structureel € 2 miljoen uit de zorgbudgetten (percelen) apart gezet voor transformatie en innovatie. * In de volgende Kadernota worden de gveolgen van de nieuwe inkoopstrategie voor de begroting 2023 uitgewerkt. In dat verband wordt ook de vlaktaks weer bekeken en tegen het licht gehouden. 6. Het nieuwe woonplaatsbeginsel heeft gevolg voor de hoogte van de inleg van gemeenten binnen de GRJR, door verschuivingen van jeigdigen in zorg tussen gemeenten. Per 1 januari 2022 treedt het woonplaatsbeginsel in werking. De afstemming van overhevelingen tussen gemeenten onderling en met zorgaanbieders wordt landelijk voorbereid en gecoördineerd. Ook de uitvoeringsorganisatie zal de administratieve gevolgen daarvan verwerken. Als er meer duidelijkheid is over de impact wordt bij de Kadernota 2023 naar gevolgen voor de vlaktaks gekeken. Wij hebben door het woonplaatsbgeinsel minder jeugdigen in onze gemeente, dit zal dus bijdragen aan een lagere bijdrage aan de GRJR.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Risicobeleid GR Het totale gewogen risico bedraagt volgens de analyse van de GRJR ruim € 6,6 miljoen. De weerstandcapaciteit binnen de GRJR is circa € 3,5 miljoen. Dit impliceert dat het GRJR-bestuur er van uit gaat dat de deelnemende gemeenten voor een ongedekt risico van circa € 3,1 miljoen desgewenst zelf maatregelen treffen. Voor ons betekent dit een aandeel van ongeveer € 115.000. Voor de deelnemende gemeenten geldt daarbij dat eventuele overschrijdingen lopende het begrotingsjaar, of bij de jaarrekening, door de gemeenten moeten worden vergoed. De extra

	inbreng vindt plaats op basis van de weging van het betreffende jaar. De verrekening van het daadwerkelijk gebruik van individuele gemeenten vindt plaats bij de berekening van de vlaktaks. Gemeentelijk risicobeleid Op basis van de financiële analyse is er een hoog risico verbonden aan de GR Jeugdhulp. De gemeente heeft een hoge jaarlijkse financiële bijdrage, de begroting van de GRJR neemt toe en Lansingerland heeft een groeiend aandeel in de begroting van de GRJR. Bij de oprichting van de GRJR is besloten dat eventuele tekorten door de deelnemende gemeenten worden gedekt waardoor het risico bij de deelnemende gemeenten ligt (naar evenredigheid met hun inbreng in het betreffende jaar). Op basis van de bestuurlijke analyse is er een gemiddeld risico verbonden aan de GR. De ontwikkelingen op regionaal niveau zijn van invloed op de gemeentelijke doelstellingen. Lansingerland is vertegenwoordigd in het AB en DB. Omdat Rotterdam een grote invloed heeft op de besluitvorming brengt dit een zeker risico met zich mee.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De GRJR heeft tot taak de gemeenschappelijke inkoop zodanig vorm te geven dat lokale ambities kunnen worden gerealiseerd en dat zorgcontinuïteit is geboden.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Naam verbonden partij	Metropoolregio Rotterdam Den-Haag (MRDH)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Het versterken van de internationale concurrentiepositie van de regio.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De Brede Doeluitkering (BDU) voor verkeer en vervoer is de belangrijkste dekking voor de kosten van de twee programma's exploitatie verkeer en openbaar vervoer, infrastructuur verkeer en openbaar vervoer. De gemeentelijke inwonerbijdrage bedraagt € 2,77 per inwoner voor het programma economisch vestigingsklimaat voor 2022; voor 2022 is dat een totaalbedrag van € 6.648.448. Uitgaande van het inwoneraantal van Lansingerland op 1 januari 2021 van 63.338 bedraagt dit voor Lansingerland in 2022 € 175.446.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit Begroting 2022)	Per 1-1-2022: € 30.298.983 Per 31-12-2022: € 30.180.233
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit Begroting 2022)	Per 1-1-2022: € 1.400.425.834 Per 31-12-2022: € 1.380.573.937
Begroot financieel resultaat 2022 (Uit Begroting 2022)	-/- € 118.750
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	De inwonerbijdrage stijgt ten opzichte van de Begroting 2021 met € 0,05 naar € 2,77 per inwoner. De bijdrage voor Economisch Vestigingsklimaat is gebaseerd op het inwoneraantal op 1-1-2021.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De MRDH heeft de komende jaren tijdelijk te maken met een tekort (overbesteding) op de Brede Doeluitkering(BDU)-middelen. Overbesteding houdt in dat het saldo van beschikbare middelen en bestedingen in enig jaar negatief is. De MRDH dient zich voor wat betreft de termijn van overbesteding te houden aan de uitgangspunten voor structureel begrotingsevenwicht die de provincie Zuid-Holland als toezichthouder hiervoor hanteert. De wettelijke termijn van overbesteding is daarmee bepaald op een maximale periode van drie achtereenvolgende kalenderjaren. Hierbij geldt ook dat de begroting in de drie jaar na het inlopen van het tekort geen tekort mag laten zien. Vanwege de afronding van een aantal grote infrastructurele projecten in deze periode (o.a. Hoekse Lijn, Bleizo) is er vanaf 2022 weer sprake van een overschot. De BDU verkeer en vervoer daalde in 2021 licht, terwijl de kosten van beheer en onderhoud van de railinfrastructuur stijgen. Er is dus effectief minder geld om nieuwe investeringen te doen terwijl de opgaven waar deze regio voor staat steeds groter worden. De coronacrisis heeft gevolgen voor de financiën, in het bijzonder in het openbaar vervoer. Reizigersinkomsten zijn teruggelopen, terwijl veel kosten gewoon doorlopen. Om financiële problemen bij onze vervoerbedrijven te beperken, maakten Rijk, decentrale overheden en vervoerbedrijven aanvullende afspraken over subsidiëring en vergoedingen tot in 2022.
Wat zijn de belangrijkste	De Regionale Groeiagenda is opgesteld door het bedrijfsleven, onderwijs en de overheid. Het

aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	dient als leidraad voor een scherpe lobby van de regionale opgaven: een sterke economie en een duurzame bereikbaarheid. De lobby is in het bijzonder gericht op het Rijk en de landelijke politiek in het kader van een mogelijke Nationaal Groeifonds en de komende Tweede Kamerverkiezingen. De genoemde regionale doelen dragen onder andere bij aan de bevindingen uit het Lansingerlandse Toekomstperspectief zoals die in de beeldvorming op 15 juli aan u zijn gepresenteerd. Wij zijn verheugd om in de Regionale Groeiagenda een aantal voor Lansingerland belangrijke elementen te herkennen. Lansingerland staat goed op de kaart. Daarnaast zijn de financiele en vervoerkundige gevolgen van de Corona-crisis nog niet uitgekristalliseerd. Ingrepen in de OV-dienstverlening zijn ook in Lansingerland niet uit te sluiten.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Uit de financiële analyse blijkt dat het risico gemiddeld is. Dit is met name gelegen in het beperkte weerstandsvermogen van de MRDH enerzijds en de afdekking van de risico's door de MRDH anderzijds zoals ook opgenomen in het treasurystatuut. De wettelijke termijn van overbesteding is bepaald op een maximale periode van drie achtereenvolgende kalenderjaren. Om in de toekomst meer duidelijkheid te hebben over de (financiële) risico's van grote infrastructurele projecten heeft de MRDH de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld. Het bestuurlijk risico is laag. Lansingerland onderschrijft het belang van de MRDH en staat achter de missie en de visie. De uitwerking van de programma's vindt in goed overleg met alle gremia plaats.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	In de gemeenschappelijke regeling (GR) Metropoolregio Rotterdam Den Haag is opgenomen dat er vijfjaarlijks geëvalueerd wordt en de eerste evaluatie plaatsvindt twee jaar na inwerkingtreding van de GR. Uit het evaluatierapport, afgerond eind 2017, komt naar voren dat de steun voor MRDH is toegenomen, de relatie tussen de MRDH en provincie is verbeterd en dat er binnen de bestaande structuur gezocht moet worden naar verbeteringen. Met name de rol van de adviescommissie behoeft verdere uitwerking. In de zienswijze (U17.13458) heeft de raad van Lansingerland aangegeven dat de adviescommissie niet een lichtere maar een andere invulling dient te krijgen. Een concrete verbetering is de invoering van portefeuillehouders in het AB waardoor het bestuurlijk eigenaarschap is versterkt. Deze veranderingen krijgen nu vorm. Voor 2021 staat een nieuwe evaluatie gepland van de gemeenschappelijke regeling, waar van de bevindingen in 2022 geimplementeerd worden. De MRDH heeft in de afgelopen jaren grote stappen voorwaarts gezet met de uitwerking van de aanbevelingen uit het OESO-rapport en Roadmap Next Economy als leidraad voor het investeringsprogramma. De MRDH werkt de komende jaren verder aan de concretisering; ook voor projecten waarbij Lansingerland is betrokken.

Gemeenschappelijke Regeling GGD Rotterdam-Rijnmond

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling GGD Rotterdam-Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Artikel 3 van de GR: Het lichaam heeft tot doel: • het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam; • het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; • alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt. De regeling regelt de deelnemersbijdrage van de deelnemende gemeente voor de inkoop van het basispakket. De GGD is leverancier en uitvoerder van het basispakket. Het publieke belang is de openbare gezondheid.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten. Lansingerland draagt in 2021 € 471.544 bij, bestaande uit € 342.405 voor de inkoop van het algemene basistakenpakket en € 129.139 voor de inspecties kinderopvang. Normaliter is het bedrag voor de inspecties kinderopvang indicatief en worden de daadwerkelijk uitgevoerde inspecties die in 2021 plaatsvinden in rekening gebracht. In verband met het coronavirus wordt het bedrag voor de inspecties kinderopvang in 2021 100% uitbetaald.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente

	Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten. Daarmee is de gemeenschappelijke regeling financieel “leeg”, dus zonder bezittingen, waardoor er ook geen balans is. Het financiële risico voor deelname aan de regeling is voor regiogemeenten dus ook niet aanwezig.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Niet van toepassing, zie tekst bij ‘Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021’.
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2021)	Niet van toepassing, zie tekst bij ‘Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021’.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Niet van toepassing, zie tekst bij ‘Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021’.
Welke financiële risico’s zijn er nu bekend?	Geen. De gemeente Rotterdam is risicodrager. De meerkosten door de coronacrisis worden gecompenseerd door het Rijk.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De GGD Rotterdam-Rijnmond heeft in het kader van de vierjaren afspraken een begroting die t/m 2022 alleen geïndexeerd wordt. Voor 2022 legt de GGD voor de reguliere activiteiten geen claims neer en vragen zij geen extra geld (dus ook niet voor activiteiten m.b.t. corona). Vanaf 2023 wordt bekeken wat de gevolgen van de coronacrisis voor begroting 2023 en verder voor de GGD en gemeenten betekenen. Een laatste aandachtspunt is dat we zowel in 2020 als in 2021 de kinderopvanginspecties voor 100% uitbetalen op basis van de begroting, ondanks dat deze inspecties wegens corona niet voor 100% zijn uitgevoerd. Voor 2022 is nog niet helder hoe de uitbetaling van de inspecties eruit zal zien omdat dit afhankelijk is van de situatie rondom corona.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Er is zowel financieel als bestuurlijk een beperkt risico. De gemeente Rotterdam is financieel risicodrager. Daarnaast dragen de activiteiten van de verbonden partij bij aan het oorspronkelijke doel van de verbonden partij.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond zet zich in voor een goede en voor iedereen toegankelijke gezondheidszorg. Daarnaast zet de GGD zich in om ziekten en andere problemen te voorkomen. Hiermee draagt het bij aan Lansingerland als gezonde samenleving.

Recreatieschap Rottemeren

Naam verbonden partij	Recreatieschap Rottemeren
Vestigingsplaats	Rotterdam
Deelnemende partijen	Gemeente Rotterdam, Gemeente Zuidplas en Gemeente Lansingerland
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	In stand houden, ontsluiten en exploiteren van recreatiegebied Rottemeren. Openluchtrecreatie, natuurbescherming en natuur- en landschapsschoon bewaren en bevorderen.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Deelnemers: Zuidplas 4%, Rotterdam 91%,en Lansingerland 5%, bijdrage in 2022 € 201.500.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit Begroting 2022)	Per 1-1-2022: € 10,19 mln Per 31-12-2022: € 10,07 mln
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2022 (Uit Begroting 2022)	Per 1-1-2022: € 4,21 mln Per 31-12-2022: € 4,17 mln
Begroot financieel resultaat 2022 (Uit Begroting 2022)	€ 119.800
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2022 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen veranderingen in het financiële belang van 5%.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Concrete risico's, overigens van een laag en middel gehalte, worden genoemd bij de weerstandsparagraaf in de begroting van het recreatieschap: • Invoering VPB; • Locatie asfaltfabriek; • Nazorg grondwaterverontreiniging stortplaats Hoge Bergse Bos; • Gerechtelijke procedure i.v.m. geannuleerd evenement in 2016; • Ezelsbruggetje. In het in vastgestelde Ontwikkelplan en bijbehorende uitvoeringsagenda komen projecten te staan die bijdragen aan het versterken van de doelen van het Recreatieschap Rottemeren zoals opgenomen in het Kader 'Ruimte voor een groenblauwe toekomst; kader en koers voor recreatief landschapspark Rottemeren'. Om deze ambities (zoals beschreven in dit kader) van het Recreatieschap uit te voeren zijn veel financiële middelen nodig. Het is niet uitgesloten dat het Recreatieschap zich hiervoor richt tot de deelnemende partijen met het verzoek tot een incidentele of structurele bijdrage.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Met de vaststelling van het Kader voor het Recreatieschap Rottemeren worden de recreatiekaders gesteld waaraan het Recreatieschap uitvoering geeft. Dit is uitgewerkt in een ontwikkelplan met uitvoeringsacties. De kwaliteitsimpuls Lage Bergse Bos maakt dat het gebied in de picture staat en de komende jaren aangepakt gaat worden. Het gebied heeft een kwalitatieve impuls nodig, wat een aanzienlijke financiële bijdrage vraagt. Het Recreatieschap Rottemeren richt zich hiervoor mogelijk tot haar deelnemers. Ook het Ontwikkelplan en de uitvoeringsagenda gaat om aanzienlijke financiële middelen vragen. Conform onze zienswijze maakt het Recreatieschap Rottemeren de financiële ontwikkeling voor de komende jaren inzichtelijk. Hieruit komt mogelijk ook een aanvullend verzoek richting de deelnemende gemeenten. Dit kan zowel structureel als incidenteel van aard zijn.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Het financiële risico is gemiddeld. Er is sprake van een redelijke Algemene reserve en bestemmingsreserve. De genoemde risico's zijn dusdanig beperkt van aard, dat er sprake is van een uitstekende weerstandsratio. Wel staat de financiële positie onder druk als gevolg van het belang van het gebied als groene buffer, maatschappelijke ontwikkelingen, ambities en impuls aan de (recreatieve) functie van het gebied. Bestuurlijk risico is laag vanwege (indirecte) invloed via AB en DB.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	In stand houden, ontsluiten en exploiteren van recreatiegebied Rottemeren. Openluchtrecreatie, natuurbescherming en natuur- en landschapsschoon bewaren en bevorderen.

Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Naam verbonden partij	Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	In artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling staat opgenomen; “Het doel van de regeling is het bevorderen dat de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de verbreding, verlegging en reconstructie van de A-16 (...)respectievelijk de A-4, zoals bedoeld in artikel 1 onder f, en de beslissingen op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze plaatsvinden. Door deze regeling wordt tevens voor de burgers duidelijkheid geschapen over de ter zake bevoegde instantie.”
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Alle kosten van het Schap en van de door het Schap toegekende schadevergoedingen worden betaald door de Rijksoverheid.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Er is geen sprake van een eigen vermogen.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Er is geen sprake van vreemd vermogen.
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2021)	Begroot financieel resultaat 2021: Uitvoeringskosten: € 220.000,- Schadevergoedingen: € 250.000,- Totaal: € 470.000,-
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Vanwege het feit dat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&W is er geen sprake van een financieel belang voor de gemeente.
Welke financiële risico’s zijn er nu bekend?	Er zijn thans geen financiële risico’s bekend. Het Schap heeft met de accountmanager van het Ministerie de afspraak gemaakt dat wanneer er een schadeverzoek met een aanmerkelijk belang wordt ingediend dat deze, met het oog op risicomanagement, direct bij het Ministerie kenbaar wordt gemaakt.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Het maatregelenpakket dat is aangekondigd om de geluidsbelasting van de HSL te verminderen, wordt in twee delen aanbesteed en uitgevoerd. Het 1e pakket aan maatregelen is eind 2020 vastgesteld en de realisatie van deze maatregelen vangt aan in 2021. Het traject voor het 2e pakket aan maatregelen is nog niet afgerond waardoor het nog niet duidelijk is welke maatregelen wanneer getroffen gaan worden. ProRail coördineert de uitvoering van het maatregelenpakket. Het Schap handelt nieuwe en aanvullende aanvragen tot schadevergoeding af wanneer vaststaat welke maatregelen er getroffen worden en wat het effect is op de geluidsbelasting van het object van de aanvrager. Daarnaast kan besluitvorming door het Schap plaatsvinden als de verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling in werking is getreden. Verwacht wordt dat deze verlenging medio 2021 een feit is. Deze verlenging ziet wederom op een periode van vijf jaar.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Er is geen sprake van een financieel risico omdat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&W. In bestuurlijke zin is geen risico te verwachten omdat het Algemeen bestuur van het Schap bevoegd is te beslissen op de aanvragen.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Het doelmatig, deskundig en gelijkmatig behandelen van alle verzoeken om schadevergoeding in verband met de aanleg van de HSL-Zuid draagt bij aan het minimaliseren van de negatieve impact.

SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)

Naam verbonden partij	SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	(art 3 GR) Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot: - De heffing en invordering van belastingen; - De uitvoering van Wet waardering onroerende zaken (woz); - De administratie van vastgoedgegevens; - Het verstrekken van vastgoedgegevens aan deelnemers en derden.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De bijdrage van Lansingerland voor 2022 is begroot op € 539.000. In 2021 was deze begroot op € 531.000
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2022)	Per 1-1-2021: € 693.000 Per 31-12-2021: € 700.000
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2022)	Per 1-1-2021: € 7.193.000 Per 31-12-2021: € 5.541.000
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2022)	Het resultaat is begroot op € 0
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	SVHW is een belangrijke organisatie voor haar deelnemers, continuïteit van de bedrijfsvoering is daarom essentieel. Bij het opvangen van de gevolgen van calamiteiten is het onwenselijk dat de organisatie afhankelijk zou zijn van de besluitvorming van deelnemers. Dit dient op het niveau van directie en Dagelijks Bestuur te kunnen worden beslist. Gelet op de behoefte aan continuïteit van de bedrijfsvoering is er een financiële buffer van minimaal 400.000 en maximaal 700.000 euro ingesteld. Er doen zich geen juridische procedures voor die aanleiding kunnen geven tot enig financieel nadeel. SVHW heeft binnen haar mogelijkheden maatregelen getroffen om de economische gevolgen voor de ondernemers te beperken, onder andere door het aanbieden van uitstel van betaling. Er kan druk komen te staan op de cashflow, doordat de continuïteit van ondernemingen die geraakt worden door de Coronacrisis onder druk komt te staan. Hierdoor is de kans aanwezig, dat als gevolg van faillissementen het aantal afboekingen van oninbare posten zal toenemen. SVHW heeft intern technische en organisatorische maatregelen genomen om uitval van bedrijfskritieke processen te voorkomen.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Door gemeentelijke herindelingen (samenvoeging) zijn er deelnemers uitgetreden en nieuwe toegetreden. Het aantal deelnemers is daardoor gewijzigd naar 14. De uittredende deelnemers betalen een uittredingsvergoeding die de frictiekosten van dit proces dekken. Mogelijk treden er op de korte termijn nieuwe deelnemers toe, de mogelijke financiële gevolgen hiervan zijn (nog) niet bekend. De laatste jaren maken steeds meer burgers bezwaar maken tegen hun WOZ-waarde met behulp van No Cure No Pay bureaus. Het SVHW verwacht dat deze trend door zal zetten en is druk doende haar WOZ-bezwaarproces te optimaliseren en digitaliseren, waardoor burgers eenvoudiger rechtstreeks bij het SVHW bezwaar kunnen maken en het afdoen van bezwaren minder tijdsintensief wordt. Het SVHW biedt de mogelijkheid om forenzenbelasting te innen, op dit moment wordt onderzocht of het een optie is deze belasting in te voeren. Vooralsnog levert dit geen baten op maar het college is voornemens dit in te voeren, mits de randvoorwaarden conveniërend zijn. Daarnaast wordt ook bekeken of de OZB-gebruikers en OZB-eigenaren voor niet-woningen samengevoegd kunnen worden. Er dient nog nader onderzoek te worden gedaan naar de uitvoerbaarheid van deze maatregel. Er zijn overigens al diverse gemeenten die volgens deze methodiek werken, de praktijk laat dus zien dat het implementeren van deze maatregel haalbaar is.
Resultaat financiële en	Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel

bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	gemiddeld is. De jaarlijkse bijdrage is gemiddeld en de gemeente is deels financieel aansprakelijk. Het weerstandsvermogen van SVHW is op peil en de bedrijfsvoering en kwaliteit van het risicomanagement zijn toereikend. Uit de financiële analyse komt derhalve de score gemiddeld. De bestuurlijke analyse geeft tevens een score van gemiddeld. Lansingerland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur, er zijn duidelijke afspraken over de informatievoorziening welke naar tevredenheid worden gehonoreerd en het belang van het SVHW komt volledig overeen met het belang van Lansingerland. De te leveren prestaties door het SVHW zijn echter maximaal van invloed.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De uitbesteding van de werkzaamheden m.b.t. belastingen past in het streven van de gemeente om waar mogelijk in regie te werken en een kostenbesparing te realiseren.

Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	De VRR behartigt ons publieke belang door het voorkomen, beperken en bestrijden van rampen en crises.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Bijdrage 2022 is € 3.853.581. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: € 3.825.129 (Basiszorg), € 2.452 (iov gelden) en € 26.000 (Individuele taken en bijdragen). Bijdrage 2021 is € 3.782.213. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: € 3.756.213 (basiszorg) en € 26.000 (individuele taken en bijdragen).
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2020 (Uit Begroting 2020)	Per 1-1-2020: € 10.676.209 Per 31-12-2020: € 13.067.221
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2020 (Uit Begroting 2020)	Per 1-1-2020: € 59.724.916 Per 31-12-2020: € 70.887.141
Begroot financieel resultaat 2020 (Uit Begroting 2020)	€ 1.958
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	De gemeentelijke bijdrage basiszorg is aangepast aan de actuele inwonersaantallen per 1 januari 2020.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	In de begroting 2021 zijn de volgende risico's opgenomen: • Effecten en kosten als gevolg van grote crises (zoals de grieppandemie); • Vrijwaring van gemeenten voor aansprakelijkheid niet verzekerbare risico's. Het gaat hier om juridische gevolgen, zoals claims; • Gevolgen van (veranderde) wet en regelgeving niet tijdig op kunnen vangen; • Vertraagd tempo en/of onvoldoende aanpassingen bijdragen van stakeholders van de VRR t.b.v. kostenontwikkeling; • Wegvallen en niet toereikend zijn van subsidie impuls Omgevingsveiligheid; • Wegvallen en niet toereikend zijn van gelden landelijk expertisecentrum (LEC); • De dekking van de brandweerzorg staat onder druk bij gebrek aan vrijwilligers die overdag beschikbaar zijn. Ondanks alternatieven, zoals opgenomen in het Plan brandweerzorg, lukt het niet om de gewenste dekking te garanderen. Verwachting is dat verdere aanpassingen gaan knellen qua financiën; • Gevolgen ontwikkelagenda VRR. Samen met de regiogemeenten onderzoekt de VRR of de taken en budgetten van de VRR nog voldoende op elkaar zijn afgestemd; • De ambulancedienst AZRR ging voor de overname van de BIOS groep een lening aan. De VRR staat garant voor deze lening die een looptijd heeft van 15 jaar. In geval van een faillissement is de VRR verantwoordelijk voor de restschuld; • Alarmering bevolking. Uitfaseren luchtalarm is uitgesteld, zolang NL alart nog niet goed werkt. De VRR overlegd met de Minister om sirenes in de buurt van chemisch-industriële complexen over te nemen; • Spreiding en beschikbaarheid ambulancezorg. Jaarlijks onderhandeld de VRR met zorgverzekeraars. Er bestaat een risico op strafkorting wanneer de ambulancezorg de gemaakte afspraken over spreiding en beschikbaarheid niet nakomt.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De belangrijkste punten zijn: • De invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en het risico dat de vrijwilligersstatus bij de brandweer vervalt; • Uitkomsten ontwikkelagenda. Samen met de regiogemeenten onderzoekt de VRR of

	budgetten en taken van de VRR nog voldoende op elkaar zijn afgestemd; • De invoering van de Omgevingswet (voorlopig uitgesteld tot juli 2022).
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	De omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan de VRR is hoog. Ondanks dat de jaarlijkse financiële bijdrage hoog is, is het financiële risico gemiddeld. Dit heeft ermee te maken dat VRR vaste taken heeft. De in kaart gebrachte negatieve risico's zijn laag. Het risico wordt verspreid doordat 15 gemeenten deelnemen aan deze Gemeenschappelijke regeling. Het bestuurlijke inhoudelijke risico is laag. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt met de VRR die we regelmatig monitoren. De gemeente Lansingerland is in het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester, met de portefeuille 'Bedrijfsvoering'.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De Veiligheidsregio voert taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, risicobeheersing, brandweerzorg, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening. Daarmee draagt het bij aan Lansingerland als een veilige en leefbare gemeente.

NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland Handelsnaam Dunea

Naam verbonden partij	NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland Handelsnaam Dunea
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	Het publieke belang bestaat uit de gewaarborgde levering van drinkwater aan onze inwoners. Zo zijn alle 17 gemeenten in het leveringsgebied aandeelhouders. Dunea wil een vitale organisatie zijn die toekomstbestendige producten en diensten levert en daarbij duidelijk zichtbaar is als maatschappelijke onderneming. De nieuwe strategie Koers 2020 heeft vier accenten: • Klantaccent, onderscheidend in dienstverlening en kwaliteit; • Beter voorbereid op de toekomst door verbreding producten & diensten; • Het zijn van duinbeheerder van wereldklasse; • Strijden voor het drinkwaterbelang van de Lek en de Maas.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Lansingerland bezit 186.584 aandelen (na de periodieke herverdeling in 2018) van de in totaal 4.000.000 uitgegeven aandelen. Statutair mag Dunea geen dividend uitkeren.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 239 mln. Per 31-12-2021: € 250 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 357 mln. Per 31-12-2021: € 369 mln.
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2021)	Het resultaat na belasting voor boekjaar 2021 is begroot op € 10,3 mln.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De aandachtspunten blijven het verzorgen van een goede drinkwatervoorziening en beheer van het duingebied. In de aandeelhoudersvergadering van November 2019 is daarnaast besloten tot een statutenwijziging en oprichting van een dochtervennootschap opdat Dunea NV in een later stadium kan beschikken over een vergunde warmtedochter die de komende jaren een rol kan spelen bij projecten op het gebied van Aquathermie binnen het leveringsgebied van Dunea. Deze activiteiten zijn in 2020 gefinancierd vanuit de winst over boekjaar 2019 (winsttoewijzing). De eerste resultaten van deze dochter zouden in 2021 zichtbaar kunnen worden.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel laag is. Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Dunea beheert de natuur (duinlandschap) en het water in Zuid-Holland. Dunea zorgt voor schoon drinkwater in Lansingerland. Hierin is geen belangrijke ontwikkeling of afwijking in positieve of negatieve zin.

Stedin Holding N.V.

Naam verbonden partij	Stedin Holding N.V.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	De waarborging van levering van energie aan de klanten binnen het verzorgingsgebied door middel van netbeheer als bedoeld in de Electriciteitswet en de Gaswet. Stedin maakt hierdoor de energietransitie mogelijk.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Lansingerland draagt niet structureel financieel bij aan deze Verbonden Partij maar ontvangt juist een dividend. Het geprognotiseerde dividend is in de meerjarenbegroting opgenomen als algemeen structureel dekkingsmiddel. Lansingerland is de vijfde aandeelhouder met een totaal aandelenbelang van 3,62%. Dit is onderverdeeld in 3,38% van het reguliere aandelenkapitaal en 6,43% van het cumulatief preferent aandelenkapitaal. Het dividend over boekjaar 2020 bedraagt € 0,7 miljoen en het geprognotiseerde dividend op de reguliere aandelen over boekjaar 2021 bedraagt € 0,25 miljoen en neemt de jaren daarna nog verder af. De cumulatief preferente aandelen kennen een vastgesteld rendement van 3%, resulterend in een dividend van € 385.000 per jaar. De boekwaarde van de reguliere aandelen Stedin is € 0,6 miljoen. De boekwaarde van de cumulatief preferente aandelen Stedin is € 12,9 mln.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2020 (Uit: jaarrekening 2020)	Per 1-1-2020: € 2.949 mln. Per 31-12-2020: € 2.891 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2020 (Uit: jaarrekening 2020)	Per 1-1-2020: € 4.340 mln. Per 31-12-2020: € 4.681 mln.
Financieel resultaat 2020 (Uit: jaarrekening 2020)	Het nettoresultaat over boekjaar 2020 bedraagt EUR 42 mln.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders d.d. 25 juni 2021 hebben de aandeelhouders van Stedin Holding N.V. ingestemd met de uitgifte van cumulatief preferente aandelen, kapitaalstorting van € 200 miljoen en de voorgestelde governancewijziging. De gemeente Lansingerland heeft voorafgaand aan de AvA en in lijn met beslispunt 1 van Raadsbesluit BR2100035 voor 200% van het pro rata deel ingetekend op de aandelenuitgifte voor een maximaal bedrag van € 13.522.000,-. Er is door 36 aandeelhoudende gemeenten voor in totaal € 214 miljoen ingetekend, waardoor er sprake was van over-intekening. Na allocatie van de aandelen heeft de gemeente Lansingerland 26.750 cumulatief preferente aandelen toegewezen gekregen, zijnde 190,21% van het pro rata deel. De toewijzing heeft geresulteert in een totale investering van € 12.858.457,50. De storting op de aandelen is per 12 juli 2021 voldaan.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De dividenduitkering is een vast dekkingsmiddel in onze begroting. De omvang van het uit te keren dividend is afhankelijk van de nettowinst in enig jaar en de solvabiliteit. De solvabiliteit is mede afhankelijk van de hoogte van het investeringsprogramma uit hoofde van de energietransitie. De mogelijke tegenvallers in de nettowinst van de onderneming én een verslechtering van de solvabiliteit zijn een financieel risico. Op dit moment is de wetgeving vanuit het Rijk omtrent warmtenetten nog niet uitgekristalliseerd. Een mogelijkheid is dat het beheer van de warmtenetten bij de regionale netbeheerders belegd zal worden. Mocht dit gebeuren zal dit voor Stedin mogelijk een forse impact op haar financiële parameters hebben.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Stedin zorgt dat de energietransitie mogelijk is. Dat gaat gepaard met aanzienlijke investeringen. Aandachtspunten zijn met name de vereiste operationele snelheid ten opzichte van de aard en omvang van de energietransitie en de beschikbare financiële investeringsruimte, solvabiliteit en credit rating. Met betrekking tot het laatste aspect onderzoekt Stedin met de AHC de aard en omvang van lange termijn financiering (LTF) en wijze waarop deze ingevuld wordt. Na het zomerreces 2020 verwacht Stedin de resultaten hiervan te presenteren. De commerciële activiteiten zijn in 2018 en 2019 grotendeels afgebouwd en zijn daarmee geen belangrijk aandachtspunt meer.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Uitkomst van de financiële analyse is dat het financieel risicoprofiel gemiddeld is. Stedin opereert in een gereguleerde markt waarbij de verwachte investeringen uit hoofde van de energietransitie aanzienlijk zijn hetgeen financiële druk legt op de solvabiliteit en de credit rating. Het dividend zal daarom de komende beperkt zijn ten opzichte van het recente verleden. Uitkomst van de bestuurlijke analyse is dat het bestuurlijke risicoprofiel laag is. Enerzijds is Stedin een zogenaamde structuurvennootschap waarbij de rechtstreekse invloed van

	aandeelhouder(s) op de raad van commissarissen en de raad van bestuur beperkt is. Anderzijds zijn er met Stedin eenduidige afspraken gemaakt over ondermeer het goedkeuringsrecht van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met betrekking tot (des-)investeringsbeslissingen en een adviesrecht ten aanzien van de vaststelling van het meerjarig strategisch plan alsmede een herziening daarvan, alsmede een daarop aansluitend jaarplan en de herziening daarvan, voor zover de inhoud daarvan ziet op het gereguleerde domein. Als onderdeel van het traject LTF is het door Stedin en de aandeelhouderscommissie wenselijk gevonden bij een kapitaalinjectie ook de governance te actualiseren en te optimaliseren, wat zich concreet heeft vertaalt in aanpassingen van de statuten en het aandeelhoudersconvenant op de aandeelhoudersvergadering van 25 juni 2021.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	De waarborging van levering van energie aan de klanten binnen het verzorgingsgebied door middel van netbeheer als bedoeld in de Elektriciteitsnet en de Gaswet. Vanuit deze wettelijke verantwoordelijkheid neemt Stedin een cruciale rol in het realiseren van de energietransitie.

Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)

Naam verbonden partij	Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)
Vestigingsplaats	Berkel en Rodenrijs
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	De stichting heeft ten doel: a. Het uitvoeren of doen uitvoeren van het algemeen management voor de dienstverlening met als doel het initiële kwaliteitsniveau van en het verblijfsklimaat op bedrijvenpark Oudeland te behouden en waar mogelijk te verhogen, een en ander overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; b. Het uitvoeren of doen uitvoeren van terreinbeveiliging op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; c. Het doen realiseren, beheren en onderhouden van bedrijfsverwijzingen op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; d. Het beheren en onderhouden of doen beheren en onderhouden van de openbare ruimte op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig het daartoe opgestelde beheerplan; en voorts al hetgeen met een en ander verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het publieke belang is het creëren van een gunstig economisch klimaat. Daarnaast is de taak van de stichting PMBO het organiseren, in stand houden en daar waar mogelijk verbeteren van het kwaliteitsniveau (ruimtelijk, technisch en voor veiligheid) op bedrijvenpark Oudeland.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	De gemeente Lansingerland draagt het beschikbare budget voor het dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte over aan de stichting PMBO. Het gaat om een bedrag van € 57.000.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 387.609 Per 31-12-2021: € 399.212
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2021 (Uit Begroting 2021)	Per 1-1-2021: € 0 Per 31-12-2021: € 0
Begroot financieel resultaat 2021 (Uit Begroting 2021)	Inkomsten: € 309.130 Uitgaven: € 297.527 Resultaat: € 11.603
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Er hebben zich geen veranderingen in het financieel belang voorgedaan. In 2014 is de Beheerovereenkomst tussen de gemeente Lansingeland en de stichting PMBO ondertekend. In deze overeenkomst zijn de afspraken voor het dagelijks beheer en onderhoud van Oudeland vastgelegd. De kaders hiervoor staan beschreven in het bijbehorende beheerplan.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Geen bijzonderheden.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De afgelopen periode hebben we als gemeente onze rol in de stichting geëvalueerd. Vanaf 2022 trekt de gemeente zich terug uit het bestuur PMBO om een zuivere en duidelijke rolverdeling tussen beide partijen te creëren. Afgelopen jaren heeft bleken besluiten van het bestuur PMBO soms strijdig met de vigerende beleidskaders van de gemeente Lansingerland. Vanaf 2022 moet dit tot het verleden behoren en verhouden partijen zich vanuit hun eigen verantwoordelijkheid tot elkaar. De onderhandelingen over het herijken van de beheerovereenkomst lopen nog. Belangrijk knelpunt is de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. Eind 2021 ronden we deze onderhandelingen af en naar verwachting is PMBO in 2022 geen verbonden partij meer van de gemeente.

Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Financieel en bestuurlijk zijn de risico's vooralsnog laag.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Een goed georganiseerd en vitaal bedrijventerrein levert een belangrijke bijdrage aan de plaatselijke en regionale economie.

Bank Nederlandse Gemeenten

Naam verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling van de VP. (Hoe ziet ons publiek belang eruit?)	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Veranderingen in 2021 en 2022 in het bestuurlijke en publieke belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.	Er worden geen veranderingen verwacht.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)	Wij dragen financieel niets bij. Als aandeelhouder van 15.015 van de totaal circa 56 mln. aandelen ontvangen wij dividend. Het aandelenkapitaal in de BNG vertegenwoordigt een waarde van € 7.694,- op onze balans.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2020 (Uit Jaarrekening 2020)	Per 1-1-2020: € 4.887 mln. Per 31-12-2020: € 5.097 mln.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2020 (Uit Jaarrekening 2020)	Per 1-1-2020: € 144.802 mln. Per 31-12-2020: € 155.262 mln.
Begroot financieel resultaat 2020 (Uit Jaarrekening 2020)	De netto winst 2020 bedraagt € 202 mln. (in 2019: € 142). Per aandeel zal € 1,81 (over 2019: € 1,27) worden uitgekeerd aan dividend. De dividenduitkering over 2019 is in 2020 uitgesteld in lijn met de aanbeveling van de ECB om dividendbetalingen uit te stellen tot ultimo 2020. In maart 2021 is het dividend over 2019 gedeeltelijk ontvangen. De pay-out per aandeel bedraagt 50% van de winst per aandeel.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2021 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Niet van toepassing.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Vooralsnog is er geen mogelijkheid geboden door de BNG om leningen voortijdig af te lossen. Dit blijft onderwerp van gesprek met de BNG.
Resultaat financiële en bestuurlijke (inhoudelijke) risicoanalyse met toelichting	Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel laag is. Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico.
Op welke wijze draagt de verbonden partij bij aan realisatie van de doelstellingen van het programma?	Lansingerland is aandeelhouder. De dividenduitkering is een vast dekkingsmiddel in onze begroting.

Paragraaf Grondbeleid

Grondbeleid

Het Lansingerlands grondbeleid draagt bij aan de realisatie van onze ruimtelijke doelstellingen op het gebied van wonen, werken en recreëren. De nota Grondbeleid 2019-2022 geeft aan hoe wij het grondbeleid invullen. De nota stelt kaders en geeft richting, waarbij er ook ruimte is voor maatwerk indien de ruimtelijke opgave hierom vraagt. Het grond(prijs)beleid voor woningbouw is met name voor de categorieën sociaal en starters nader uitgewerkt, waarbij we niet alleen kwantitatief sturen op het te realiseren programma, maar ook kwalitatief. Dit geldt voor zowel onze eigen grondexploitaties als de private ontwikkelingen.

In de nieuwe Nota Grondbeleid die we in 2022 willen opstellen, houden we rekening met de verschillende nieuwe beleidsvisies en nota's binnen de gemeente, zoals de nieuwe Woonvisie. Daarbij houden we ook rekening met algemene maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld de nadrukkelijke maatschappelijke wens om sociale woningbouw zo lang mogelijk sociaal te houden.

Strategische gronden

Lansingerland heeft meerdere gronden in bezit die ooit zijn aangekocht met het doel deze te ontwikkelen. De 'warme gronden' in het plangebied Wilderszijde zijn in 2020 opnieuw gewaardeerd in het kader van de jaarrekening 2019. In 2020 stelden we het Masterplan Wilderszijde vast en we werken op dit moment aan de vertaling hiervan naar een nieuw bestemmingsplan. Ook de gronden van Wilderszijde die al wel in ontwikkeling zijn, nemen we hierin mee. Vaststelling van de grondexploitatie voor het totale plangebied Wilderszijde is gepland in 2021. Deze grondexploitatie zal bestaan uit zowel de lopende grondexploitatie als de hierboven genoemde strategische gronden. Daarnaast zijn er ook nog gronden gelegen in Bleiswijk. Deze gronden zijn gewaardeerd tegen de huidige bestemming.

Grondexploitaties, risico's en weerstandsvermogen (MPG 2021)

Op 23 juni 2021 heeft de raad ingestemd met de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) 2021. Het MPG 2021 vormt de basis voor deze Begroting 2022-2025. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij dan ook naar het MPG 2021.

Het MPG en daarmee de jaarlijkse actualisatie van alle grondexploitaties is gekoppeld aan de jaarrekening. Daarnaast geven we in, of gelijktijdig met bestuurlijke besluitvorming van, de begroting inzicht in grote afwijkingen ten opzichte van het MPG en een globale doorkijk naar de eerstvolgende actualisatie.

In het MPG 2021 zijn de volgende grondexploitaties opgenomen:

Kern	Woningbouw	Bedrijventerreinen	Centrum-ontwikkeling	Overig
Berkel en Rodenrijs	Meerpolder	Oudeland	Berkel Centrum	
	Westpolder/Bolwerk			
	Rodenrijse Zoom			
	RvR Groenzoom Noordeinde			
Bergschenhoek	Wilderszijde (lopende deel)	Leeuwenhoekweg		Landscheidingspark Horeca
	Parkzoom			

Programma en planning

Woningbouw
Qua programma is er sprake van een mix van woningen in verschillende woningbouw categorieën en typologieën. Zowel het programma als de planning (fasering) worden regionaal afgestemd.
De categorieën sociaal en starterswoningen hebben nadrukkelijk onze aandacht. Doelstelling is het voorzien in voldoende woningbouw voor deze doelgroepen, op korte én lange termijn. Naast het realiseren van nieuwe woningen is het dus ook van belang dat deze woningen in de toekomst behouden blijven voor de doelgroep. Via ons grondbeleid sturen wij hierop.

Bedrijventerreinen
Binnen Lansingerland heeft de gemeente twee terreinen in eigen ontwikkeling: Oudeland en Leeuwenhoekweg. Elk terrein heeft zijn eigen kenmerken en de terreinen liggen verspreid over Lansingerland.

In het MPG 2021 gaan we uit van onderstaande uitgifteplanning:

Verwachte uitgifte bedrijfsterrein in hectare (ha)	2021	2022	2023	2024	2025
Oudeland	4,71	1,85	1,85	1,85	1,85
Leeuwenhoekweg	0,30	1,40	0,00	0,00	0,00

Looptijd projecten

De looptijd verschilt per project. Daarbij is het goed om te motiveren, vooral voor projecten met een langere looptijd, waarom ervoor gekozen is deze als “gronden in exploitatie” te beschouwen. Ook de commissie BBV schrijft dit voor. Lansingerland kent op dit moment één grondexploitatie met een looptijd langer dan 10 jaar: Oudeland. De grondexploitatie Oudeland heeft op dit moment een looptijd tot en met 31-12-2033 en overschrijdt daarmee de richttermijn van 10 jaar. Om de risico’s van de (lange termijn) ontwikkeling van Oudeland te beheersen heeft de gemeente beheersmaatregelen getroffen.

Prijzen

De wijze waarop de gemeente haar gronden verkoopt is neergelegd in de Nota Grondbeleid 2019-2022. Jaarlijks stellen we in de Kaderbrief Grondprijzen richtinggevende grondprijzen af. De grondprijzen in de grondexploitaties sluiten aan op de Kaderbrief Grondprijzen en de Nota Grondbeleid 2019-2022.

Parameters

Jaarlijks worden de te hanteren parameters voor de rente, kosten- en opbrengstenstijging vastgesteld, zie onderstaande tabel.

	MPG 2021			
	2021	2022-2023	2024 t/m 2030	vanaf 2031*
Prijsontwikkeling kosten				
Kosten	1,00%	1,50%	2,00%	2,00%
Prijsontwikkeling grondopbrengsten				
Woningbouw	2,00%	2,00%	2,00%	0,00%
Bedrijventerreinen	1,00%	1,00%	1,00%	0,00%
Lopende contracten	conform overeenkomsten	conform overeenkomsten	conform overeenkomsten	0,00%
Rente**	1,10%	1,10%	1,10%	1,10%
Disconteringsvoet	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

** Conform het BBV mogen we de opbrengsten na een termijn van 10 jaar niet meer indexeren. Dit is op dit moment enkel van toepassing op de grondexploitatie Oudeland.*
*** De werkelijke rente die aan de grondexploitaties wordt doorbelast is gebaseerd op de daadwerkelijk betaalde rente over de lopende leningenportefeuille van de gemeente. Dit percentage kan afwijken van het voorcalculatorisch berekende percentage.*

Plankosten

Jaarlijks herzien we bij de actualisatie ook de plankosten voor de resterende looptijd van een project. Daarbij maken we een inschatting van de tijdsbesteding in uren op basis van cijfers uit het verleden en verwachtingen voor de toekomst. Daarnaast ramen we kosten voor concrete producten die vallen onder de post planontwikkelingskosten, zoals bijvoorbeeld bestemmingsplannen en onderzoekskosten.
Deze plankosten (en de raming hiervan) monitoren we periodiek.

Uitgangspunt voor de raming van de plankosten zijn de uurtarieven zoals vastgesteld bij de Begroting 2021-2024.

Resultaten

Het MPG 2021 kent het volgende resultaat:

Bedragen x € 1.000.000

	A= MPG 2020 / JR 2019	B= MPG 2021 / JR 2020	C= Verschil B t.o.v. A
prijspeil	*1-1-2020*	*1-1-2021*	
Totaal negatieve grexen op NCW	-38,06	-34,83	3,23
Totaal positieve grexen op NCW	23,54	26,31	2,77
Totaal op NCW	**-14,52**	**-8,52**	**6,00**

Voor het totaal te verwachten negatieve resultaat van circa € 34,83 miljoen is een verliesvoorziening gevormd. Voor een toelichting op de resultaten per grondexploitatie verwijzen we naar het MPG 2021.

Tussentijdse winstnemingen
Het BBV schrijft een tussentijdse winstneming voor bij winstgevende projecten, naar rato van de voortgang. Op grond van de regelgeving vanuit de BBV dient dit te geschieden tegen het resultaat op Eindwaarde (het beoogde resultaat bij het afsluiten van het project inclusief prijsstijgingen en rente). Deze methodiek van de winstbepaling wordt landelijk toegepast en wij sluiten hierop aan.

Voor het tussentijds winstnemen gelden drie voorwaarden:
• Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
• De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
• De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De hoogte van de tussentijdse winstneming bepalen we jaarlijks per project op basis van het zogenaamde percentage of completion (POC) en de geactualiseerde grondexploitaties. Eventuele project specifieke risico's (onzekerheden) mogen hierop in mindering worden gebracht. De hoogte van de tussentijdse winstneming bepalen we jaarlijks opnieuw en verrekenen we met eerder genomen winsten. Het kan hierbij ook voorkomen dat op basis van de geactualiseerde grondexploitaties een deel van de eerder genomen tussentijdse winst wordt teruggeboekt.

Op basis van bovenstaande namen we bij de jaarrekening 2020 in totaal ca. € 3,23 mln. aan tussentijdse winst. Dit bedrag komt bovenop de in 2017 t/m 2019 genomen tussentijdse winst van € 14,17 mln. voor Scholen Boterdorp, Rodenrijse Zoom, Parkzoom en Oudeland. In onderstaande tabel is de winstneming per grondexploitatie weergegeven:

Bedragen x € 1.000.000

Winstneming Project	Reeds genomen winst t/m 2019	Winstneming 2020	Totaal winstneming
Meerpolder	-	0,47	0,47
Oudeland	10,40	1,83	12,24
Rosenrijse Zoom	0,90	-0,09	0,81
Parkzoom	2,87	0,68	3,54
RvR Groenzoom Noordeinde	-	0,34	0,34
Totaal grondexploitaties	**14,17**	**3,23**	**17,40**

Risico's
Ondanks dat we de ramingen binnen de grondexploitaties met de grootst mogelijke zorgvuldigheid opstellen, blijven er risico's bestaan. Niemand kan de toekomst voorspellen en de berekeningen zijn gebaseerd op aannames en uitgangspunten, die in de praktijk zowel positief als negatief kunnen uitvallen. De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, de prijs en het programma. Voor de komende vier jaar (2022 t/m 2025) zijn de opbrengsten geraamd op een totaal van ruim € 84,03 miljoen, gemiddeld zo'n € 21,0 miljoen per jaar. Het college stuurt dan ook actief op de realisatie van deze opbrengsten. Gezien deze risico's en de impact die dit kan hebben op de realisatie van de winsten in de grondexploitaties begroten wij vanuit het voorzichtigheidsbeginsel geen winst in de begroting 2022-2025.

Bij de actualisatie van de grondexploitaties actualiseren wij ook de risicoprofielen. Op totaalniveau is het risicoprofiel gekoppeld aan de benodigde weerstandscapaciteit, zie paragraaf Weerstandscapaciteit. In onderstaande tabel worden de risicoprofielen per project weergegeven. Voor een gedetailleerder overzicht van de risico's per project wordt verwezen naar het MPG 2021.

Risicoprofielen	2021
Parkzoom	Laag
Wilderszijde*	Laag
Leeuwenhoekweg	Laag
Meerpolder	Laag
Berkel Centrum	Midden
Westpolder	Hoog
Oudeland	Laag
Rodenrijse Zoom	Laag
RvR Groenzoom Noordeinde	Midden
Landscheidingspark Horeca	Laag
Wilderszijde (MVA)	Hoog

** deel in exploitatie*

Tussenstand en doorkijk grondexploitaties en risico's (t-MPG 2021)

Het MPG 2021 vormt de basis voor de Begroting 2022-2025, zowel cijfermatig als qua toelichting. In de paragraaf grondbeleid lichten we daarnaast – op hoofdlijnen - de verwachte bijstelling (op basis van realisatie én prognose) tekstueel toe. Indicatief wordt, waar mogelijk, ook het financiële effect vermeld, dit wordt echter niet cijfermatig verwerkt. Voor de tussenrapportage zijn alle grondexploitaties op hoofdlijnen doorgenomen. Dit betreft nadrukkelijk geen algehele actualisatie. De actualisatie van alle grondexploitaties vindt éénmaal per jaar plaats, gelijktijdig met de Jaarrekening, en bevat veel méér dan alleen een bijstelling van de ramingen op basis van realisatie en prognose.

Tussentijds MPG
De meeste grondexploitaties lopen volgens planning en kennen op dit moment geen grote afwijkingen ten opzichte van het MPG 2021. Voor een aantal grondexploitaties zal, voor zover wij nu in kunnen schatten, een verschuiving plaatsvinden van zowel kosten als opbrengsten naar achteren in de tijd. Het gaat om circa € 10,0 miljoen aan de kostenkant en circa € 14,0 miljoen aan de opbrengstenkant. Nominaal heeft dit geen effect op de grondexploitaties. Financieel worden de bijstellingen pas verwerkt als deze voldoende zeker zijn. Dit beoordelen wij bij de actualisatie eind dit jaar (MPG 2022 / Jaarrekening 2021). Het MPG 2022 wordt na vaststelling verwerkt in de begroting. De projecten die niet genoemd worden lopen volgens planning en kennen geen grote afwijkingen.

Belangrijkste verschuivingen en verschillen per project
Let op: de genoemde bedragen zijn indicatief en op nominale waarde. Dit betekent dat er nog geen rekening gehouden is met de effecten van rente en indexering.

Berkel Centrum
Eind maart 2021 behaalden we een grote mijlpaal in het project door de grond te transporteren. De inkomsten voor de grondexploitatie zijn daarmee verzekerd. De herinrichting van het Westerwater en het bouwrijp maken zijn afgerond. In de tweede helft van 2021 wikkelen we dit financieel af evenals de uitgevoerde werkzaamheden aan de Oudelandselaan. Deze werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders van de vastgestelde grondexploitatie uitgevoerd. Voor de toekomstige werkzaamheden in het openbaargebied is een faseringsplan uitgewerkt. Wij communiceren wekelijks met winkeliers en bewoners door middel van een o.a. communicatie updates.

Daarnaast hebben wij op regelmatige basis overleg met de stakeholders in het gebied. Vernieuwde inzichten naar aanleiding van een deel van de uitgewerkte faseringsplanning leidt tot een verschuiving van kosten naar een latere fase waardoor we in 2021 minder verwachten uit te geven. De aanbesteding van de fiets-/voetgangersbrug heeft inmiddels plaatsgevonden. De kosten hiervan vielen binnen het budget maar we voorzien de start van de uitvoering hiervan pas in het voorjaar van 2022 waardoor ook een groot deel van deze kosten doorschuiven. Overall verwachten we in financiële zin geen grote mee- en/of tegenvallers ten opzichte van de vastgestelde grondexploitatie. Wel zien we dat een deel van de begrootte kosten in 2021 later worden uitgegeven.

Wilderszijde
Voor Wilderszijde (lopende grondexploitatie) verwachten we voor de zomer 2021 de grond voor de eerste fase van plan Buyten te transporteren en in het najaar de grond voor de tweede fase. Dit loopt volgens planning evenals het bouwrijp maken. De bouwweg voorzien we niet meer van asfalt maar van klinkers en dat levert een besparing op in de geraamde kosten van geschat circa € 200.000. Het engineeren van het bouw- en woonrijp heeft echter wel meer gekost van vooraf ingeschat. We verwachten hiervoor € 60.000 meerkosten.

Voor het Wilsonerf en Wolfert Lansing maakten we begin dit jaar de openbare ruimte woonrijp. Dit verliep volgens planning en de financiële afwikkeling vindt in de tweede helft van 2021 plaats. We verwachten hier een klein voordeel ten opzichte van de vastgestelde grondexploitatie. Tussen het Wolfert Lansing en de fietstunnel Boterdorpseweg leggen we een fietspad aan (parallel aan de Boterdorpseweg). Dit fietspad leggen we aan zodra dat we dit toekomstvast kunnen doen (gelet op de resterende ontwikkeling van Wilderszijde). Op dit moment hebben we hier voldoende zekerheid over en in het najaar van 2021 kunnen we starten met de uitvoering. Het eerder uitvoeren leidt tot meer uitgaven in 2021 maar heeft op het resultaat van de grondexploitatie geen effect.

Ruimte-voor-Ruimte De Groenzoom Noordeinde
Voor het project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde lopen een aantal gesprekken met initiatiefnemers voor het kopen van een kavel en/of recht. Momenteel wordt deelgebied Noordeinde 1 bouwrijp gemaakt, waarvan een deel van de kosten zal verschuiven naar 2022.

Westpolder Bolwerk
Voor het project Westpolder/Bolwerk is de ROK voor de eerste fase van deelplan 6 ondertekend en is het projectteam samen met OCW de uitgangspunten van deelplan 4 West verder aan het uitwerken, o.a. om binnen dezelfde kaders het plan te verdichten. De verschuivingen in opbrengsten en kosten hebben per saldo geen effect op de grondexploitatie aangezien er vaste contractuele afspraken zijn gemaakt met betrekking tot afdrachten naar de gemeente, inclusief de afdracht van gemeente naar OCW voor het BWRM.

De geplande verwerving van Hoogheemraadschap in 2021 zal naar alle waarschijnlijkheid doorschuiven naar 2022. De geplande werkzaamheden voor bouwrijp maken zullen naar alle waarschijnlijkheid pas in 2022 plaatsvinden, waardoor het overgrote deel van het geraamde €1,7 mln. niet benodigd zal zijn in 2021, maar door zal schuiven naar 2022 e.v. Van het resterend budget voor woonrijp maken van € 426.000,- is de verwachting dat deze eveneens pas in 2022 benodigd zal zijn. De opbrengsten voor deelplan 6 en 4 West zullen verschuiven naar 2022.

Oudeland
Voor het project Oudeland is in de afgelopen periode met diverse partijen een reserverings- en/of koopovereenkomst gesloten. Het aantal partijen waarmee de overeenkomst gesloten is, is aanzienlijk hoger dan geprognotiseerd. Hiermee neemt op nominale waarde het resultaat niet toe. Echter, het risico neemt af waardoor de risicoreservering naar beneden bijgesteld kan worden.

Meerpolder
Voor Meerpolder komt een langlopend gerechtelijk proces ten einde met een positief resultaat voor de gemeente. Als gevolg hiervan komt een onvoorziene post van ca. € 107.000,- ten bate aan de grondexploitatie. De uitvoering van de bijbehorende werkzaamheden heeft al plaats gevonden.

Parkzoom en Rodenrijse Zoom

Voor de projecten Parkzoom en Rodenrijse Zoom kan de grondexploitatie naar verwachting eind van dit jaar afgesloten worden. Er is dan immers voldaan aan het criterium uit de financiële verordening van realisatie van 100% van de opbrengsten en 90% van de kosten. Aan het eind van het jaar zal dit getoetst worden, en wordt voor de werkzaamheden die nog uitgevoerd worden een bestemmingsreserve nog te maken kosten gevormd.

Risico's en kansen

Op dit moment is de markt voor bouwmaterialen en kosten voor civiele werkzaamheden in beweging. Sommige grondstoffen kennen schaarste met mogelijk als gevolg kostenstijgingen. Wij monitoren de gegevens uit de markt nauwlettend en we bezien continue de consequenties voor de grondexploitaties vanaf 2022 en anticiperen hierop.

Door het sluiten van grondverkoopovereenkomsten en een meer concrete inschatting van de nog te maken kosten nemen de risico's van de lopende grondexploitaties (verder) af. De financiële consequenties van vertraging in de bouw liggen in de meeste gevallen bij de ontwikkelaar: contractueel is vaak een rentevergoeding afgesproken indien later wordt afgenomen. Ook verwachten we dat bij het sluiten van nieuwe grondverkoopovereenkomsten nog in de grondexploitaties opgenomen risicoreserveringen verder vrijvallen.

Jaarschijf 2021

Er is op hoofdlijnen gekeken naar (verwachte) afwijkingen tussen de begroting van de jaarschijf 2021, de gerealiseerde kosten en opbrengsten tot nu toe en een prognose van de nog te maken kosten en nog te ontvangen opbrengsten. Hierbij voorzien wij een aantal afwijkingen voor zowel de kosten als de opbrengsten. Voor een aantal grondexploitaties zal, voor zover wij nu in kunnen schatten, een verschuiving plaatsvinden van zowel kosten als opbrengsten naar achteren in de tijd. Het gaat om circa € 10,0 miljoen aan de kostenkant en circa € 14,0 miljoen aan de opbrengstenkant.

Belangrijk is dat niet alle afwijkingen een financieel voor- of nadeel zijn. In veel gevallen betreft het een verschuiving tussen jaren en is het financiële effect op het resultaat van de grondexploitatie hiervan beperkt. Onderstaand een samenvatting op MPG-niveau (per hoofdkostensoort).

Bedragen x € 1.000.000

Kosten	Geraamd jaarschijf 2021	Gerealiseerd per 21-6-2021	%	Verschil
Verwerving	0,16	-	0%	-0,16
Tijdelijk beheer	0,19	0,01	6%	-0,18
Sloop	0,04	-	0%	-0,04
Milieu	1,99	0,09	5%	-1,90
Bouwrijp maken	8,43	0,79	9%	-7,64
Woonrijp maken	11,63	3,69	32%	-7,94
Plankosten	4,77	0,85	18%	-3,92
Overige kosten	0,83	0,08	10%	-0,75
Totale Kosten	**28,05**	**5,51**	**20%**	**-22,54**

Opbrengsten	Geraamd jaarschijf 2021	Gerealiseerd per 21-6-2021	%	Verschil
Woningbouw	43,54	14,26	33%	-29,28
Niet-Woningbouw	13,00	2,09	16%	-10,91
Overige opbrengsten	1,49	0,00	0%	-1,49
Totale Opbrengsten	**58,02**	**16,35**	**28%**	**-41,67**
Saldo	**29,97**	**10,84**		**19,13**

Financiële overzichten

Bedragen x € 1.000.000,-

Verloop grondexploitaties	2022	2023	2024	2025
Kostensoort:				
Verwerving	2,66	-	-	-
Tijdelijk beheer	0,15	0,14	0,10	0,05
Sloop	0,06	0,01	0,01	-
Milieu	0,04	0,03	0,01	0,01
Bouwrijp maken	1,98	1,13	0,75	0,28
Woonrijp maken	8,57	6,01	1,23	1,75
Plankosten	3,52	2,92	1,64	1,13
Overige kosten	0,68	0,86	0,07	0,10
Rente	0,83	0,69	0,57	0,16
Kostenstijging	0,31	0,36	0,19	0,24
Totaal kosten	18,80	12,15	4,57	3,71
Opbrengstensoort:				
Grondopbrengsten	28,57	14,98	25,10	9,19
Overige opbrengsten	2,51	0,00	3,64	0,00
Opbrengstenstijging	0,74	0,54	1,66	0,64
Totaal opbrengsten	31,82	15,52	30,41	9,83
Saldo kosten en opbrengsten	13,03	3,38	25,84	6,12
Boekwaarde per einde jaar	**-61,99**	**-58,61**	**-32,78**	**-26,65**
Boekwaarde 31-12-2020	**-104,17**			

Bedragen x € 1.000.000,-

Project	Nog te realiseren kosten vanaf 2022	Nog te realiseren opbrengsten vanaf 2022
Meerpolder	2,19	0,56
Berkel Centrum West	9,62	0,01
Westpolder/Bolwerk	4,05	44,28
Oudeland	13,79	46,67
Rodenrijse Zoom	0,01	0,00
Parkzoom	1,22	0,69
Leeuwenhoekweg	0,51	2,51
Wilderszijde*	11,18	8,92
Groenzoom RvR Noordeinde	4,39	12,06
Landscheidingspark Horeca	0,35	0,00

** deel in exploitatie*

Paragraaf Interbestuurlijk toezicht

Inleiding

De wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) gaat ervan uit dat de raad in eerste lijn het college controleert, waardoor het verticaal toezicht van de provincies op gemeenten vermindert. De provincie wil haar verticale toezichtrol sober, proportioneel en risicogericht invullen. Om dit in de praktijk vorm te geven heeft de provincie in samenwerking met de Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten (VHG) in 2013 met alle 65 Zuid-Hollandse gemeenten afzonderlijk –maar met identieke inhoud- een bestuursovereenkomst gesloten.

De provincie spreekt via de bestuursovereenkomst met de gemeenten af dat zij binnen de reguliere planning & control-cyclus (jaarverslag) jaarlijks informatie verschaffen over de stand van de taakbehartiging op de belangrijkste toezichtdomeinen: financiën, ruimtelijke ordening, omgevingsrecht, monumentenzorg, archief- en informatiebeheer en huisvesting vergunninghouders. Via deze paragraaf verschaffen wij deze informatie aan de provincie.

Financiën

De Begroting 2022-2025 sluit structureel in 2022 met inachtneming van de diverse ombuigingsmaatregelen zoals gepresenteerd in deze meerjarenbegroting. De ombuigingen hebben daarnaast een dempend effect op de structurele tekorten in latere jaren. De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB niet-woningen zetten we versneld in. Die tarieven zijn voor 2022 verhoogd en zullen naar verwachting in 2024 het landelijke gemiddelde bereiken. De tekorten in de Meerjarenraming 2023-2025 zijn gedekt met onttrekkingen uit de algemene reserve.

Ruimtelijke ordening

In 2022 voldoen al onze bestemmingsplannen aan de verordening Ruimte.

Omgevingsrecht

In 2016 heeft de raad de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving Omgevingsrecht Lansingerland vastgesteld. Jaarlijks stelt het college het uitvoeringsprogramma vast. Over de naleving van de kwaliteitscriteria doet het college van burgemeester en wethouders jaarlijks mededeling aan de gemeenteraad.

Monumentenzorg

Ook in 2022 beschikt de gemeente over een Erfgoedcommissie. Deze is opgebouwd conform de vastgestelde Erfgoedverordening 2016 m.b.t. deskundigheid.

Archief- en informatiebeheer

Op basis van het concept-verslag van de Archiefinspectie is de conclusie dat het archief- en informatiebeheer deels voldoet aan vigerende archiefwet- en regelgeving, maar ruimte laat voor verbetering.
De aanbevelingen worden z.s.m. opgepakt en doorgevoerd. Wij houden u op de hoogte van de bereikte resultaten.

Huisvesting van verblijfsgerechtigden /vergunninghouders

De taakstelling voor het huisvesten van verblijfsgerechtigden /vergunninghouders is aan het dalen ten opzichte van het hoogste punt in 2016. Bij tijdige en voldoende koppeling aan onze gemeente door het COA verwachten wij aan de taakstelling te kunnen voldoen.

Meerjarenbegroting

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2020			Begr 2021			Begr 2022			Begr 2023			Begr 2024			Begr 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en dienstverlening	5.646	665	-4.981	6.266	730	-5.536	5.918	722	-5.196	5.820	722	-5.098	5.566	722	-4.844	5.566	722	-4.844
2. Openbare orde en veiligheid	6.036	44	-5.992	6.914	272	-6.642	6.759	65	-6.694	6.754	65	-6.689	6.754	65	-6.689	6.754	65	-6.689
3. Sport, cultuur en onderwijs	11.488	1.101	-10.387	12.248	1.104	-11.144	11.539	1.218	-10.321	12.784	1.216	-11.567	13.480	1.111	-12.370	13.324	1.072	-12.253
4. Sociaal Domein	54.162	17.044	-37.118	53.995	11.251	-42.744	52.322	9.857	-42.466	51.805	10.230	-41.576	52.785	10.565	-42.221	53.622	10.913	-42.709
5. Kwaliteit openbare ruimte	32.191	19.244	-12.947	30.191	18.134	-12.056	30.009	18.698	-11.311	30.943	18.961	-11.982	32.631	19.191	-13.440	33.728	19.734	-13.993
6. Lansingerland ontwikkelt	9.683	3.939	-5.744	11.853	3.863	-7.990	12.016	2.952	-9.064	11.613	2.492	-9.121	11.223	2.499	-8.725	10.042	2.504	-7.537
7. Grondzaken	35.326	42.279	6.953	62.635	61.868	-767	38.820	38.036	-784	24.638	23.847	-790	31.161	30.507	-654	10.837	10.488	-349
Subtotaal Programma's	**154.533**	**84.316**	**-70.216**	**184.102**	**97.223**	**-86.879**	**157.383**	**71.547**	**-85.836**	**144.356**	**57.534**	**-86.823**	**153.602**	**64.660**	**-88.942**	**133.873**	**45.499**	**-88.374**
Lokale heffingen	465	15.419	14.954	399	16.512	16.114	434	17.382	16.948	439	17.837	17.398	445	17.993	17.548	451	17.993	17.542
Algemene uitkering gemeentefonds	0	72.383	72.383	0	74.842	74.842	0	79.935	79.935	0	79.089	79.089	0	80.999	80.999	0	83.135	83.135
Dividend	134	141.670	141.535	5	566	562	5	451	447	5	612	607	5	537	532	5	537	532
Financieringsfunctie	3.891	3.626	-265	3.448	3.345	-103	3.175	3.087	-88	1.517	2.958	1.441	1.100	3.065	1.965	1.100	2.660	1.560
Overige algemene dekkingsmiddelen	989	88	-900	973	20	-954	2.705	20	-2.686	2.070	20	-2.051	2.092	-510	-2.602	2.108	-2.222	-4.330
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	**5.480**	**233.186**	**227.707**	**4.825**	**95.285**	**90.460**	**6.319**	**100.874**	**94.555**	**4.031**	**100.516**	**96.484**	**3.642**	**102.084**	**98.442**	**3.664**	**102.102**	**98.438**
Stelpost onvoorzien	0	0	0	50	0	-50	65	0	-65	66	0	-66	68	0	-68	69	0	-69
Overhead	15.142	8	-15.134	17.131	20	-17.111	17.287	20	-17.267	15.886	20	-15.866	15.978	20	-15.958	15.739	20	-15.719

Geraamd Totaal saldo van baten en lasten	**175.155**	**317.511**	**142.356**	**206.108**	**192.528**	**-13.580**	**181.054**	**172.441**	**-8.613**	**164.340**	**158.070**	**-6.270**	**173.289**	**166.764**	**-6.526**	**153.345**	**147.621**	**-5.723**
1. Bestuur en dienstverlening	80	103	23	0	175	175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Openbare orde en veiligheid	1	73	72	0	34	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Sport, cultuur en onderwijs	144	312	168	5.842	7.076	1.234	17	201	185	17	199	183	17	693	677	17	493	477
4. Sociaal Domein	3.282	2.191	-1.091	1.313	4.255	2.942	882	1.129	246	13	2	-11	13	2	-11	13	2	-11
5. Kwaliteit openbare ruimte	1.485	2.765	1.280	4.997	1.340	-3.657	576	851	276	558	948	389	564	1.477	913	564	1.724	1.160
6. Lansingerland ontwikkelt	348	1.136	787	1.519	4.050	2.531	41	2.559	2.518	41	1.729	1.688	41	1.244	1.203	41	39	-2
7. Grondzaken	7.228	602	-6.625	-71	650	721	-71	664	735	-70	668	739	0	602	602	0	297	297
Algemene dekkingsmiddelen	170.636	36.414	-134.222	38.839	47.009	8.170	9.789	14.290	4.501	2.500	3.657	1.157	0	814	814	0	668	668
Overhead	66	1.487	1.422	80	1.907	1.827	66	356	291	66	44	-22	66	44	-22	66	44	-22
Subtotaal Mutaties reserves	**183.269**	**45.084**	**-138.185**	**52.519**	**66.496**	**13.977**	**11.299**	**20.050**	**8.751**	**3.124**	**7.248**	**4.124**	**700**	**4.877**	**4.177**	**700**	**3.268**	**2.568**
Geraamde resultaat	**358.423**	**362.595**	**4.171**	**258.627**	**259.024**	**397**	**192.353**	**192.491**	**138**	**167.464**	**165.317**	**-2.147**	**173.989**	**171.640**	**-2.349**	**154.044**	**150.889**	**-3.155**

Overzicht incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven voor de periode 2022-2025. Het opnemen van dit overzicht is relevant voor de vraag: in welke mate wordt het begrotingssaldo in de meerjarenbegroting beïnvloed door incidentele baten en lasten?

Het BBV kent geen scherpe definitie van de begrippen 'incidenteel' en 'structureel'. De Commissie BBV heeft de notitie structurele en incidentele baten en lasten gepubliceerd om dat te verhelderen. Echter, in de praktijk leidt dit nog tot verschillende interpretaties tussen gemeenten onderling en tussen de gemeenten en de toezichthouder. De provincies hebben als toezichthouders gezamenlijk een handreiking opgesteld om invulling te geven aan de notitie. Deze handreiking bevat een scherpere definitieve van de begrippen incidenteel en structureel en is van toepassing op de Begroting 2022 en verder. Gezien de tijd tussen het publiceren van de handreiking en het vaststellen van de begroting 2022 kort is, betrekt de provincie deze handreiking pas bij de begroting 2023 volledig in het toezichtoordeel. In ondersstaand overzicht volgen wij de indeling in incidentele baten en lasten, zoals wij dat ook in voorgaande jaren deden. Mogelijk dat vanaf begrotingsjaar 2023 hier enkele wijzigingen, zowel voor de incidentele baten als lasten, kunnen optreden.

Het overzicht van de incidentele baten en lasten van de gemeente Lansingerland ziet er als volgt uit:

Overzicht Incidentele baten en lasten na eerste begrotingswijziging	2022	2023	2024	2025
Programma 1 - Bestuur en dienstverlening	**340**	**250**	**0**	**0**
Inzet op burgerparticipatie	250	250	0	0
Ophogen budget griffie	40	0	0	0
Verkiezingen budget communicatie	50	0	0	0
Programma 2 - Openbare orde en veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 3 - Sport, cultuur en onderwijs	**612**	**413**	**508**	**0**
Afboeken boekwaarde schoolgebouwen (via MIP)	0	0	222	0
Incid.inzet verlagen beeldkwaliteit openb.ruimte beheer (begr.knop)	2	0	0	0
Werken door derden (uitbesteding)	-2	59	0	0
Kunstzinnige vorming	105	0	0	0
Overdracht schoolgebouwen	63	14	14	0
1e inrichting en OLP t.b.v. IHP	35	52	272	0
Onderzoekskosten t.b.v. personele capaciteit cultuur	60	0	0	0
Combinatiefuncties Sport	349	288	0	0
Programma 4 - Sociaal domein	**1.139**	**0**	**0**	**0**
Dyslexiezorg	50	0	0	0
Monitoringsopgave sociaal domein	175	0	0	0
Incidentele aanpassing sociaal domein onderdeel GR0 Jeugd	869	0	0	0
Budgetten Pubers in de spotlight en Eenzamen aan boord	45	0	0	0
Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte	**862**	**736**	**560**	**615**
Areaaluitbreiding	7	0	0	0
Incid.inzet verlagen beeldkwaliteit openb.ruimte beheer (begr.knop)	59	0	0	0
Toevoegingen reserve baggeren	225	225	225	225
Toevoegingen reserve groot onderhoud gebouwen	492	475	335	404
Vrijval stelpost coalitieakkoord	0	0	0	-14
Project Zwerfafval	73	0	0	0

Aanschaf en vervanging software Riolering	0	30	0	0
Lagere onttrekking i.v.m. opheffen reserve	6	6	0	0
Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt	**2.492**	**1.367**	**1.212**	**0**
DCMR A13/A16	123	135	0	0
Aanpassing investering woonwagens	60	27	7	0
Groen Blauwe Leefomgevingsvisie	70	0	0	0
Horti Science	1.205	1.205	1.205	0
Incid.inzet verlagen beeldkwaliteit openb.ruimte beheer (begr.knop)	14	0	0	0
Milieubeleidsplan	50	0	0	0
Ophoging budget voor strategievisie	10	0	0	0
Samenwerkingsverbanden en regionale initiatieven	100	0	0	0
Stimuleren economie	10	0	0	0
Vervallen onttrekking reserve Ombuiging	-175	0	0	0
Implementatiekosten omgevingswet	550	0	0	0
Greenport centrum kennis innovatie	250	0	0	0
Corona herstelplan	225	0	0	0
Programma 7 - Grondzaken	**38.831**	**24.632**	**30.898**	**10.547**
Grondexploitaties	38.049	23.847	30.320	**10.274**
Dotatie verliesvoorziening grexen	711	715	578	**273**
Lagere onttrekking i.v.m. opheffen reserve	71	70	0	**0**
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	**10.689**	**2.500**	**0**	**0**
Frictiekosten flankerend beleid	400	0	0	0
Mutatie en vrijval res.crisismaatregelen	500	0	0	0
Toevoegingen reserve kapitaallasten	9.789	2.500	0	0
Overzicht Overhead	**676**	**360**	**300**	**0**
Eenmalige afrekening FLO kosten VRR	0	60	0	0
Haagse Beek I en D	100	100	100	0
Incid.inzet verlagen beeldkwaliteit openb.ruimte beheer (begr.knop)	2	0	0	0
Inzet recruitment incidenteel	374	0	0	0
Professionaliseren communicatie vanuit de organisatie	200	200	200	0
Totaal incidentele lasten	**55.640**	**30.258**	**33.478**	**11.162**
Programma 1 - Bestuur en dienstverlening	**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 2 - Openbare orde en veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 3 - Sport, cultuur en onderwijs	**251**	**151**	**615**	**164**
Onttrekking reserve onderzoekskosten t.b.v. personele capaciteit cultuur	60	0	0	0
Onttrekking reserve 1e inrichting en OLP t.b.v. IHP	96	99	319	164
Vrijval reserve Tijdelijke huisvesting PO	0	0	24	0
Onttrekking reserve 1e inrichting en OLP t.b.v. IHP	35	52	272	0
Onttrekking reserve ombuiging combinatiefunctionarissen	60	0	0	0

Programma 4 - Sociaal domein	**1.129**	**2**	**2**	**0**
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	1.055	0	0	0
Correctie onttrekking reserve WMO	74	2	2	0
Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte	**1.100**	**522**	**368**	**368**
Onttrekkingen reserve baggeren	200	200	200	200
Onttrekkingen reserve groot onderhoud gebouwen	827	322	168	168
Bijdrage Afvalfonds voor project Zwerfafval	73	0	0	0
Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt	**2.734**	**1.729**	**1.244**	**39**
Onttrekking algemene reserve t.b.v. A13/A16	135	135	0	0
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Horti Science	1.205	1.205	1.205	0
Onttrekking reserve Crisimaatregelen t.b.v. Corona herstelplan	225	0	0	0
Onttrekking reserve ombuiging t.b.v. Greenport centrum kennis innovatie	250	0	0	0
Onttrekking reserve onderzoekskosten t.b.v. Groen Blauwe Leefomgevingsvisie	70	0	0	0
Onttrekking reserve onderzoekskosten t.b.v. Middengebied	120	0	0	0
Onttrekking reserve onderzoekskosten t.b.v. Milieubeleidsplan	50	0	0	0
Onttrekking reserve onderzoekskosten t.b.v. Regionale initiatieven	100	0	0	0
Onttrekkingen overige reserves	29	39	39	39
Onttrekking reserve Actieplan Omgevingswet	550	350	0	0
Programma 7 - Grondzaken	**38.831**	**24.630**	**30.898**	**10.547**
Grondexploitaties	38.036	23.847	30.507	10.488
Onttrekking algemene reserve t.b.v. actualisatie Grex en MPG 2021	795	783	391	59
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	**11.049**	**2.500**	**0**	**0**
Mutatie en vrijval res.crisismaatregelen	1.260	0	0	0
Onttrekkingen algemene reserve t.b.v. reserve kapitaallasten	9.789	2.500	0	0
Overzicht Overhead	**348**	**84**	**44**	**44**
Onttrekking algemene reserve t.b.v. E HRM pakket	64	0	0	0
Onttrekking algemene reserve t.b.v. onderzoeks- en implementatiebudget recruitment	60	0	0	0
Onttrekkingen diverse reserves i.v.m. gewijzigde kostensoort	224	84	44	44
Totaal incidentele baten	**55.441**	**29.618**	**33.171**	**11.162**
Saldo incidenteel (lasten minus baten)	199	640	307	0
Saldo Begroting 2022 - 2025, inclusief incidenteel	138	-2.147	-2.349	-3.155
Saldo Begroting 2022 - 2025, structureel	**337**	**-1.507**	**-2.042**	**-3.155**

Recapitulatie begrotingsevenwicht

In onderstaande tabel staat de recapitulatie van het begrotingsevenwicht 2022-2025. Hierin zijn de totale lasten en baten van de programma's, de algemene dekkingsmiddelen, de overhead en de reservemutaties gesplitst in incidenteel en structureel. Het begrotingsevenwicht is het resultaat van de structurele baten minus de structurele lasten. In 2022 is het structurele begrotingsoverschot € 0,3 miljoen. In de jaren 2023-2025 bedraagt het structurele begrotingstekort respectievelijk € 1,5 miljoen, € 2,0 miljoen en € 3,2 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begr 2022			Begr 2023			Begr 2024			Begr 2025		
	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.
Lasten programma 1	5.918	340	5.578	5.820	250	5.570	5.566	0	5.566	5.566	0	5.566
Lasten programma 2	6.759	0	6.759	6.754	0	6.754	6.754	0	6.754	6.754	0	6.754
Lasten programma 3	11.539	612	10.927	12.784	413	12.371	13.480	508	12.972	13.324	0	13.324
Lasten programma 4	52.322	270	52.052	51.805	0	51.805	52.785	0	52.785	53.622	0	53.622
Lasten programma 5	30.009	139	29.870	30.943	30	30.913	32.631	0	32.631	33.728	-14	33.742
Lasten programma 6	12.016	2.667	9.350	11.613	1.367	10.246	11.223	1.212	10.012	10.042	0	10.042
Lasten programma 7	38.820	38.760	60	24.638	24.562	75	31.161	30.898	263	10.837	10.547	290
Totaal lasten programma's	**157.383**	**42.787**	**114.596**	**144.356**	**26.622**	**117.734**	**153.602**	**32.618**	**120.983**	**133.873**	**10.533**	**123.340**
Baten programma 1	722	0	722	722	0	722	722	0	722	722	0	722
Baten programma 2	65	0	65	65	0	65	65	0	65	65	0	65
Baten programma 3	1.218	0	1.218	1.216	0	1.216	1.111	0	1.111	1.072	0	1.072
Baten programma 4	9.857	0	9.857	10.230	0	10.230	10.565	0	10.565	10.913	0	10.913
Baten programma 5	18.698	73	18.625	18.961	0	18.961	19.191	0	19.191	19.734	0	19.734
Baten programma 6	2.952	0	2.952	2.492	0	2.492	2.499	0	2.499	2.504	0	2.504
Baten programma 7	38.036	38.036	0	23.847	23.847	0	30.507	30.507	0	10.488	10.488	0
Totaal baten programma's	**71.547**	**38.109**	**33.438**	**57.534**	**23.847**	**33.686**	**64.660**	**30.507**	**34.153**	**45.499**	**10.488**	**35.011**
Saldo van baten en lasten programma's	**-85.836**	**-4.678**	**-81.158**	**-86.823**	**-2.775**	**-84.048**	**-88.942**	**-2.111**	**-86.831**	**-88.374**	**-45**	**-88.329**
Lasten algemene dekkingsmiddelen	6.319	900	5.419	4.031	0	4.031	3.642	0	3.642	3.664	0	3.664
Lasten overhead	17.287	676	16.611	15.886	360	15.526	15.978	300	15.678	15.739	0	15.739
Lasten vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	65	0	65	66	0	66	68	0	68	69	0	69
Totaal lasten diverse	**23.671**	**1.576**	**22.095**	**19.984**	**360**	**19.624**	**19.688**	**300**	**19.388**	**19.471**	**0**	**19.471**

Baten algemene dekkingsmiddelen	100.874	0	100.874	100.516	0	100.516	102.084	0	102.084	102.102	0	102.102
Baten overhead	20	0	20	20	0	20	20	0	20	20	0	20
Baten vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten diverse	**100.895**	**0**	**100.895**	**100.536**	**0**	**100.536**	**102.104**	**0**	**102.104**	**102.122**	**0**	**102.122**
Saldo van diverse	**77.224**	**-1.576**	**78.800**	**80.552**	**-360**	**80.912**	**82.416**	**-300**	**82.716**	**82.651**	**0**	**82.651**
Totale saldo van baten en lasten van de programma's en diverse	**-8.613**	**-6.254**	**-2.358**	**-6.270**	**-3.135**	**-3.135**	**-6.526**	**-2.411**	**-4.115**	**-5.723**	**-45**	**-5.679**
Stortingen in reserves	11.299	11.277	22	3.124	3.276	-152	700	560	140	700	629	71
Onttrekkingen aan reserves	20.050	17.333	2.717	7.248	5.771	1.476	4.877	2.664	2.213	3.268	674	2.594
Geraamd resultaat	**138**	**-199**	**337**	**-2.147**	**-640**	**-1.507**	**-2.349**	**-307**	**-2.042**	**-3.155**	**0**	**-3.155**
Totaal structurele lasten	192.353	55.640	136.713	167.464	30.258	137.206	173.989	33.478	140.511	154.044	11.162	142.882
Totaal structurele baten	192.491	55.441	137.050	165.317	29.618	135.699	171.640	33.171	138.469	150.889	11.162	139.727
Saldo totaal, incidenteel en structureel	**138**	**-199**	**337**	**-2.147**	**-640**	**-1.507**	**-2.349**	**-307**	**-2.042**	**-3.155**	**0**	**-3.155**

Geprognosticeerde balans

In deze paragraaf is, conform de actuele BBV-voorschriften, een geprognosticeerde balans opgenomen. Zie onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1.000

Activa (per 31 december)	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Immateriële vaste activa	13.582	14.465	14.399	14.232	13.565	13.398
Materiële vaste activa	212.257	222.374	238.684	271.826	302.534	322.183
Financiële vaste activa	4.412	15.668	15.637	15.605	15.573	15.540
Vaste activa	**230.251**	**252.507**	**268.720**	**301.663**	**331.672**	**351.121**
Voorraad gronden in exploitatie	86.704	25.576	11.446	7.344	-10.620	-935
Voorraden	**86.704**	**25.576**	**11.446**	**7.344**	**-10.620**	**-935**
Overige activa	146.146	149.608	123.726	35.291	6.598	3.589
Kortlopende vorderingen	**146.146**	**149.608**	**123.726**	**35.291**	**6.598**	**3.589**
TOTAAL ACTIVA	463.101	427.691	403.892	344.298	327.650	353.775

Passiva (per 31 december)	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Algemene reserves	80.316	84.518	72.683	65.972	62.382	59.496
Bestemmingsreserves	176.105	156.247	159.546	160.063	158.347	156.749
Eigen vermogen (1)	**256.421**	**240.765**	**232.229**	**226.035**	**220.729**	**216.245**
Voorzieningen voor risico's (niet GREX)	5.221	5.170	5.100	5.030	4.960	4.890
Voorziening beklemde middelen	14.627	15.707	16.712	17.581	18.508	19.631
Voorzieningen	**19.848**	**20.877**	**21.812**	**22.611**	**23.468**	**24.521**
Langlopende leningen	156.368	138.049	121.851	52.653	40.454	28.254
Nog aan te trekken leningen						
Vaste schulden	**156.368**	**138.049**	**121.851**	**52.653**	**40.454**	**28.254**
Handelscrediteuren	7.743	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Overige passiva	22.721	25.000	25.000	40.000	40.000	81.756
Kortlopende schulden	**30.464**	**28.000**	**28.000**	**43.000**	**43.000**	**84.756**
TOTAAL PASSIVA (2)	463.101	427.691	403.892	344.299	327.651	353.776

Solvabiliteit (1/2)	55%	56%	57%	66%	67%	61%

Uitgangspunten Begroting 2022-2025

Inwoner- en woningaantallen / groei gerelateerde baten en lasten

De cijfers over 2021 betreffen de werkelijke aantallen inwoners en woningen per 1 januari, en het aantal leerlingen VO van schooljaar 2020-2021.

Het geraamde aantal inwoners vanaf 2022 is gebaseerd op de bevolkingsprognose van mei 2020.

Het geraamde aantal woningen vanaf 2022 en de gemiddelde jaarlijkse toename van 450 is gebaseerd op de woningbouwplanning van juli 2019.

Het geraamde aantal leerlingen VO vanaf 2022 is gebaseerd op leerling prognose uit 2019 uitgevoerd door Pronexus.

Hieronder worden per jaar de onderdelen genoemd waarop de hoogte van het groei gerelateerde gedeelte van de Algemene Uitkering is gebaseerd:

Aantal per 1 januari	2021	2022	2023	2024	2025
Inwoners	63.363	64.600	65.900	67.600	69.100
toename in begrotingsjaar	980	1.237	1.300	1.700	1.500
Woonruimten	24.686	25.136	25.586	26.036	26.486
toename in begrotingsjaar	656	450	450	450	450
Leerlingen VO	4.404	4.440	4.522	4.605	4.678

Prijscorrectie (inflatie) - en loonontwikkeling

Inflatiecorrectie

Jaarlijks indexeren we de aan inflatie gerelateerde materiële budgetten. In deze begroting gaan we uit van een verwachte prijsindexatie van 1,6% voor 2022.

Loonontwikkelingen

De VNG en de vakbonden hebben op 12 september 2019 de huidige CAO Gemeente 2019-2020 bekrachtigd. Deze CAO loopt van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. Op het moment van het opstellen van deze begroting is er nog geen nieuwe CAO bekend. Het is nog niet bekend wanneer deze zal worden bekrachtigd. Desondanks houden we in onze begroting rekening met een loonstijging van 2%.

Tarievenbeleid met betrekking tot belastingen

Tarievenbeleid met betrekking tot belastingen en leges

- *Belastingen*

De tarieven van de algemene belastingen, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting zijn in deze begroting met 1,6% geïndexeerd. Uit de doorrekening van de kosten blijkt dat verhoging van de belastingen noodzakelijk is om kostendekkend te blijven.

- *Leges*

De tarieven van de leges worden niet standaard geïndexeerd. Slechts indien uit de doorrekening van de kosten blijkt dat in relatie tot de kostendekkendheid de leges moeten worden aangepast zullen de tarieven worden aangepast.

Rente

Rente ontwikkelingen

- *Interne Rekenrente*

De door te berekenen rente aan investeringen exclusief grondexploitaties bedraagt 0,75% vanaf 2020. De door te berekenen rente aan grondexploitaties is, conform de regels van het BBV, 1,1%.

- *Nieuwe langlopende geldleningen*

Voor nieuw af te sluiten langlopende leningen, onder andere in verband met herfinanciering van bestaande leningen wordt in de prognoses een tarief van 1,5% gehanteerd. Er zijn in de begroting 2022 - 2025 geen nieuw af te sluiten langlopende leningen voorzien.

- *Rente ontwikkeling grondexploitatie*

Conform het MPG 2021 waarin de grondexploitaties zijn bijgesteld is ook het bedrag aan toegerekende rente aangepast naar 1,10%. Dit heeft te maken met de mutaties op de kosten en opbrengsten binnen de grondexploitatie.

BBV: Begroting 2022 naar taakvelden

In onderstaande tabel wordt de gemeentebegroting van Lansingerland gepresenteerd conform de taakveldindeling vanuit de BBV-voorschriften.

Bedragen x € 1.000

	2022		2023		2024		2025	
(sub)taakvelden	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	2.763	0	2.720	0	2.716	0	2.716	0
0.2 Burgerzaken	2.978	722	2.924	722	2.673	722	2.673	722
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	159	1	158	1	157	1	157	1
0.4 Overhead	17.464	20	16.063	20	16.154	20	15.915	20
0.5 Treasury	3.179	3.538	1.522	3.570	1.105	3.602	1.105	3.197
0.61 OZB woningen	434	8.954	439	9.089	445	9.223	451	9.223
0.62 OZB niet-woningen	0	8.083	0	8.404	0	8.425	0	8.425
0.64 Belastingen overig	0	344	0	344	0	344	0	344
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	79.935	0	79.089	0	80.999	0	83.135
0.8 Overige baten en lasten	2.616	281	2.221	281	2.246	-249	2.263	-1.961
0.10 Mutaties reserves	11.299	20.050	3.124	7.248	700	4.877	700	3.268
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	138	0	-2.147	0	-2.349	0	-3.155	0
Hoofdtaakveld: 0	**41.030**	**121.928**	**27.023**	**108.768**	**23.848**	**107.965**	**22.825**	**106.375**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.850	47	3.850	47	3.850	47	3.850	47
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.743	65	2.738	65	2.738	65	2.738	65
Hoofdtaakveld: 1	**6.593**	**112**	**6.588**	**112**	**6.588**	**112**	**6.588**	**112**
2.1 Verkeer en vervoer	9.665	701	10.253	701	11.001	701	11.335	701
2.2 Parkeren	79	0	82	0	84	0	86	0
2.5 Openbaar vervoer	163	0	163	0	163	0	163	0
Hoofdtaakveld: 2	**9.907**	**701**	**10.497**	**701**	**11.248**	**701**	**11.583**	**701**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	12	86	12	86	12	86	12	86
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	213	175	213	175	213	175	213	175
3.4 Economische promotie	2.226	3	2.102	3	2.105	3	900	3
Hoofdtaakveld: 3	**2.452**	**264**	**2.327**	**264**	**2.330**	**264**	**1.125**	**264**
4.1 Openbaar basisonderwijs	454	0	453	0	453	0	454	0
4.2 Onderwijshuisvesting	4.959	221	5.690	209	6.078	207	5.827	207
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.960	273	2.021	324	1.957	324	1.958	324
Hoofdtaakveld: 4	**7.372**	**494**	**8.164**	**532**	**8.489**	**530**	**8.239**	**530**
5.1 Sportbeleid en activering	119	40	80	0	82	0	82	0
5.2 Sportaccommodaties	5.308	3.074	5.020	3.025	5.327	2.807	5.461	2.807

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	541	39	1.033	39	1.033	39	994	0
5.4 Musea	16	0	16	0	16	0	16	0
5.5 Cultureel erfgoed	34	0	33	0	33	0	33	0
5.6 Media	955	0	955	0	955	0	955	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.525	318	5.927	318	6.541	318	6.822	318
Hoofdtaakveld: 5	**12.497**	**3.471**	**13.063**	**3.382**	**13.986**	**3.164**	**14.363**	**3.125**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.623	49	10.629	49	10.974	49	10.982	49
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	13.287	9.532	13.692	9.866	14.013	10.201	14.430	10.550
6.4 Begeleide participatie	131	0	131	0	131	0	131	0
6.5 Arbeidsparticipatie	1.901	0	1.906	0	2.020	0	2.021	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.995	0	2.077	0	2.135	0	2.227	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	9.495	322	10.062	361	10.565	361	10.932	361
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	15.609	0	13.974	0	13.707	0	13.659	0
Hoofdtaakveld: 6	**53.041**	**9.902**	**52.472**	**10.276**	**53.546**	**10.611**	**54.383**	**10.959**
7.1 Volksgezondheid	370	3	370	3	370	3	370	3
7.2 Riolering	5.471	6.838	5.643	7.029	5.773	7.202	5.998	7.468
7.3 Afval	6.359	7.715	6.458	7.836	6.613	8.008	6.848	8.285
7.4 Milieubeheer	3.352	207	3.356	212	3.360	219	3.359	224
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	258	240	258	240	259	240	253	240
Hoofdtaakveld: 7	**15.810**	**15.003**	**16.084**	**15.320**	**16.374**	**15.672**	**16.828**	**16.220**
8.1 Ruimtelijke ordening	1.421	5	1.319	5	1.402	5	1.409	5
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	38.888	38.144	24.706	23.955	31.230	30.615	10.905	10.596
8.3 Wonen en bouwen	3.480	2.467	3.073	2.002	2.602	2.002	2.640	2.002
Hoofdtaakveld: 8	**43.789**	**40.616**	**29.099**	**25.962**	**35.233**	**32.622**	**14.954**	**12.603**
Eindtotaal	**192.491**	**192.491**	**165.317**	**165.317**	**171.640**	**171.640**	**150.889**	**150.889**

BBV: Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel wordt de verplichte basisset van beleidsindicatoren getoond, conform de vernieuwde BBV-voorschriften.

#	Taakveld	Indicator	Waarde	Periode
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	6,49 FTE per 1.000 inwoners	2020
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	5,63 FTE per 1.000 inwoners	2020
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	€ 629,85 per inwoner	2019
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	14,10% van totale loonsom + externe inhuur	2019
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	9,57% van de totale lasten	2019
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	11 per 1.000 inwoners	2020
7.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	0,7 per 1.000 inwoners	2019
8.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	3,5 per 1.000 inwoners	2020
9.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	1,9 per 1.000 inwoners	2019
10.	1. Veiligheid	Vernieling	4,2 per 1.000 inwoners	2020
11.	3. Economie	Functiemenging	53,20%	2019
12.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	122,8 per 1.000 inwoners (15-74 jr)	2019
13.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	0,17 per 1.000 leerlingen	2017
14.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	30,65 per 1.000 leerlingen	2018
15.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,10%	2017
16.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	40,10%	2016
17.	6. Sociaal domein	Banen	693,4 per 1.000 inwoners (15-65 jr)	2019
18.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1,00%	2018
19.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	3,00%	2018
20.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	74,50%	2019
21.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	1,00%	2018
22.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	18,1 per 1.000 inwoners (18 jr en ouder)	2019
23.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	16,1 per 1.000 inwoners (15-65jr)	2019
24.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	8,6% van alle jongeren (tm 18 jr)	2019
25.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	0,60%	2019
26.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,20%	2019
27.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	34 per 1.000 inwoners (15-65jr)	2019
28.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	186,2kg per inwoner	2018
29.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	7,50%	2018
30.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	€ 349.000	2019
31.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	8,4 per 1.000 woningen	2018
32.	8. Vhrosv	Demografische druk	57,70%	2020
33.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 831	2020
34.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 889	2020

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (peildatum 16 september 2021

Bijlagen

Nieuw format begroting

Voorbeeld nieuw format begroting

Eerder heeft de raad de motie “Begroting 2021-2024: Planning en control cyclus (M2019-034)” aangenomen met onder andere als doel om de P&C-documenten leesbaarder te maken. In navolging daarvan hebben wij daarom gewerkt aan een nieuw format voor de begroting. Omwille van de tijd hebben wij dit format niet toegepast op de gehele begroting voor 2022, maar hebben wij het als voorbeeld uitgewerkt voor het beleidsveld Duurzaamheid. Het format is een eerste aanzet om de begroting per beleidsveld op een logischere wijze te presenteren, waarbij we werken aan de hand van een ‘doelenboom’ met de doelstellingen, het beleid en de kengetallen om dit te meten. Dit begrotingsformat is een eerste proeve. Voorafgaand aan het opstellen van de begroting voor 2023 willen we de feedback ophalen vanuit de raad, zodat we dit format nog verder kunnen verbeteren en in de begroting voor 2023 kunnen toepassen voor de gehele begroting van de gemeente.

Programma 6.4 Duurzaamheid

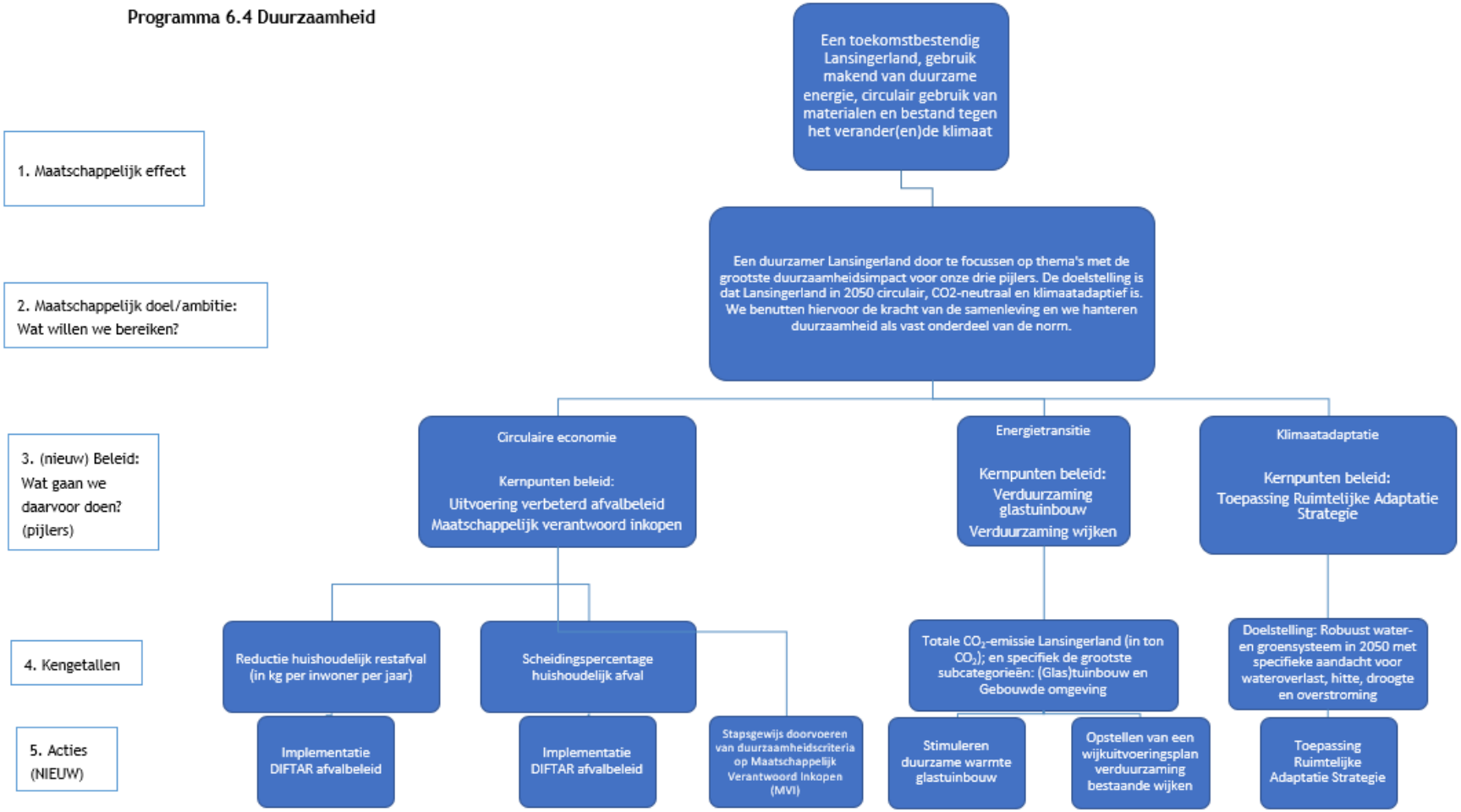

Verschillenanalyse beleidsveld 6.4:

Overzicht afwijkingen begroting 2022 t.o.v. 2021

Beleidsveld	Onderwerp	B/L	2021	2022	Verschil	Toelichting
6.4 Duurzaamheid	Subsidie REE regeling	B			-195.000	In 2020 ontvingen wij een eenmalige subsidie van €430.000 in het kader van de RRE-regeling. De uitvoering vond grotendeels plaats in 2020. € 195.000 van de subsidie is doorgeschoven naar 2021 ter dekking van de kosten.
	Uitvoering REE regeling	L			195.000	In 2021 maakten wij €195.000 aan kosten als gevolg van een ontvangen subsidie in het kader van de RRE-regeling. Dit betrof een eenmalige regeling die in 2022 niet terugkomt.
	De loonprognose, kapitaallasten en overige mutaties	L			-200.000	In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten van de loonprognose verhoogd. Deze stijging wordt grotendeels verklaard door het toekomstbestendig maken van de organisatie. Daarnaast heeft er een aanpassing in de toerekening van de uren plaatsgevonden. Ook heeft de verschuiving van de investeringen geleid tot een mutatie van de kapitaallasten. Als laatste zijn er kleine overige mutaties binnen het beleidsveld die dit saldo verklaren.
	Diverse beperkte bijstellingen overige budgetten	B			4.000	Het restant van circa € 4.000 hogere inkomsten ontstaat door diverse kleinere afwijkingen.
			1.113.000	1.309.000	-196.000	

Totaal hogere lasten	-5.000	Nadeel
Totaal lagere baten	-191.000	Nadeel
Totaal verschil baten en lasten in beleidsveld 6.4	-196.000	Nadeel

Reservemutaties	B/L	2021	2022	Verschil	Toelichting

N.v.t.	B	-	-	-	N.v.t.
		-	-	-	
Totaal hogere toevoegingen aan reserves				-	
Totaal lagere onttrekking aan reserves				-	
Totaal verschil reservemutaties in beleidsveld 6.4				-	-
Totaal verschil in beleidsveld 6.4				-196.000	Nadeel

Uitwerking beleidsterrein Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Een duurzamer Lansingerland

We zetten in op de hoofdthema's energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie om Lansingerland ook in de toekomst duurzaam, toekomstbestendig en leefbaar te houden. De doelstelling is dat Lansingerland in 2050 circulair, CO2-neutraal en klimaatadaptief is. We doen dit door een effectieve inzet op de onderwerpen met de grootste impact, maken het meer en meer onderdeel van beleid en doen het samen met de samenleving. In Q3 2021 delen wij de actualisatie van de Uitvoeringsagenda Lansingerland Duurzaam, die deze inzet nader beschrijft.

Toevertrouwen: benutten van de kracht van de samenleving

Er zit veel initiatief in onze maatschappij! Zowel vanuit inwoners(collectieven) als bij maatschappelijke partners. Door deze initiatieven goed te faciliteren zorgen we dat iedereen vanuit eigen kracht en motivatie aan de slag kan met duurzaamheid. Van inzet op en zelfbeheer van groen, tot energiecoaches. We scheppen de juiste randvoorwaarden vanuit de gemeente, en nemen geen regie over van iets dat als een goed idee vanuit de samenleving begon. We zullen dus selectiever zijn in onze rol. Bijvoorbeeld: na het succes van de eerste groene schoolpleinen die de gemeente als pilot initieerde, geven we nu de overige scholen de ruimte om op eigen initiatief en timing deze stap te maken. Als gemeente faciliteren we dit.

Concentreren: focus op de grootste impact

We brengen focus aan door in te zetten op de thema's die het meeste duurzaamheidswinst opleveren en waar we als lokale overheid een belangrijke rol in spelen. We zien het thema echter groeien, met veel nieuwe thema's, initiatieven en aandachtsgebieden. Daarom hebben we voor de drie pijlers elk een focusgebied aangebracht waar we voornamelijk op inzetten. Deze kiezen we dat we de grootste impact behalen met onze inzet. Deze staan beschreven in onze

uitvoeringsagenda duurzaamheid. Naast deze prioriteiten bevat de uitvoeringsagenda diverse andere projecten (zoals de uitvoering Regionale Energie Strategie, beleidskader zonne-energie).

Normaliseren: Duurzaamheid als vast onderdeel van de norm

We blijven de geldende duurzaamheidsnormen op het gebied van gebiedsontwikkelingen en projecten hanteren. Waar nodig actualiseren we interne normen en beleid om aan te blijven sluiten op onze duurzaamheidsdoelstellingen. Doordat we duurzaamheid structureel als norm meenemen in onze werkzaamheden maken we uiteindelijk een grote impact. Zo worden bijvoorbeeld bij grote projecten in de buitenruimte altijd een duurzaamheidssessie gehouden om de specifieke kansen voor dat project in kaart te brengen. Zo ligt de verantwoordelijkheid binnen de organisatie waar die hoort en spelen we capaciteit vrij binnen team duurzaamheid voor de meer innovatieve projecten en die zaken die onder 'concentreren' genoemd zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. We richten ons op de pijler 'Energietransitie'

Op het gebied van Energietransitie is ons einddoel dat de gemeente Lansingerland in 2050 volledig CO_2-neutraal is. Energie wekken we volledig op uit hernieuwbare bronnen. Deze hernieuwbare bronnen komen zoveel mogelijk uit de gemeente zelf.

We kiezen voor projecten met een hoge impact op CO_2-reductie. Circa 70% van de CO_2-uitstoot binnen de gemeentegrenzen is afkomstig van de glastuinbouw. Door een stevige inzet op dit thema, beogen we maximale CO_2-reductie. Daarnaast zetten we in op de verduurzaming van bestaande wijken.

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Reductie totale CO_2-emissie in Lansingerland (in ton CO_2), specifiek:	Nog niet bekend	n.v.t.	CO_2-neutraal in 2050
CO_2-emissie (Glas)tuinbouw (in ton CO_2)	Nog niet bekend	n.v.t.	CO_2-neutraal in 2050
CO_2-emissie Gebouwde omgeving (in ton CO_2)	Nog niet bekend	n.v.t.	CO_2-neutraal in 2050

Kengetal 1: Totale CO_2-emissie in Lansingerland

Onze doelstelling is om als gemeente in 2050 CO_2-neutraal te zijn. Daarom monitoren wij de langjarige trend van CO_2-emissies in Lansingerland. Alhoewel er vele (externe) factoren zijn die dit beïnvloeden, is dit het doel waar we onze inzet op richten. Daarvoor gaan we aan de slag met de volgende acties:

Stimuleren duurzame warmte glastuinbouw

Wij zetten ons op vele fronten in om de energietransitie in de glastuinbouw vorm te geven met de sector. Dit beschreven wij al in de uitvoeringsagenda en de actualiteitenoverzichten. Ook in de komende periode blijft dit topprioriteit. Wij werken daarbij ook veel in samenwerkingsverband (Warmte Samenwerking Oostland, Greenport West-Holland) om de krachten te bundelen.

Enkele belangrijkste punten van inzet in de komende periode:

- Verkenning van een aansluiting op regionaal warmtetransportnet Warmteling, in nauwe samenwerking met omliggende gemeenten, Gasunie, ministeries EZK en LNV en Provincie Zuid-Holland
- Gemeentelijke rol in ontwikkeling nieuwe geothermiebronnen en -zoekgebieden

- Ontwikkeling van uitbreiding warmtenet B3Hoek naar andere glastuinbouwgebieden
- Ontwikkeling van een regionaal net in Oostland middels o.a. tracéverkenningen, governance studie.

Het opstellen van een wijkuitvoeringsplan voor de verduurzaming van bestaande wijken
Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte markeerden wij de start van de transitie naar duurzame energievoorziening in bestaande wijken. In 2021 stelden wij een projectplan op om samen met belangrijke partners in deze transitie de vervolgstappen te bepalen en te nemen. We volgen daarbij de landelijke lijn. Het betreft een gefaseerde aanpak, waarbij wij starten met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan voor de eerste wijk.

2. We richten ons op de pijler 'Circulaire Economie'

Ons einddoel is dat Lansingerland in 2050 een circulaire economie is. Wij sluiten grondstofkringlopen met een zo hoog mogelijk behoud van waarde.

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Huishoudelijk restafval (in kg per inwoner per jaar)	193 kg	Nog niet beschikbaar	Reductie tot 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2025
Scheidingspercentage huishoudelijk afval	58%	58%	61%

Kengetal 1 en 2: Huishoudelijk restafval en scheidingspercentage
Huishoudelijk afval levert grote afvalstromen, die zo optimaal mogelijk gescheiden en gerecycled dienen te worden om de landelijke VANG-doelstellingen te kunnen behalen. Het afvalbeleid dat wij als gemeente vaststellen heeft een grote invloed op het recycling percentage van afval van huishoudens. Dit heeft ook invloed op het gedrag dat wij vragen van alle inwoners. In maart 2021 stelde de raad het nieuwe afvalbeleid vast. Lansingerland voert per 01-01-2023 Diftar in. In 2021 en 2022 ligt de focus op voorbereiding, communicatie en implementatie.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
Ook geven wij prioriteit aan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Als gemeente hebben wij invloed op onze eigen inkoop en bij wijkrenovaties en gebiedsontwikkelingen. In deze trajecten kunnen wij invloed uitoefenen op de keuzes van materialen die worden toegepast. We werken aan verdere verankering van circulariteit in deze projecten en onze organisatie. Wij nemen standaard duurzaamheidseisen op bij inkooptrajecten. Daarnaast wegen we af welke extra eisen we kunnen opnemen, toegespitst op de mogelijkheden en kansen voor het in te kopen voorwerp of project. Bij grote projecten doen we dit in speciale duurzaamheidssessies. Dit kunnen circulaire eisen zijn, maar bevat vaak ook andere duurzaamheidseisen, bijvoorbeeld op sociaal vlak. Vaak kiezen wij voor kaders en doelen, waarbij we de markt uitdagen hier de precieze invulling aan geven. Zo beperken wij onze impact en stimuleren wij de markt voor duurzame producten.

3. We richten ons op de pijler 'Klimaatadaptatie'

Onze ambitie voor Klimaatadaptatie is dat Lansingerland in 2050 optimaal is aangepast aan de veranderingen in het klimaat. Toenemende extremen op het gebied van hitte, droogte, neerslag en overstromingen moeten voldoende het hoofd worden geboden. Er is niet één indicator, of een beknopte set, die klimaatbestendigheid van een gehele gemeente representatief weergeeft. De indicatoren die hiervoor beschikbaar zijn meten altijd slechts een deelonderwerp. Daarom rapporteren wij hier geen indicator op, maar het doel waar we naartoe werken.

Middels het vaststellen van de Ruimtelijke Adaptatie Strategie in juni 2021 brachten we in kaart wat de risico's zijn van klimaatverandering en ontwikkelden we handvatten hoe we onze gemeente hierop aan kunnen passen. Specifiek focust het op de thema's wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. In de komende periode focussen we op hoe we dit verder kunnen gaan toepassen in de praktijk, voornamelijk binnen onze ruimtelijke projecten. Op specifieke momenten zoals gebiedsontwikkelingen of wijkrenovaties doen zich kansen voor waar we effectief en (kosten)efficiënt in kunnen zetten op een klimaatadaptieve omgeving. Zo komt het thema steeds verder in ons DNA. Ook werken we samen met de belangrijke partners op dit onderwerp, zoals de waterschappen. We organiseren dan ook een bijeenkomst met maatschappelijke partners om hen mee te nemen in de resultaten en te bespreken hoe zij eraan bij kunnen dragen ('toevertrouwen'). We ontwikkelen daarnaast een beknopte uitvoeringsagenda met de vervolgacties om deze verankering in onze bedrijfsvoering verder vorm te geven ('normaliseren').

Landelijke indicatoren	Lansingerland			Landelijk	
	2020	2021	Streefwaarde 2022	2020	2021
Reductie huishoudelijk restafval (in kg per inwoner per jaar)	193 kg	Nog niet beschikbaar	100 kg in 2025	Niet beschikbaar (dit wordt per gemeente gerapporteerd)	Doelstelling 100 kg
Scheidingspercentage huishoudelijk afval	58%	58%	61% (op weg naar de VANG-doelstelling van 75% in 2025)	Niet beschikbaar (dit wordt per gemeente gerapporteerd)	Doelstelling 75%

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten	1.058	1.311	1.316	1.326	1.330	1.331
Baten	256	198	7	12	19	24
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**-802**	**-1.113**	**-1.309**	**-1.314**	**-1.311**	**-1.306**
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-802**	**-1.113**	**-1.309**	**-1.314**	**-1.311**	**-1.306**

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsveld 6.4

1. Visie Lansingerland Duurzaam
2. Uitvoeringsagenda Duurzaamheid
3. Transitievisie Warmte
4. Afvalbeleid
5. Ruimtelijke Adaptatie Strategie

Verbonden partijen

N.v.t.

Maatschappelijke effecten	Een toekomstbestendig Lansingerland, gebruik makend van duurzame energie, circulair gebruik van materialen en bestand tegen het verander(en)de klimaat
Doelstelling voor programma	Een duurzamer Lansingerland door te focussen op thema's met de grootste duurzaamheidsimpact voor onze drie pijlers. We benutten hiervoor de kracht van de samenleving en we hanteren duurzaamheid als vast onderdeel van de norm.

Ontwikkelingen

Zoals hierboven aangegeven zijn we bezig met het ontwikkelen van een duurzaam Lansingerland met in ogenschouw houden van het Klimaatakkoord, het programma van eisen Klimaatadaptief Bouwen van de provincie en andere wettelijk eisen.

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Reserves	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-21	Dotatie 2021	Onttrekking 2021	Vrijval 2021	Saldo 31-dec-21
Algemene reserve algemene dienst incl. resultaat	onbeperkt	onbeperkt	80.315	23.359	19.157	0	84.518
Algemene reserves			**80.315**	**23.359**	**19.157**	**0**	**84.518**
Reserve Rekenkamer	onbeperkt	variabel	22	0	0	0	22
Reserve Afronding Overbuurtsepolder	2021	2.142	789	0	0	0	789
Reserve Baggeren	onbeperkt	onbeperkt	1.018	225	482	0	761
Reserve (Tijdelijke) huisvesting primair onderwijs alg.	2021	1.400	43	0	0	0	43
Reserve Overdracht schoolgebouwen	2019	900	831	0	0	0	831
Reserve 1e inrichting en OLP	2036	1.000	0	1.000	98	0	902
Reserve Sociaal Domein	2021	3.000	4.799	1.300	3.767	0	2.332
Reserve Warmtevisie	2022	onbeperkt	260	0	0	0	260
Reserve Actieplan Omgevingswet	2024	1.500	821	1.479	1.400	0	900
Reserve NTM kosten afgesloten GREX	onbeperkt	onbeperkt	80	0	0	0	80
Reserve Kapitaallasten dekkingsreserve RvR Groenzoom	2030	onbeperkt	341	0	0	0	341
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	onbeperkt	onbeperkt	2.873	493	608	0	2.758
Reserve Onderzoekskosten	2022	1.665	1.147	0	540	0	607
Reserve Kapitaallasten	onbeperkt	onbeperkt	10.770	5.457	4	0	16.223
Reserve Ombuiging	2022	1.200	849	0	196	0	653
Reserve Crisismaatregelen	2021	5.000	3.568	0	1.584	0	1.985
Reserve Financieringsstructurering	2025	10.300	10.300	0	10.300	0	0
Reserve Enecogelden	2022	137.594	137.594	0	24.862	0	112.732
Reserve Kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	onbeperkt	onbeperkt	0	4.825	0	0	4.825
Reserve Boeterente leningenportefeuille	2032	11.340	0	11.340	2.886	0	8.454
Reserve Herstelwerkzaamheden Meerpolder	2023	750	0	750	0	0	750
Bestemmingsreserves			**176.105**	**26.869**	**46.726**	**0**	**156.247**
Totaal Reserves			**256.420**	**50.228**	**65.883**	**0**	**240.766**

Voorzieningen	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-21	Dotatie 2021	Bestedingen 2021	Vrijval 2021	Saldo 31-dec-21
Voorziening Wethouders	onbeperkt	onbeperkt	5.221	150	220	0	5.151
Voorziening Afvloeiingsregelingen personeel	onbeperkt	onbeperkt	19	0	0	0	19

Totaal verplichtingen, verliezen en risico's			**5.240**	**150**	**220**	**0**	**5.170**
Voorziening Afvalstoffenheffing	onbeperkt	onbeperkt	0	0	0	0	0
Voorziening Riolering	onbeperkt	onbeperkt	14.627	1.081	0	0	15.707
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen			**14.627**	**1.081**	**0**	**0**	**15.707**
Totaal Voorzieningen			**19.867**	**1.231**	**220**	**0**	**20.877**
Voorziening BIE verliezen grondexploitaties	onbeperkt	onbeperkt	35.018	697	187	0	35.528
Voorzieningen grond- en hulpstoffen overig (SA)	onbeperkt	onbeperkt	1.739	0	0	0	1.739
In mindering op boekwaarde Grex en grond			**36.758**	**697**	**187**	**0**	**37.267**

Bedragen x € 1.000

Reserves	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-22	Dotatie 2022	Onttrekking 2022	Vrijval 2022	Saldo 31-dec-22
Algemene reserve algemene dienst incl. resultaat	onbeperkt	onbeperkt	84.518	213	12.048	0	72.683
Algemene reserves			**84.518**	**213**	**12.048**	**0**	**72.683**
Reserve Rekenkamer	onbeperkt	variabel	22	0	0	0	22
Reserve Afronding Overbuurtsepolder	2021	2.142	789	0	0	0	789
Reserve Baggeren	onbeperkt	onbeperkt	761	225	200	0	786
Reserve (Tijdelijke) huisvesting primair onderwijs alg.	2021	1.400	43	0	0	0	43
Reserve Overdracht schoolgebouwen	2019	900	831	0	0	0	831
Reserve 1e inrichting en OLP	2036	1.000	902	0	35	0	867
Reserve Sociaal Domein	2021	3.000	2.332	869	1.055	0	2.146
Reserve Warmtevisie	2022	onbeperkt	260	0	0	0	260
Reserve Actieplan Omgevingswet	2024	1.500	900	0	550	0	350
Reserve NTM kosten afgesloten GREX	onbeperkt	onbeperkt	80	0	0	0	80
Reserve Kapitaallasten dekkingsreserve RvR Groenzoom	2030	onbeperkt	341	0	0	0	341
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	onbeperkt	onbeperkt	2.758	492	828	0	2.422
Reserve Onderzoekskosten	2022	1.665	607	0	400	0	207
Reserve Kapitaallasten	onbeperkt	onbeperkt	16.223	9.789	147	0	25.865
Reserve Ombuiging	2022	1.200	653	0	136	0	517
Reserve Crisismaatregelen	2021	5.000	1.985	0	0	1.985	0
Reserve Financieringsstructurering	2025	10.300	0	0	0	0	0
Reserve Enecogelden	2022	137.594	112.732	0	0	0	112.732
Reserve Kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	onbeperkt	onbeperkt	4.825	0	0	0	4.825
Reserve Boeterente leningenportefeuille	2032	11.340	8.454	0	2.741	0	5.713
Reserve Herstelwerkzaamheden Meerpolder	2023	750	750	0	0	0	750
Bestemmingsreserves			**156.247**	**11.375**	**6.092**	**1.985**	**159.546**

Totaal Reserves			**240.766**	**11.588**	**18.140**	**1.985**	**232.229**

Voorzieningen	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-22	Dotatie 2022	Bestedingen 2022	Vrijval 2022	Saldo 31-dec-22
Voorziening Wethouders	onbeperkt	onbeperkt	5.151	150	220	0	5.081
Voorziening Afvloeiingsregelingen personeel	onbeperkt	onbeperkt	19	0	0	0	19
Totaal verplichtingen, verliezen en risico's			**5.170**	**150**	**220**	**0**	**5.100**
Voorziening Afvalstoffenheffing	onbeperkt	onbeperkt	0	48	0	0	48
Voorziening Riolering	onbeperkt	onbeperkt	15.707	957	0	0	16.664
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen			**15.707**	**1.005**	**0**	**0**	**16.712**
Totaal Voorzieningen			**20.877**	**1.155**	**220**	**0**	**21.812**
Voorziening BIE verliezen grondexploitaties	onbeperkt	onbeperkt	35.528	711	0	0	36.239
Voorzieningen grond- en hulpstoffen overig (SA)	onbeperkt	onbeperkt	1.739	0	0	0	1.739
In mindering op boekwaarde Grex en grond			**37.267**	**711**	**0**	**0**	**37.978**

Bedragen x € 1.000

Reserves	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-23	Dotatie 2023	Onttrekking 2023	Vrijval 2023	Saldo 31-dec-23
Algemene reserve algemene dienst incl. resultaat	onbeperkt	onbeperkt	72.683	59	6.771	0	65.972
Algemene reserves			**72.683**	**59**	**6.771**	**0**	**65.972**
Reserve Rekenkamer	onbeperkt	variabel	22	0	0	0	22
Reserve Afronding Overbuurtsepolder	2021	2.142	789	0	0	0	789
Reserve Baggeren	onbeperkt	onbeperkt	786	225	200	0	811
Reserve (Tijdelijke) huisvesting primair onderwijs alg.	2021	1.400	43	0	0	0	43
Reserve Overdracht schoolgebouwen	2019	900	831	0	0	0	831
Reserve 1e inrichting en OLP	2036	1.000	867	0	52	0	815
Reserve Sociaal Domein	2021	3.000	2.146	0	0	0	2.146
Reserve Warmtevisie	2022	onbeperkt	260	0	0	0	260
Reserve Actieplan Omgevingswet	2024	1.500	350	0	350	0	0
Reserve NTM kosten afgesloten GREX	onbeperkt	onbeperkt	80	0	0	0	80
Reserve Kapitaallasten dekkingsreserve RvR Groenzoom	2030	onbeperkt	341	0	0	0	341
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	onbeperkt	onbeperkt	2.422	475	322	0	2.575
Reserve Onderzoekskosten	2022	1.665	207	0	0	0	207
Reserve Kapitaallasten	onbeperkt	onbeperkt	25.865	2.500	500	0	27.865
Reserve Ombuiging	2022	1.200	517	0	0	0	517
Reserve Crisismaatregelen	2021	5.000	0	0	0	0	0

Reserve Financieringsstructurering	2025	10.300	0	0	0	0	0
Reserve Enecogelden	2022	137.594	112.732	0	0	0	112.732
Reserve Kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	onbeperkt	onbeperkt	4.825	0	102	0	4.723
Reserve Boeterente leningenportefeuille	2032	11.340	5.713	0	1.157	0	4.557
Reserve Herstelwerkzaamheden Meerpolder	2023	750	750	0	0	0	750
Bestemmingsreserves			**159.546**	**3.200**	**2.683**	**0**	**160.063**
Totaal Reserves			**232.229**	**3.259**	**9.454**	**0**	**226.035**

Voorzieningen	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-23	Dotatie 2023	Bestedingen 2023	Vrijval 2023	Saldo 31-dec-23
Voorziening Wethouders	onbeperkt	onbeperkt	5.081	150	220	0	5.011
Voorziening Afvloeiingsregelingen personeel	onbeperkt	onbeperkt	19	0	0	0	19
Totaal verplichtingen, verliezen en risico's			**5.100**	**150**	**220**	**0**	**5.030**
Voorziening Afvalstoffenheffing	onbeperkt	onbeperkt	48	55	0	0	103
Voorziening Riolering	onbeperkt	onbeperkt	16.664	814	0	0	17.478
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen			**16.712**	**868**	**0**	**0**	**17.581**
Totaal Voorzieningen			**21.812**	**1.018**	**220**	**0**	**22.611**
Voorziening BIE verliezen grondexploitaties	onbeperkt	onbeperkt	36.239	715	495	0	36.458
Voorzieningen grond- en hulpstoffen overig (SA)	onbeperkt	onbeperkt	1.739	0	0	0	1.739
In mindering op boekwaarde Grex en grond			**37.978**	**715**	**495**	**0**	**38.197**

Bedragen x € 1.000

Reserves	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-24	Dotatie 2024	Onttrekking 2024	Vrijval 2024	Saldo 31-dec-24
Algemene reserve algemene dienst incl. resultaat	onbeperkt	onbeperkt	65.972	355	3.945	0	62.382
Algemene reserves			**65.972**	**355**	**3.945**	**0**	**62.382**
Reserve Rekenkamer	onbeperkt	variabel	22	0	0	0	22
Reserve Afronding Overbuurtsepolder	2021	2.142	789	0	0	0	789
Reserve Baggeren	onbeperkt	onbeperkt	811	225	200	0	836
Reserve (Tijdelijke) huisvesting primair onderwijs alg.	2021	1.400	43	0	43	0	0
Reserve Overdracht schoolgebouwen	2019	900	831	0	0	0	831
Reserve 1e inrichting en OLP	2036	1.000	815	0	272	0	543
Reserve Sociaal Domein	2021	3.000	2.146	0	0	0	2.146
Reserve Warmtevisie	2022	onbeperkt	260	0	0	0	260
Reserve Actieplan Omgevingswet	2024	1.500	0	0	0	0	0
Reserve NTM kosten afgesloten GREX	onbeperkt	onbeperkt	80	0	0	0	80

Reserve Kapitaallasten dekkingsreserve RvR Groenzoom	2030	onbeperkt	341	0	0	0	341
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	onbeperkt	onbeperkt	2.575	475	168	0	2.882
Reserve Onderzoekskosten	2022	1.665	207	0	0	0	207
Reserve Kapitaallasten	onbeperkt	onbeperkt	27.865	0	816	0	27.048
Reserve Ombuiging	2022	1.200	517	0	0	0	517
Reserve Crisismaatregelen	2021	5.000	0	0	0	0	0
Reserve Financieringsstructurering	2025	10.300	0	0	0	0	0
Reserve Enecogelden	2022	137.594	112.732	0	0	0	112.732
Reserve Kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	onbeperkt	onbeperkt	4.723	0	102	0	4.621
Reserve Boeterente leningenportefeuille	2032	11.340	4.557	0	814	0	3.743
Reserve Herstelwerkzaamheden Meerpolder	2023	750	750	0	0	0	750
Bestemmingsreserves			**160.063**	**700**	**2.415**	**0**	**158.347**
Totaal Reserves			**226.035**	**1.055**	**6.361**	**0**	**220.729**

Voorzieningen	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-24	Dotatie 2024	Bestedingen 2024	Vrijval 2024	Saldo 31-dec-24
Voorziening Wethouders	onbeperkt	onbeperkt	5.011	150	220	0	4.941
Voorziening Afvloeiingsregelingen personeel	onbeperkt	onbeperkt	19	0	0	0	19
Totaal verplichtingen, verliezen en risico's			**5.030**	**150**	**220**	**0**	**4.960**
Voorziening Afvalstoffenheffing	onbeperkt	onbeperkt	103	88	0	0	192
Voorziening Riolering	onbeperkt	onbeperkt	17.478	838	0	0	18.316
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen			**17.581**	**927**	**0**	**0**	**18.508**
Totaal Voorzieningen			**22.611**	**1.077**	**220**	**0**	**23.468**
Voorziening BIE verliezen grondexploitaties	onbeperkt	onbeperkt	36.458	578	7.546	0	29.490
Voorzieningen grond- en hulpstoffen overig (SA)	onbeperkt	onbeperkt	1.739	0	0	0	1.739
In mindering op boekwaarde Grex en grond			**38.197**	**578**	**7.546**	**0**	**31.229**

Reserves	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-25	Dotatie 2025	Onttrekking 2025	Vrijval 2025	Saldo 31-dec-25
Algemene reserve algemene dienst incl. resultaat	onbeperkt	onbeperkt	62.382	355	3.241	0	59.496
Algemene reserves			**62.382**	**355**	**3.241**	**0**	**59.496**
Reserve Rekenkamer	onbeperkt	variabel	22	0	0	0	22
Reserve Afronding Overbuurtsepolder	2021	2.142	789	0	0	0	789
Reserve Baggeren	onbeperkt	onbeperkt	836	225	200	0	861
Reserve (Tijdelijke) huisvesting primair onderwijs alg.	2021	1.400	0	0	0	0	0

Reserve Overdracht schoolgebouwen	2019	900	831	0	0	0	831
Reserve 1e inrichting en OLP	2036	1.000	543	0	96	0	447
Reserve Sociaal Domein	2021	3.000	2.146	0	0	0	2.146
Reserve Warmtevisie	2022	onbeperkt	260	0	0	0	260
Reserve Actieplan Omgevingswet	2024	1.500	0	0	0	0	0
Reserve NTM kosten afgesloten GREX	onbeperkt	onbeperkt	80	0	0	0	80
Reserve Kapitaallasten dekkingsreserve RvR Groenzoom	2030	onbeperkt	341	0	0	0	341
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	onbeperkt	onbeperkt	2.882	475	168	0	3.188
Reserve Onderzoekskosten	2022	1.665	207	0	0	0	207
Reserve Kapitaallasten	onbeperkt	onbeperkt	27.048	0	1.063	0	25.985
Reserve Ombuiging	2022	1.200	517	0	0	0	517
Reserve Crisismaatregelen	2021	5.000	0	0	0	0	0
Reserve Financieringsstructurering	2025	10.300	0	0	0	0	0
Reserve Enecogelden	2022	137.594	112.732	0	0	0	112.732
Reserve Kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	onbeperkt	onbeperkt	4.621	0	102	0	4.519
Reserve Boeterente leningenportefeuille	2032	11.340	3.743	0	668	0	3.074
Reserve Herstelwerkzaamheden Meerpolder	2023	750	750	0	0	0	750
Bestemmingsreserves			**158.347**	**700**	**2.298**	**0**	**156.749**
Totaal Reserves			**220.729**	**1.055**	**5.539**	**0**	**216.245**

Voorzieningen	Looptijd Eindjaar	Max. hoogte * € 1.000	Saldo 1-jan-25	Dotatie 2025	Bestedingen 2025	Vrijval 2025	Saldo 31-dec-25
Voorziening Wethouders	onbeperkt	onbeperkt	4.941	150	220	0	4.871
Voorziening Afvloeiingsregelingen personeel	onbeperkt	onbeperkt	19	0	0	0	19
Totaal verplichtingen, verliezen en risico's			**4.960**	**150**	**220**	**0**	**4.890**
Voorziening Afvalstoffenheffing	onbeperkt	onbeperkt	192	151	0	0	343
Voorziening Riolering	onbeperkt	onbeperkt	18.316	972	0	0	19.288
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen			**18.508**	**1.123**	**0**	**0**	**19.631**
Totaal Voorzieningen			**23.468**	**1.273**	**220**	**0**	**24.521**
Voorziening BIE verliezen grondexploitaties	onbeperkt	onbeperkt	29.490	273	15.841	0	13.922
Voorzieningen grond- en hulpstoffen overig (SA)	onbeperkt	onbeperkt	1.739	0	0	0	1.739
In mindering op boekwaarde Grex en grond			**31.229**	**273**	**15.841**	**0**	**15.661**

Toelichting op het overzicht van reserves en voorzieningen

Algemene Reserve

De stand op 1 januari 2021 was € 80,3 mln. Het resultaat van de jaarrekening 2020 was € 4,5 miljoen positief. Hiervan is € 1,5 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. Tevens zijn er in 2021 conform besluitvorming bij de Kaderbrief 2021 en de Begroting 2021-2024 diverse reserves gevormd door middel van een onttrekking aan de algemene reserve. De volgende reserves zijn in 2021 gevormd:

Reserve 1e inrichting en OLP	€ 1.000.000
Reserve kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	€ 4.825.050
Reserve herstelwerkzaamheden Meerpolder	€ 750.000
Totaal	**€ 6.575.050**

Naast het vormen van deze reserves zijn er ook andere onttrekkingen gedaan aan de algemene reserve, onder andere ten behoeve van de reserve kapitaallasten en actieplan Omgevingswet. Per saldo wordt er in 2021 € 19,2 miljoen onttrokken aan de algemene reserve. De stand van de algemene reserve op 1 januari 2022 bedraagt hiermee € 84,5 miljoen.

Structurele mutaties op reserves en voorzieningen

Onderdeel van het op grond van het besluit begroting en verantwoording (BBV) verplichte overzicht van baten en lasten is het overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In de notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV staat vermeld dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn. De bestemmingsreserve dekking kapitaallasten is hierop de uitzondering, omdat de looptijd van de ingestelde reserve gelijk is aan de afschrijvingstermijn van de geactiveerde investering. Ook de onttrekking aan de reserve Boeterente leningenportefeuille mag als structureel aangemerkt.

De beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves voor de jaren 2022-2025 zijn:

Bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele toevoegingen						
Totaal toevoegingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Structurele onttrekkingen						
Reserve Boeterente	0	2.886	2.741	1.157	814	668
Reserve Kapitaallasten	34	4	147	500	816	1.063
Reserve kapitaallasten duurzaamheidsmaatregelen primair onderwijs	0	0	0	102	102	102
Totaal onttrekkingen	**34**	**2.890**	**2.888**	**1.759**	**1.732**	**1.833**

Investeringen

Inleiding

De investeringen binnen de gemeente kunnen we globaal onderscheiden in twee soorten, namelijk de investeringen in de grondexploitatie en de investeringen buiten de grondexploitaties. Deze laatste soort investeringen betreffen hoofdzakelijk vervangingsinvesteringen in de kapitaalgoederen van de gemeente. Voorbeelden hiervan zijn rioleringen en wegen maar ook ICT en schoolgebouwen. De Meerjaren InvesteringsPlanning (MIP) laat de nieuwe (vervangings-)investeringen zien voor de komende jaren. Voor de investeringen beginnende in het jaar 2022 wordt expliciet, bij vaststelling van deze Begroting, toestemming gevraagd om de kredieten voor de investeringen beschikbaar te stellen. Hieronder worden deze nader toegelicht op nut en noodzaak. De investeringen die starten in het jaar 2023 en verder zijn ter illustratie opgenomen om inzicht te geven in het nieuwe investeringsvolume voor de komende jaren.

Investeringsprogramma 2022-2025

Reeds gevoteerde investerngen	Saldo 1-1-2022	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025	Totaal	Categorie	Afschr. In jaren	Afschr. 2022	Afschr. 2023	Afschr. 2024	Afschr. 2025
Beleidsveld 3.1 Sport	**1.300**	**181.554**	**44.358**	**0**	**0**	**227.212**			**0**	**13.061**	**16.229**	**16.229**
SV Soccer Boys (trainingsstrook)	0	0	44.358	0	0	44.358	Technisch noodzakelijk	14	0	0	3.168	3.168
BVCB veld 1	1.300	181.554	0	0	0	182.854	Technisch noodzakelijk	14	0	13.061	13.061	13.061
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang	**8.098.756**	**8.924.603**	**5.875.941**	**8.597.404**	**5.659.245**	**37.155.949**			**0**	**412.031**	**412.031**	**646.020**
Vervangende nieuwbouw basisscholen PWA en Kwakel	5.311.125	2.701.973	0	0	0	8.013.098	Vervanging	40	0	200.327	200.327	200.327
Baken verduurzaamheidsmaatregelen	746.464	0	0	0	0	746.464	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	49.764	49.764	49.764
Gouden Griffel, locatie Annie M.G. Schmidtlaan verduurzaamheidsmaatregelen	423.232	18.616	0	0	0	441.848	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	29.457	29.457	29.457
Prinses Maxima, locatie Annie M.G. Schmidtlaan verduurzaamheidsmaatregelen	325.232	18.616	0	0	0	343.848	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	22.923	22.923	22.923
Wiekslag Vervangende nieuwbouw	402.464	1.902.927	1.712.927	758.464	0	4.776.782	Vervanging	40	0	0	0	119.420
Wiekslag ENG	0	128.000	113.000	-55.000	0	186.000	Vervanging	20	0	0	0	9.300
Oosthoek Vervangende nieuwbouw	341.232	1.059.695	1.302.695	1.140.695	249.464	4.093.782	Vervanging	40	0	0	0	0
Oosthoek ENG	0	60.000	78.000	66.000	-56.000	148.000	Vervanging	20	0	0	0	0
Wilderszijde 1 Nieuwbouw	0	0	383.464	1.899.927	1.709.927	3.993.318	Nieuw	40	0	0	0	0
Wilderszijde 1 ENG	0	0	0	127.000	112.000	239.000	Nieuw	20	0	0	0	0
Wilderszijde 2 Nieuwbouw	0	0	383.464	1.899.927	1.709.927	3.993.318	Nieuw	40	0	0	0	0
Wilderszijde 2 ENG	0	0	0	127.000	112.000	239.000	Nieuw	20	0	0	0	0
Wilderszijde 3 Nieuwbouw	0	0	383.464	1.899.927	1.709.927	3.993.318	Nieuw	40	0	0	0	0
Wilderszijde 3 ENG	0	0	0	127.000	112.000	239.000	Nieuw	20	0	0	0	0
Prins Johan Friso, locatie Orionstraat Vervangende	130.232	603.464	544.464	241.232	0	1.519.391	Vervanging	40	0	0	0	37.985

nieuwbouw												
Prins Johan Friso, locatie Orionstraat ENG	0	43.000	38.000	-18.000	0	63.000	Vervanging	20	0	0	0	3.150
Parel Vervangende nieuwbouw	126.232	981.464	886.464	407.232	0	2.401.391	Vervanging	40	0	0	0	60.035
Parel ENG	0	56.000	50.000	-24.000	0	82.000	Vervanging	20	0	0	0	4.100
Tijdelijke huisvesting koop	292.543	1.350.848	0	0	0	1.643.391	Nieuw	15	0	109.559	109.559	109.559
Totaal programma 3	**8.100.056**	**9.106.156**	**5.920.299**	**8.597.404**	**5.659.245**	**37.383.160**			**0**	**425.092**	**428.260**	**662.249**
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening	**546.773**	**133.795**	**43.110**	**0**	**0**	**723.678**			**0**	**7.163**	**28.947**	**28.947**
Groen investering Vogelbuurt	443.433	58.060	43.110	0	0	544.603	Vervanging	25	0	0	21.784	21.784
Groen investering Weidebloembuurt/plein Oudelandselaan	103.340	75.735	0	0	0	179.075	Vervanging	25	0	7.163	7.163	7.163
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen	**283.757**	**82.035**	**0**	**0**	**0**	**365.792**			**0**	**36.579**	**36.579**	**36.579**
Vervangen speeltoestellen Vogelbuurt	219.127	53.390	0	0	0	272.517	Technisch noodzakelijk	10	0	27.252	27.252	27.252
Vervangen speeltoestellen Schildersbuurt	64.630	28.645	0	0	0	93.275	Technisch noodzakelijk	10	0	9.328	9.328	9.328
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Kunstwerken	**0**	**93.108**	**0**	**0**	**0**	**93.108**			**0**	**4.655**	**4.655**	**4.655**
Vervangen steigers (bh)	0	93.108	0	0	0	93.108	Technisch noodzakelijk	20	0	4.655	4.655	4.655
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlichting	**339.870**	**324.370**	**316.695**	**100.935**	**15.935**	**1.097.805**			**0**	**13.668**	**29.588**	**43.032**
Verv masten en armaturen Vogelbuurt (BR)	238.175	35.175	0	0	0	273.350	Technisch noodzakelijk	20	0	13.668	13.668	13.668
Vervangen OVL Oosteindseweg	47.800	137.800	132.800	0	0	318.400	Technisch noodzakelijk	20	0	0	15.920	15.920
Vervangen OVL installatie Bloemenbuurt (br)	30.935	53.435	70.935	65.935	15.935	237.175	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Vervangen OVL Schildersbuurt (bl)	22.960	97.960	112.960	35.000	0	268.880	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	13.444
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	**6.641.139**	**10.312.463**	**7.625.536**	**4.967.175**	**-1.360.175**	**28.186.138**			**0**	**360.952**	**632.970**	**802.341**
Renovatie Vogelwijk	2.119.033	844.825	0	0	0	2.963.858	Technisch	30	0	98.795	98.795	98.795

							noodzakelijk					
Reconstructie Bloemenbuurt (br)	211.830	715.428	726.825	1.439.825	1.439.825	4.533.733	Technisch noodzakelijk	30	0	0	0	0
Fietspad Gerberasingel	26.628	112.451	0	0	0	139.079	Technisch noodzakelijk	30	0	4.636	4.636	4.636
Aanleg Calamiteitenweg Klappolder	1.902.065	2.946.670	0	0	0	4.848.735	Nieuw, gedekt door reserve	30	0	161.625	161.625	161.625
Fietsvoorziening ZORO	0	181.426	0	0	0	181.426	Nieuw, gedekt door reserve	30	0	6.048	6.048	6.048
Metropolitane fietsroutes(K)	0	-683.650	3.093.304	3.078.000	-2.800.000	2.687.654	Nieuw, gedekt door reserve	30	0	0	0	0
Verbinding Molenweg-Oudeland(K)	287.530	917.147	0	0	0	1.204.677	Nieuw, gedekt door reserve	30	0	40.156	40.156	40.156
Infrastructuur Bosland(K)	106.941	600.000	300.000	0	0	1.006.941	Technisch noodzakelijk , gedekt door reserve	20	0	0	50.347	50.347
De Kruin Bergschenhoek	743.060	1.495.441	82.838	0	0	2.321.339	Technisch noodzakelijk	20	0	0	116.067	116.067
Reconstructie Zuidersingel	711.925	281.925	0	0	0	993.850	Technisch noodzakelijk	20	0	49.693	49.693	49.693
Reconstructie Julianalaan (dl Beethovenln-N209)	103.213	25.213	533.963	258.463	0	920.852	Technisch noodzakelijk	30	0	0	0	30.695
Reconstructie Schildersbuurt (bl)	184.784	989.825	454.825	4.041	0	1.633.475	Technisch noodzakelijk	30	0	0	0	54.449
Reconstructie Oosteindseweg (bg)	96.340	445.090	420.090	0	0	961.520	Technisch noodzakelijk	20	0	0	48.076	48.076
Reconstructie Bergweg-zuid (bg)	37.883	120.765	645.765	122.883	0	927.296	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	46.365
Reconstructie rondom Berkel Centrum West	85.944	935.944	703.963	0	0	1.725.851	Technisch noodzakelijk	30	0	0	57.528	57.528
Reconstructie Hoeksekade	23.963	383.963	663.963	63.963	0	1.135.852	Technisch noodzakelijk	30	0	0	0	37.862
Beleidsveld 5.2 Afval	**1.660.927**	**1.956.021**	**0**	**0**	**0**	**3.616.948**			**0**	**144.678**	**144.678**	**144.678**
Afvalbrengstation	1.660.927	1.956.021	0	0	0	3.616.948	Gedekt door heffing	25	0	144.678	144.678	144.678
Beleidsveld 5.2 Riolering	**6.882.170**	**7.032.854**	**2.524.101**	**80.959**	**0**	**16.520.084**			**0**	**27.883**	**201.440**	**275.335**

Verv./verbet. vrijverval riool Vogelbuurt (br)	2.680.773	1.617.539	170.146	0	0	4.468.458	Gedekt door heffing	60	0	0	74.474	74.474
Verv. en rioolrenovaties Bloemenbuurt (br)	2.078.101	1.258.659	1.015.959	80.959	0	4.433.678	Gedekt door heffing	60	0	0	0	73.895
Verbeteringsmtregelen riool Hoeksekade-Julianalaan	130.237	2.219.237	1.237.237	0	0	3.586.711	Gedekt door heffing	60	0	0	59.779	59.779
Vervangen en rioolrenovatie Schildersbuurt (bl)	1.446.764	629.204	10.000	0	0	2.085.968	Gedekt door heffing	60	0	0	34.766	34.766
Vervangen en rioolrenovatie Weidebloembuurt	272.745	34.283	0	0	0	307.028	Gedekt door heffing	60	0	5.117	5.117	5.117
Verv/aanpassing vrijvalriool Westersingel (centrum	90.759	90.760	90.759	0	0	272.278	Gedekt door heffing	60	0	0	4.538	4.538
Vervangen en rioolrenovaties Rottekade	182.791	1.183.173	0	0	0	1.365.964	Gedekt door heffing	60	0	22.766	22.766	22.766
Beleidsveld 5.3 Vastgoed	**34.241**	**50.000**	**115.759**	**0**	**0**	**200.000**			**0**	**0**	**8.000**	**8.000**
Herontwikkeling De Snip	34.241	50.000	115.759	0	0	200.000	Vervanging, gedekt door reserve	25	0	0	8.000	8.000
Totaal programma 5	**16.388.877**	**19.984.646**	**10.625.201**	**5.149.069**	**-1.344.240**	**50.803.553**			**0**	**595.578**	**1.086.857**	**1.343.567**
Beleidsveld 7.1 Gebiedsontwikkeling	**1.226.925**	**113.938**	**24.737**	**0**	**0**	**1.365.600**			**0**	**0**	**20.340**	**30.310**
IVA VBK Berkel Centrum Oost(K)	406.806	0	0	0	0	406.806	Nieuw	20	0	0	20.340	20.340
IVA VBK woningbouwloc Langevaart Bleiswijk(K)	208.316	41.684	0	0	0	250.000	Nieuw	0	0	0	0	0
IVA VBK woningbouwloc Merenweg Bleiswijk(K)	197.746	52.254	0	0	0	250.000	Nieuw	0	0	0	0	0
IVA VBK Woonwagens (bg)(K)	398.794	0	0	0	0	398.794	Nieuw	40	0	0	0	9.970
IVA VBK de Wildert(K)	15.263	20.000	24.737	0	0	60.000	Nieuw	0	0	0	0	0
Totaal programma 7	**1.226.925**	**113.938**	**24.737**	**0**	**0**	**1.365.600**			**0**	**0**	**20.340**	**30.310**
Beleidsveld 10.1 Overhead	**150.000**	**250.000**	**0**	**0**	**0**	**400.000**			**0**	**100.000**	**100.000**	**100.000**
Investeringen ICT 2021 Hardware	150.000	250.000	0	0	0	400.000	Vervanging	4	0	100.000	100.000	100.000
Totaal programma 10	**150.000**	**250.000**	**0**	**0**	**0**	**400.000**			**0**	**100.000**	**100.000**	**100.000**
Totale gevoteerde investeringsopgave	**25.865.858**	**29.454.740**	**16.570.236**	**13.746.473**	**4.315.005**	**89.952.313**			**0**	**1.120.670**	**1.635.458**	**2.136.126**

Nog te voteren	Saldo 1-1-2022	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025	Totaal	Categorie	Afschr. In	Afschrijving 2022	Afschrijving 2023	Afschrijving 2024	Afschrijving 2025

								jaren				
Beleidsveld 3.1 Sport	**0**	**94.834**	**1.481.735**	**1.502.013**	**179.313**	**3.257.895**			**0**	**0**	**110.895**	**237.261**
CVV veld 6	0	0	0	650	109.704	110.354	Technisch noodzakelijk	14	0	0	0	0
HBR veld 4 - totaal renovatie	0	23.709	361.046	0	0	384.755	Technisch noodzakelijk	12	0	0	32.063	32.063
HBR veld 3 - Totaal renovatie	0	23.709	369.155	0	0	392.864	Technisch noodzakelijk	16	0	0	24.554	24.554
Weidevogels (korfbal kunstgras) - Totaal renovatie	0	23.709	296.086	0	0	319.794	Technisch noodzakelijk	16	0	0	19.987	19.987
HVB veld 2	0	23.709	387.781	0	0	411.490	Technisch noodzakelijk	12	0	0	34.291	34.291
Ombouw grasveld naar kunstgrasveld (voetbal)	0	0	27.209	599.854	0	627.063	Nieuw	12	0	0	0	52.255
Extra Hockeyveld	0	0	27.209	649.854	0	677.063	Nieuw	12	0	0	0	56.422
TOGB Handbal	0	0	12.600	117.350	0	129.950	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	6.498
CVV veld 1	0	0	650	133.654	0	134.304	Technisch noodzakelijk	12	0	0	0	11.192
Jeu de Boules	0	0	0	650	69.609	70.259	Technisch noodzakelijk	12	0	0	0	0
Beleidsveld 3.2 Cultuur	**0**	**0**	**2.500.000**	**0**	**0**	**2.500.000**			**0**	**0**	**250.000**	**250.000**
Upgrade evenemententerrein	0	0	2.500.000	0	0	2.500.000	Nieuw, gedekt door reserve	10	0	0	250.000	250.000
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang	**0**	**225.941**	**1.231.619**	**3.279.992**	**3.820.000**	**8.557.551**			**0**	**0**	**0**	**0**
Klimophoeve Vervangende nieuwbouw	0	236.464	1.145.927	1.398.927	1.224.464	4.005.782	Vervanging	40	0	0	0	0
Klimophoeve ENG	0	0	42.000	55.000	46.000	143.000	Vervanging	20	0	0	0	0
Pius X, locatie Goudwinde Vervangende nieuwbouw	0	0	0	328.232	1.046.695	1.374.927	Vervanging	40	0	0	0	0
Pius X, locatie Goudwinde ENG	0	0	0	0	63.000	63.000	Vervanging	20	0	0	0	0
Poolster Vervangende nieuwbouw	0	0	0	0	380.232	380.232	Vervanging	40	0	0	0	0
Anne Frank verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	0	0	-29.103	-29.103	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Vuurvogel	0	0	-37.384	241.232	214.232	418.080	Vervanging,	15	0	0	0	0

verduurzaamheidsmaatregelen							gedekt door reserve					
Boterdorp verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	-37.384	241.232	214.232	418.080	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Groenehoek locatie Stampioendreef verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	-28.846	160.154	142.155	273.464	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Acker locatie Stampioendreef verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	-36.846	199.154	178.155	340.464	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Willibrord locatie Stampioendreef verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	-32.845	177.154	158.154	302.464	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Acker, locatie Groeneweg verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	-13.628	78.973	70.438	135.783	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Groenehoek, locatie Groeneweg verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	-14.623	84.171	75.058	144.605	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Willibrord, locatie Groeneweg verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	-14.604	84.067	74.965	144.429	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Wilgenhoek verduurzaamheidsmaatregelen	0	-10.523	259.851	231.696	-38.677	442.347	Vervanging, gedekt door reserve	15	0	0	0	0
Totaal programma 3	**0**	**320.775**	**5.213.354**	**4.782.005**	**3.999.312**	**14.315.446**	**Categorie**		**0**	**0**	**360.895**	**487.261**
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrrating en straatmeubilair	**0**	**149.450**	**332.450**	**332.450**	**332.450**	**1.146.800**			**0**	**14.945**	**48.190**	**81.435**
Vervangen BBS 2022	0	149.450	0	0	0	149.450	Vervanging	10	0	14.945	14.945	14.945
Vervangen BBS 2023	0	0	332.450	0	0	332.450	Vervanging	10	0	0	33.245	33.245
Vervangen BBS 2024	0	0	0	332.450	0	332.450	Vervanging	10	0	0	0	33.245
Vervangen BBS 2025	0	0	0	0	332.450	332.450	Vervanging	10	0	0	0	0
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening	**0**	**111.475**	**171.475**	**171.475**	**171.475**	**625.900**			**0**	**4.459**	**11.318**	**18.177**
Reconstructie Schildersbuurt	0	111.475	0	0	0	111.475	Vervanging	25	0	4.459	4.459	4.459

- groen												
Groen investering 2023	0	0	171.475	0	0	171.475	Vervanging	25	0	0	6.859	6.859
Groen investering 2024	0	0	0	171.475	0	171.475	Vervanging	25	0	0	0	6.859
Groen investering 2025	0	0	0	0	171.475	171.475	Vervanging	25	0	0	0	0
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen	**0**	**927.250**	**941.678**	**978.077**	**972.250**	**3.819.255**			**0**	**92.725**	**186.893**	**284.701**
Vervangen speeltoestellen 2022	0	927.250	0	0	0	927.250	Technisch noodzakelijk	10	0	92.725	92.725	92.725
Vervangen speeltoestellen 2023	0	0	941.678	0	0	941.678	Technisch noodzakelijk	10	0	0	94.168	94.168
Vervangen speeltoestellen 2024	0	0	0	978.077	0	978.077	Technisch noodzakelijk	10	0	0	0	97.808
Vervangen speeltoestellen 2025	0	0	0	0	972.250	972.250	Technisch noodzakelijk	10	0	0	0	0
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Waterkering	**0**	**0**	**933.100**	**928.215**	**428.215**	**2.289.530**			**0**	**0**	**46.655**	**93.066**
Vervangen oeverbescherming 2023	0	0	933.100	0	0	933.100	Technisch noodzakelijk	20	0	0	46.655	46.655
Vervangen oeverbescherming 2024	0	0	0	928.215	0	928.215	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	46.411
Vervangen oeverbescherming 2025	0	0	0	0	428.215	428.215	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Kunstwerken	**0**	**614.725**	**338.215**	**981.082**	**1.096.078**	**3.030.100**			**0**	**0**	**47.647**	**93.201**
Investeringen 2023 (nieuw BHP) - Kunstwerken	0	0	303.765	0	0	303.765	Technisch noodzakelijk	20	0	0	15.188	15.188
Vervangen duikers	0	614.725	34.450	0	0	649.175	Technisch noodzakelijk	20	0	0	32.459	32.459
Vervangen brug Klapwijkseweg BR-HB009	0	0	0	0	46.161	46.161	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Vervangen 5 houten bruggen	0	0	0	69.997	308.497	378.494	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Vervangen brug Koetsveldstr/Raadhuislaan BR-HB010	0	0	0	169.665	0	169.665	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	8.483
Investeringen 2024 (nieuw BHP) - Kunstwerken	0	0	0	741.420	0	741.420	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	37.071
Investeringen 2025 (nieuw BHP) - Kunstwerken	0	0	0	0	741.420	741.420	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0

Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlcihting	**0**	**417.025**	**297.250**	**509.354**	**616.800**	**1.840.429**			**0**	**17.984**	**21.820**	**49.719**
Renovatie OVL installaties 2022	0	359.675	0	0	0	359.675	Technisch noodzakelijk	20	0	17.984	17.984	17.984
Renovatie OVL installaties 2023	0	0	76.725	0	0	76.725	Technisch noodzakelijk	20	0	0	3.836	3.836
Renovatie OVL installaties 2024	0	0	0	216.429	0	216.429	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	10.821
Renovatie OVL installaties 2025	0	0	0	0	86.725	86.725	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Reconstructie Sterrenbuurt - vervangen OVL	0	0	29.175	114.175	114.175	257.525	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Reconstructie Dorp Zuid - vervangen OVL	0	0	0	29.175	214.175	243.350	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Reconstructie Julianalaan/Hoeksekade - vervangen OVL	0	26.200	70.200	61.700	0	158.100	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	7.905
Reconstructie Bergweg-zuid - vervangen OVL	0	31.150	121.150	31.150	0	183.450	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	9.173
Reconstructie Bergweg-noord (bh) - vervangen OVL	0	0	0	56.725	201.725	258.450	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	**0**	**2.447.539**	**4.230.425**	**1.998.610**	**3.855.595**	**12.532.169**			**0**	**35.259**	**270.822**	**399.608**
Parkeren Berkel Centrum Oost	0	1.039.390	2.812.430	0	0	3.851.820	Technisch noodzakelijk	20	0	0	192.591	192.591
Reconstructie Sterrenbuurt - vervangen wegverhardingen	0	87.925	107.925	447.925	847.925	1.491.700	Technisch noodzakelijk	30	0	0	0	0
Reconstructie Kerkstraat (centrum bgh) - vervangen wegverhardingen	0	188.869	0	0	0	188.869	Technisch noodzakelijk	30	0	6.296	6.296	6.296
Investeringen 2022 - Wegen	0	579.275	0	0	0	579.275	Technisch noodzakelijk	20	0	28.964	28.964	28.964
Investeringen 2023 - Wegen	0	0	859.425	0	0	859.425	Technisch noodzakelijk	20	0	0	42.971	42.971
Reconstructie Bergweg-noord (bg) - vervangen wegverhardingen	0	0	0	85.890	255.890	341.780	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Reconstructie Weidebloemwijk (br) - vervangen wegverhardingen	0	536.065	361.065	13.015	0	910.145	Technisch noodzakelijk	15	0	0	0	60.676

Investeringen 2024 - wegen	0	0	0	1.362.200	0	1.362.200	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	68.110
Investeringen 2025 - wegen	0	0	0	0	1.912.200	1.912.200	Technisch noodzakelijk	20	0	0	0	0
Reconstructie Dorp-Zuid - vervangen wegverhardingen	0	16.015	89.580	89.580	839.580	1.034.755	Technisch noodzakelijk	30	0	0	0	0
Beleidsveld 5.2 Afval	**0**	**378.968**	**212.711**	**173.336**	**173.336**	**938.351**			**0**	**37.897**	**59.168**	**76.501**
Verzamelcontainers 2022	0	378.968	0	0	0	378.968	Gedekt door heffing	10	0	37.897	37.897	37.897
Verzamelcontainers 2023	0	0	212.711	0	0	212.711	Gedekt door heffing	10	0	0	21.271	21.271
Verzamelcontainers 2024	0	0	0	173.336	0	173.336	Gedekt door heffing	10	0	0	0	17.334
Verzamelcontainers 2025	0	0	0	0	173.336	173.336	Gedekt door heffing	10	0	0	0	0
Beleidsveld 5.2 Riolering	**0**	**541.317**	**3.851.866**	**2.982.367**	**3.263.487**	**10.639.036**			**0**	**5.833**	**51.561**	**85.516**
Reconstructie Kerkstraat (centrum bgh) - vervangen en renovatie riool	0	350.000	0	0	0	350.000	Gedekt door heffing	60	0	5.833	5.833	5.833
Reconstructie Sterrenbuurt - vervangen en renovatie riool	0	181.317	1.081.317	881.317	281.317	2.425.268	Gedekt door heffing	60	0	0	0	0
Vervangen en vrijval riool 2023	0	0	2.687.281	0	0	2.687.281	Gedekt door heffing	60	0	0	44.788	44.788
Vervangen en vrijval riool 2024	0	0	0	2.037.281	0	2.037.281	Gedekt door heffing	60	0	0	0	33.955
Reconstructie Dorp Noord - vervangen en renovatie riool	0	0	56.384	0	0	56.384	Gedekt door heffing	60	0	0	940	940
Reconstructie Dorp-Zuid - vervangen en renovatie riool	0	10.000	26.884	63.769	2.982.170	3.082.823	Gedekt door heffing	60	0	0	0	0
Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen	**0**	**618.203**	**655.561**	**558.284**	**558.284**	**2.390.332**			**0**	**41.214**	**84.918**	**122.137**
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2022	0	262.692	0	0	0	262.692	Gedekt door heffing	15	0	17.513	17.513	17.513
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2023	0	0	205.142	0	0	205.142	Gedekt door heffing	15	0	0	13.676	13.676
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2024	0	0	0	205.142	0	205.142	Gedekt door heffing	15	0	0	0	13.676
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2025	0	0	0	0	205.142	205.142	Gedekt door heffing	15	0	0	0	0
Renovatie elektro-/mechanische	0	0	97.277	0	0	97.277	Gedekt door heffing	15	0	0	6.485	6.485

bergbezinkbassins 2023												
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2022	0	355.511	0	0	0	355.511	Gedekt door heffing	15	0	23.701	23.701	23.701
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2023	0	0	353.142	0	0	353.142	Gedekt door heffing	15	0	0	23.543	23.543
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2024	0	0	0	353.142	0	353.142	Gedekt door heffing	15	0	0	0	23.543
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2025	0	0	0	0	353.142	353.142	Gedekt door heffing	15	0	0	0	0
Beleidsveld 5.3 Vastgoed	**0**	**642.701**	**694.426**	**639.130**	**3.342.703**	**5.318.960**	**Beleidsveld 5.3 Vastgoed**		**0**	**3**	**0**	**27.468**
Woonwagens (bg)	0	642.701	353.823	102.193	0	1.098.717	Nieuw	40	0	3	0	27.468
Sporthal Wilderszijde	0	0	340.603	536.937	3.342.703	4.220.243	Nieuw	50	0	0	0	0
Totaal programma 5	**0**	**6.848.653**	**12.659.157**	**10.252.380**	**14.810.673**	**44.570.862**	**Categorie**		**0**	**250.319**	**828.991**	**1.331.528**
Beleidsveld 9.1 Afdelingskostenplaatsen	**0**	**105.000**	**140.000**	**150.000**	**0**	**395.000**			**0**	**13.125**	**30.625**	**49.375**
Investeringen voertuigen 2022	0	105.000	0	0	0	105.000	Technisch noodzakelijk	8	0	13.125	13.125	13.125
Investeringen voertuigen 2023	0	0	140.000	0	0	140.000	Technisch noodzakelijk	8	0	0	17.500	17.500
Investeringen voertuigen 2024	0	0	0	150.000	0	150.000	Technisch noodzakelijk	8	0	0	0	18.750
Totaal programma 9	**0**	**105.000**	**140.000**	**150.000**	**0**	**395.000**	**Categorie**		**0**	**13.125**	**30.625**	**49.375**
Beleidsveld 10.1 Overhead	**0**	**405.000**	**475.000**	**705.000**	**1.015.000**	**2.600.000**			**0**	**98.750**	**217.500**	**391.250**
Investeringen ICT 2022 Hardware	0	355.000	0	0	0	355.000	Vervanging	4	0	88.750	88.750	88.750
Investeringen ICT 2022 Overig	0	50.000	0	0	0	50.000	Vervanging	5	0	10.000	10.000	10.000
Investeringen ICT 2023 Hardware	0	0	475.000	0	0	475.000	Vervanging	4	0	0	118.750	118.750
Investeringen ICT 2024 Hardware	0	0	0	575.000	0	575.000	Vervanging	4	0	0	0	143.750
Investeringen ICT 2024 Software	0	0	0	80.000	0	80.000	Vervanging	4	0	0	0	20.000
Investeringen ICT 2024 Overig	0	0	0	50.000	0	50.000	Vervanging	5	0	0	0	10.000

Investeringen ICT 2025 Hardware	0	0	0	0	400.000	400.000	Vervanging	4	0	0	0	0
Investeringen ICT 2025 Software	0	0	0	0	615.000	615.000	Vervanging	5	0	0	0	0
Totaal programma 10	**0**	**405.000**	**475.000**	**705.000**	**1.015.000**	**2.600.000**			**0**	**98.750**	**217.500**	**391.250**
Totaal nog te voteren investeringsopgave	**0**	**7.679.428**	**18.487.511**	**15.889.385**	**19.824.985**	**61.881.308**			**0**	**362.194**	**1.438.011**	**2.259.415**
Totaal gevoteerde investeringsopgave	**25.865.858**	**29.454.740**	**16.570.236**	**13.746.473**	**4.315.005**	**89.952.313**			**0**	**1.120.670**	**1.635.458**	**2.136.126**
Totaal nog te voteren investeringsopgave	**0**	**7.679.428**	**18.487.511**	**15.889.385**	**19.824.985**	**61.881.308**			**0**	**362.194**	**1.438.011**	**2.259.415**
Totale investeringsopgave	**25.865.858**	**37.134.168**	**35.057.747**	**29.635.858**	**24.139.990**	**151.833.621**			**0**	**1.482.863**	**3.073.469**	**4.395.541**

Investeringsvolume

Ten opzichte van de begroting 2021 is het totale investeringsvolume op de nieuwe investeringen in 2022 en verder gestegen.

Bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Begroting 2021 (excl. investeringen 2021)	6.298	16.990	11.975	0
Begroting 2022	7.679	18.488	15.889	19.825
Verschil	**1.382**	**1.498**	**3.914**	**19.825**

Investeringen 2022

Investering	Beleidsveld	Omschrijving	Totaal investeringskrediet in €
HBR veld 4 - totaal renovatie	Beleidsveld 3.1 Sport	Het sportveld dient dit jaar gerenoveerd te worden om aan de eisen van de betreffende sportbond te voldoen	384.755
HBR veld 3 - Totaal renovatie	Beleidsveld 3.1 Sport	Het sportveld dient dit jaar gerenoveerd te worden om aan de eisen van de betreffende sportbond te voldoen	392.864
Weidevogels (korfbal kunstgras) - Totaal renovatie	Beleidsveld 3.1 Sport	Het sportveld dient dit jaar gerenoveerd te worden om aan de eisen van de betreffende sportbond te voldoen	319.794
HVB veld 2	Beleidsveld 3.1 Sport	Het sportveld dient dit jaar gerenoveerd te worden om aan de eisen van de betreffende sportbond te voldoen	411.490
Klimophoeve Vervangende nieuwbouw	Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang	In 2022 starten we met de werkzaamheden rondom de vervangende nieuwbouw van de Klimophoeve zoals opgenomen in het IHP.	4.386.782
Wilgenhoek verduurzaamheidsmaatregelen	Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang	In 2022 starten we met de verduurzamingswerkzaamheden aan het schoolgebouw De Wilgenhoek zoals opgenomen in het IHP.	442.347
Vervangen bebording, belijningen en straatmeubilair (BBS) 2022	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrrating en straatmeubilair	Deze investering is conform het beheerplan. (wel is het benodigde budget lager dan opgenomen in het Beheerplan). Visuele inspecties tonen aan dat het aantal vervangingen vanwege ondermeer beschadigingen, vandalisme, onvoldoende reflectie en slijtage lager is dan verwacht.	149.450
Reconstructie Schildersbuurt - onderdeel groen	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening	Deze investering is conform het Beheerplan. Het betreft een integrale wijkaanpak van de Schildersbuurt.	111.475
Vervangen speeltoestellen 2022	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen	Deze investering is conform het Beheerplan. Op basis van inspectiegegevens worden in 2022 speelvoorzieningen vervangen.	927.250
Vervangen duikers	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Kunstwerken	Deze investering is conform het Beheerplan. Uit technische inspectie is gebleken dat de duikers in slechte staat zijn. Vervangen is daarom noodzakelijk.	649.175
Renovatie Openbare Verlichting (OVL) installaties 2022	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlcihting	Deze investering is conform het Beheerplan. Inspecties tonen aan dat vervanging van masten en armaturen noodzakelijk is. De technische levensduur is verstreken, waardoor de betrouwbaarheid van de installaties afneemt. Gelijktijdig voeren we energiebesparende aanpassingen door, waardoor het energieverbruik daalt.	359.675
Reconstructie Julianalaan / Hoeksekade - onderdeel vervangen OVL	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlcihting	Deze investering is conform het Beheerplan. Het betreft een integrale aanpak van de Julianalaan en Hoeksekade. Hierbij voeren we energiebesparende aanpassingen door waardoor het energieverbruik daalt.	158.100
Vervangen OVL Bergweg-zuid	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlcihting	Deze investering is conform het Beheerplan en sluit aan op de werkzaamheden voor de aanleg van de A16. We voeren de werkzaamheden integraal uit. Hierbij voeren we energiebesparende aanpassingen door waardoor het energieverbruik daalt.	183.450
Parkeren Berkel Centrum Oost	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	Het winkelgebied van Berkel en Rodenrijs is het hoofdwinkelgebied van de gemeente en wordt de komende jaren versterkt en afgerond met de uitbreiding aan de westzijde. Voor het evenwicht van het haltermodel is het van essentieel belang dat ook de voorzieningen aan de oostzijde van het centrumgeboied goed bereikbaar blijven en er ook aan die kant voldoende parkeergelegenheid aanwezig is. De herontwikkeling van de locatie Hergenborch, de	3.851.820

		versterkte relatie met het A.M.G. Schmidtpark, het verbeteren van de bereikbaarheid door het verleggen van de Molenwerfstraat en het toevoegen van meer parkeergelegenheid op maaiveld zorgen voor een kwlitatief hoogwaardige afronding van het centrumgebied.	
Reconstructie Sterrenbuurt - onderdeel vervangen wegverhardingen	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	Deze investering is conform het Beheerplan. Het betreft een integrale wijkaanpak van de Sterrenbuurt en loopt door tot in 2028.	2.339.625
Reconstructie Kerkstraat (Centrum Bergschenhoek) - onderdeel vervangen wegverhardingen	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	Deze investering aan de weg is conform het Beheerplan en is integraal onderdeel van de centrumaanpak Bergschenhoek.	188.869
Investeringen 2022 Wegen	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	Deze investering aan de wegen is conform het Beheerplan. Van diverse wegen wordt de asfaltverharding vervangen.	579.275
Reconstructie Weidebloemwijk - onderdeel onderhoud wegverhardingen	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	Deze investering is conform het Beheerplan. Het betreft een integrale wijkaanpak van Weidebloembuurt.	910.145
Reconstructie Dorp-Zuid - onderdeel vervangen wegverhardingen en straatmeubilair	Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen	Deze investering is conform het Beheerplan. Het betreft een integrale wijkaanpak van Dorp-zuid en loopt door tot in 2027.	2.494.125
Verzamelcontainers 2022	Beleidsveld 5.2 Afval	Deze investering betreft het plaatsen en vervangen van (ondergrondse) verzamelcontainers voor de inzameling van diverse afvalstromen.	378.968
Reconstructie Kerkstraat (Centrum Bergschenhoek) - onderdeel vervangen en renovatie riool De Kruin	Beleidsveld 5.2 Riolering	Deze investering aan het riool is conform het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025 en is integraal onderdeel van de centrumaanpak Bergschenhoek.	350.000
Reconstructie Sterrenbuurt - onderdeel renovatie riool	Beleidsveld 5.2 Riolering	Deze investering is conform het GRP 2021-2025. Het betreft een integrale wijkaanpak van de Sterrenbuurt en loopt door tot in 2028.	2.425.267
Reconstructie Dorp-Zuid - onderdeel vervangen en renovatie riool	Beleidsveld 5.2 Riolering	Deze investering is conform het GRP 2021-2025. Het betreft een integrale wijkaanpak van Dorp-zuid en loopt door tot in 2027.	6.192.915
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2022	Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen	In 2022 worden hoofdgemalen vervangen/gerenoveerd. Gebaseerd op de levenscyclus van de hoofdgemalen van 15 jaar conform het GRP 2021-2025.	262.692
Vervangen pompen en datatransmissie drukriolering 2022	Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen	In 2022 worden mini-gemalen vervangen/gerenoveerd. Gebaseerd op de levenscyclus van de mini-gemalen van 15 jaar conform het GRP 2021-2025.	355.511
Woonwagens Bosland	Beleidsveld 5.3 Vastgoed	In 2022 zal worden gestart met de uitvoering rondom de huisvesting van de woonwagenbewoners.	1.098.717
Investering voertuigen 2022	Beleidsveld 9.1 Afdelingskostenplaatsen	In 2022 vervangen we 2 voertuigen.	105.000
Investeringen ICT 2022 Hardware	Beleidsveld 10.1 Overhead	In 2022 starten we met de vervanging van de mobiele devices	355.000
Investeringen ICT 2022 Overig	Beleidsveld 10.1 Overhead	In 2022 vervangen we serverkasten (MER/SER)	50.000
			30.814.535

Stand van zaken Collegeprogramma

Stand van zaken Collegeprogramma

nr	Onderwerp	Portefeuilleh ouder	Stand van zaken BEGROTING 2021	Stand van zaken JAARSTUKKEN 2020	Stand van zaken BEGROTING 2022 (zie voor uitgebreidere informatie ook de beleidsvelden)	Beleidsveld Begroting
1	Lansingerland voor en door inwoners	Pieter van de Stadt	Lansingerland neemt ambtelijk en bestuurlijk actief deel in diverse relevante samenwerkingsverbanden .	Lansingerland neemt ambtelijk en bestuurlijk actief deel in diverse relevante samenwerkingsverban den.	Lansingerland neemt ambtelijk en bestuurlijk actief deel in diverse relevante samenwerkingsverban den.	1.2 Samenwerking en Participatie
2	Organisatieontwik keling	Pieter van de Stadt	De gemeentelijke organisatie heeft conform planning de ingezette ontwikkeling - om een toekomstbestendige organisatie te zijn en te blijven – in 2020 voortgezet onder begeleiding van de bureaus Haagse beek en LCT voor respectievelijk teaminrichting & functiewaardering en teamontwikkeling (soft skills). Dit wordt in 2020 afgerond.	De gemeentelijke organisatie heeft de ingezette ontwikkeling - om een toekomstbestendige organisatie te zijn en te blijven – in 2020 voortgezet onder begeleiding van de bureaus Haagse Beek en LCT voor respectievelijk teaminrichting & functiewaardering en teamontwikkeling (soft skills). Als gevolg van de coronacrisis, waardoor geplande fysieke bijeenkomst geannuleerd moesten worden, heeft de ingezette ontwikkeling vertraging opgelopen. De afronding staat gepland voor het 1e kwartaal 2021.	De ingezette stevige organisatieontwikkeli ng - om een toekomstbestendige organisatie te zijn en te blijven – is in 2021, onder begeleiding van de bureaus Haagse beek en LCT voor respectievelijk teaminrichting & functiewaardering en teamontwikkeling (soft skills), voortgezet en nagenoeg afgerond. De ontwikkeling van de organisatie stopt hier uiteraard niet. Ontwikkeling is tenslotte een continu proces en om onze dienstverlening richting burgers en ondernemers te kunnen blijven leveren, blijft de organisatie zich door ontwikkelen.	Paragraaf bedrijfsvoering
3	Uitbreiding met 3 wijk-BOA's	Pieter van de Stadt	In 2019 zijn de 3 extra BOA's geworven, zij krijgen gedurende dit jaar ook extra opleiding in het kader van de uitvoering van hun taken.	We zijn gaan werken met vier boa's die op wijkniveau een rol als aanspreekpunt vervullen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. De boa's zijn opgeleid en de verdere professionalisering vindt ook in 2021 nog plaats.	De professionalisering in termen van kennis en vaardigheden, maar ook houding en gedrag is in 2021 uitgevoerd. Hiermee hebben we Boa's die op wijkniveau onderliggende vraagstukken kunnen analyseren en verbanden kunnen leggen en over de vaardigheid beschikken (met externe partners) samen te werken op wijkniveau. Daarnaast beschikken we over allround Boa's met bepaalde taakaccenten, afgestemd op de vraagstukken die 'op	2.1 Openbare Orde en Veiligheid

					straat' aan de orde zijn, zoals Jeugd en Ondermijning.	
4	(Mobiele) camera's op hotspots	Pieter van de Stadt	Op basis van veiligheidsrisico's zetten we in 2019 en 2020 cameratoezicht in als onderdeel van een integrale aanpak. Dit deden we bij het Annie M.G. . Schmidtpark park, de jaarwisseling en naar aanleiding van een aantal incidenten. De resultaten en ervaringen koppelen we terug in het jaaractieplan.	De inzet van tijdelijk cameratoezicht is door Corona vertraagd doorgevoerd tijdens Koningsdag en de jaarwisseling. Daarnaast is cameratoezicht ingezet om toezicht te houden op de Corona-maatregelen.	Als onderdeel van een integrale aanpak zetten we mobiel en tijdelijk cameratoezicht planmatig in op plekken waar extra toezicht nodig is om onveilige situaties aan te pakken. We hebben onderzoek uitgevoerd naar de voorwaarden waaraan de inzet van camera's moet voldoen, met name uit een oogpunt van gegevensbescherming en bescherming van de privacy. In 2022 wil de gemeente met politie, buurtbewoners en andere partners kijken naar welke locaties nog meer in aanmerking komen voor het mogelijk plaatsen van camera's in het kader van de openbare orde en veiligheid. Gezamenlijk werken we dan aan een goede onderbouwing, waarbij we aan het eind van het traject cameratoezicht wel of niet kunnen bijvoegen aan de set van maatregelen. De eisen aan deze onderbouwing (voor gemeentelijk cameratoezicht) worden opgesteld in nieuw camerabeleid in 2022.	2.1 Openbare Orde en Veiligheid
5	Onderhoud en beheer openbare ruimte	Simon Fortuyn	Voor groen, spelen, onkruidbestrijding en zwerfvuil voeren we onderhoudswerkzaamheden uit om de afgesproken onderhoudsniveau's te verwezenlijken. We voeren maandelijks schouwen uit om de doelstellingen en contractuele afspraken met aannemers te controleren en te monitoren. In 2021 verhogen we ook gefaseerd het onderhoudsniveau voor	Voor groen, spelen, onkruidbestrijding en zwerfvuil voerden we onderhoudswerkzaamheden uit om de afgesproken onderhoudsniveau's te verwezenlijken. We schouwden maandelijks op deze onderdelen om de doelstellingen en contractuele afspraken met aannemers te controleren en te monitoren. In 2020	Vanaf 2019 is het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte verhoogd ten opzichte van het Integraal beheerplan Openbare Ruimte (IBP). Vanaf 2022 sluiten we in het kader van bezuinigingen weer aan bij het onderhoudsniveau uit het IBP. We zetten in op openbare ruimte die heel en veilig is en wordt onderhouden	5.1 Beheer openbare ruimte

			civiel, wegen en openbare verlichting, belijning en straatmeubilair. De aanvullende budgetten hiervoor worden in de voorliggende begroting gekoppeld aan concrete projecten.	voerden we benodigde werkzaamheden en projecten uit om het onderhoudsniveau voor civiel, wegen en openbare verlichting, belijning en straatmeubilair gefaseerd te verhogen. We zijn voor deze onderdelen goed op weg om uiterlijk eind 2021 het gewenste beeldkwaliteitsniveaus te realiseren (B voor het reguliere areaal en A voor de centra en stationsgebieden).	op niveau C voor het reguliere areaal en op niveau B voor de centrumgebieden en de stationsgebieden. Via inspecties en schouwen controleren we of we aan het afgesproken niveau voldoen. Uitgangspunt bij de verlaging van het onderhoudsniveau is dat de veiligheid in het openbaar gebied niet in het geding komt en er geen kapitaalvernietiging plaatsvindt.	
6	Recreatieve bebording	Simon Fortuyn	In het AMGS-park en de Groenzoom is extra bebording geplaatst om de recreatiebebieden beter vindbaar te maken en het historisch besef te vergroten. Staatsbosbeheer plaatst nieuwe recreatieve bewegwijzering in het Rottemeren-gebied. Informatieve bebording bij monumenten en historisch belangrijke locaties volgt.	Na plaatsing van borden in het AMGS-park en de groenzoom is ook de bebording in het Recreatieschap vernieuwd. We plaatsten de borden om de recreatiegebieden beter vindbaar te maken en het historisch besef te vergroten. De nieuwe borden verwijzen vanaf de buitengrenzen en vanaf de Rotte naar de deelgebieden met zijn recreatieondernemers , bezienswaardigheden en activiteiten. De informatieve bebording bij monumenten en historisch belangrijke locaties staat gepland voor 2021.	In het AMGS-park en de Groenzoom is extra bebording geplaatst om de recreatiebebieden beter vindbaar te maken en het historisch besef te vergroten. Staatsbosbeheer plaatst nieuwe recreatieve bewegwijzering in het Rottemeren-gebied. Informatieve bebording bij monumenten en historisch belangrijke locaties volgt.	5.1 Beheer openbare ruimte
7	Afvalbrengstation en afvalscheiding	Simon Fortuyn	Een ervaren projectleider is aangesteld voor het Bosland gebied. Hierbij komt een uitvoeringsprogramma, waarin zijn opgenomen het afvalbrengstation, de infrastructuur en perspectief op het woonwagenkamp Bergschenhoek. Dit loopt naar verwachting door naar 2021. In het voorstel BR2000081 bent u separaat over het nieuwe afvalbeleid geïnformeerd.	Het afvalbrengstation: De projectleider voor het nieuwe Afvalbrengstation nam contact op met diverse buurbedrijven die vragen hadden over het nieuwe Afvalbrengstation. In het vervolgtraject houdt de projectleider buurbedrijven op de hoogte van de voortgang. Planning op hoofdlijnen is dat in 2021 de voorbereiding plaats vindt en uitvoering in 2022. Het doel is uiterlijk Q4 2022 het nieuwe Afvalbrengstation te	Het afvalbrengstation: De planning is om eind 2022 het nieuwe afvalbrengstation aan de Dorsvloerweg in Bergschenhoek te openen. De voorbereiding loopt volgens planning. Het afvalbeleid: Maart 2021 stelde de gemeenteraad het nieuwe afvalbeleid vast (BR2000081). Per 1 januari 2023 voert gemeente Lansingerland diftar in. De voorbereiding loopt. Er zijn	5.2 Afval- en afvalwatermanagement

				openen. Het afvalbeleid: In de raadscyclus van maart 2021 wordt het Afvalbeleid ter bespreking en besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. De concept-gebiedsvisie Bosland: De concept-gebiedsvisie Bosland is in november 2020 niet vastgesteld door de raad. De visie wordt breder opgebouwd, waarbij de projectleider gesprekken voert met betrokkenen in de omgeving. Momenteel zijn we in gesprek met de woonwagenbewoners Bosland om volgens wettelijke kaders en met respect voor de woonwagencultuur hun woonsituatie te verbeteren. Er is gestart met een locatie-onderzoek. Zodra er op basis van dit stuk in de raad is besloten welke locatie het meest passend is voor de bewoners, wordt de gebiedsvisie Bosland in zijn geheel weer actief opgepakt met aandacht voor alle betrokkenen (bewoners en ondernemers). Planning afronding locatieonderzoek woonwagenbewoners Bosland Q2-2021, gebiedsvisie Bosland Q3 - 2021.	afspraken gemaakt met derden zoals Renewi en het SVHW. De communicatiecampagne start naar verwachting eind 2021. Woonwagenlocatie Bosland: locatieonderzoek voor de huisvesting bevindt zich in de afrondende fase. Woonwagenbewoners hadden de mogelijkheid te kiezen tussen de twee beste locaties; zij hebben geen unaniem besluit genomen. College neemt regie en stelt aan de gemeenteraad voor om locatie Bosland her in te richten conform wettelijke kaders. Het college stelt dit locatieonderzoek voor aan de raad. De concept-gebiedsvisie Bosland: Het college ontwikkelt vanaf september 2021 een visie over het bedrijventerrein Bosland. Er zijn ontwikkelingen gaande in het gebied: Afvalbrengstation verhuist, composteringsbedrijf Com goed gaat weg, perspectief op bedrijvigheid voorzijde Bosland, verbetering infrastructuur nodig en de woonwagenbewoners Bosland blijven (afhankelijk van raadsbesluit) op deze locatie. Dit loopt naar verwachting door naar 2022.	
8	Klimaatadaptatie / toekomstig bestendig maken van wijken	Simon Fortuyn / Jan-Willem van den Beukel	We voerden de klimaatstresstest uit en informeerden u over de uitkomsten. Het college heeft de DIOR (Duurzame Inrichting Openbare Ruimte) vastgesteld. Voor de zomer vond voor de raad beeldvorming	Wij hebben meerdere risicodialogen gevoerd met onze professionale stakeholders zoals de waterschappen en Dunea. Daarbij zijn de eerder in beeld gebrachte risico's als	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.4 Duurzaamheid

			plaats over klimaatadaptatie. Er vinden risicodialogen plaats met onze stakeholders en inwoners. De resultaten van de risicodialogen zijn input voor onze klimaatstrategie Lansingerland. In Q1 2020 starten wij met het opstellen van de klimaatstrategie.	gevolg van klimaatverandering naar verschillende schaalniveaus (regionaal, waterschappen, gemeente, wijk en buurt) vertaald en is gesproken over aceptabele risiconiveaus en de benodigde maatregelen. De uitkomsten van deze dialogen verwerkten we in de Ruimtelijke Adaptatie Strategie. Deze is in 2020 opgesteld en wordt in 2021 behandeld.		
9	Toegankelijkheid minder validen	Simon Fortuyn	Het verwijderen van drempels voor mindervaliden, zowel letterlijk als figuurlijk, is onderdeel van onze aanpak. We namen dit ook zo op in de DIOR. Daarnaast schouwen we elk jaar onze winkelcentra op toegankelijkheid en voeren we, waar mogelijk, verbeteringen door die worden aangedragen door de doelgroep.	Op basis van informatie die we binnen kregen via schouwen en meldingen voerden we, waar mogelijk, verbeteringen door. Bij groot onderhoud pasten we ook onwenselijke situaties aan. De schouw in de winkelgebieden die we normaal gesproken samen met de doelgroep uitvoeren, kon in 2020 helaas niet doorgaan vanwege de Corona-maatregelen.	Het verwijderen van drempels voor mindervaliden, zowel letterlijk als figuurlijk, is onderdeel van onze aanpak. We namen dit ook zo op in de DIOR. Daarnaast schouwen we elk jaar onze winkelcentra op toegankelijkheid en voeren we, waar mogelijk, verbeteringen door die worden aangedragen door de doelgroep.	5.1 Beheer openbare ruimte
10	Verbeteren kwaliteit oppervlaktewater	Simon Fortuyn / Jan-Willem van den Beukel	Lansingerland participeert samen met de glastuinbouwsector in het overleg Emissieloze Kas. De gebiedsgerichte aanpak leidt tot positieve resultaten en wordt voortgezet. Het kwaliteitsverbeterplan voor het oppervlaktewater in de Tuin van Floddertje wordt nog opgesteld.	Lansingerland participeert samen met de glastuinbouwsector in het overleg Emissieloze Kas. De gebiedsgerichte aanpak leidt tot positieve resultaten en wordt voortgezet. Het kwaliteitsverbeterplan voor het oppervlaktewater in de Tuin van Floddertje wordt nog opgesteld.	Lansingerland participeert samen met de glastuinbouwsector in het overleg Emissieloze Kas. De gebiedsgerichte aanpak leidt tot positieve resultaten en wordt voortgezet. Wel zien we in de polders waar we langs zijn geweest in het kader van de gebiedsgerichte aanpak soms een terugval. Daarnaast wordt er nagedacht over aanvullende maatregelen/acties om zo de KRW doelen te halen. Het kwaliteitsverbeterplan voor het oppervlaktewater in de Tuin van Floddertje wordt nog opgesteld.	6.1 Ruimtelijke ordening
11	Visie op	Simon Fortuyn	De raad besloot op 3	In november 2020	Raad wordt op een	6.2 Infrastructuur

	bereikbaarheid winkelcentra		oktober 2019 over de Nota van Uitgangspunten herontwikkeling Berkel Centrum Oost, inclusief een mogelijke uitbreiding van de parkeervoorziening en een nieuwe ontsluiting. In november 2020 neemt de gemeenteraad een beslissing hierover. In de nieuwe Mobiliteitsvisie Lansingerland, als onderdeel van de Omgevingsvisie, wordt onze visie op bereikbaarheid en parkeernormering opgenomen.	heeft de gemeenteraad besloten geen parkeergarage te realiseren, maar in te zetten op een uitbreiding van het parkeren op maaiveld. Tevens is besloten een bestemmingsplanprocedure voor te bereiden, waarin de woningbouw op locatie Hergerborch, het verleggen van de Molenwerfstraat en de uitbreiding van het parkeren mogelijk te maken. De financiële mogelijkheden voor het verleggen van de Molenwerfstraat en de uitbreiding van het parkeren worden nader verkend bij de Kadernota 2022.	later moment geïnformeerd.	en mobiliteit
12	Fietsveiligheid	Simon Fortuyn	In 2019 en 2020 hebben wij alle rotondes op de Klapwijkseweg/Boterdorpseweg aangepast, waarmee de fietsveiligheid is vergroot.	De aanpassingen aan de rotondes in het kader van fietsveiligheid zijn gereed. We werken aan andere locaties.	Fietsveiligheid heeft de aandacht bij gebiedsontwikkelingen. Als uitwerking van de Mobiliteitsvisie werken we aan een nieuwe wegencategorie, en analyseren we het fietsnetwerk.	6.2 Infrastructuur en mobiliteit
13	Flexibel vervoer	Simon Fortuyn	De RET rijdt in de avonduren met vraagafhankelijk vervoer op lijn 174. De buslijn 174 rijdt tussen 20.00 en 23:30 als buslijn 574 STOPenGO van en naar metrostation Berkel Westpolder, via Bergschenhoek. Mininimaal 15 minuten van te voren moet deze lijn worden gereserveerd. Evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden. Gesprekken met een mogelijke aanbieder maatwerkvervoer tussen de kernen is weer opgestart. Echter zijn er op dit moment nog geen conrete voorstellen. Op 6 februari 2020 sprak de commissie samenleving over de mogelijkheden voor gratis OV voor ouderen. Sinds zomer 2020 zijn in de hele gemeente deelscooters beschikbaar.	Deelscooters zijn uitgerold over een groot deel van de gemeente. Een deel van 2020 reed Stop&Go niet wegens Corona.	Stop&Go staat onder druk door de herijkingen n.a.v. de Transitieprogramma OV & Corona. Deelscooters zijn beschikbaar in de hele gemeente. Mogelijk volgen andere deelsystemen ook. Het faciliteren van flexibel vervoerinitiatieven is een onderdeel van de Mobiliteitsvisie.	6.2 Infrastructuur en mobiliteit

14	Fietsvoorzieninge n ZORO-baan	Simon Fortuyn	In het kader van de actualisatie van het MIP en de zorgvuldige afwegingen die daarbij zijn gemaakt, schuift de investering van het plaatsen van fietsenrekken bij de bushalte aan de Boterdorpseweg en de Berkelseweg door.	We koppelende realisatie van fietsvoorzieningen bij de ZoRo-bushaltes aan de korte termijnaanpak voor de schaalsprong van ZoRo-verbinding.	We koppelende realisatie van fietsvoorzieningen bij de ZoRo-bushaltes aan de korte termijnaanpak voor de schaalsprong van ZoRo-verbinding.	6.2 Infrastructuur en mobiliteit
15	Bereikbaarheid Lansingerland	Simon Fortuyn	De vervoerswaarde van het station Lansingerland is boven verwachting hoog. RET bereidt de maatregelen voor de frequentieverhoging van metrolijn E voor. Met provincie Zuid-Holland zijn we in gesprek over de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de N209. De frequentieverhoging is opgenomen in de conceptvervoerplannen 2021 van de RET (zie hiervoor brief U20.02444). De frequentieverhoging is voorzien in Q1-2021. Met PZH onderzoeken we optimalisatie van de aansluiting N209/Klappolder.	De bereikbaarheid van Lansingerland stond in 2020 in het teken van Corona, met iets lagere frequenties in het OV. We zetten de lobby voor verbetering van de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de N209 voort. De provincie past de aansluiting bij Klappolder in 2021 aan.	De bereikbaarheid van Lansingerland stond in 2020 in het teken van Corona, met iets lagere frequenties in het OV. We zetten de lobby voor verbetering van de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de N209 voort. De realisatie van de A16 Rotterdam vodert gestaag. We maken afspraken over de realisatie van Metropolitane fietsroutes.	6.2 Infrastructuur en mobiliteit
16	Opwaarderen Station Rodenrijs	Simon Fortuyn	Na vaststelling DO in dec. 2019 is dit in 2020 verder in detail uitgewerkt. Besteksvoorbereiding vindt op dit moment plaats. Aanbesteding start dit najaar, zodat begin volgend jaar gunning kan plaatsvinden en in de zomer van 2021 werkzaamheden worden uitgevoerd.	De realisatie vindt in 2021 plaats.	Realisatie in Q2 2021 gestart en naar verwachting in Q1 2022 gereed. Ook is de de bewaakte stalling in Q1 2022 in gereed en operationeel.	6.2 Infrastructuur en mobiliteit
17	Onderzoek naar OV bedrijventerrein Oudeland	Simon Fortuyn	We zijn in gesprek met het parkmanagement Oudeland over toepassen mobiliteitsmanagement en deelmobiliteit. Deelfietsen vanaf de twee metrostations lijken kansrijk. Een OV-lijn of pendelbusjes lijken minder kansrijk. De deelfietsaanbieder heeft de plannen rondom deelfietsen bij station Rodenrijs en Oudeland op 'on hold' wegens Corona. Gesprekken met een mogelijke aanbieder van maatwerkvervoer (elektrische golfkarretjes) is weer	Als gevolg van corona lagen gesprekken met parkmanagement en mogelijke aanbieders omtrent het toepassen van mobiliteitsmanagemen t en deelmobiliteit 'on hold'. De deelscooters zijn uitgerold over een groot deel van de gemeente.	We faciliteren marktinitiatieven voor maatwerkoplossingen richting bedrijventerreinen.	6.2 Infrastructuur en mobiliteit

			opgestart.			
18	Verbeteren Dienstverlening	Simon Fortuyn	In 2019 stelde het college de Visie op dienstverlening vast en presenteerde die aan de Raad. Deze visie werken we uit in een uitvoeringsplan. Daarnaast is de visie een belangrijke pijler in de organisatie ontwikkeling. In 2020 voeren we een aantal concrete projecten uit ter optimalisering van de dienstverlening. In 2021 vervolgen we deze aanpak, geven we digitale dienstverlening een impuls en organiseren we coronaproof verkiezingen.	In 2019 stelde het college de Visie op dienstverlening vast en presenteerde die aan de Raad. Deze visie werken we uit in een uitvoeringsplan. Daarnaast is de visie een belangrijke pijler in de organisatie ontwikkeling. In 2020 voerden we een aantal concrete projecten uit ter optimalisering van de dienstverlening. In 2021 vervolgen we deze aanpak, geven we digitale dienstverlening een impuls en organiseren we coronaproof verkiezingen.	De vastgestelde visie op dienstverlening en het uitvoeren van concrete projecten voor het optimaliseren van onze dienstverlening, gaven een impuls aan de dienstverlenende grondhouding van de organisatie. Met een inclusieve (digitale) dienstverlening bouwen we aan een passende dienstverlening die voor iedereen vindbaar, toepasbaar en begrijpelijk is. In 2022 vervolgen we deze aanpak, bouwen we aan tijd- en plaatsonafhankelijke dienstverlening en organiseren we volgens de geldende normen en richtlijnen de gemeenteraadsverkiezingen.	1.3 Dienstverlening
19	Participatie gewoon doen!	Simon Fortuyn	In 2019 bracht de Rekenkamer een rapport uit met aanbevelingen t.a.v. de burgerparticipatie. Deze bespreekt uw Raad in november 2020. Rekening houdend met de uitkomsten van deze bespreking werkt het college 'burgerparticipatie' verder uit.	Door de coronacrisis is de uitvoering van de motie van 2020 naar 2021 doorgeschoven. Op 10 februari jl. heeft er een beeldvormende avond Burgerparticipatie plaatsgevonden. Na plenaire presentaties zijn raadsleden met elkaar in gesprek gegaan over kaders voor burgerparticipatie. Eind Q2 toetsen we in de Commissie AB een concept-uitgangspunten notitie om te komen tot een visie op burgerparticipatie voor onze gemeente. Deze uitgangspunten worden mede bepaald op basis van de resultaten van de beeldvormende avond van 10 februari en de input van stakeholders (inwoners en belangenorganisaties) over wat voorwaarden moeten zijn voor een goede toepassing van burgerparticipatie. De uitgangspunten vormen de basis voor	Op 10 februari 2021 vond de beeldvormende avond Burgerparticipatie plaats. Na presentaties zijn raadsleden met elkaar in gesprek gegaan over de noodzaak van goede burgerparticipatie. In de commissie AB van 9 juni is een inwonerspeiling over burgerparticipatie besproken. Deze peiling is eind juli/begin juli breed uitgezet in Lansingerland. Op 13 oktober bespreken we de uitkomsten van deze inwonerspeiling met de gemeenteraad tijdens een beeldvormende avond. We werken toe naar een Nota van uitgangspunten Burgerparticipatie, gevolgd door een Nota Burgerparticipatie. We streven ernaar om de nieuwe nota half 2022 gereed te hebben.	1.2 Samenwerking en participatie

				een nieuwe Nota Burgerparticipatie, die in Q4 door de raad wordt vastgesteld.		
20	Vergroten naamsbekendheid met ondernemers	Kathy Arends	Lansingerland, Home of Hortiscience, voedt en kleurt de wereld en daar zijn we trots op! Naar aanleiding van het strategisch rapport dat begin 2020 is vastgesteld door het College van B&W is er een communicatiestrategie ontwikkeld met een uitvoeringsagenda voor 2020 en 2021. Samen met de organisatie en andere stakeholders bundelen we onze krachten om Lansingerland in positie te brengen als meest innovatieve glastuinbouw gemeente van wereldformaat. Het glastuinbouw cluster draagt substantieel bij aan het oplossen van het wereldvoedselvraagstuk; meer groenten, fruit en planten met behulp van minder grondstoffen en water. Daarnaast is de gewasbescherming uiterst duurzaam met een wereldwijde impact. In onze gemeente hebben zich grote koplopers in de glastuinbouw gevestigd met een voorbeeldfunctie voor de wereld. Het doel is om onze ondernemers als ambassadeurs op te laten treden en Lansingerland haar onderscheidend vermogen voor het voetlicht brengt bij diverse overheden.	In 2020 is er een keuze gemaakt over de Strategische positionering van Lansingerland. De keuze behelst een duidelijk profiel dat we als gemeente lokaal, regionaal en daarbuiten uitdragen. De strategische keuze die is gemaakt spitst zich toe op de Innovatieve slagkracht binnen het Horti Science cluster in Lansingerland. Deze keuze geldt als onderlegger en loopt als een rode draad door de diverse grote opgaven van de gemeente. Corona heeft de voortgang van de positionering on hold gezet. In het vierde kwartaal is de uitvoeringsagenda beschreven en bereiden we ons voor op de uitrol ervan in 2021	Om onze regionale positionering rondom Home of Horti Science te versterken voeren we een lobbystrategie gericht op een aantal lobbydoelen. Met behulp van communicatie uitingen geven we Home of Horti Science een gezicht naar buiten toe. Aan de hand van een stakeholdersanalyse ontstond in 2021 een beeld van onze belangrijkste stakeholders. In 2022 intensiveren we samen met deze partners het netwerk in de regio en benoemen we ambassadeurs. We organiseren netwerkbijeenkomsten en zakelijke evenementen om het verhaal van Lansingerland bekend te maken en uit te dragen. Naar aanleiding van de uitkomst van de belangenanalyse in 2021 ontwikkelen we daarnaast in 2022 een (digitaal) platform waarin we nieuws en ontwikkelen met belangrijke stakeholders delen. De keuze voor de profilering en positionering van Lansingerland als Home of Horti Science is een keuze voor de komende jaren. Afhankelijk van het nieuwe gekozen college in 2022 verweven we de positionering in de portefeuilles en de profilering van de nieuwe bestuurders. Bij speeches, representatiemomenten, regionale bestuurlijke overleggen en onze	6.3 Economische ontwikkeling

					proactieve mediastrategie houden we consistent aandacht voor de positionering van Home of Horti Science zodat zij dit als collegebestuur blijven uitdragen.	
21	Lansingerland als onderdeel van de regio	Kathy Arends	In 2020 is een bestuurlijk opdracht voor het maken van een ontwikkelperspectief voor Bleizo-West vastgesteld en is begonnen met de uitvoering hiervan. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd. Vanuit de Strategische samenwerking Middengebied (Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland en Zoetermeer) is een Gebiedsagenda en Kaart Middengebied opgesteld. De samenwerking richt zich op het gezamenlijk positie bepalen op meerdere en gelijktijdige beleidsvoornemens van de gemeenten zelf, het rijk, de provincie, MRDH, diverse marktpartijen en maatschappelijke organisaties. Het betreft beleidsvoornemens op het terrein van infrastructuur, bereikbaarheid, woningbouw, glastuinbouw, klimaat, natuur en recreatie. De gemeenteraad is hierover punten geïnformeerd. Onderdeel van de ontwikkelstrategie ZoRorail is een MKBA. Deze is in 2020 opgesteld. De resultaten zijn aangeboden aan de programmaraad MOVE en BO MIRT. Inzet is gericht op het zorgdragen dat een railverbinding onderdeel van het programma blijft.	In 2020 deden we samen met Gemeente Zoetermeer een aanbesteding voor het opstellen van het ontwikkelperspectief Bleizo-West in lijn met de bestuurlijke opdracht. Hiervoor is € 800.000 beschikbaar gesteld door de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo. Samen met de MRDH, Gemeente Rotterdam en Gemeente Zoetermeer deden wij onderzoek naar de effecten van de metroverbinding tussen Zoetermeer en Rotterdam. In het BO-MIRT van november 2020 is besloten een lange-termijn ontwikkelperspectief regionale HOV-verbindingen op te stellen. De strategische samenwerking tussen de gemeenten Zoetermeer, Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland heeft zich in 2020 verder verdiept op de thema's van de gebeidsagenda middengebied.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.3 Economische ontwikkeling en 1.2 Samenwerking en Participatie
22	Centrummanager en dienstverlening ondernemers	Kathy Arends	In 2019 stelden we een centrummanager aan voor Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk en huurden we een centrummanager/project manager in om een kwaliteitsimpuls te realiseren voor Centrum Bergschenhoek.	Alle drie de kernen hebben een centrummanager. Zie punt 27 voor toelichting op de kwaliteitsimpuls van Centrum Bergschenhoek.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.3 Economische ontwikkeling

23	Verlagen caseload consulenten	Kathy Arends	Het college stelde in 2019 het uitvoeringsplan 'Werken werkt' vast. Daarin staan alle participatie- en re-integratieactiviteiten om te komen tot minder uitkeringsgerechtigden. Onderdeel hiervan is het verlagen van de caseload per consulent door de formatie van het team Participatie uit te breiden. Inmiddels zijn er drie extra consulenten gestart. Daarnaast is een deel van dit budget gebruikt voor extra inzet door team Economie om de verbinding tussen onze werkzoekenden en de regionale economie te versterken.	Het college stelde in 2019 het uitvoeringsplan 'Werken werkt' vast. Daarin staan alle participatie- en re-integratieactiviteiten om werkzoekenden richting arbeidsmarkt te begeleiden. In 2020 startten we met het vullen van een motivatie- en vaardighedenprofiel per kandidaat. De combinatie van motivatie en vaardigheden is bepalend voor de inzet die past bij de specifieke behoefte van kandidaten. Zo kunnen we meer maatwerk leveren.	Het college heeft het uitvoeringsplan Werken Werkt geïmplementeerd. Met de indeling van het uitkeringenbestand naar vaardigheden- en motivatieprofiel ligt er een basis die inzicht geeft in wie onze bijstandsgerechtigde inwoners zijn en op welke gebieden ondersteuning benodigd is om te komen naar (een vorm van) werk. Wij zijn hierdoor beter in staat voor hen een interventie in te zetten, die aansluit bij de specifieke hulpvraag. Om consulenten te ondersteunen een interventie in te zetten die aansluit bij het profiel, is een instrumentenboek opgesteld met een compleet en actueel overzicht van de beschikbare voorzieningen. Voor 567 kandidaten is nu een vaardigheden- en motivatieprofiel ingevuld, die ook bij ieder contact wordt geactualiseerd. We hebben helaas gezien dat de covid-19 crisis een dempend effect heeft op de positieve resultaten. Veel voorzieningen hebben periodes stilgelegen of moesten in een minder efficiënte vorm plaatsvinden.	4.3 Participatie
24	Pilot: "het nieuwe wij"	Kathy Arends	In 2019 zijn twee groepen deelnemers gestart met het traject bij het Nieuwe Wij. Door middel van intensieve coaching zijn nu 5 kandidaten uitgestroomd naar betaald werk. Najaar 2020 start een derde groep. De komende periode wordt veel energie gestoken in de verbinding met ondernemers, om te zorgen voor nog meer werk(ervarings)plekken	Corona heeft zijn weerslag gehad op de pilot van Het Nieuwe Wij. Het bleek lastig deelnemers en betrokken werkgevers te vinden in deze onzekere periode. In 2020 is vooral ingezet op het continueren van de coaching van de bestaande deelnemers. Medio 2021 evalueren we de pilot.	De pilot 'Het Nieuwe Wij' is geëindigd met een beeldvormende avond in de raad op 26 mei en brief U21.03734. We constateerden dat de coronamaatregelen grote impact hadden op de uitvoering van deze pilot. Mede daarom heeft deze aanpak onvoldoende geleid tot de verwachte duurzame uitstroom naar	4.3 Participatie

			voor werkzoekenden.		betrokken Lansingerlandse werkgevers. Het was wel een waardevolle pilot die ons heeft geleerd dat deelnemers de persoonlijke aandacht erg waardeerden. Dit nemen we mee in de doorontwikkeling van het team Participatie.	
25	Intensivering participatie & integratie asielgerechtigden	Kathy Arends	We stelden een beleidsplan inburgering op om te voldoen aan de verplichtingen van het nieuwe inburgeringsstelsel per 1 juli 2021. Daarnaast startte de pilot ontzorging. Voor de groep statushouders die (net) niet onder de nieuwe wet valt is taalondersteuning ingekocht. Dit voorkomt schulden en zorgt voor betere kansen op de arbeidsmarkt. Alle werkzoekende asielgerechtigden in onze gemeente zijn goed in beeld. We begeleiden hen bij het vinden van de benodigde hulp en ondersteuning en naar werk.	We stelden een beleidsplan inburgering op om te voldoen aan de verplichtingen van het nieuwe inburgeringsstelsel per 1 januari 2022. Dit beleidsplan wordt in het voorjaar van 2021 voorgelegd aan de Raad. Daarnaast startte de pilot ontzorging. Voor de groep statushouders die (net) niet onder de nieuwe wet valt is taalondersteuning ingekocht. Dit voorkomt schulden en zorgt voor betere kansen op de arbeidsmarkt. Alle werkzoekende asielgerechtigden in onze gemeente zijn goed in beeld. We begeleiden hen bij het vinden van de benodigde hulp en ondersteuning en naar werk.	Per 1 januari 2022 zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de inburgering van onze inwoners met een inburgeringsplicht. Hiermee krijgen wij een nieuwe maatschappelijke opgave binnen het sociaal domein. Om invulling te geven aan het (door de gemeenteraad in april 2021 vastgestelde) beleidsplan voeren wij nu 5 inkooptrajecten uit voor: de B1-leerroute; de zelfredzaamheidsroute, de onderwijsroute; het participatieverklaringstraject en de training financiele zeldredzaamheid. Eind oktober vinden de gunningen plaats, waarna we overgaan op contractimplementatie. Daarnaast zijn binnen onze uitvoering deze zomer 5 werkgroepen opgestart om alle werkprocessen en systemen gereed te maken voor het nieuwe inburgeringsstelsel. De groep statushouders die dit jaar instroomt en niet profiteert van de nieuwe wet, kan dankzij extra middelen van het Rijk aan enkele onderdelen toch meedoen. Hier wordt rekening mee gehouden tijdens inkoop.	4.3 Participatie

26	Verbeteren procedure omgevingsvergunningen	Kathy Arends	We pasten werkprocessen aan om te versnellen en met meer communicatie vooraf en tijdens de aanvraag met aanvrager, om dienstverlening te verbeteren. Regelmatig evaluatie en bijstellen, ook met het oog op de Omgevingswet.	De grootste verbeterslagen vonden in 2019 plaats (met name versnellen adviestermijnen), in 2020 zetten we de pro-actieve communicatie met aanvragers voort. In het kader van de komst van de Omgevingswet komt de nadruk meer op participatie te liggen.	In 2021 zetten we opnieuw de pro-actieve communicatie met aanvragers voort. In het kader van de komst van de Omgevingswet in 2022 komt de nadruk meer op participatie te liggen. Hier bereiden we ons op voor.	6.1 Ruimtelijke ordening
27	Aanpak de Kruin in Bergschenhoek	Kathy Arends	We stelden in 2019 een centrumvisie op voor Bergschenhoek Centrum. In de eerste helft van 2020 zijn de inrichtingsschetsen uitgewerkt tot een Voorlopig Ontwerp, welke vervolgens geraamd is en past binnen de begroting. Afgelopen maanden zijn er aanpassingen gedaan in de organisatiestructuur en 3 gremia geformeerd (Klankbordgroep herinrichting, Bewoners- en Ondernemersplatform) om zo het draagvlak voor de herinrichting en aanpassing in het centrum te creëren en het project te doen slagen. De vervolgstap ligt in het uitwerken van het Voorlopig Ontwerp naar een Definitief Ontwerp (gereed eind 2020). De verwachte start uitvoering is eind 2021.	In 2020 startten we met het opstellen van het inrichtingsplan voor Bergschenhoek Centrum en onderzoeken we kansen voor verdere versterking van het centrumgebied. Met het definitief ontwerp van de openbare ruimte zal er een voorstel liggen om het centrum toekomstbestendig te maken met een aantrekkelijke uitstraling en een hoge verblijfskwaliteit. Ook zorgt dit plan ervoor dat het centrum meer zal vergroenen en de dorpse uitstraling die bij Bergschenhoek past te verstevigen. Met de herinrichting van het centrum vormt Bergschenhoek een aanvulling op de twee andere dorpskernen van Lansingerland. De bestaande kwaliteiten van Bergschenhoek worden versterkt en verbonden met het centrum zodat deze een aantrekkende werking heeft op de inwoners uit Bergschenhoek.	Eind 2021 zijn we gestart met de uitvoering van de herinrichting van Bergschenhoek centrum. Afgelopen maanden zijn er aanpassingen gedaan in de organisatiestructuur en 1 gremia geformeerd om zo de afstemming binnen de verschillende gremia's te optimaliseren.	6.3 Economische ontwikkeling
28	Wonen	Kathy Arends	In 2020 is het toetsingskader Huisvesting Arbeidsmigranten Lansingerland vastgesteld. Daarnaast is de Verordening Woonruimtebemiddeling vastgesteld. In het najaar van 2020 zijn de prestatieafspraken samen met de corporaties en huurdersvereniging geactualiseerd. In 2020 is	In 2020 startten we met de nieuwe woonvisie. De eerste participatiebijeenkomsten met de raad zijn gehouden, mede in het kader van het Toekomstperspectief. We voerden voor Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs woningbehoeftenonderzoeken uit. Daarnaast stelden we de	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.1 Ruimtelijke ordening

			de monitoring van het Regioakkoord gestart, en zijn we in gesprek met de Provincie over de goedkeuring van ons gemeentelijk bod. Daarnaast hebben we in 2020 belangrijke aanzetten gegeven tot een nieuwe Woonvisie en hebben we hierbij de verbinding gemaakt met het traject Toekomstperspectief. Verder is er een traject gestart om de mogelijkheden t.a.v. flexwonen te onderzoeken.	uitgangspunten vast voor de woningbouwontwikkelingen in Bleiswijk, mede gebaseerd op het behoefteonderzoek uit 2019. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten stelden we het toetsingskader vast. Met de huisvesting van 46 statushouders behaalden we de taakstelling. We stelden in 2020 de Verordening Woonruimtebemiddeling 2020 vast. In 2020 startten we met de voorbereidingen voor de eventuele ontwikkeling van Wolfend Bergschenhoek en Driehoek Noordpolder in Berkel en Rodenrijs. In juni 2020 stelde de gemeenteraad het Masterplan Wilderszijde vast, zie die regel in dit overzicht. Ook in Westpolder/Bolwerk zetten we met de betrokken partijen stappen voor de optimalisatie om meer woningen te realiseren rondom het station Westpolder. De komende jaren verwachten wij gemiddeld 400-500 woningen per jaar op te leveren. In 2020 leverden we 535 woningen op door een vertraging in de bouw in 2019. Voor de sociale woningbouw voeren we de komende jaren ons bod ten behoeve van het Regioakkoord Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2018-2030 uit.		
29	Visie op Duurzaamheid	Jan-Willem van den Beukel	De Raad stelde in juli 2019 de visie op Duurzaamheid vast. Begin 2020 is de bijbehorende uitvoeringsagenda Duurzaamheid vastgesteld. De projecten in deze	In 2020 startten we met de voorbereidingen voor de eventuele ontwikkeling van Wolfend Bergschenhoek en Driehoek Noordpolder	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.4 Duurzaamheid

			uitvoeringsagenda vormen de leidraad voor onze inzet op duurzaamheid. Samen met een private partij startten we in 2019 onderzoek naar de mogelijkheden voor nieuwe boringen voor Geothermie. In 2019 namen we actief deel aan een lobby om de zogenoemde 'leiding over Oost' mogelijk te maken en om vertakkingen naar Lansingerland mogelijk te maken. Dit heeft tot nog toe helaas nog geen resultaat gehad. Ook inventariseerden we in samenwerking met de omliggende gemeenten Pijnacker, Zoetermeer, Zuidplas, Waddinxveen en Glastuinbouw Nederland de warmtebehoefte van ons glastuinbouwcluster.	in Berkel en Rodenrijs.		
30 a	Energietransitie: verduurzamen panden / woningen	Jan-Willem van den Beukel	Participatie en betrokkenheid van inwoners en ondernemers is een belangrijke factor in de energietransitie. Daarom organiseerden we in 2019 diverse 'markten, loketten, cafés etc.' over duurzaamheid met het doel bewustwording, bekendheid en initiatieven te vergroten rondom duurzaamheid. In 2020 organiseren wij samen met energiecoöperatie Nieuwe Lansinger Stroom een campagne over energiebesparing voor inwoners o.a. door een online community, energiebespaarboxen en een pop-up energiewinkel. Inwoners, ondernemers en overige belanghebbenden raken hierdoor geïnspireerd om zelf (sneller) aan de slag te gaan met het verduurzamen van hun panden en gebouwen. tevens stelden we in 2019 de transitievisie warmte op, die inzicht geeft in de mogelijke alternatieven voor aardgas per wijk. Deze is door de raad vastgesteld en vormt een vertrekpunt voor	In juni 2020 stelde de gemeenteraad het Masterplan Wilderszijde vast. Daarna volgde het proces om te komen tot een bestemmingsplan waarbij we diverse stakeholders betrokken. Voor de financiële haalbaarheid van onze ambities in dit plan dienden wij voor deze Woondeal-versnellings locatie een aanvraag voor steun vanuit de BZK-Woningbouwimpulsgelden in. Ook in Westpolder/Bolwerk zetten we met de betrokken partijen stappen voor de optimalisatie om meer woningen te realiseren rondom het station Westpolder.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.4 Duurzaamheid

			vervolgacties op het gebied van aardgasvrije wijken.			
30 b	Verduurzamen glastuinbouw	Jan-Willem van den Beukel	In samenwerking met glastuinbouwondernemers, de omliggende gemeenten Pijnacker, Zoetermeer, Zuidplas, Waddinxveen, Glastuinbouw Nederland en andere stakeholders deden wij een verkenning naar de benodigde hoeveelheid duurzame warmte en een mogelijke invulling daarvan. Mede op basis daarvan blijven wij structureel samenwerken aan een duurzame warmtestructuur in het Oostland, waar een aansluiting op de warmterotonde een belangrijk speerpunt is. Hier lobbyen wij actief voor en brengen dit scherp in bij bijvoorbeeld de regionale energie strategie. Tevens is er aandacht voor de ontwikkeling van lokale duurzame warmtebronnen en de koppeling glastuinbouw-gebouwde omgeving.	De komende jaren verwachten wij gemiddeld 400-500 woningen per jaar op te leveren. In 2020 leverden we 535 woningen op door een vertraging in de bouw in 2019. Voor de sociale woningbouw voeren we de komende jaren ons bod ten behoeve van het Regioakkoord Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2018-2030 uit.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.4 Duurzaamheid en 6.3 Economische ontwikkeling
31	Gemeentelijke inzet duurzaamheid	Jan-Willem van den Beukel	We plaatsten waar mogelijk op gemeentelijke gebouwen zonnepanelen en realiseren tot nu toe al meer dan de 700 in het collegeprogramma opgenomen aantal panelen. Wij stellen een nieuw uitvoeringskader 'Laadpalen' op en informeerden u in 2020 over de stand van zaken. We maakten plannen om gemeentelijk vastgoed verder te verduurzamen en informeerden uw Raad hierover per brief. De komende jaren voeren we deze plannen uit.	Op alle gemeentelijke daken waar dit technisch mogelijk is plaatsten wij zonnepanelen. Ook zijn in 2020 de eerste gebouwen gasloos gemaakt. In 2020 ontwikkelde zich de regionale concessie voor laadpalen, waar wij het lokale beleid op afstemmen. In 2021 zal dit worden afgerond.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.4 Duurzaamheid
32	Innovatiezones glastuinbouw	Jan-Willem van den Beukel	Om doorontwikkeling van innovatieve projecten (ruimtelijk) mogelijk te maken, wijzen we het gebied op en rondom het Horti Science Parc in Bleiswijk aan als (regelluwe) innovatiezone. Het is reeds opgenomen in het	Om doorontwikkeling van innovatieve projecten (ruimtelijk) mogelijk te maken, wijzen we het gebied op en rondom het Horti Science Parc in Bleiswijk aan als (regelluwe) innovatiezone. Het is	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.4 Duurzaamheid en 6.3 Economische ontwikkeling

			vastgestelde Werkboek Oostland. In Q3 2020 starten we (samen met PZH) met het ontwikkelen van beleid hierop.	reeds opgenomen in het vastgestelde Werkboek Oostland. In 2020 startten we (samen met PZH) met het ontwikkelen van beleid hierop.		
33	Holland Rail Terminal	Jan-Willem van den Beukel	In 2020 voerden we een impactstudie uit waarin de langere termijneffecten van een railterminal zijn onderzocht. ProRail en Logitech onderzochten de inpasbaarheid van een wachtspoor en de capaciteit op het spoor. De HRT moet 'commitment' van provincie en rijk over locatiekeuze en financiële bijdragen hebben voor realisatie. Die is er tot op heden (nog) niet gekomen. Het Ministerie van I&W wil een nieuw locatiekeuze onderzoek voor de railterminal en dat onder andere het Rail Service Center in Rotterdam hierin uitgebreid wordt meegenomen. Lansingerland zit in de wachtkamer en is in afwachting of er andere bestaande terminal locaties geschikt zijn voor dit concept en of financiering loskomt. Het ministerie en de HRT initiatiefnemers hebben specifiek aan Lansingerland gevraagd om betrokken te blijven en de gronden ruimtelijk-planologisch beschikbaar te houden. Op dit moment zijn er nog te veel onduidelijkheden en risico's om verder te gaan. Wanneer de HRT groen licht krijgt om gerealiseerd te worden in Lansingerland buigen we ons over onze positie in het vervolgproces. De gemeente heeft dan een ruimtelijk-planologische opgave voor de omgevingsvergunning en het bestemmingsplan. Vooralsnog focussen wij als gemeente onze bestuurlijke lobbystrategie op het versterken van de Horti	In de situatie ten aanzien van de Holland Rail Terminal is nog geen verandering gekomen. Het onderzoek van het Ministerie van I&W is nog niet afgerond. Lansingerland zit in de wachtkamer en is in afwachting of er andere bestaande terminal locaties geschikt zijn voor dit concept en of financiering loskomt. Voor de HRT voeren we op dit moment geen actieve bestuurlijke lobby.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.3 Economische ontwikkeling

			Science Campus en de ZoRo. Voor de HRT voeren we op dit moment geen actieve bestuurlijke lobby.			
34	Wilderszijde	Jan-Willem van den Beukel	Uw raad heeft in juni 2020 het Masterplan voor Wilderszijde vastgesteld. De (ruimtelijke) kaders voor de nieuwe wijk liggen daarmee vast. De kaders worden uitgewerkt in een bestemmingsplan (met verbrede reikwijdte). Het bestemmingsplan is momenteel in voorbereiding en wordt in 2021 vastgesteld.	Op 18 februari 2021 informeerden we de raad over het teleurstellende besluit dat we geen bijdrage uit de woningbouwimpuls ontvangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Aangezien het bestemmingsplan geënt was op de woningbouwimpuls (met 50 % betaalbare woningen) kan het ontwerpbestemmingsplan nu nog niet in procedure worden genomen. Er wordt een nieuw raadsbesluit voorbereid, waarbij wordt besloten welk van de alternatieve scenario's gevolgd gaat worden, te weten: 1. een ongewijzigd plan voor de ontwikkeling van Wilderszijde zelf financieren; 2. het plan voor de ontwikkeling van Wilderszijde wijzigen met bijbehorende financiële optimalisatie; 3. niets doen; voorlopig geen nieuw bestemmingsplan in procedure brengen Indien het plan ongewijzigd blijft of gewijzigd wordt binnen de kaders van het vastgestelde Masterplan dan kan de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan best-casenog voor de zomer van 2021 plaatsvinden.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.1 Ruimtelijke ordening
35	Verlagen woonlasten (OZB)	Jan-Willem van den Beukel	In 2019 en 2020 verlaagden we versneld de OZB tot het landelijk gemiddelde. De gemiddelde OZB in Lansingerland ligt, bij gelijke woningwaarde, reeds onder het landelijk gemiddelde. Hierdoor is voor 2021 en later geen	In 2019 en 2020 verlaagden we versneld de OZB tot het landelijk gemiddelde. De gemiddelde OZB in Lansingerland ligt, bij gelijke woningwaarde, reeds onder het landelijk gemiddelde.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	Overzicht algemene dekkingsmiddelen en Paragraaf Lokale heffingen

			verdere daling van de OZB benodigd.			
36	Parkmanagement in glastuinbouwgebieden	Jan-Willem van den Beukel	In 2016 voerden we een draagvlakmeting uit voor parkmanagement in glastuinbouwgebieden. Hieruit bleek onvoldoende draagvlak. In 2019 blijkt uit consultatie met bedrijven uit de polders een ongewijzigde situatie. Het niet aanwezig zijn van Glasvezel dat onderdeel kan zijn van Parkmanagement werd als een gemis ervaren. Wij hebben inmiddels overeenstemming met een bedrijf voor de aanleg van een Glasvezelnetwerk in het buitengebied.	In 2016 voerden we een draagvlakmeting uit voor parkmanagement in glastuinbouwgebieden . Hieruit bleek onvoldoende draagvlak. In 2019 blijkt uit consultatie met bedrijven uit de polders een ongewijzigde situatie. Het niet aanwezig zijn van Glasvezel dat onderdeel kan zijn van Parkmanagement werd als een gemis ervaren. In samenwerking met de gemeente leverde Glasvezel Buitenaf in 2020 het glasvezelnetwerk op.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	6.3 Economische ontwikkeling
37	Snippergroen	Jan-Willem van den Beukel	Het college besloot dit thema nu niet planmatig op te pakken, maar in individuele gevallen maatwerk toe te passen.	Het college besloot dit thema nu niet planmatig op te pakken, maar in individuele gevallen maatwerk toe te passen.	Raad wordt op een later moment geïnformeerd.	5.1 Beheer openbare ruimte en 6.1 Ruimtelijke ordening
38	Bevriezen huurtarieven binnen-, buitensport en culturele verenigingen	Ankie van Tatenhove	Het bevriezen huurtarieven binnen-, buitensport en culturele verenigingen nemen we op in de tarievennota. In Q4 doen wij een voorstel voor het aanpak en planning van de tarievennota	In raadsbrief U20.08679 van november 2020 is een voorstel gedaan voor de planning van de tarievennota sport. Deze wordt vastgesteld na het accommodatieplan sport en staat gepland voor Q2 2021.	Vanwege het uitstellen van de besluitvorming over het accommodatieplan is ook de vaststelling van de tarievennota uitgesteld.	3.1 Sport
39	Sportvoorzieningen laten meegroeien	Ankie van Tatenhove	Het opstellen van het accommodatieplan is wegens corona uitgesteld naar Q4 2020.	Planning is dat het accommodatieplan voor het zomerreces 2021 aan de raad wordt voorgelegd ter vaststelling.	Het accommodatieplan is besproken in de Raad van mei 2021. Hierin is besloten besluitvorming hierover uit te stellen tot de Raad van september 2021.	3.1 Sport
40	Integraal huisvestingsplan onderwijs	Ankie van Tatenhove	Op 16 juli 2020 stelde de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020 – 2024 (IHP) vast.	Op 16 juli 2020 stelde de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020 – 2024 (IHP) vast.	Op 16 juli 2020 stelde de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020 – 2024 (IHP) vast.	3.3 Onderwijs en kinderopvang
41	Chillplekken voor de jeugd	Ankie van Tatenhove	In november 2019 hebben wij afgezien van het aanwijzen van 3 nieuwe chillplekken (bovenop de 4 reeds aangewezen plekken) naar aanleiding van de binnengekomen zienswijzen hierop. Het	In raadsbrief U20.04962 d.d. 3 juli 2020 informeerden wij de raad dat het aanwijzen van chillplekken gecategoriseerd als een zogenaamde 'plus	In de raadsbrief U21.00669 informeerde het college de gemeenteraad dat we de activiteiten vanuit accent Pubers in de Spotlight, waaronder	4.1 Samenleving en 4.2 Jeugd

			proces om te komen tot alternatieve plekken is wegens corona uitgesteld. In Q4 2020 stellen wij een plan op voor de procedure tot het aanwijzen van nieuwe plekken, waarbij we met name ingaan op burgerparticipatie.	taak'. De uitvoering hiervan is afhankelijk van de hiervoor benodigde mogelijkheden voor (fysieke) stakeholder- en burgerraadpleging. De ontwikkelingen van de afgelopen maanden, en dan met name de tweede golf, maakten voortgang op dit onderwerp niet mogelijk. Aanvullend hierop merken we op dat we ons door corona en dan met name de impact die dit heeft op kinderen en jongeren in onze gemeente van mening zijn dat we nieuwe keuzes moeten maken op het gebied van ons beleid gericht op jongeren.	het aanwijzen van nieuwe chillplekken, on hold zetten. De ontwikkeling van chillplekken maakt onderdeel uit van een nieuwe beleidsplan jeugd.	
42	Intensivering aanpak werk voor kwetsbare jongeren	Ankie van Tatenhove	We hebben extra trajecten ingekocht bij De Jonge Krijger voor de begeleiding van jongeren van 16 tot 27 jaar richting school of werk. We hebben zowel kortdurende trajecten (1-3 maanden) als intensieve trajecten (3-6 maanden) ingekocht. De intensieve trajecten zijn voor jongeren die hulp en ondersteuning van één of meerdere hulpverleners nodig hebben. De Jonge Krijger begeleidt deze jongeren ook in de contacten met hulpverleners. Daarnaast werken we samen met Pro- en VSO-scholen om jongeren die van dit type onderwijs uitstromen naar werk te begeleiden.	Voor jongeren werkten we samen met De Jonge Krijger, een gespecialiseerde partij die coaching- en adviestrajecten voor jongeren aanbiedt. In 2020 adviseerden of coachten zij 30 jongeren richting school of werk. Daarnaast werkten we vanuit het accent 'Werken aan Werk' aan de samenwerking met scholen voor praktijk- en speciaal onderwijs. Door corona en het thuisonderwijs was het lastig om stageplaatsen te organiseren.	We continueren de inzet van trajecten bij De Jonge Krijger voor de begeleiding van jongeren van 16 tot 27 jaar richting school of werk. De Jonge Krijger biedt coaching- en adviestrajecten voor jongeren om hen terug te leiden richting school of werk. Met Pro- en VSO-scholen werken we samen om jongeren naar werk te begeleiden.	4.1 Samenleving en 4.2 Jeugd
43	Cultuurhuis Berkel	Ankie van Tatenhove	Er komt een cultuurhuis in Berkel en Rodenrijs. We geven uitvoering aan het hiervoor opgestelde plan.	De raad heeft gekozen voor de realisatie van Blok B in Berkel en Rodenrijs. Na dit besluit is gestart met de voorbereidingen voor de realisatie van de bouw en de oprichting van de stichting. In 2021 wordt de oprichting van de stichting verder vormgegeven en wordt gestart met placemaking.	In 2022 bevindt het cultuurhuis zich in de fase richting fysieke realisatie. De ontwikkeling gaat van Definitief Ontwerp (DO) naar realisatie in Q3/A4 van 2022. Daarnaast staat centraal de communicatie en activiteiten rondom naamsbekendheid en placemaking, de ontwikkeling van het exploitatieplan en de oprichting van de	3.2 Cultuur

					stichting.	
44	Cultureel Erfgoed	Ankie van Tatenhove	In 2019 presenteerde het college het onderzoeksrapport Expo Lansingerland en kondigde drie pilots aan. In Q4 evalueren we deze pilots. Daarna doen we een voorstel over hoe we hier vervolg aan geven.	De drie pilots bij EXPO zijn uitgevoerd. In 2021 wordt naar aanleiding van de pilots de Beleidsnota Kunst in de openbare ruimte uitgewerkt.	In 2022 voert het college de plannen voor Kunst in de openbare ruimte uit. De raad besluit over dit voorstel in Q4 2021.	3.2 Cultuur
45	Omgevingswet	Ankie van Tatenhove	Half juli 2020 heeft de raad de Nota Uitganspunten en Koers Omgevingsvisie Lansingerland unaniem vastgesteld. De raadsklankbordgroep, burgers, ketenpartners en stakeholders zijn intensief bij betrokken bij dit proces. De Nota is de basis om te komen tot een concept Omgevingsvisie. Het traject van Toekomstperspectief en Omgevingsplan betrekken we hierbij. Uiterlijk 2022 is er een vastgestelde Omgevingsvisie.	Door uitstel van de invoerdatum en Corona hebben wij ons in 2020 gericht op de voorbereiding van de invoering van de omgevingswet per 1 januari 2022. In 2020 stelde de raad breed gedragen de nota uitgangspunten en koers Omgevingsvisie Lansingerland vast. In 2021 bereiden wij ons verder voor op de implementatie van de omgevingswet. Wij hebben inzichtelijk wat wij als gemeente minimaal moeten regelen voor 1 januari 2022 om klaar te zijn voor de invoering van de Omgevingswet. Het gaat om 27 minimale acties die wij hebben onderverdeeld in vier sporen: Omgevingsvisie, Omgevingsplan, Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).	Op 27 mei 2021 heeft de verantwoordelijk minister besloten om de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet met een half jaar te verplaatsen naar 1 juli 2022. Deze verplaatsing betekent voor onze gemeente dat wij onverminderd door zijn gegaan met de verplichte verdere voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet. Wij hebben de door ons gekozen gestructureerde aanpak gecontinueerd aan de hand van de vijf sporen. Naast het overkoepelende spoor 0 (over ambities, strategie, aanpak, financiën en communicatie) gaat het om: Omgevingsvisie, 2. Omgevingsplan, 3. Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), 4. Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en 5. Veranderopgave. Wij werken in deze sporen aan de hand van de 27 “Minimale acties Omgevingswet voor gemeenten” van de VNG. Deze acties moeten wij als gemeente minimaal regelen om klaar te zijn voor de invoering van de Omgevingswet.	6.1 Ruimtelijke ordening
46	Zelfstandig en minder eenzaam: - aandacht voor ouderen	Ankie van Tatenhove	We hebben Welzijn Lansingerland opdracht gegeven om vanaf augustus 2019 meer capaciteit in te zetten voor de	De extra capaciteit ouderenadviseurs is structureel ingezet. Het doel om tegemoet te komen aan het groeiend aantal	Welzijn Lansingerland zet nu structureel de extra capaciteit in van de ouderenadviseurs. Hiermee komen we	4.4 Maatschappelijke ondersteuning

			ouderenadviseurs. Hiermee komen we tegemoet aan het groeiend aantal (hulp)vragen van ouderen.	hulpvragen is hiermee bereikt.	tegemoet aan het groeiend aantal hulpvragen. Ouderenadviseurs van Welzijn Lansingerland richten zich op het zelfstandig kunnen leven van ouderen en hebben aandacht voor eenzaamheid.	
47	- Praatje Pot Zorgprofessionals	Ankie van Tatenhove	De met Praatje Pot beoogde actviteiten realiseren we via bestaand aanbod en de afspraken die we hierover maken met onze maatschappelijke partners.	Bij de kaderbrief 2020 is besloten dat door de inzet van een breed pakket aan maatregelen voor kwetsbare ouderen Praatje Pot niet meer nodig is.	Met onze maatschappelijke partners hebben wij afspraken over de inzet van een breed paket aan maatregelen voor kwetsbare ouderen. Hieronder valt ook de met Praatje Pot beoogde activiteiten.	4.4 Maatschappelijke ondersteuning
48	- Ontmoeting in de wijken	Ankie van Tatenhove	We hebben de helft van het budget ingezet voor extra hulp in het restaurant van Huize Sint Petrus. Door de gezamenlijke inzet met Laurens kunnen niet alleen bewoners van Petrus, maar ook ouderen in de wijk een warme maaltijd kunnen nuttigen in het restaurant. De andere helft van het budget is besteed aan een interactieve bijeenkomst voor 60 – 70 plussers van Berkel Noord. Ruim 65 bewoners bezochten de bijeenkomst en hebben input gegeven voor toekomstig beleid om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen in de wijk.	In 2020 hebben we opnieuw bijgedragen aan de restaurantfunctie in Huize sint Petrus. Door de inzet van een extra medewerker kunnen ook de ouderen die zelfstandig wonen binnen de muren van het verpleeghuis deelnemen aan de maaltijden in het restaurant.	De helft van het budget is ingezet om bewoners in de buurt zelf activiteiten te laten organiseren om elkaar te ontmoeten. De andere helft van het budget is ingzet voor extra hulp in het restaurant van Huize Sint Petrus. Daardoor kunnen niet alleen de bewoners van Petrus, maar ook de ouderen in de wijk een warme maaltijd nuttigen in het restaurant.	4.4 Maatschappelijke ondersteuning
49	- Domotica	Ankie van Tatenhove	We zijn een programma gestart met de Tessa robots. We onderzoekende resultaten en bepalen daarna of en op welke wijze we hiermee verder willen.	De Tessa robots zijn ingezet bij ouderen thuis. Daarmee ontlasten we mantelzorgers en helen we de zorgvrager om zelf meer regie te houden. Juist in de coronaperiode blijken de Tessa's een waardevolle aanvulling voor zorgvragers.	Het college volgt de ontwikkelingen rondom techniek in de zorg op de voet. We organiseren trainingen voor ouderenadviseurs, wmo-consulenten, ouderen en mantelzorgers over de inzet van e-health en domotica. Tijdens deze trainingen worden e-health producten, waaronder de Tessa robots, in bruikleen uitgegeven voor een half jaar aan deelnemende ouderen. Daarna kunnen ze beslissen of	4.4 Maatschappelijke ondersteuning

					ze het zelf kopen.	

De leden van de Gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Van	College van B&W
Onderwerp	**Invullen Motie inzet Kapitaaldekkingsreserve (M2021-024)**
Datum	**6 oktober 2021**
Ons kenmerk	U21.05789

Geachte leden van de raad,

Bij de vaststelling van de Kadernota 2022 nam uw raad Motie M2021-024 *Uitwerken voorstel inzet kapitaaldekkingsreserve* aan. In deze brief informeren wij u hoe het college invulling heeft gegeven aan de motie en deze betrekt in de Begroting 2022-2025.

De motie riep het college op:

- Om te onderzoeken of er investeringen in het MIP zijn die in aanmerking komen om te dekken uit een reserve kapitaallasten en bij dit onderzoek ook de investering in het cultuurhuis Blok B te betrekken;
- De raad te informeren over de resultaten van dit onderzoek en het effect op zowel de structurele meerjarensaldi, de algemene reserve als de weerstandsratio;
- De resultaten van dit onderzoek te betrekken bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2022-2025
- Hierbij het uitgangspunt te hanteren dat de reserve kapitaallasten een tijdelijke overbrugging is naar normale structurele dekking en bij de begroting goede spelregels op te stellen om aan dit uitgangspunt invulling te geven.

Context

In het kader van structureel begrotingsevenwicht worden reservemutaties in de gemeentebegroting in principe buiten beschouwing gelaten. Uitgangspunt is dat tegenover structurele (kapitaal-)lasten structurele inkomsten staan. Uitzondering hierop binnen de verslaggevingsregels is de reserve ter dekking van kapitaallasten. Binnen voorwaarden kan de onttrekking aan deze reserve gezien worden structureel dekkingsmiddel. Daarmee kan het gebruik ervan de structurele begrotingsruimte vergroten en het helpen de meerjarenbegroting structureel sluitend te krijgen. De omvang van de reserves in relatie tot de weerstandscapaciteit dient dan groot genoeg te zijn. In Lansingerland zijn aan de inzet van de kapitaallastendekkingsreserve aanvullende criteria gesteld in de Nota Reserves en voorzieningen.

Uitkomsten onderzoek
Het college onderzocht in lijn met de motie welke geplande of reeds in uitvoering zijnde investeringen in aanmerking komen voor dekking via een 'kapitaallastendekkingsreserve'. Hierbij is getoetst aan de criteria zoals opgenomen in de Nota Reserves en voorzieningen 2020. Relevant in dit kader is paragraaf 3.6 uit de nota:

...Door het inzetten van kapitaal dekkingsreserve wordt echter niet via de afschrijvingen gespaard voor de eventuele vervanging of levensduurverlenging van een actief. Hierdoor is het van belang spelregels op te stellen voor welke activa we de dekking via kapitaal dekkingsreserves vormgeven en van welke activa de kapitaallasten ten laste van de exploitatie worden gedekt. Doordat reeds bestaande activa worden gedekt uit de reserve kapitaallasten worden deze buiten de hierna genoemde spelregels gehouden. Voor de dekking van kapitaallasten uit een reserve moet in ieder geval voldaan worden aan de volgende criteria:

- *Het weerstandsvermogen van de gemeente blijft ook met de inzet van de reserve kapitaallasten boven de 1,2;*
- *De investering wordt gefinancierd met eigen vermogen (er hoeft voor dat deel niet te worden geleend c.q. de schulden van de gemeente stijgen hierdoor niet).*

Hiernaast moet ten minste nog aan één van onderstaande criteria worden voldaan:
- *Het actief is tijdelijk en zal na de looptijd van het actief, naar beste inschatting, niet meer benodigd zijn of na einde van de looptijd kan worden door geëxploiteerd met een beperkte (aanvullende) investering in of aan het actief;*
- *Het betreft een bijdrage in een activum van een derden;*
- *De investering vloeit voort uit gewijzigde wettelijke verplichtingen die niet konden worden voorzien;*
- *De investering draagt bij aan impulsen voor maatschappelijk belangrijke thema's (bijvoorbeeld duurzaamheid).*

Op basis van deze inhoudelijke criteria uit de nota komt een drietal investeringen in aanmerking voor dekking via de kapitaallastendekkingsreserve. Het betreft (1) aanpassing AMG Schmidtpark (waterpunten en verlichting), (2) bouw en installaties Cultuurhuis en (3) upgrade evenementen-terrein. Totaal is de geraamde investering circa € 12,3 miljoen.

Zowel het criterium dat de investering als zodanig niet vervangen hoeft te worden na de gebruiksduur, als het criterium dat de investering bijdraagt aan een maatschappelijk belangrijk thema geven daarbij de doorslag. De raad heeft aan het einde van de looptijd opnieuw de keuzemogelijkheid om het actief te blijven exploiteren en op dat moment de dekking van de lasten te bepalen. Op basis van onze liquiditeitspositie en -prognose kunnen de investeringen gefinancierd met eigen vermogen.

Voor de eerste twee investeringen heeft de raad al het investeringskrediet gevoteerd. Over de derde investering zal de raad zich eerst nog moeten uitspreken, dat voorstel komt te zijner tijd, gelinkt aan de Evenementenbeleid. In het MIP is nu voor de jaarschijf 2023 een bedrag opgenomen voor een upgrade van het evenemententerrein.

Effect op begrotingssaldi
Als de raad ervoor kiest voor deze investeringen een kapitaallastenreserve in te stellen dan zijn de kapitaallasten structureel gedekt en drukken deze niet meer op de jaarlijkse begrotingssaldi. Voor 2022 is het effect op het begrotingssaldo beperkt. Dit loopt echter op naar circa € 0,5 miljoen positief in 2025.

bedragen x € 1.000

Structureel begrotingssaldo in jaar	2021	2022	2023	2024	2025
Zonder inzet kapitaaldekkingsreserve	PM	292	-/- 1.559	-/- 2.337	-/- 3.697
Effect inzet kapitaaldekkingsreserve	**0**	**45**	**45**	**295**	**542**
Structureel saldo begroting	**PM**	**337**	**-/- 1.514**	**-/- 2.042**	**-/- 3.155**

Effect op algemene reserve en weerstandsratio
Ervan uitgaande dat het benodigde bedrag van € 12,3 miljoen wordt onttrokken aan de algemene reserve heeft dit een effect op het beschikbare weerstandsvermogen en daarmee de weerstands-ratio. Op basis van de begroting 2022-2025 ontwikkelt het weerstandsvermogen zich dan als volgt:

bedragen x € 1.000

Stand per 31 december	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	84.518	70.183	65.971	62.381	59.495
Totale weerstandscapaciteit	**67.300**	**70.183**	**65.971**	**62.381**	**59.495**
Benodigde weerstandscapaciteit	**47.900**	**47.900**	**47.900**	**47.900**	**47.900**
Ratio weerstandsvermogen	**1,8**	**1,5**	**1,4**	**1,3**	**1,2**

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen. Met een ratio weerstandsvermogen van 1,8 in 2021, 1,5 eind 2022 en 1,4 eind 2023 is Lansingerland ruimschoots in staat om financiële tegenvallers op te vangen. De ratio ligt dan nog binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de raad streeft naar een ratio van 1,7. Vanaf 2024 ligt de ratio buiten (onder) de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende'. Er is een bedrag van circa € 7,5 miljoen aan hogere weerstands-capaciteit (lees: hogere algemene reserve) nodig om ook eind 2025 op de ondergrens van 1,4 te zitten van de score 'ruim voldoende'.

Opgemerkt wordt dat in de bepaling van de weerstandscapaciteit, conform de Nota Risico-management en weerstandsvermogen, nog geen rekening wordt gehouden met toekomstige positieve resultaten op de grondexploitatie. Op basis van de cijfers van het MPG 2021 verwachten we de komende jaren nog wel positieve resultaten die op moment van realisatie (bij de jaar-stukken) in de algemene reserve worden gestort. Op contante waarde basis is dat nog circa € 8 miljoen (zijnde € 26,3 miljoen aan winstgevende projecten o.b.v. MPG 2021 -/- € 18,1 miljoen aan reeds genomen winsten t/m MPG 2021).

Daarnaast maakt de reserve Enecogelden (per eind 2021 nog circa € 113 miljoen) geen onderdeel uit van de algemene reserve, maar is dit (formeel) nog geen bestemd geld en kan dus in geval van risico's, indien echt nodig, wel worden aangewend. Dit is overigens niet in lijn met huidig beleid en heeft niet de voorkeur. Uw raad zou anderzijds nog kunnen beslissen – aan de hand van het Toetsingskader investeringen uit Enecogelden (T21.06716)– de eerder genoemde investeringen niet uit de algemene reserve maar uit de reserve Enecogelden te dekken. De weerstandsratio in 2025 zou dan op 1,5 uitkomen.

In de Nota Reserves en voorzieningen 2020 is aangegeven dat een deel van de algemene reserve gebruikt kan worden als kapitaallastenreserve indien de weerstandsratio minimaal 1,2 blijft, al ligt dit percentage wel lager dan de 'streefnorm' voor het weerstandsvermogen. Aan deze eis van 1,2 wordt dus voldaan. Daarmee past de voorgestelde werkwijze binnen dit kader van de raad.

Uitkomst verwerkt in begroting
De uitkomsten van het onderzoek van college zijn:

- binnen het beleid omtrent de inzet van de reserve kapitaallasten komen drie investeringen in aanmerking;
- wanneer hiervoor een onttrekking aan de algemene reserve plaatsvindt verbeteren de meerjarige structurele begrotingssaldi én de weerstandsratio blijft minimaal 1,2.

Deze resultaten betrok het college bij het opstellen van de begroting en om recht te doen aan uw oproep verwerkten wij dit reeds in het boekwerk en raadsvoorstel voor de Begroting 2022-2025 zodat u hier een besluit over kan nemen. In lijn met uw motie weegt het college daar de inzet van de (ruim) aanwezige incidentele middelen af tegen het verbeteren van de meerjarensaldi in de begroting

Spelregels inzet incidentele en structurele dekking
Daarbij roept u in uw motie op bij de begroting goede spelregels op te stellen omtrent de inzet van tijdelijke en structurele dekking. In dat licht heeft het college gekeken naar de vorig jaar door u vastgestelde nota's Reserves en voorzieningen 2020, alsmede de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2023. Wij zien dat uw raad daar heldere en werkbare uitgangspunten en criteria heeft vastgesteld om uitvoering te geven aan verantwoord begrotingsbeleid. Wij merken op dat als er gekozen wordt bij een investering voor het dekken van de structurele kapitaallasten vanuit een kapitaaldekkingsreserve, deze systematiek gedurende de looptijd van de investering niet meer kan veranderen. Zou dat wel gebeuren dan is er géén sprake van een bestendige gedragslijn; de controlerend accountant zal in dat geval daar zeker zijn bedenkingen bij hebben. In de motie wordt gesproken over een tijdelijke overbrugging. Gezien bovenstaande interpreteren wij dat als de periode van de gehele afschrijvingsduur. Tot slot willen wij benadrukken dat als het structurele begrotingsbeeld ruimte biedt voor het dekken van de kapitaallasten van investeringen dan de systematiek van een kapitaaldekkingsreserve niet onze voorkeur geniet. In die zin onderschrijven wij het in de motie genoemde uitgangspunt van 'tijdelijke overbrugging' waarin deze systematiek nu in voorziet.

Wij verwachten u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd en beschouwen hiermee motie M2021-024 als afgedaan.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

drs. Wilma Atsma
Gemeentesecretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Aan de leden van de Gemeenteraad

Van	**College B&W**
Onderwerp	**Septembercirculaire 2021**
Datum	22 oktober 2021
Ons kenmerk	U21.06064

Geachte leden van de raad,

Inleiding
Na Prinsjesdag is op 21 september jl. de Septembercirculaire Gemeentefonds 2021 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties gepubliceerd. Deze circulaire informeert de gemeenten over de bijstellingen in omvang en verdeling van het gemeentefonds in het lopende jaar (2021) en de eventuele meerjarige doorwerking daarvan naar latere jaren. De Begroting 2022-2025 die u vorige week heeft ontvangen is gebaseerd op de Meicirculaire 2021. Wij laten u nu voor Lansingerland de verschillen zien ten opzichte van die circulaire en brengen u op hoofdlijnen op de hoogte van de (financiële) consequenties voor 2021 en verder.

Wat nu voorligt is een informerende brief. De voorstellen voor de verwerking van de financiële effecten als gevolg van een septembercirculaire verwerken wij in de regel in de Slotwijziging als die het lopende jaar betreffen en in de zomerrapportage en de kadernota als het gaat om latere jaren. Gezien de mate van bijstellingen in de nu voorliggende Septembercirculaire 2021 willen wij van die gebruikelijke werkwijze afwijken. Dat betekent dat wij de financiële effecten die betrekking hebben op 2021 in de Slotwijziging 2021 aan u voorleggen; de wijzigingen die 2022 en latere jaren betreffen komen separaat in de 1e Begrotingswijziging 2022-2025 aan de orde.

Cijfers in de Septembercirculaire 2021
De financiële effecten voor onze gemeente uit de Septembercirculaire 2021 ten opzichte van de Meicirculaire 2021 zijn in onderstaand overzicht uiteengezet. Het gaat daarbij om de algemene uitkering uit het Gemeentefonds.

Bedragen x € 1.000		2021	2022	2023	2024	2025	2026
a.	Ontwikkeling accres	-30	1.645	1.795	1.741	2.128	2.364
b.	Nominale ontwikkeling			-150	-154	-208	-210
c.	BCF-plafond	585					
d.	Opschalingskorting		742				
e.	Maatstaven	504	656	713	820	758	726
f.	WOZ-waarden mutaties	-131	-204	-1.024	-1.633	-1.846	-2.006
	Subtotaal vrij besteedbaar	***928***	***2.839***	***1.334***	***774***	***832***	***874***
g.	Jeugdzorg	158	3.894				
h.	Sociaal domein, o.a. Participatie	10	10	7	3	-1	-4
i.	Overige taakmutaties	-7	-87	-22	-20	-22	-22
	Subtotaal taakmutaties naar algemene middelen	***161***	***3.817***	***-15***	***-17***	***-23***	***-26***
j.	Toezicht en handhaving gastouderschap		18	18	18	19	19
k.	Rijksvaccinatieprogramma		13	13	13	14	14
l.	Centrale stemopneming (DU)	19					
	Subtotaal taakmutaties naar programma's	***19***	***31***	***31***	***31***	***33***	***33***
m.	Corona-steunpakket	429	83				
	Totaal effect Septembercirculaire 2021	**1.537**	**6.770**	**1.350**	**788**	**842**	**881**
	Waarvan beklemd/niet vrij besteedbaar	-448	-114	-31	-31	-33	-33
	Totaal vrij besteedbaar	**1.089**	**6.656**	**1.319**	**757**	**809**	**848**
	Reeds in begroting opgenomen:						
	Compensatie Jeugdzorg		-4.006				
	Extra ruimte na Septembercirculaire 2021	**1.089**	**2.650**	**1.319**	**757**	**809**	**848**

Accres en maatstaven

Het overzicht laat zien dat de algemene uitkering in 2021 toeneemt met € 1,5 miljoen, voornamelijk als gevolg van de uitkering van de ruimte onder het landelijk BCF-plafond, de ontwikkeling van de maatstaven en de incidentele vergoedingen van het Corona-steunpakket. Opgemerkt zij dat in 2021 een bedrag van totaal € 448.000 reeds 'beklemd is', hetgeen betekent dat tegenover deze uitgekeerde bedragen specifieke kosten staan (taakmutaties en maatregelen in het kader van Corona). In 2022 en verder zien we een positieve ontwikkeling die voornamelijk wordt veroorzaakt door een (meerjarig) positief accres en de positieve bijstellingen in de maatstaven. Dat laatste is het gevolg van het feit dat Lansingerland een groeigemeente is; het geraamde inwonersaantal blijft bijvoorbeeld komende jaren stijgen. Ook het nog eens bevriezen in 2022 van de opschalingskorting draagt bij aan deze positieve reeks, voor 2023 en verder is overigens niet gerekend met verdere bevriezing. Direct plaatsen wij hierbij de kanttekening dat de OZB-

waardestijging in Lanserland sneller geschiedt dan het landelijk gemiddelde. De negatieve maatstaf WOZ-waarde kent dan ook een fors dempend effect[1].

Compensatiegelden Jeugdzorg
De tegemoetkoming voor de toegenomen kosten in de Jeugdzorg levert een fors positief effect op in 2022 van € 3,8 miljoen. Dat is voor Lansingerland iets minder dan de eerdere berichtgeving in mei jl. (€ 4,0 miljoen is in de begroting opgenomen) omdat het kabinet nog een deel van de compensatie laat toevloeien naar centrumgemeenten en gebruikt voor regionale ondersteuning. In de septembercirculaire is alleen de jaarschijf voor 2022 opgenomen, maar cruciaal was het bericht van de provincie Zuid-Holland als financiële toezichthouder dat 75% van de door de commissie van wijzen geadviseerde bedragen vanaf 2023 als structureel dekkingsmiddel in de begroting meerjarig mochten worden opgenomen, vooruitlopend op het besluit van het nieuwe kabinet. De nog te ontvangen bedragen voor 2023 en verder hebben wij dan conform deze stelregel ingeschat.

In de Begroting 2022-2025 is derhalve al rekening gehouden met de compensatie voor Jeugdzorg, dus de tegemoetkoming in deze circulaire leidt niet meerjarig tot extra ruimte in de begroting.

Tot slot merken wij op dat het Rijk de compensatie Jeugdgelden als een taakmutatie kwalificeert; tegenover deze vergoeding staan kosten die de gemeenten moeten maken. In het advies van de commissie van wijzen over de compensatie Jeugdgelden is opgenomen dat gemeenten commitment laten zien om mee te werken aan de landelijke maatregelen die de kosten in het sociaal domein moeten gaan beheersen; dat houdt in dat individuele gemeenten deze compensatie ook moeten inzetten om dat op lokaal niveau te bewerkstelligen. Het vergoeden via de algemene uitkering betekent echter dat gemeenten vrij zijn in het kiezen van de bestedingsrichting van deze budgetten. In de Begroting 2022-2025 laten wij zien welke integrale afweging het college hierbij heeft gemaakt.

Overige taakmutaties
De septembercirculaire laat diverse taakmutaties zien waarvan het merendeel maar een beperkt incidenteel budget in 2021 kennen, soms een correctie of een neerwaartse bijstelling:

- Uitvoering en implementatie Breed offensief € 28.000
- Europese richtlijn energieprestatie gebouwen € 7.000
- Correctie op bijdrage centrale voorziening Basisregistratie Personen € 12.000 negatief
- Logisch ontwerp GBA € 2.000

De bedragen voor Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wlz zijn structureel negatief: € 32.000 in 2021 en jaarlijks teruglopend naar € 26.000 in 2025.
Voor de Landelijke structuur interventieteams ontvangen wij € 5.000 structureel vanaf 2022.
Het ligt in de rede om deze kleine positieve en negatieve bedragen te verrekenen met de algemene middelen.

[1] De algemene uitkering uit het gemeentefonds is 'kosten georiënteerd'; dat betekent dat de maatstaven en de gewichten daarvan indicaties zijn van kosten die door een gemeente gemaakt moeten worden om voorzieningen te kunnen bieden; de mate waarin gemeenten daar invulling aan geven wordt lokaal bepaald. De inkomensmaatstaf WOZ-waarde (gemeentelijke belastingcapaciteit) is een aftrekpost in de algemene uitkering, omdat gemeenten via lokale heffingen zelf inkomsten kunnen verkrijgen via de OZB die zij opleggen. Daarbij geldt dat hoe hoger de WOZ-capaciteit (dat is objectief vast te stellen), hoe groter de aftrekpost. Het Rijk gaat er feitelijk vanuit dat een gemeente met een gemiddeld hogere stijging van de WOZ-waarde ook meer 'eigen' belastingen oplegt en daarmee met eigen middelen bijdraagt aan het gemeentelijk voorzieningenniveau. De belastingpotentie (i.c. OZB) wordt gezien als structureel dekkingsmiddel.

De structurele bedragen vanaf 2022 van twee taakmutaties, namelijk € 18.000 voor Toezicht en handhaving gastouderschap en € 13.000 voor het Rijksvaccinatieprogramma, zullen wij toevoegen aan de specifieke budgetten.

Tot slot zijn er diverse posten die het sociaal domein betreffen zoals in 2022 de Uitvoeringskosten SVB voor de PGB trekkingsrechten (a) jeugdhulp (negatief € 21.000) respectievelijk (b) Wmo (negatief € 41.000), beide incidenteel en de structurele suppletie-uitkering integratie sociaal domein € 17.000 vanaf 2021.

Corona-steunpakket
In de Septembercirculaire 2021 zijn diverse posten opgenomen die ingezet kunnen worden voor extra gemaakte kosten samenhangend met de Coronacrisis. Het gaat om incidentele budgetten die grotendeels betrekking hebben op 2021 (€ 429.000) en een klein deel op 2022 (€ 82.000). Voor de volgende zaken wordt Lansingerland gecompenseerd:

- Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) € 261.000 in 2021
- Buurt- en dorpshuizen € 28.000 in 2021
- Lokale cultuur € 140.000 in 2021
- Aanvullend pakket re-integratie bijstandsgerechtigden € 6.000 in 2022
- Impuls re-integratie bijstandsgerechtigden € 17.000 in 2022
- Gemeentelijk schuldenbeleid € 40.000 in 2022
- Bijzondere bijstand € 20.000 in 2022

Bij de Slotwijziging 2021 leggen wij u voor welke bedragen uit het Corona-steunpakket wij zouden willen inzetten voor specifieke compensatie van kosten die voortkomen uit de Corona-maatregelen en welk deel toevloeit naar de reserve Crisismaatregelen. Voorstellen voor de bedragen die betrekking hebben op 2022 verwerken wij in de 1e Begrotingswijziging 2022.

Tot slot
De Septembercirculaire 2021 levert voor 2022 structureel budgettaire ruimte, maar er zijn echter ook nog onzekerheden en risico's die nog niet zijn verwerkt in de Begroting 2022-2025. Een daarvan is de herijking van het Gemeentefonds, waarover in deze circulaire in procedurele zin wel melding wordt gemaakt, echter zonder kwantitatieve duiding. De Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) is gevraagd daarover opnieuw te adviseren. Daarna zal, naar verwachting aan het einde van dit jaar, een consultatieronde plaatsvinden. Het nieuwe kabinet zal dan een besluit nemen, waarbij de invoering van de herijking is gepland per 2023. In het voorstel dat het kabinet aan de ROB voor advies heeft gestuurd, is het herverdelingseffect voor onze gemeente geraamd op € 69 per inwoner negatief. Lansingerland behoort tot de groep van ca 50 gemeenten waarbij de negatieve herverdelingseffecten groter is dan € 60 per inwoner; er zijn ca 40 gemeenten met een positief effect groter dan € 60.000 per inwoner. Dat betekent dat Lansingerland als 'nadeel'-gemeente vooralsnog het maximale herverdelingseffect van € 60 per inwoner negatief, trapsgewijs in 4 jaar in te voeren, voor haar kiezen krijgt. De kortingen lopen op van € 989.000 in 2023, naar € 2.028.000 in 2024, € 3.110.000 in 2025 en € 4.200.000 in 2026 en latere jaren. Dat zijn substantiële bedragen.

Enige dagen geleden (19 oktober jl.) heeft de ROB zijn advies gepubliceerd, waarbij hij onder meer aanbeveelt om –onder diverse randvoorwaarden- het ingroeipad te beperken tot drie jaarlijks stappen van € 15 per inwoner, dus tot een maximum van € 45 per inwoner. Wij kunnen nu nog geen uitspraak doen of, en in welke mate, het nieuwe kabinet in zal gaan op het ROB-advies.

Omdat het kabinet nog een besluit moet nemen, zijn de jaarlijkse bedragen van de herverdeeleffecten opgenomen in de risicoparagraaf van de Begroting 2022-2025 en nog niet in het financiële cijferbeeld. Deze gedragslijn is in overeenstemming met de zienswijze van de provincie in zijn hoedanigheid van financieel toezichthouder.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

drs. Wilma Atsma
Gemeentesecretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

FORMULIER BEANTWOORDING TECHNISCHE VRAGEN
TER VOORBEREIDING COMMISSIE BESPREKING

Betreft commissie	Gezamenlijke commissies kadernota, d.d. 27 oktober 2021
Nummer en naam agendapunt:	Begroting 2022-2025

Vraag 1:

Menno Duk, Groenlinks
Wat zijn de baten en lasten van het gemeentehuis in 2022?

Beantwoording:

Omschrijving	Bedrag
Verhuur gebouwen en terreinen	203.000
Servicekosten	78.000
Totale opbrengsten	**281.000**
Afschrijvingen op geactiveerde kapitaaluitgaven	1.048.868
Rente op geactiveerde kapitaaluitgaven	190.863
Gas en electriciteit	147.320
Diverse belastingen en heffingen	165.006
Onderhoud gebouwen	233.200
Water	4.080
Groot onderhoud	235.718
Verzekeringspremies	27.432
Totale kosten	**2.052.487**
Exploitatieresultaat gemeentehuis	**-1.771.487**

Vraag 2a:

Machiel Crielaard, Leefbaar 3B
Wat is cultuurparticipatie?

Beantwoording:

Cultuurparticipatie betekent in het kort ‘meedoen aan cultuur’

Vraag 2b:

Machiel Crielaard, Leefbaar Lansingerland
Wat wordt hiervoor gedaan?

Beantwoording:

In de gemeente Lansingerland betekent dit dat iedere inwoner zijn of haar talenten kan ontwikkelen, kan meedoen aan cultuur en/of kan genieten van cultuur. De gemeente stimuleert cultuurparticipatie door het verstrekken van jaarlijkse cultuursubsidie aan culturele organisaties die inclusieve culturele activiteiten ontwikkelen voor de inwoners van Lansingerland, van de jeugd tot ouderen. Tot 2021 was dit de subsidieregeling Cultuureducatie en cultuurparticipatie. Vanaf 2022 is deze subsidie onder dezelfde voorwaarden ondergebracht bij de Subsidieregeling Sociaal Domein en Cultuur.

Vraag 3:	*Machiel Crielaard, Leefbaar 3B* in de begroting staat er een passage over sporten voor mensen met een beperking en het in regionaal verband oppakken hiervan. Wat doen we (in dit verband) voor deze mensen met een beperking?
Beantwoording:	Het doel van de samenwerking is de regionale samenwerking voor mensen met een beperking te bevorderen en vraag en aanbod op het gebied van sport en bewegen (meer) op elkaar af te stemmen. Ondanks Covid-19 en beperkende maatregelen is vanuit de samenwerking in 2019-2020 het volgende bereikt: - een digitaal overzicht van al het aanbod binnen de regio (www.unieksporten.nl); - 1x in de 6 weken afstemming op uitvoerdersniveau tussen de combifunctionarissen van elke gemeente werkzaam voor mensen met een beperking (Sportcoach kwetsbare doelgroepen in Lansingerland); - cursus motiverende gesprekstechnieken voor uitvoerders; - afstemming en opstarten nieuw aanbod bij verenigingen in de regio; - onderzoek onder de doelgroep naar de sport- en beweegbeleving. Onlangs hebben we de overeenkomst verlengd tot en met eind 2022. We gaan op dezelfde voet verder als in 2019-2020. Vanwege corona is een G-sportdag niet doorgegaan. We streven ernaar dit evenement in 2022 wel plaats te laten vinden. Daarnaast werken we de resultaten van het onderzoek onder de doelgroep naar de sport- en beweegbeleving verder uit. Afhankelijk van de uitkomsten starten wij nieuwe acties op.
Vraag 4:	*Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B* De upgrade evenemententerrein komt t.z.t. terug als voorstel. Er is toch al e.e.a. geïnvesteerd. Wat is er blijven liggen?
Beantwoording:	Zoals wij u informeerden in december 2020 via raadsbrief 'Update Evenementenbeleid' (U20.10081) zijn de 'quick win' aanpassingen (Fase I) van het evenemententerrein in het A.M.G. Schmidtpark gerealiseerd. Zo realiseerden wij het watertappunt en één elektra-aansluiting. Ook de geplande hellingbaan en het versteviging van de ondergrond ten behoeve van de tijdelijke fietsenstalling realiseerden we in 2020. Het dossier Evenementenbeleid heeft tijdelijk on-hold gestaan vanwege corona en is inmiddels herstart. Voor Fase II van de aanpassingen onderzoeken wij de behoeften en wensen van evenementenorganisatoren en sluiten wij aan op onze ambities en opgaven in de openbare ruimte. Denk hierbij aan de afvoer van rioolwater of een extra elektra-aansluiting. Nadat het college het Evenementenbeleid heeft vastgesteld, leggen wij de uitkomsten van het onderzoek aan de raad voor.
Vraag 5:	*Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B* Wie of wat is de commissie van wijzen?
Beantwoording:	De commissie van wijzen is een onafhankelijke commissie van deskundigen, die is ingesteld door de staatssecretaris, voor geschillen tussen het Rijk en gemeenten ten aanzien van de bestuurlijke weging rond het jeugdzorgbudget. De Commissie van Wijzen buigt zich over het structureel benodigde budget voor jeugdzorg en de te treffen maatregelen om het jeugdstelsel toekomstbestendig te maken.
Vraag 6:	*Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B* Waarom sluiten de cijfers m.b.t. de stand van de reserves niet aan? Eind 2022: 70.183, start 2023: 70.287 Eind 2023: 65.971, start 2024: 65.766

<table>
<tr><td>Beantwoording:</td><td>Onderstaand het juiste overzicht. Het opgenomen overzicht is alleen aangepast op de eindstanden per jaar m.u.v. van het jaar 2022, wegens een mutatie heel laat in het proces tussen de jaren 2022 en 2023 bij de onttrekkingen van 2.500. Hiermee sluiten de standen ook aan bij het getoonde overzicht reserves en voorzieningen vanaf pagina 237.

<table>
<tr><th>Stand algemene reserve</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr>
<tr><td>Stand algemene reserve per 01/01</td><td>80.315</td><td>84.518</td><td>72.683</td><td>65.972</td><td>62.382</td></tr>
<tr><td>Toevoegingen</td><td>23.359</td><td>213</td><td>59</td><td>355</td><td>355</td></tr>
<tr><td>Onttrekkingen</td><td>19.157</td><td>12.048</td><td>6.771</td><td>3.945</td><td>3.241</td></tr>
<tr><td>Stand algemene reserve Begroting 2022-2025</td><td>84.518</td><td>72.683</td><td>65.972</td><td>62.382</td><td>59.496</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Vraag 7a:</td><td>Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B
Uitvoering onderwijsbeleid is een nieuw item t.o.v. de programmabegroting 2021. Pilot en versterken met banden Speciaal onderwijs/SOB is aangekondigd. Wat zijn de kosten hiervan?</td></tr>
<tr><td>Beantwoording:</td><td>1. Het versterken van de band met het speciaal onderwijs in de regio.
Dit is een directe uitvoering van doelinstelling 4.2 “aansluiting onderwijs en jeugdhulp ”van de Visienota Onderwijs 2017-2025 “met het oog op de toekomst” (hierna: visienota). Deze actie is ook genoemd als speerpunt in de raadsbrief “Tussenevaluatie visienota onderwijs” van 17 december 2020 (U20.09587). De actie wordt binnen bestaande budgetten uitgevoerd.

2. De herstart van de Samenwerking Onderwijs en Bedrijfsleven (SOB)
Ook dit is een uitvoering van de visienota. Over deze ontwikkeling bent u geïnformeerd in de raadsbrief “Voortgang visienota onderwijs” van 29 april 2021 (U21.01545). Het Samenwerkingsverband vraagt een bijdrage van de gemeente van € 10.000,- per jaar. Toekenning van deze bijdrage heeft nog niet plaats gevonden. Dit is een college bevoegdheid en kan gedekt worden uit de begrote budgetten van onderwijs en economie.</td></tr>
<tr><td>Vraag 7b:</td><td>Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B
Waarom is dit niet besproken in de commissie Samenleving?</td></tr>
<tr><td>Beantwoording:</td><td>Het college zal in overleg met de griffie hier z.s.m. een datum voor laten inplannen</td></tr>
<tr><td>Vraag 8a:</td><td>Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B
Het college wil een pedagogisch klimaat versterken. Wat is de aanleiding hiertoe?</td></tr>
<tr><td>Beantwoording:</td><td>Om te beginnen is dit een opdracht die we vanuit de Jeugdwet hebben (art. 2.1). Uit verschillende rapporten blijkt bovendien dat de druk op de jeugdzorg onder andere te verklaren is door hoge verwachtingen en maatschappelijke druk en doordat het preventieve veld nog niet voldoende leidt tot een afname van instroom in jeugdzorg. Dit laatste was nadrukkelijk de gedachte bij de decentralisatie. Door in te zetten op het versterken van het pedagogisch klimaat en daarmee het verder verbeteren van de voorzieningen in het voorliggend veld wordt duurdere hulp voorkomen. Professionals in het voorliggend veld hebben daar een belangrijke rol in.</td></tr>
<tr><td>Vraag 8b:</td><td>Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B
Wat zijn de kosten hiervan?</td></tr>
<tr><td>Beantwoording:</td><td>Voor een deel betekent dit anders inrichten van bestaande voorliggende voorzieningen en</td></tr>
</table>

	voor een (kleiner) deel het uitbreiden van voorliggende voorzieningen, denk aan steunouders. Voor 2022 blijft dit binnen de voorgestelde begroting.
Vraag 8c:	*Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B* Wat is de urgentie hiervan?
Beantwoording:	Hoog, het is een belangrijke knop om aan te draaien om de verstopping in het systeem tegen te gaan en daarmee om leed te verminderen en onnodig zware hulp te verminderen. Dat helpt om de uitgaven te beheersen.
Vraag 9a:	*Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B* Wat is het verloop van de rijksbijdrage (die de gemeente ontvangen heeft voor het hebben van een lokaal radio/televisiestation?
Beantwoording:	De gemeente Lansingerland sluit voor het bepalen van de hoogte van de exploitatievergoeding aan bij de hoogte van de vergoeding door het Rijk aan het gemeentefonds. Het bedrag per huishouden voor lokale omroepen in het gemeentefonds is in 2015 door het ministerie van BZK becijferd op € 1,14 per huishouden. Dit is sindsdien niet herkenbaar te zien in de gemeentefondscirculaires. Het bedrag moet jaarlijks aangepast worden met het voor dat jaar geldende accres (stijging) in het gemeentefonds. Voor 2021 geldt een normbedrag van € 1,39 per huishouden.
Vraag 9b:	*Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B* Klopt het dat dit een bedrag per inwoner is?
Beantwoording:	Nee, dit is een bedrag per huishouden.
Vraag 9c:	*Wouter Hoppenbrouwer, Leefbaar 3B* Wordt de rijksbijdrage nog steeds 1 op 1 doorbetaald aan RTV Lansingerland?
Beantwoording:	Ja, de rijksbijdrage wordt nog steeds 1 op 1 doorbetaald aan RTV Lansingerland.
Vraag 10a:	*Petrine van Olst, WIJ Lansingerland* Op pagina 15 wordt er gesproken over € 800.000. Graag ontvangen wij een specificatie voor de geraamde € 800.000 per jaar.
Beantwoording:	Het college zal de raad hier z.s.m. separaat over informeren.
Vraag 10b:	*Petrine van Olst, WIJ Lansingerland* Op pagina 15 wordt er tevens gesproken over € 647.000. Graag ontvangen wij een specificatie voor de geraamde € 647.000 per jaar.
Beantwoording:	Het college zal de raad hier z.s.m. separaat over informeren.
Vraag 11:	Onlangs heeft er een debat over het toetsingskader Enecogelden plaatsgevonden. Kan er bevestigd worden dat voor het nieuwe toetsingskader nu dus een maximum geldt van 105% aangezien de categorie B is bijgesteld naar 95-105%?
Beantwoording:	De categorieën van de Netto schuldquote zijn niet aangepast ten opzichte van hetgeen vermeld in het toetsingskader. Categorie B van de netto-schuld quote bedraagt zowel in de begroting 2022 als in het toetsingskader tussen 90% en 130%.
Vraag 12:	Waarom is er geen beeldvorming geweest inzake het MIP? Dit is toegezegd tijdens het behandelen van de motie (eind 2020) en tevens tijdens de behandeling van de zomerrapportage.
Beantwoording:	Het college zal in overleg met de griffie hier z.s.m. een datum voor laten inplannen.